

Talousarvio 2024

sekä taloussuunnitelma

Sisällysluettelo

ESIPUHE	1
ESPOO-TARINA 2021-2025	3
TALOUDELLISESTI KESTÄVÄ ESPOO – TUOTTAVUUS JA SOPEUTUSOHJELMA 2020–2025	28
TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	53
SUOMEN TALOUSKEHITYS	53
ALUETALouden NÄKYMIÄ HELSINGIN SEUDULLA	55
ESPOON TOIMINTAYMPÄRISTÖ	56
ESPOON KAUPUNGIN TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISTOIMINTA	63
HIILINEUTRAALI ESPOO 2030 -TIEKARTTA - ESPOON ILMASTOSUUNNITELMA	64
ESPOO HALUAA OLLA SUOMEN PARAS MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISEN TUKEMISESSA	70
TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA	72
TALOUSSUUNNITELMAN PERUSTEET	72
TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT	72
TULOSLASKELMA	81
RAHOITUSLASKELMA	82
PERUSKAUPUNKI	78
ESPOO-KONSERNIN TALOUS	80
KÄYTTÖTALOUSOSA	94
VALTUUSTO	95
VALTUUSTO	96
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	96
TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TILINTARKASTUS	97
KAUPUNGINHALLITUS	97
SISÄINEN TARKASTUS	98
KONSERNIHALLINTO	99
KONSERNIHALLINTO YHTEISET	101
RAHOITUS JA TALOUS	102
HENKILÖSTÖ	103
HALLINTO- JA LAKIASIAT	105
STRATEGIA JA KEHITTÄMINEN	107
ELINVOIMAN TULOSALUE	109
ELINKEINO JA TYÖLLISYYS -TULOSYKSIKKÖ	112
KULTTUURILAUTAKUNTA	114
LIIKUNTAUTAKUNTA	121

KASVUN JA OPPIMISEN TOIMIALA	129
KASVUN JA OPPIMISEN LAUTAKUNTA	132
SVENSKA RUM -LAUTAKUNTA	149
KASVUN JA OPPIMISEN ESIKUNTA JA YHTEISET	157
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA	158
TEKNINEN LAUTAKUNTA	161
KAUPUNKISUUNNITTELU LAUTAKUNTA	169
JOUKKOLIIKENNE-PALVELUALUE	175
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN ESIKUNTA	178
TILAPALVELUT-LIIKELAITOS	181
SUURPELLON TASEYKSIKKÖ	191
TAPIOLAN TASEYKSIKKÖ	194
URHEILUPUISTON TASEYKSIKKÖ	199
TULOSLASKELMAOSA	203
INVESTOINTIOSA	214
RAHOITUSOSA	226
LIITTEET	228
LIITE 1 TALOUSARVION SITOVUUS JA SEURANTA SEKÄ NOUDATTAMISTA KOSKEVAT OHJEET	229
LIITE 2 INVESTOINNIT PROJEKTEITTAIN VUOTEEN 2031	238

ESIPUHE

Espoon kasvutarina jatkuu. Erityisesti perheet muuttavat edelleen Espooseen työn ja osaamisen perässä. Espoossa palveluja tuottaa koko kaupunkiyhteisö, ei vain kaupunkiorganisaatio. Asukkaiden aktiivinen osallistuminen palvelujen kehittämiseen ja yhteistyö kumppaneiden kanssa takaavat sen, että palvelumme ovat toimivia ja asukkaiden tarpeisiin vastaavia.

Vuonna 2023 toteutettiin Espoossa suuri muutos, kun Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle siirtyi kaupungin aiemmin järjestämiä palveluita. Myös kaupungin tehtäviin kuuluu kuitenkin yhä huolehtia siitä, että asukkaat voivat hyvin. Siksi me teemme edelleen aktiivisesti töitä espooisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Muutoksen vaikutukset tulevat ulottumaan myös tuleviin vuosiin.

Espoo-tarina – kaupungin strategia – ohjaa Espoon kaupungin kehittämistä. Muuttuva ja epävarma toimintaympäristö haastaa meitä, mutta tärkeimmät tavoitteet tällä valtuustokaudella ovat edelleen talouden tasapainottaminen, hiilineutraaliuden eteen tehtävä työ sekä maahanmuuttajien onnistunut kotouttaminen sekä työllistäminen. Tavoitteenamme on olla pysyvästi Euroopan kestävin kaupunki ja kehittää kasvavaa Espoota taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti.

Espoolla iso rooli koko Suomen talouden veturina

Espoo kasvaa suhteellisesti eniten kaikista Suomen kaupungeista, Väestömäärä on kasvamassa tänäkin vuonna yli 8 000 asukkaalla. Se on valtakunnan tasolla poikkeuksellisen paljon ja kuvastaa hyvin Espoon vetovoimaisuutta kaupunkina. Valtakunnan tasolla syntyvyys on laskussa, mutta Espoossa lasten ja nuorten määrä kasvaa, myös tulevana vuosina. Espoo onkin panostanut viime vuosina erityisen paljon koulut kuntoon -ohjelmaan ja uusien päiväkotien rakentamiseen. Laadukas varhaiskasvatus ja kielipolut varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja toiselle asteelle ovat vetovoimatekijä myös kansainvälisten osaajien saamisessa Espooseen. Vahva paikallinen ja kansainvälinen yrityspohja, yliopisto sekä tutkimus- sekä kehittämissympäristö houkuttelevat uusia yrityksiä ja toimijoita. Tämä luo elinvoimaa ja kilpailukykyä ei pelkästään Espoolle vaan koko pääkaupunkiseudulle ja Suomelle.

Isot infra- ja raidehankkeet kuten länsimetron jatke ja tänä vuonna aloittanut pikaraitiotie houkuttelevat myös osaltaan yrityksiä ja investointeja. Tämä näkyy erityisesti Keilaniemen, Otaniemen ja Lepävaaran kehityksessä ja vetovoimassa.

Espoo on sitoutunut saavuttamaan YK:n kestävä kehityksen tavoitteet (Sustainable Development Goals, SDG) edelläkävijänä vuoteen 2025 mennessä. Espoo on tänä vuonna valittu myös ensimmäisenä suomalaiskaupunkina EU-rahoitteisen URBACT-yhteistyöohjelman vetäjäksi. Verkostossa keskitytään kaupunkien strategisen ja kokonaisvaltaisen kestävä kehityksen edistämiseen pohjautuen YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin. Vihreä siirtymä tapahtuu kaupungeissa ja verkostotyö tarjoaa Espoolle uudenlaisia mahdollisuuksia vahvistaa Espoon kilpailukykyä ja kestävä kasvua.

Toimintaympäristön epävarmuus jatkuu ja vaikeuttaa talouden suunnittelua

Taloussuunnitelmaa on laadittu suurten muutosten ja yleisen talouskehityksen epävarmuuden jatkuessa. Venäjän Ukrainaan kohdistuva hyökkäyssota on pitkittänyt ja uusia kansainvälisiä konflikteja on alkanut. Samaan aikaan kiihtynyt inflaatio on johtanut korkotason nousuun, mikä on heikentänyt kotitalouksien ostovoimaa ja yritysten investointeja. Vaikutukset ovat nähtävissä rakennusalan konkurssiaaltona, yhteisöveron kertymien pienentymisenä ja työttömyysasteen nousuna. Muut vaikutukset tulevat viiveellä ja tämä heijastuu automaattisesti sekä kaupunkien rahoitus pohjaan että palveluihin.

Sote- ja pelastustoimen uudistus on muuttanut kaupunkien rahoitusmallia ja erityisesti Espoon osalta muutos on ollut merkittävä. Uudistuksen myötä Espoon verorahoitusta leikattiin n. 190 milj. euroa enemmän kuin mitä sosiaali- ja terveystoimen järjestämiskustannukset olivat. Vaikka valtio osin kompensoikin leikkausta valtionosuuksiin kuuluvalla muutosrajoittimella ja siirtymätasauksella, on vuosittainen verotulojen menetys merkittävä. Espoon verorahoituksen leikkaus on suurin tulonsiirto koko valtakunnan tasolla. Samalla Espoosta tuli valtionosuusriippuvainen, kun kuntalaisten työllisyyden ja ansiotason mukaista veroa korvataan valtionosuudella, joka ei kuitenkaan huomioi kasvun ja vieraskielisyyden todellisia kustannuksia.

Nykyinen rahoitusmalli heikentää kasvavan kaupungin investointien rahoituskykyä ja mahdollisuutta investointien toteutuksen. Kuntien rahoitusjärjestelmän seuraavaa uudistusta ollaan jo käynnistämässä ja on tärkeää, että sillä ei entisestään heikennetä elinvoimaa luovien kasvukaupunkien toimintaedellytyksiä. Kasvukaupungit eivät myöskään voi olla kattamassa muun julkisen sektorin alijäämäisyyttä.

Investoinnit painottuvat kouluihin ja päiväkoteihin

Talousarvion verotulot perustuvat valtiovarainministeriön syksyn talouskatsauksen ennusteisiin talouskasvusta sekä Kuntaliiton ylläpitämässä veroennustekehikossa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä. Verotuloarvioissa on huomioitu uusi rahoitusmalli sekä valtuuston päättämät kiinteistöveroprosentit. Espoon uusi kunnallisveroprosentti vuonna 2024 on 5,3.

Vuonna 2024 verorahoitus pienenee 7,9 prosenttia vuoden 2023 tasoon nähden, sillä kuluvan vuoden verokertymää nostavat korkeammalla veroprosentilla tehdyt verotilitykset. Vuotta 2024 painaa kuitenkin yhteisöverokertymän pienentyminen, mikä johtuu heikentyneestä taloustilanteesta.

Palvelujen järjestämisen nettokustannukset, eli toimintakatteen alijäämä heikkenee vuoden 2023 tasosta 79 milj. euroa. Kustannusten kasvussa on huomioitu kattavasti palvelujen järjestämisen tarpeet. Vuonna 2024 vuosikate tulee laskemaan 269 milj. euron tasolle ja tilikauden tulos heikkenee yli 110 milj. euroa kuluvan vuoden tasosta, päätyen 66 milj. euroon. Vuosikatteen ja tilikauden tuloksen arvioidaan hieman nousevan seuraavina vuosina, mikäli yleinen talouskehitys lähtee kasvuun.

Koko Espoo-konserni investoi vuonna 2024 lähes 500 milj. eurolla ja kauden 2024–2033 aikana yhteensä noin 3,8 mrd. eurolla, keskimäärin 376 milj. euroa vuodessa. Investointitaso pysyy lähivuosina edelleen korkeana. Kaupungin investointiohjelma on 1,6 mrd. euroa. Suuri osuus investoinneista kohdistuu koulujen ja päiväkotien rakentamiseen ja kunnostamiseen Koulut kuntoon -ohjelman mukaisesti. Uusina kohteina ovat myös Kulttuurikeskuksen laajentaminen ja Urheilupuiston Stadion rakentaminen, jotka rahoitetaan maankäyttöön liittyvillä tuloilla. Myös Espoon keskuksen uudistaminen jatkuu.

Vuonna 2024 kaupungin lainamäärä kasvaa, mutta taloussuunnitelmakaudella kokonaislainamäärä laskee hieman. On kuitenkin tärkeää katsoa muutamaa vuotta pidemmälle, aivan kuten investointiohjelmakin. Talouslaskelmat osoittavatkin, että vuosikateen riittävyudessa suhteessa tuleviin investointeihin on jatkossa olennaisia riskejä.

Espoo on muutosten ja epävarmuuden keskellä panostanut elinvoimaisuuteen ja palvelujen kustannusvaikuttavaan järjestämiseen. On tärkeää, että tämä työ jatkuu myös tulevalla taloussuunnitelmakaudella.

Jukka Mäkelä
Kaupunginjohtaja

ESPOO-TARINA 2021-2025

Valtuuston 25.10.2021 hyväksymä

JOHDANTO

Espoo-tarina on päivitetty valtuustokaudelle 2021-2025. Espoo-tarina on yhteinen suunnitelmamme, miten paras mahdollinen Espoon tulevaisuus rakennetaan. Se kertoo, mistä olemme tulossa, missä olemme ja minne olemme menossa.

Espoo-tarina on kaupungin toimintaa ja kehittämistä ohjaava strategia. Espoo-tarina ohjaa tulostavoitteiden laadintaa. Tulostavoitteet hyväksytään vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

STRATEGIAPERUSTA

Espoon visio

Verkostomainen viiden kaupunkikeskuksen Espoo on vastuullinen ja inhimillinen edelläkävijäkaupunki, jossa kaikkien on hyvä asua, oppia, tehdä työtä ja yrittää, ja jossa espoolainen voi aidosti vaikuttaa.

Espoon arvot ja toimintaperiaatteet

Espoo on asukas- ja asiakaslähtöinen.

Espoossa on tärkeää, että arki sujuu. Espoon parhaat voimavarat ovat asukkaat, yhteisöt ja yritykset. Asukkaiden aktiivinen osallistuminen palvelujen kehittämiseen ja yhteistyö kumppaneiden kanssa takaavat tulokselliset ja asukkaiden tarpeisiin vastaavat palvelut.

Espoo on vastuullinen edelläkävijä.

Edelläkävijyys merkitsee ennakkoluulottomuutta ja luovuutta, avoimuutta, nykyisen kyseenalaistamista ja rohkeutta tehdä asioita uudella tavalla. Edelläkävijyyteen sisältyy tutkimuksen ja kansainvälisen kokemuksen hyödyntäminen, kokeilut ja myös niihin liittyvien epäonnistumisten kestäminen. Kehitämme Espoota taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästi.

Espoo on oikeudenmukainen.

Toimimme avoimesti, oikeudenmukaisesti, tasa-arvoisesti, yhdenvertaisesti, inhimillisesti ja suvaitsevasti.

Espoo profiloituu vetovoimaisena edelläkävijänä

Espoo profiloituu Suomen turvallisimpana ja elinvoimaisimpana sivistyksen, osaamisen, innovaatioiden ja yritystoiminnan kansainvälisenä edelläkävijäkaupunkina. Espoossa luonto on lähellä kaikkia. Pidämme huolta luonnon monimuotoisuudesta ja saavutamme hiilineutraaliuden vuonna 2030 määrätietoisella kumppanuustoiminnalla yritysten, korkeakoulujen ja muiden yhteisöjen sekä kuntalaisten kanssa.

Kaupungin rooli koronan ja sote-uudistuksen jälkeen vaatii erityistoimenpiteitä

Korona ja sote-uudistus muuttavat merkittävästi Espoon toimintaa ja roolia. Kaupunkina varaudumme tähän vuosina 2021–2022 siten, että määrätietoisesti poistamme koronan aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia ja valmistaudumme toiminnan suuntaamiseen elinvoimatoimiin ja sivistykseen.

Koronan vaikutukset ovat kohdistuneet erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin ja oppimiseen sekä perheiden jaksamiseen. Osana Restart Espoo -ohjelmaa tehdään määräaikainen panostus koulu-kohtaisiin opetuksen resursseihin, oppilashuoltoon ja mielenterveyspalvelujen vahvistamiseen oppimisvelan purkamiseksi ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Perheiden arjen sujuvuuteen ja lapsiperheköyhyyden torjuntaan panostetaan. Seuroja ja yhdistyksiä tuetaan määräaikaisella panostuksella, jotta etenkin lapset ja nuoret saadaan aiempaa aktiivisemmin harrastusten pariin. Kaupungin erityinen tavoite on nuorisotyöttömyyden nopea alentaminen.

Koronan torjumisesta siirretään toimenpiteet perustoimintojen kehittämiseen. Nyt on keskityttävä hoitovelkaan ja peruspalveluihin. Hoitojonoja puretaan kaikkia vaihtoehtoja käyttäen. Kaupunki luo monipuolisen yhteistyön avulla perustaa tulevaisuuden työlle ja uusien työpaikkojen synnylle. Erityinen kohde on korkean osaamisen alojen ja sitä tukevien palvelujen vahvistuminen Espoossa. Espoon kaupunki varmistaa riittävän työvoiman saatavuuden ja toteuttaa toimenpiteitä, joilla tuetaan henkilöstön jaksamista ja hyvinvointia.

Espoon tavoitteena on sote-uudistuksen sujuva toimeenpano siten, että palvelujen toimivuus muutostilanteessa turvataan. Kaupunki lisää yhteistyötä kolmannen sektorin ja järjestöjen kanssa hyvinvoinnin edellytysten lisäämiseksi. Muutoksessa pitää kaikin keinoin kiinnittää huomiota Espoon edunvalvontaan kasvavan kaupungin sekä hyvinvointialueen tehtävissä ja rahoituksessa. Kaupunki selvittää tarkoituksen mukaiset tavat luopua hyvinvointialueen sote-palveluissa käytettävien kiinteistöjen omistamisesta. Kaupungin hallinto ja tukipalvelut sopeutetaan uutta organisaatiota vastavaksi.

VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET VUOSILLE 2021-2025

Valtuuston asettamista valtuustokauden tavoitteista johdetaan vuosittain kaupungin ja toimialojen tulostavoitteet ja määritellään niille täsmälliset mittarit. Mittarit esitetään vuosittain talousarvion yhteydessä. Toimenpiteitä täydennetään ja tarkennetaan tarvittaessa valtuustokauden aikana.

1. Espoo on oppimisen ja sivistyksen kärkikaupunki

Espoosta tehdään Suomen paras kaupunki lapsille, nuorille, lapsiperheille ja aikuisoppijoille. Espoo kehittää kulttuurista kestävyytään esimerkillisenä Unescon Learning City -yhteisönä. Turvaamme opetuksen ja varhaiskasvatuksen laadun ja nostamme varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Espoo on jatkossakin Suomen johtava oppimiskaupunki ja oppimistulokset ovat Suomen parhaat sekä perusopetuksessa että toisen asteen koulutuksessa. Säilytämme Espoon perusopetuksen lisätunnit vähintään nykytasolla. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Oppilaiden ja koulujen erilaiset tarpeet tunnistetaan ja kaikkien oppimista edistetään opetuksen eriyttämällä sekä riittävällä erityisellä tuella. Toisen asteen koulutuspaikkoja lisätään. Kiusaamiseen ja väkivaltaan on nollatoleranssi.

Tuemme korkeakoulukampusten kehittymistä vahvoiksi innovaatio- ja osaamiskeskittymiksi. Kampuskehityksen kohteina ovat Otaniemen lisäksi Leppävaara ja Kivenlahti. Näille kaikille alueille asetamme elinvoiman ja kaupunkikehityksen kumppanuustoiminnan erityistavoitteet. Opiskelijat viihtyvät ja haluavat jäädä Espooseen. Espoon kirjastojen palvelut ja niiden saavutettavuus ovat edelleen maailman parhaiden joukossa. Kulttuuri on vahvasti läsnä espoolaisten arjessa laadukkaiden toimijoiden sekä kaupunkirakenteeseen sijoitetun kulttuurin kautta. Espoossa on ylivertainen arkkitehtuurikokemus. Tärkeänä tavoitteena on, että jokaisella espoolaisella nuorella on vähintään yksi mieluisa harrastus. Toteutamme Urheilupuiston jalkapallostadionin sekä tilat kaupunginteatterille kulttuuri-keskuksen yhteyteen.

2. Espoo toteuttaa palveluja koko espoolaisen yhteisön voimin

Espoosta tehdään Suomen paras kaupunki lapsille, nuorille, lapsiperheille ja aikuisoppijoille. Espoossa palveluja tuottaa koko kaupunkiyhteisö, ei vain kaupunkiorganisaatio. Yritykset, järjestöt ja muut yhteisöt ovat osa innovatiivisesti toimivaa kaupunkiekosysteemiä ja palvelutuotantoa. Edistämme Kaupunki Palveluna -monituottajamallin toteutumista kaupungissa. Palvelujen kehitystyötä leimaa uutta luova innostus ja moninaisten rajojen rikkominen sekä elinvoimaisuuden vahvistaminen myös teknologisen kehityksen, taiteen, huippu-urheilun ja yritystoiminnan yhteistyön avulla. Etimme aktiivisesti kumppaneita ja yrittäjiä toteuttamaan merelliseen Espooseen ja Rantaraitille monipuolisia palveluja. Aktivoimme ravintolakulttuurin kehitystä eri puolilla Espoota.

Espoo on hyvä paikka ikääntyneille. Laadukkaat kulttuuri- ja liikuntapalvelut, ulkoilumahdollisuudet sekä vanhenevan väestön oma järjestötoiminta ja yksityiset palvelut tukevat ikääntyneiden hyvinvointia, kotona-asumista ja sosiaalisia kohtaamisia. Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö sujuu saumattomasti. Kun sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitsee, niitä myös saa.

Kehitämme tiedolla, data-analyysillä ja vaikuttavuudella johtamista. Espoo kumppaneineen on aktiivinen digitalisaation, robotiikan, tekoälyn ja muun teknologian hyödyntäjä läpi toimintaprosessien. Edistämme yhteiskunnallisia innovaatioita, asukas-, asiakas- ja kumppanuusperustaisuutta, palvelutuotannon vaikuttavuutta, tuottavuuden parantamista sekä kustannussäästöjen aikaansaamista. Digitalisaatiota hyödyntäen lisäämme toimintamme avoimuutta, kehitämme uusia alustamaisia ratkaisuja ja nopeutamme palveluprosesseja. Otamme huomioon myös ne, jotka eivät pysty käyttämään digitaalisia palveluita.

Espoo kokoaa kaupungin oman hallinnon, asukkaiden- ja asiakkaiden sekä yhteistyökumppanien käyttöön eri alueiden suunnitelmallista kestävästä kehitystä tukemaan tietomateriaalin. Tästä kehitetään Espoon aluemalli, jossa digitaalisesti esitetään faktat sekä havainnollistetaan alueen nykytila, vahvistettujen kaavojen mahdollistamat muutokset, suunnitellut investoinnit ja muutokset palveluverkostoon sekä pitemmän aikavälin tavoitetila.

Kaavoituksen ja rakentamisen kuntakohtaista sääntelyä puretaan laatua vaarantamatta samalla kun alueille asetetaan aiempaa selkeämmin toiminnallisia tavoitteita. Teetämme analyysit, miten kaavoitus- ja lupaprosessien sekä maankäyttösopimusten valmistelua voidaan nopeuttaa ja käsittelyaikoja lyhentää. Toimenpiteet tuodaan kaupunginhallituksen päätettäväksi. Vahvistetaan asukkaiden osallisuutta ja vuorovaikutteisuutta kaikessa kaupungin toiminnassa Espoon osallisuusmallia toteuttaen ja edelleen kehittämällä.

3. Espoo on taloudellisesti kestävä ja verotukseltaan kilpailukykyinen

Valtuustokauden aikana toimeenpanemme Taloudellisesti kestävä Espoo - tuottavuus ja sopeutusohjelman (Take). Ohjelman tavoitteena on menojen ja tulojen tasapainoon saaminen, investointitason laskeminen lähemmäksi tulo-rahoituskykyä ja kunta-valtio -kustannusjakosuhteen oikeudenmukaistaminen Espoon osalta. Kaupungin resurssien käytön optimoimiseksi arvioidaan kaupunkikonserniin kuuluvat toiminnot. Kaupungin investointikyky ja -tarpeet on arvioitava ja on varauduttava sote-uudistuksen seurauksena investointikaton laskemiseen. Espoon kunnallisveroa ei nosteta sote-uudistuksen yhteydessä.

Take-ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet päivitettiin sote- ja pelastustoimen uudistuksen vaikutusten osalta keväällä 2022 siten, että ohjelma parantaa Espoon kykyä sopeutua uudistuksen aiheuttamiin taloudellisiin muutoksiin. Samassa yhteydessä arvioitiin Take-ohjelman kipukohdat. Ohjelman tavoitteet kaupungin talouden tasapainottamisesta ja velkaantumisen kääntämisestä laskuun pidettiin ennallaan. Valtuusto päätti 13.6.2022 päivitetystä Take-ohjelmasta.

4. Espoo on kansainvälisesti vetovoimainen yrittäjyys- ja innovaatiopääkaupunki

Espoo vahvistaa asemaansa Pohjois-Euroopan kansainvälisesti kiinnostavimpana ja vetovoimaisimpana osaamisen sekä tieteen, taiteen ja talouden innovaatiokeskuksena. Tässä kumppaneillamme, etenkin Aalto-yliopistolla, VTT:llä ja yrityksillä on keskeinen rooli. Espoo profiloituu Pohjoismaiden parhaana startup-yrittäjyyden ja kasvuyritysten sijaintikaupunkina, jota tukemaan kehitämme kasvuyritys-kampuksen yhdessä kumppaneiden kanssa.

Teemme aktiivisen kumppanuustoiminnan avulla yritysten ja osaajien ”houkuttelevuusohjelman”, jonka tavoitteena on myös vahvistaa Espoon tulopohjaa. Espoo tarjoaa huippuosajille ja heidän perheilleen parhaan paikan asua. Asetamme tavoitteeksi, että Espoo on Pohjoismaiden paras paikka expat-työntekijöille. Espoossa on riittävästi englanninkielisiä varhaiskasvatus- ja koulupaikkoja. Espoon kolmas palvelukieli on englanti. Kansallisen elvytysrahoituksen ja EU-rahoituksen hakeminen korostuu erityisesti vihreän siirtymän ja digitalisaation edistämiseksi, jossa Espoo yhdessä yritysten ja tiedeyhteisöjen kanssa on vahva toimija. Espoo kehittyy ja oppii kansainvälisessä yhteistyössä. Työllisyyttä edistämme asiakas- ja yrityslähtöisesti kohdennetuilla palveluilla.

5. Espoo on viihtyisä, turvallinen ja luonnonläheinen kotikaupunki

Kestävä kasvu, asukkaat ja liikkuminen

Es-poota rakennetaan asukas- ja asiakaslähtöisesti viihtyisäksi ja turvalliseksi kotikaupungiksi. Espoon kasvu on taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä. Ehkäisemme alueellista ja myös alueiden sisäistä segregatiota. Parannamme ennaltaehkäisevää toimintaa, jotta

raskaampien palveluiden tarve vähenee. Espoo saavuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (Sustainable Development Goals, SDG) edelläkävijänä sekä kehittyä ja jakaa kestävän kehityksen osaamista kansallisissa ja kansainvälisissä kaupunkiverkostoissa. Kestävät ja älykkäät kaupunkiratkaisut lisäävät arjen ja liikkumisen sujuvuutta. Jokaisella espoolaisella on hyvät mahdollisuudet tehdä kestäviä valintoja arjessaan ja vaikuttaa lähiympäristöönsä.

Lopetamme vastakkainasettelun julkisen liikenteen kehittämisen ja yksityisautoilun välillä, molempia tarvitaan. Liikenteen päästöjä vähennetään. Panostukset näkyvät esimerkiksi joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantamisessa sekä yksityisautoilussa etenkin sähköautojen käytön nopeana lisääntymisenä. Arjen turvallisuutta parannetaan monialaisella yhteistyöllä siten, että Espoo on Suomen turvallisin kaupunki.

Pientalorakentamisen edellytysten vauhdittaminen

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan (POKE) pientalovaltaisten alueiden asemakaavoitukseen osoitetaan riittävät resurssit sekä samalla varmistamme suunnitellun rakentamisen raiteiden varteen ja riittävät työpaikkatontit. Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia pientaloalueita toteutetaan erityisesti POKE-alueella yhdessä kumppaneiden kanssa. Luomme edellytykset pientalokylien ja kaupunkipientaloalueiden toteuttamiselle uudentyypeisinä yhteistyöhankkeina. Nämä toimivat myös kansainvälisinä esimerkkeinä.

Kestävän rakentamisen edelläkävijyys ja elävien keskustojen vauhdittaminen

Varmistamme monipuoliset ja omaleimaiset alueet, joilla on myös pientaloja, viihtyisää kerrostaloasumista ja riittävästi työpaikkatontteja. Hyvien liikenneyhteyksien varteen rakentuvat tiiviit kaupunkimaiset alueet ovat eläviä ja houkuttelevat palvelualan yrityksiä. Suunnittelussa ja rakentamisessa korostetaan kestävän kehityksen periaatteita ja kiinnitetään huomiota rakennusten elinkaaripäästöihin.

Lähiluontoa hyödynnetään liikkumisen ja hyvinvoinnin lähteenä. Espoossa lähiluonto on kaikkien saavutettavissa. Olemme edelläkävijä kasvavan kaupungin ja monimuotoisen luonnon yhteensovittamisessa. Espoo tekee kartoituksen kaupungin toiminnan luontovaikutuksista. Luonnon monimuotoisuustyö on koko espoolaisyhteisön yhteinen asia. Espoon kaupunkikehitys on luonnon monimuotoisuudesta huolehtivaa, sitä elvyttävää ja lisäävää. Laadimme tiekartan luonnon monimuotoisuuden elpymiseksi ja kokonaisuikentymättömyyden saavuttamiseksi vuoteen 2035 mennessä.

6. Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä

Espoo toimii aktiivisesti ilmastonmuutoksen torjunnassa, luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa ja on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Espoo sopeutuu ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Yhteistyö yliopistojen, tutkimuksen, innovaatio toiminnan ja yritysten kanssa tuottaa ratkaisuja, joiden hiilikädenjälki on merkittävä ja auttaa ratkaisemaan globaalia ilmastohaastetta. Espoo edistää uusia lähienenergiatuotannon ratkaisuja ja selvittää edellytykset pienydinvoiman sijoittamiseksi kaupungin alueelle. Kaupungille laaditaan ilmastonmuutoksen torjunnan tiekartta, joka kuvaa Espoon kaupungin oman sekä kumppaneiden ja asukkaiden kanssa tehtävän yhteistyön hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Tiekartta pohjautuu Kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelmaan (Sustainable Energy & Climate Action Plan, SECAP) ja Kestävä Espoo-ohjelmaan. Tiekartan pääperiaatteet tuodaan valtuuston päätettäväksi vuoden 2022 aikana. Jatkossa tiekartan toteutumista tarkastellaan ja arvioidaan sen toimenpiteiden riittävyttä suhteessa hiilineutraaliustavoitteeseen sekä asetetaan puuttuvat toimet tavoitteen saavuttamiseksi.

7. Espoo on Suomen paras kotouttaja

Elinvoimaisuudesta, työvoiman saatavuudesta ja sosiaalisesti kestävästä kehityksestä huolehditaan houkuttelemalla osaajaperheitä muuttamaan Espooseen sekä kohentamalla maahanmuuttajien

kotoutumista ja nopeuttamalla työllistymistä. Espoo toimeenpanee tehokkaasti alkuvaiheen kotouttamisohjelman, jonka tarkoituksena on oppia suomen tai ruotsin kieli sekä päästä koulutukseen tai osaamista vastaaviin töihin. Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten oppimistulosten ero kantaväestöön puolitetaan valtuustokauden aikana oppimistuloksia nostamalla. Maahanmuuttajataustaisten naisten työllisyysaste nostetaan kohti pohjoismaista tasoa. Maahanmuuttajien osaamiskeskuksen keskeisin tavoite on työllistyminen yksityisen sektorin työpaikkoihin.

POIKKIHALLINNOLLISET KEHITYSOHJELMAT

Poikkihallinnolliset kehitysohjelmat ovat yhteistyöalustoja, joissa kehitetään kokeillen ja pilotoiden innovatiivisia ratkaisuja Espoo-tarinan mukaisesti yhdessä kumppanien kanssa. Työn vaikuttavaan toteutukseen haetaan ulkoista rahoitusta kansallista lähteistä ja EU-ohjelmista.

Elinvoimainen Espoo

- käynnistää Espoon alueella kokeilujen ja kumppanuuksien avulla strategisesti entistä paremmin kaupungin elinvoimaa lisääviä ja vetovoimaa kasvattavia toimintoja,
- kokeilee ja kehittää toimintamuuotoja siten, että kaupunki kumppaneineen profiloi Espoon innovatiiviseksi tulevaisuuden työn kaupungiksi, jossa korkean osaamisen alat vahvistuvat ja kasvavat sekä jossa syntyy monipuolisesti niitä tukevien ja niiden tarvitsemien alojen uusia työpaikkoja,
- edistää ja ideoi uusia toimintatapoja, jotka parantavat ja sujuvoittavat nuorten, pitkäaikaisyöttömien, osatyökykyisten ja maahanmuuttajien työllistymistä,
- sparraa elinvoima-tulosalueen kehittymistä kaupungin kaikkea toimintaa innovatiivisesti ja laadullisesti kehittäväksi toiminnaksi,
- monipuolistaa ja vahvistaa osallistavaa asukas- ja kumppanuustoimintaa.

Hyvinvoiva Espoo

- ideoi moninaisia tapoja ja edistää toimintamalleja korona-aikana syntyneen hoitovelan purkamiseksi ja mielenterveysongelmien hoitamiseksi sekä ennaltaehkäisemiseksi,
- kehittää sote-uudistuksen sujuvaa toimeenpanoa tukevia kaupungin toimintoja, yhteistyötä järjestöjen ja koko kolmannen sektorin kanssa sekä kuntalaisten omaehtoista toimintaa ja muuta hyvinvointia edistävää työtä, kuten liikunnan, kulttuurin ja nuorisotyön edellytyksiä edistää espoolaisten terveyttä ja onnellisuutta,
- ideoi ja ohjaa viestintää ja toimintatapoja, joilla vahvistetaan asukas- ja asiakaslähtöisyyttä, edistetään henkilökunnan saatavuutta sekä tuetaan henkilökunnan ja kuntalaisten toimintaa sote-uudistuksen toimeenpanossa.

Kestävä Espoo

- toteuttaa laajana kumppanuusyhteistyönä innovatiivisia paikallisia kestäviä kaupunkiratkaisuja, jotka toimivat globaaleina esimerkkeinä hiilineutraaliuden saavuttamisessa ja luonnon monimuotoisuuden suojelussa,
- kehittää ja levittää toimintatapoja, jotka avaavat Espoota, sen kehittyviä alueita ja luontoratkaisuja, entistä kiinnostavammaksi tutkimus- ja kehittämisalueeksi yritysille ja tutkimuslaitoksille,
- kokoaa kaupungin oman ja Espoo-yhteisön kanssa tehtävän ilmastotyön tiekartaksi, tarkastelee ja vahvistaa sen hiilikädenjälkivaikutusta sekä tukee merkittäväällä tavalla Espoo-tarinan hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista,

- vahvistaa osaltaan kestäväen kehityksen kaikkia osa-alueita koko kaupunkikonsernin toiminnassa ja luo ratkaisuja YK kestäväen kehityksen tavoitteiden (SDG) saavuttamiseksi Espoossa ja muissa kaupungeissa.

Tapahtumien yhteisöllinen Espoo

- kehittää toimintamutuja ja kokeilee toimintaa, jotka vahvistavat Espoon veto- ja elinvoimaa ja yhteisöllisyyttä sekä edistävät mm. kulttuuri- ja liikunta-alan koronasta toipumista tapahtumilla,
- edistää yhteisöllisyyttä, paikallisten aktiviteettien lisääntymistä eri puolilla Espoota sekä lisää ja monipuolistaa osallistavaa asukas- ja kumppanuustoimintaa,
- luo mahdollisia esteitä poistaen ja edellytyksiä lisäten perustaa monipuolisille paikallistapahtumille Espoossa sekä suurtapahtumat mahdollistavalle tapahtumakaupunki Espoo -toimintamallille,
- ideoi monipuolisena yhteistyönä muodot ja tapahtumat, joilla juhlistetaan Espoo 50 vuotta kaupunkina -vuotta.

ESPOO – EUROOPAN KESTÄVIN KAUPUNKI

Mistä olemme tulossa?

Espon ajanlasku alkoi, kun Espon seurakunta irtautui Kirkkonummen seurakunnasta vuonna 1458. Espon keskuksessa sijaitseva Espon tuomiokirkko on pääkaupunkiseudun vanhimpia rakennuksia. Espoo viettää 50-vuotisjuhlavuotta kaupunkina vuonna 2022.

Espoo rakentui Turusta Viipuriin johtavan Kuninkaantien varteen, ja vuonna 1556 kuningas Kustaa Vaasa perusti Kauklahdessa sijaitsevan Espon kartanon. Siitä Kuninkaantie jatkui Espon kirkonkylän kautta Bemböleen. Parin kilometrin osuus Bembölestä Träskändan kartanoon on nykyisinkin viralliselta nimeltään Kuninkaantie.

Espon kehitys kuvaa Suomea pienoiskoossa. Kehityksestämme löytyvät kaikki samat piirteet kuin Suomenkin kehityksestä: vahva agraarisuus, kartano- ja talonpoikauskulttuuri, alkava teollistuminen ja kaupungistumiskehitys, keskeinen rooli maan kehityksessä sodan jälkeen, voimakas väestönkasvu, hyvinvointiyhteiskunnan rakentuminen ja nykyinen kehitys osana vahvistuvaa, verkostoista ja kansainvälistä metropolialuetta.

Ensimmäiset 500 vuotta olivat Espoossa hitaan kasvun aikaa. Vasta 1950-luvun alussa asukasmäärämme ylitti 20 000 asukasta. Viimeiset vuosikymmenet Espoo on kasvanut voimakkaasti. Koko Helsingin seudun asukasluku on 1950-luvun alkupuolelta 2,5-kertaistunut nykyiseen noin 1,5 miljoonaan asukkaaseen. Samassa ajassa Espon väkiluku on yli kymmenkertaistunut.

Valtioneuvosto teki vuonna 1949 päätöksen sijoittaa Teknillinen korkeakoulu Otaniemeen. Ota-halli ja Teekkarikylän ensimmäiset rakennukset valmistuivat 1950-luvun alussa Helsingin olympialaisten kisakyläksi. Vuonna 1953 alkoi Tapiolan rakentaminen. Tapiolaa rakennettiin teemalla ”Asuntoja lapsiperheiden tarpeisiin”. Kasvava Espoo rakensi ja lapsiperheet saivat kodit uusista asuintaloista luonnonläheisessä ympäristössä. Samaan aikaan Espon kielenemmistö muuttui ruotsinkielisestä suomenkieliseksi.

1960-luvulla alkaneeseen suureen maaltamuuttoon Espoo vastasi aluerakentamissopimusten avulla. Sopimukset mahdollistivat uusille asukkaille asunnot, päiväkodit ja koulut. Tapiolan rakentamista seurasivat Länsiväylän varteen rakentuneet Matinkylä-Olari ja Esponlahti. Junaradan varressa kasvoivat Leppävaara ja Maxi-Market. Espoota ja sen lähiöitä rakennettiin uudisraivaamisen

hengessä. Uudet asukkaat olivat aktiivisia, ja monet tänään merkittävät kulttuuriyhdistykset ja urheiluseurat saivat alkunsa. Teknillisen korkeakoulun päärakennus valmistui 1965 ja Dipoli 1967. Teekkarit muuttivat Otaniemeen. Kaupungin hallinnollinen keskus sijoittui Espoon keskukseen. Espoosta tuli kauppa-alue 1963 ja kaupunki 1972. Espoo oli jo 70-luvun alussa kansainvälisen huomion kohteena, kun Otaniemen Dipoli oli useita vuosia vuokrattuna ulkoministeriölle. Siellä toteutettiin SALT-neuvottelut ja ETYK:n valmisteluvaihe.

1980-luvulla Espoon väestönkasvu oli kahta aiempaa vuosikymmentä maltillisempaa. Espoon kulttuurikeskus ja Espoontori valmistuivat. 1990-luvulla yksinasuminen yleistyi, vanhimpien ikäryhmien osuudet väestöstä kasvoivat ja vieraskielisten määrä alkoi kasvaa. Espoon väkiluvun kasvu on ollut 1990-luvusta lähtien suurista kaupungeista nopeinta. Nuuksion kansallispuisto perustettiin vuonna 1994. Suomen ensimmäinen Ikea-tavaratalo avattiin Espooseen vuonna 1996. Espoon rooli osana globaalia yhteiskuntaa ja Eurooppaa vahvistui. Shanghai ja Espoo käynnistivät 1990-luvun alussa yhteistyön, joka johti v. 1998 ystävyyskaupunkitoiminnan käynnistämiseen sopimukseen. Aalto-yliopisto aloitti toimintansa vuonna 2010, kun Helsingin kauppakorkeakoulu, Taideteollinen korkeakoulu ja Teknillinen korkeakoulu yhdistyivät.

Missä olemme?

Tänään Espoo on turvallinen ja viihtyisä, luonnonläheinen, kaksikielinen ja kulttuurisesti moninainen kaupunki osana pääkaupunkiseutua. Espoota leimaa vireä kansainvälinen yritys- ja innovaatiotoiminta. Espoo on määrätietoisesti kehittänyt itseään verkostokaupunkina, jossa on viisi kaupunkikeskusta ja kaksi paikalliskeskusta. Tarjoamme kattavat palvelut kaikille noin 300 000 asukkaallemme. Meillä on kuitenkin myös paljon haasteita.

Espoon kasvu jatkuu. Väestömme kasvaa keskimäärin 4 700 asukkaalla vuodessa. Erityisesti vieraskielisen väestömme kasvu on nopeaa. Tällä hetkellä vieraskielisiä asukkaita on yli 58 000, ja määrän ennustetaan kasvavan yli 35 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä. Myös iäkkäämpien asukkaiden määrä ja suhteellinen osuus kasvavat. Nämä muutokset haastavat palvelutuotantomme. Väestönkasvun johdosta myös investointiohjelmamme on euromääräisesti ennätysasuuri.

Espoolaiset arvostavat luontoa, ja luonto on lähellä meistä jokaista. Lähiluonnon lisäksi Espoossa on 58 kilometriä merenrantaa, Rantaraitti, 165 saarta, 100 järveä, keskuspuisto ja Pohjois-Espoossa Nuuksion erämaa, jossa asutus kohtaa kansallispuiston luontoarvot ja kymmenet järvet.

Aalto-yliopiston ja VTT:n ansiosta Espooseen on kehittynyt huipputeknologiaa, innovaatioita ja korkeaa osaamista hyödyntävä tieteen, taiteen ja talouden keskittymä. Keilaniemessä on useita kansainvälisten yritysten pääkonttoreita, ja Otaniemestä on muodostunut nuorten yritysten kasvualusta. Kaupunkikeskustemme asukkaita puolestaan palvelee lukuisa määrä eri alojen paikallisia pienyrityksiä. Olemme osa verkostomaista kasvavaa kaupunkiyhteisöä ja metropolialuetta.

Kaupunkirataan tukeutuva Leppävaara on Espoon suurin kaupunkikeskus, jonka ytimessä on tarjolla sekä yksityisiä että julkisia palveluita. Länsimetron varrella Matinkylä-Olarin kaupunkikeskustassa Palvelutori tarjoaa julkisia palveluja kaupallisten palvelujen yhteydessä, mikä helpottaa asukkaiden arkea ja asiointia. Käytämme hyväksi palvelutorista saatuja kokemuksia kehittäessämme vastaavaa toimintaa muissa kaupunkikeskuksissa.

Taloudellinen toimintaympäristömme, kestävä kehitys, digitalisaatio, kaupungistuminen, ikääntyminen ja maahanmuuttajien kotoutuminen ovat Espoon suuria haasteita. Koronapandemia on entisestään lisännyt kaupunkimme talouspaineita, työttömyyttä, yksinäisyyttä ja sosiaalisia ongelmia sekä heikentänyt yritysten toimintaedellytyksiä. Kaupunkimme taloutta kiristää myös kuntien välinen verotulojen tasaus ja verotulojen kasvua voimakkaampi väestön lisäys. Vaikka tällä hetkellä talousnusteet ovat positiivisia, pakottaa kaupunkimme käyttötalous ja velkataakka asettamaan

kehityskohteita tärkeysjärjestykseen ja tekemään valintoja. Tehostamme toimintaa pitkäjänteisesti ja vastuullisesti.

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on käynnistynyt. Uudistuksen pohjalta perustetaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue. Hyvinvointialueen suunnittelu on käynnistynyt. Uudistus työllistää ja muuttaa kaupunkiorganisaatiomme toimintaa merkittävästi. Lisäksi sillä on isot taloudelliset vaikutukset.

Espoon väestö on keskimäärin hyvinvoivaa ja korkeasti koulutettua. Monet kansainväliset ja alkuvaiheen yritykset ovat löytäneet kotipaikkansa Espoosta. Koronapandemia on syksyllä 2021 taitekohdassa. Koronasulkujen aikana olemme oppineet paljon mm. etätyöskentelystä. Meillä on nyt mahdollisuus miettiä, kokeilla ja ottaa käyttöön kaupungille uusia käytäntöjä ja toimintamalleja.

Minne olemme menossa?

KAIKKIEN ESPOO

Espoossa kaikilla asukkailla on mahdollisuus kasvaa ja kehittyä omassa elämässään. Osallisuus näkyy espoolaisen arjessa. Jokainen Espoossa asuva on espoolainen. Meillä on nollatoleranssi rasismiin.

Globaalit megatrendit ja kansalliset muutokset haastavat kaupunkien perinteisen roolin ja toimintatavat. Otamme haasteet vastaan. Tulevaisuuden kehityssuunta on kirkas. Toimintamme perustuu yhä enemmän koko espoolaisen ekosysteemin yhteistyöhön. Hyvät palvelut lisäävät alueemme elinvoimaa, kuntalaistemme toimeliaisuutta ja arjen sujuvuutta. Palvelut ovat laadukkaasti, esteettömästi ja tehokkaasti järjestettyjä, ja kehitämme niitä yhdessä asukkaidemme ja asiakkaidemme kanssa. Kun väkilukumme kasvaa, vastaamme lisääntyneeseen palvelutarpeeseen alueittain, lähellä asukasta. Vahvat lähipalvelut ovat asukkaille merkityksellisiä. Perheen taustasta tai varallisuudesta riippumatta kaikki espoolaiset lapset ja nuoret saavat terveistä, turvallisista ja innostavista päiväkodeista ja kouluista hyvät lähtökohdat elämään, jatko-opintoihin ja työhön. Kaupunki panostaa laadukkaaseen opetukseen ja kasvatukseen yhteistyössä vanhempien kanssa. Opetuksella tuetaan tiedonrajat ylittävän laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, joka alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Espoossa kasvatuksessa ja opetuksessa on positiivisen kasvatuksen näkökulma. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Lisäksi lasten ja nuorten pahoinvointia ennaltaehkäistään perheiden tukemisella, oikea-aikaisilla palveluilla ja eri tahojen yhteistyöllä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä turvaamme espoolaisten hyvät terveydenhuollon palvelut ja luomme hyvät yhteistyömallit hyvinvoinnin edistämiseksi Espoossa. Kun ikääntyvien ja vammaisten avuntarve lisääntyy, tuemme heitä monin eri tavoin ja etenkin heidän pärjäämistään kotona. Tätä työtä kaupunki tekee yhdessä omaisten, ystävien, yhdistysten, seurakuntien ja palveluja tarjoavien yritysten kanssa. Kun ikääntyvä ei enää pärjää ja pysty asumaan kotona, tarjoamme kodinomaista hoiva-asumista. Tuemme vammaisten yhdenvertaista arkea ja elämää.

Onnellisuus, terveys, hyvinvointi ja mielen hyvinvointi kehittyvät ennen kaikkea läheisistä ihmissuhteista. Siksi toteutamme palvelut yhdessä hyvinvointialueen kanssa sekä yhteistyössä asiakkaidemme ja heidän läheistensä kanssa. Vaikeimmat haasteet ratkomme yhdessä siten, että painopiste on ennaltaehkäisyssä.

Espoolaiset huolehtivat aktiivisesti ja omatoimisesti itsestään, läheisistään ja lähiympäristöstään. Kukaan ei jää tukea vaille, jos omat voimat eivät riitä. Yhä useammat osallistuvat itselleen ja elämäntilanteeseensa soveltuvaan toimintaan.

Kaupunki tekee läheistä yhteistyötä alueellaan toimivien suomen- ja ruotsinkielisten ja muun kielisten seurakuntien, järjestöjen ja yritysten kanssa erityisesti kerhotoiminnassa, syrjäytymisen ehkäisyssä, perheneuvonnassa, vanhustyössä ja maahanmuuttajien kotouttamisessa. Vähennämme asunnottomuutta yhdessä kumppaniemme kanssa.

Toimintamme on avointa, demokraattista ja helposti lähestyttävää. Kaikki espoolaiset, nuorista ikäihmisiin, voivat osallistua ja vaikuttaa kotikaupunkimme kehittämiseen.

KESTÄVÄ JA LUONNONLÄHEINEN ESPOO

Espoo on viiden kaupunkikeskuksen ja paikalliskeskusten verkostokaupunki. Olemme keskeinen osa kehittyvää metropolialuetta ja Etelä-Suomen työssäkäyntialuetta. Kaikista kaupunkikeskuksistamme muodostuu viihtyisiä ja turvallisia asuin-, asiointi- ja työpaikka-keskuksia, joissa hyvät palvelut, virikkeelliset harrastusmahdollisuudet ja lähiluonto ovat helposti ja esteettömästi saavutettavissa. Pidämme huolta riittävästä kerros- ja pientalorakentamisesta sekä kaavoituksen nopeudesta ja tonttitarjonnasta. Ehkäisemme alueellista ja myös alueiden sisäistä segregatiota.

Kehitämme kaupunkikeskuksia niiden omien vahvuuksien mukaan. Tiiviit pientalovaltaisat ja kylämäiset alueet tukeutuvat läheisiin kaupunki- ja paikalliskeskukseen. Tapiola, Matinkylä-Olari ja Espoonlahti sijoittuvat metron, Leppävaara ja Espoon keskus kaupunkiradan läheisyyteen. Nykyisten Kaukalahden ja Kalajärven paikalliskeskusten lisäksi tulevia keskuksia ovat merellinen Finnoo metron varrella ja ekologinen Kera kaupunkiradan varrella. Myöhemmin rakentuu Hista Tunnin juna - radan varrelle. Pääkaupunkiseudun poikittaisliikennettä tehostava Raide-Jokeri yhdistää metron ja kaupunkiradan vuonna 2024. Parannamme joukkoliikenteen ja pyöräilyn edellytyksiä. Samalla huolehdimme henkilöautojen käytön sujuvuudesta. Tavoittemme on kasvattaa joukkoliikenteen, kävelyn, pyöräilyn ja sähkökäyttöisten autojen suosiota. Pienennämme yhdessä asukkaidemme kanssa espoolaisten ekologista jalanjälkeä ja teemme ilmastotyötä edelläkävijäkaupunkina.

Espoo on Euroopan kestävin kaupunki nyt ja jatkossa. Aidosti verkostomainen raideliikenteeseen tukeutuva kaupunkirakenteemme mahdollistaa taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti parhaan tavan kehittää kaupunkiamme. Espoo voitti vuonna 2018 Maailman älykkäin yhteisö - palkinnon ja on useita kertoja ollut EU:n Innovaatiopääkaupunkikisan finalistina. Valtuustokauden aikana toteutamme Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman. Ohjelman tavoitteena on, että saamme käyttötalousmenojemme kasvun tasapainoon, laskemme investointitason lähemmäksi tulorahoituskykyä ja saamme muutettua kuntien ja valtion välisen kustannusjakosuhteen oikeudenmukaisemmaksi. Espoon talous on vahva, mutta roolimme koko Suomen kuntapalvelujen rahoittajana on kasvanut miljardiluokkaan ja muodostunut kasvukaupungille kohtuuttomaksi. Kasvukaupunkina Espoon tehtävänä on luoda perustaa tulevaisuuden työlle, uusien työpaikkojen synnylle, kasvulle, tuottavuudelle, investoinneille, työperäiselle maahanmuutolle, osaamiselle ja korkean osaamisen alojen vahvistumiselle yhdessä kumppaneidemme kanssa.

Teemme töitä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja sen vaikutuksiin sopeutumiseksi. Tavoitteenamme on olla hiilineutraali vuonna 2030. Kunnianhimoiseen tavoitteeseen etenemme yhdessä asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten kanssa panostamalla puhtaaseen energiaan, kiertotalouteen, kestäväan maankäyttöön ja rakentamiseen sekä kestäviin kulkumuotoihin. Espoossa kivihiilestä luovutaan vuoden 2025 aikana ja kaukolämpöä tuotetaan uusiutuville energialähteillä. Espoon kaupunkirakennetta kehitetään niin, että se mahdollistaa kestäväan elämäntavan sen kaikilla alueilla. Liikenteen vähähiilisyttä tukevat metron, kaupunkiradan ja raidejokerin valmistuminen sekä liikenteen sähköistyminen. Kestäväan kehityksen ja ilmastotyön kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi tiivistämme edelleen suurten kaupunkien yhteistyötä, hyödynnämme kaupunkiseutujen ekosysteemisopimuksen ja EU:n rahoitusohjelmien kautta saatavissa olevat resurssit sekä vahvistamme metropolialueen yhteistyötä ja eurooppalaisten kaupunkien kumppanuustoimintaa.

Espoolaisten asuinympäristö on viihtyisä. Espoo on edelläkävijä kasvavan kaupungin ja monimuotoisen luonnon yhteensovittamisessa. Lähiluonto, virkistysalueet, järvet ja joet sekä Rantaraitti ja merellisyys ovat Espoon vahvuuksia, joita espoolaiset arvostavat. Huomioimme metsät, pellot ja kulttuurimaiseman kaupunkikehityksessämme myös jatkossa.

KUMPPANUUKSILLA MENESTYKSEEN

Strategisen yhteistyön ja verkostomaisen toiminnan avulla kehitämme Espoota yhdessä asukkaidemme, yhteisöjemme ja yritystemme kanssa. Yhteistyömme on tiivistä hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämässä erityisesti hyvinvointialueen, Helsingin seudun ja Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa. Edistämme tulevaisuuden kaupunkipolitiikkaa aktiivisella kumppanuudella kansallisesti ja toimimme esimerkillisenä edelläkävijänä EU-tasolla.

Kuntalaisten ja koko kaupunkiyhteisön tarpeet ja toiveet palveluiden suhteen muuttuvat aiempaa moninaisemmiksi. Olemme kansallinen ja eurooppalainen edelläkävijä ihmislähtöisessä palvelu- ja innovaatioekosysteemien kehittämisessä sekä digitalisaation hyödyntämisessä. Kaupunki palveluna -malli hyödyntää verkostomaisesti olemassa olevia resursseja digitalisaation mahdollistama. Mallin mukaisesti palveluja tuottaa koko kaupunkiyhteisö, ei vain kaupunkiorganisaatio. Yritykset ja järjestöt ovat tärkeä osa kaupunkiekosysteemiämme ja palvelutuotantoamme.

AKTIIVISET ESPOOLAISET

Kansainvälinen ja luonnonläheinen Espoo on vetovoimainen tapahtumakaupunki, jota elävöittävät aktiivinen kaupunkikulttuuri ja monipuolinen liikunta.

Espoon kaupunginteatterilla on toimivat tilat, ja kaikissa kaupunkikeskuksissamme on arvostetut kirjastot ja uimahallit. Kirjastomme toimivat kuntalaisten olohuoneina, ja työväenopisto tarjoaa espoolaisille heille tärkeitä kurseja. Urheilupuistot ja liikuntatilat ovat monipuolisen kuntalaisyhteistyön ja aktiivisen seuratoiminnan tulos eri puolilla Espoota.

Lähiluontomme ja laajat metsäalueemme antavat espoolaisille hyvät mahdollisuudet liikuntaan, ja liikuntaseurat liikuttavat kaikenikäisiä espoolaisia monipuolisesti. Espoossa mestaruuksia saavutetaan kaikissa ikäsarjoissa, mikä innostaa varsinkin nuorempia liikuntaharrastusten pariin.

Espoolaisilla on mahdollisuus nauttia rikkaasta ja valtakunnallisesti laadukkaasta kulttuuritarjonnasta. Espoolaisuus on elämää arjessa ja kohtaamisia muun muassa EMMAn näyttelyissä, Sinfoniettan ja Tapiolan kuoron ja muiden espoolaisten kuorojen konserteissa, April Jazzissa, huippu-urheilun ja kulttuurin tapahtumissa, otteluissa ja harrastuksissa. Teemme aktiivista yhteistyötä nuoris-, kulttuuri- ja liikuntaseurojen, sosiaali- ja terveysjärjestöjen sekä muiden yhdistysten kanssa. Takaamme kaikille espoolaisille lapsille ja nuorille mahdollisuuden harrastaa.

OSAAVAT IHMISET JA YRITYKSET JUURTUVAT ESPOOSEEN

Espoo on kansallisesti ja kansainvälisesti houkutteleva kaksikielinen kaupunki, jonka palvelut ovat saavutettavissa myös englanniksi. Kaupunkimme tunnetaan maailmanlaajuisesti tieteen, taiteen ja talouden innovaatioympäristönä, jonka avaintoimijoita ovat Aalto-yliopisto ja VTT yhdessä muiden korkeakoulujen ja yritysten kanssa. Yrityksmyönteinen Espoo on hyvä paikka elää, uudistua, yrittää ja tehdä työtä. Kehitämme kaupunkia yrittäjyyden ja yritystoiminnan toimintaympäristönä yhdessä yrittäjien kanssa.

Espoo on osaamisen ja osaajien kaupunki, ja koulumme ovat kansainvälistä huipputasoa. Englanninkielinen kasvatus- ja opetustarjontamme vastaa voimakkaasti kasvavaan kysyntään. Toisiaan täydentävät kaupunkikeskuksemme innovaatio- ja palvelukeskittymineen tarjoavat toimivan alustan osaajien ja kasvavien yritysten kohtaamiselle. Nämä tekijät houkuttelevat ja juurruttavat kaupunkiimme entistä enemmän uusia kansainvälisiä toimijoita.

Vieraskielisten osuuden Espoon työikäisestä väestöstä ennustetaan nousevan 30 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Kaikkien työikäisten ja -kuntoisten espoolaisten mukanaolo työelämässä varmistaa edellytykset sille, että kaupunkilaisemme voivat hyvin ja kaupungin talous saadaan tasapainoon. Varmistamme yritysten osaavan työvoiman saannin panostamalla etenkin työnhakijoiden osaamisen lisäämiseen. Kehitämme nuorten polkua opinnoista työelämään ja varmistamme, että nuortemme työllisyys on maan parhaalla tasolla. TE-palveluiden rakenneuudistuksen toimeenpanolla varmistamme, että Espoo tarjoaa Suomen parhaat palvelut niin työnhakijoille kuin työnantajillekin.

KORONASTA KASVUUN

Jatkamme koronan aikana oppimiamme hyviä toimintamalleja. Digitaaliset välineet ovat entistä tumpia niin kuntalaisillemme kuin työntekijöillemme, ja lisäämme niiden käyttöä palveluissamme.

Koronan jälkeinen aika tarjoaa hyvät mahdollisuudet myös työmarkkinoille ja yrityksille. Espoon elinkeinoelämän ja innovaatioyhteisön kansainvälinen menestys on olennaista pandemian jälkeisessä kasvussa. Ihmiset ovat odottaneet yhteiskunnan avaamista ja käynnistyviä tapahtumia sekä ihmisten kohtaamisia. Tämä on hyvä tilaisuus, jonka hyödynnämme työllisyyden, yrittäjyyden ja elinvoimaisuuden parantamiseksi ja uudistamiseksi.

Samanaikaisesti vastaamme koronasta johtuvaan hoitovelkaan ja ruuhkautuneisiin palveluihin. Reagoimme erityisesti lasten ja nuorten lisääntyneisiin hyvinvointihaasteisiin sekä varmistamme, että hyvinvointierot kuten lapsiperheköyhyys, eivät pääse kasvamaan. Myös mielenterveyden merkitys tulee korostumaan koronasta toipumisessa.

KAUPUNGIN JOHTAMINEN

Johtamisemme perustuu myönteiseen, ihmisiin luottavaan ihmiskäsitykseen. Työyhteisömme tunnetaan arvostavasta vuorovaikutuksesta sekä hyvinvoivan henkilöstön osaamisesta ja sitoutumisesta. Kannustavalla, laadukkaalla ja vastuullisella johtamisella sekä edistämällä kaupungin työntekijöiden ammatillista kehittymistä ylläpidämme edellytyksiä toimintamme asukas- ja asiakaslähtöisyydelle ja varmistamme samalla, että arki sujuu. Kaupunkimme osaamista edistämme Aalto-yliopiston vetämällä Executive MBA-koulutuksella, johon on jo osallistunut 100 kaupungin ylimmän johdon edustajaa. Espoo tunnetaan hyvänä työnantajana. Se edesauttaa meitä myös osaavan henkilöstön saavuudessa.

AVOIN JA TOIMIVA DEMOKRATIA

Espoossa päätöksenteko on avointa, ja luottamushenkilömme tunnetaan arvostavasta vuorovaikutuksesta ja yhteistyökyvystä. Luottamushenkilöidemme ja viranhaltijoidemme keskinäinen luottamus sekä verkostoissa toimiminen ja yhteistyö edistävät Espoon tavoitteiden saavuttamista.

TULOSTAVOITTEET

1. Espoo on oppimisen ja sivistyksen kärkikaupunki

Tulostavoitteet	Mittarit (Lähtöarvo on viimeisin tiedossa oleva arvo)
Espoolaiset lapset osallistuvat laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.	Osallistumisaste % Lähtöarvo: 80,5% Tavoitearvo: Kasvaa Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen (asteikko 1-6) Lähtöarvo: 5,1 Tavoitearvo: Paranee Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa (asteikko 1-6) Lähtöarvo:4,5 Tavoitearvo: Paranee Johtajien arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta (asteikko 1-6) Lähtöarvo: 4,2 Tavoitearvo: Paranee
Espoon oppimistulokset ja koulutustaso ovat Suomen kärkitasoa.	Espoossa valmistuneista ylioppilaista yli 60 %:lla on valtakunnallista keskiarvoa korkeampi kaikkien kokeiden keskiarvo. Lähtöarvo: 66,2% Tavoitearvo: Yli 60% Yhteishaussa ammatilliseen koulutukseen perusasteen jälkeen ensisijaisesti hakeneiden määrä Lähtöarvo: 1410 Tavoitearvo: Kasvaa Omnian arvostus (Luottamus & maine –tutkimus, asteikko 1-5) Lähtöarvo: 3,73 Tavoitearvo: Paranee Espoon perusopetuksen oppimistulokset ovat kansallisia tuloksia paremmat Karvin arvioinnissa. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Kansallisia tuloksia paremmat

	Yo-tutkinnon suorittaneiden kirjoitusten tulokset. Yo-kirjoitusten kaikkien kokeiden arvosanojen (paras arvosana) keskiarvo on Espoossa korkeampi kuin valtakunnallinen keskiarvo (kevät/syksy). Lähtöarvo: 4,8 Tavoitearvo: Korkeampi kuin valtakunnallinen 6. luokan lukuvuositodistusten arvosanojen keskiarvo Lähtöarvo: 8,52 Tavoitearvo: Paranee 9. luokan lukuvuositodistusten arvosanojen keskiarvo Lähtöarvo: 8,39 Tavoitearvo: Paranee
Kaikilla lapsilla ja nuorilla on mieluisa harrastus.	Oppilaskysely: Harrastatko jotain säännöllisesti muiden kanssa? Lähtöarvo: 70% Tavoitearvo: Paranee Koronapudokkaat saadaan takaisin harrastamisen pariin Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arviointi
Nollatoleranssi koulukiusaamisessa ja kouluväkivallassa.	Oppilaskysely: Koulussamme aikuiset puuttuvat kiusaamiseen ("lähes aina" -vaihtoehdon valinneiden %-osuus) Lähtöarvo: 47,1% Tavoitearvo: Paranee Oppilaskysely: Minua ei kiusata ("lähes aina" -vaihtoehdon valinneiden %-osuus) Lähtöarvo: 81,4% Tavoitearvo: Paranee
Työpaikkojen houkuttelevuus ja henkilöstön jaksaminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa paranee.	Varhaiskasvatuksessa vieraskielistaustaisten henkilökunnan määrä Lähtöarvo: 14,4% Tavoitearvo: Paranee Kelpoisten hakijoiden määrä työpaikkaa kohden perusopetuksessa Lähtöarvo: 4,2 Tavoitearvo: Paranee

	Työfiilismittarin tulokset: Miten olet jaksanut töissä viime aikoina? (Varhaiskasvatus) Lähtöarvo: 6,3 Tavoitearvo: Paranee Henkilöstökysely: Koen jaksavani työssä hyvin (Perusopetus, "samaa mieltä" -vaihtoehdon valinneiden %-osuus) Lähtöarvo: 81,2% Tavoitearvo: Paranee Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien osuus % Lähtöarvo: 74,7% Tavoitearvo: Paranee Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osuus % Lähtöarvo: 62,6% Tavoitearvo: Paranee Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus % Lähtöarvo: 50,3% Tavoitearvo: Paranee
Lapset ja nuoret voivat hyvin	Oppilaskysely: Voin koulussa hyvin ("lähes aina" -vaihtoehdon valinneiden %-osuus) Lähtöarvo: 49,1% Tavoitearvo: Paranee MOVE: Heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien osuus 5. luokkalaisissa Lähtöarvo: 31% Tavoitearvo: Laskee MOVE: Heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien osuus 8. luokkalaisissa Lähtöarvo: 34% Tavoitearvo: Laskee

2. Espoo toteuttaa palveluja koko espoolaisen yhteisön voimin

Tulostavoitteet	Mittarit
Palvelutuotannon kustannusvaikuttavuus paranee.	Palvelutuotteiden käyttö parantaa tiedolla johtamista ja kustannusvaikuttavuutta Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Käyttöön otetut digitalisaatiohankkeet parantavat tuottavuutta ja uusien hankkeiden suunnittelussa varmistetaan elinkaarihyödyt kaupungille Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio
Palvelutuotanto kehittyy asukas- ja asiakaslähtöisesti ja kustannusvaikuttavasti monituottajamallia hyödyntäen.	Espoolaisten tyytyväisyys palveluihin viimeisen kolmen vuoden keskimääräinen taso (Kaupunki- ja kuntapalvelututkimuksen laaja indeksi) Lähtöarvo: 3,71 Tavoitearvo: Paranee Laadullinen arvio monituottajamallin mahdollisuuksien hyödyntämisestä kattavasti Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio
Rakentamisen lupien käsittelyaika paranee niin, että 85 % lupapäätöksistä käsitellään korkeintaan 75 vuorokaudessa	Kaikki rakennusvalvonnan luvat Lähtöarvo: 1562 Tavoitearvo: Uudisrakentamisen ja laajennusten rakennusluvat Lähtöarvo: 507 Tavoitearvo: Käyttötarkoituksen muutosten sekä korjaus- ja muutostöiden rakennusluvat Lähtöarvo: 331 Tavoitearvo: Muut kuin rakennusluvat Lähtöarvo: 820 Tavoitearvo: Myönnetyt asunnot yhteensä Lähtöarvo: 5038 Tavoitearvo:

	Myönnetyt kerrostaloasunnot Lähtöarvo:4182 Tavoitearvo: Myönnetyt pientaloasunnot Lähtöarvo:856 Tavoitearvo: Prosentuaalinen osuus kaikista luvista, joiden käsittelyaika korkeintaan 75 vuorokautta. Lähtöarvo: 74% Tavoitearvo: 85% Prosentuaalinen osuus uudisrakentamisen ja laajennusten rakennusluvista, joiden käsittelyaika korkeintaan 75 vuorokautta. Lähtöarvo: 64% Tavoitearvo: 85% Prosentuaalinen osuus käyttötarkoituksen muutosten sekä korjaus- ja muutostöiden rakennusluvista, joiden käsittelyaika korkeintaan 75 vuorokautta. Lähtöarvo: 81% Tavoitearvo: 85% Prosentuaalinen osuus muista kuin rakennusluvista, joiden käsittelyaika korkeintaan 75 vuorokautta. Lähtöarvo: 77% Tavoitearvo: 85%
Espoon kaupungin ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rajapinnat ja palveluketjut toimivat hyvin	Arviointi kaupungin toiminnan ja talouden näkökulmista sekä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Arviointia tarkennetaan yhteistyön ja rajapintojen muotouduttua. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio

3. Espoo on taloudellisesti kestävä ja verotukseltaan kilpailukykyinen

Tulostavoitteet	Mittarit
Toimintamenojen kasvua hillitään.	Toimialojen talous toteutuu alkuperäisen talousarvion mukaisesti Lähtöarvo: Tavoitearvo: Talousarvion mukainen

	Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman vuosittainen ja kumulatiivinen tuottavuustavoite saavutetaan Lähtöarvo: Tavoitearvo: TakE-ohjelman mukainen
Investointien tulorahoitusaste nousee yli 100 % valtuustokauden aikana ja konsernin lainakanta kääntyy laskuun.	Investointien tulorahoitusaste vähintään talousarvion mukainen Lähtöarvo: Tavoitearvo: Talousarvion mukainen Toiminnan ja investointien rahavirta on vähintään talousarvion mukainen Lähtöarvo: Tavoitearvo: Talousarvion mukainen Konsernin lainakanta enintään talousarvion mukainen Lähtöarvo: Tavoitearvo: Talousarvion mukainen
Espoolaiset viranhaltijat sekä poliittiset päättäjät vaikuttavat hallitusohjelman toimeenpanoon ja valtakunnalliseen päätöksentekoon siten, että Espoon mahdollisuudet kestäväan kasvuun ja investointeihin turvataan.	Arviointi valmistelussa tai päätöksenteossa olevista muutoksista. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Hallitusohjelmassa ja valtakunnanpolitiikassa toteutettavan politiikan ja lainsäädännön vaikutus Espoon kuntatalouteen. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio

4. Espoo on kansainvälisesti vetovoimainen yrittäjyys- ja innovaatiopääkaupunki

Tulostavoitteet	Mittarit
Espoo houkuttelee tieto- ja osaamisintensiivisiä yrityksiä sijoittumaan ja pysymään Espoossa.	Yritysten halukkuus suositella Espoota (NPS) Lähtöarvo: -4 Tavoitearvo: Paranee Tieto- ja osaamisintensiivisten yritysten määrä Lähtöarvo: 8 275 Tavoitearvo: Kasvaa Tieto- ja osaamisintensiivisten työpaikkojen määrä Lähtöarvo: 40 357 Tavoitearvo: Kasvaa

Yritystyöpaikkojen määrä Espoossa ja kasvukäytävillä kasvaa.	Yritystyöpaikat yhteensä Lähtöarvo: 114 281 Tavoitearvo: Kasvaa Yritystyöpaikat, kaupunkirata Lähtöarvo: 35 628 Tavoitearvo: Kasvaa Yritystyöpaikat, länsimetro Lähtöarvo: 56 928 Tavoitearvo: Kasvaa
Espoo on haluttu kumppani kestävien kaupunki- ja palveluratkaisujen kehittämisessä.	Ulkoisen kehittämisrahoituksen määrä Espoo-tarinan toimeenpanoa tukevissa yhteiskehittämisen hankkeissa Lähtöarvo: 1,5 miljoonaa euroa Tavoitearvo: Kasvaa Laadullinen arvio yhteistyön kehityksestä Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio
Espoo profiloituu Pohjoismaiden parhaana startup-yrittäjyyden ja kasvuyritysten sijaintikaupunkina, jota tukemaan kehitämme kasvuyritys-kampuksen yhdessä kumppaneiden kanssa.	Rahoituksen määrä espoolaisiin yrityksiin kasvaa (NewCo) Lähtöarvo: 411,3 miljoonaa euroa Tavoitearvo: Kasvaa Startup-yritysten määrä Espoossa kasvaa (NewCo) Lähtöarvo: 430 Tavoitearvo: Kasvaa
Espoo on Pohjoismaiden paras paikka kansainvälisille osaajille	Kv-osaajien tyytyväisyys tapahtumiin ja palveluihin kasvaa ja on vähintään erinomaisella tasolla (NPS vähintään 40) valtuustokauden päättyessä Lähtöarvo: 22,3 Tavoitearvo: Paranee Työnantajien tyytyväisyys tapahtumiin ja palveluihin kasvaa ja on vähintään erinomaisella tasolla (NPS vähintään 40) Lähtöarvo: 41,4 Tavoitearvo: 40 Tapahtumiin ja palveluihin osallistuneiden kv-osaajien määrä kasvaa ja on valtuustokauden päättyessä 6000 Lähtöarvo:3268

	Tavoitearvo: Kasvaa Tapahtumiin ja palveluihin osallistuneiden työnantajien määrä kasvaa ja on valtuustokauden päättyessä 500 Lähtöarvo: 190 Tavoitearvo: Kasvaa
Nuorisotyöttömyys alenee v. 2019 tasolle.	Alle 25 v. työttömien osuus saman ikäisestä työvoimasta Lähtöarvo:9,6% Tavoitearvo: 6,9%

5. Espoo on viihtyisä, turvallinen ja luonnonläheinen kotikaupunki

Tulostavoitteet	Mittarit
Espoo kasvaa kestävästi.	Pääosa infrainvestoinneista kohdistuu kaupunkikeskukseen, hyvien joukkoliikenneyhteyksien varteen ja niiden saavutettavuuteen Lähtöarvo:66% Tavoitearvo: Yli 50% Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus: Yhdyskuntarakenne ja kaupunkikuva -indeksin kolmen vuoden keskimääräinen taso Lähtöarvo: 3,41 Tavoitearvo: Paranee Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus: Yhdyskuntatekniset palvelut -indeksin kolmen vuoden keskimääräinen taso Lähtöarvo: 3,9 Tavoitearvo: Paranee Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus: Ympäristöpalvelut-indeksin kolmen vuoden keskimääräinen taso Lähtöarvo: 3,65 Tavoitearvo: Paranee Kehitetään määrällinen ja laadullinen arviointi kumppanuuksien ja yhteistyömallien hyödyntämisestä osana investointien ja kehittämishankkeiden toteuttamista. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Kulkutapaosuus (kestävät liikkumistavat yhteenlaskien) Lähtöarvo 50% Tavoitearvo: Paranee

	Asemakaavan uusi asunto-km² Lähtöarvo: 267 960 Tavoitearvo: 300 000
Turvallisuus Espoossa ja kunta- laisten kokema turvallisuus.	Häiriöindeksi Lähtöarvo: Tavoitearvo: Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus: Asukkaiden kokema turvallisuus on vähintään 4. Lähtöarvo: 4,06 Tavoitearvo: vähintään 4
Luonnon monimuotoisuus vahvis- tuu	Luonnon kokonaisheikentymättömyys -tiekartan valmis- tuminen Lähtöarvo: Tavoitearvo: Valmistuminen Suojelualueiden pinta-ala kasvaa siten, että kohteita pe- rustetaan luonnonsuojelun toimenpiteet -ohjelman aika- taulun mukaisesti vuosille 2021-2025 ajoitettu määrä ja vähintään kohteiden mukainen pinta-ala. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Laadullinen arvio luontohaittojen lieventämishierarkian toteutumisesta uusissa maankäytön hankkeissa. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio

6. Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä

Tulostavoitteet	Mittarit
Hiilidioksidipäästöt vähenevät ta- voitteen mukaisesti.	Hiilidioksidipäästöt (Kokonaispäästöt, kt CO₂-ekv) Lähtöarvo: 910 Tavoitearvo: Laskee Hiilidioksidipäästöt (Lämmitys, kt CO₂-ekv) Lähtöarvo: 444 Tavoitearvo: Hiilidioksidipäästöt (Liikenne, kt CO₂-ekv) Lähtöarvo: 303 Tavoitearvo: Hiilidioksidipäästöt (Sähkö, kt CO₂-ekv)

	Lähtöarvo:129 Tavoitearvo: Hiilidioksidipäästöt (Jätteen käsittely, kt CO2-ekv) Lähtöarvo: 22 Tavoitearvo: Hiilidioksidipäästöt (Teollisuus ja työkoneet, kt CO2-ekv) Lähtöarvo: 12 Tavoitearvo: Hiilidioksidipäästöt (Maatalous, kt CO2-ekv) Lähtöarvo: 1 Tavoitearvo: Hiilidioksidipäästöt asukasta kohden (kt CO2-ekv) Lähtöarvo: 3 Tavoitearvo: Laskee Ilmastotyön tiekartan valmistuminen Lähtöarvo: Tavoitearvo: Valmistuminen Ilmastonmuutoksen sopeutumisen toimenpidesuunnitelman valmistuminen ja toteutumisen seuranta. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio
Hiilineutraaliuden edistäminen Espoo-tarinan strategiassa priorisoiduissa kohteissa raideliikenteen varren kaupunkikeskusalueilla ja POKE-pientaloalueilla.	Selvitys POKE-pientaloalueella tehdyistä toimenpiteistä ja arvio niiden vaikuttavuudesta. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Selvitys metroradan alueella tehdyistä toimenpiteistä ja arvio niiden vaikuttavuudesta. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Selvitys kaupunkiradan alueelle tehdyistä toimenpiteistä ja arvio niiden vaikuttavuudesta. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Näiden alueiden toimenpiteitä seurataan arvioimalla kehityshankkeiden uutuusarvoa ja kiinnostavuutta hiilineutraaliuden kannalta kansainvälisesti sekä alueella

	asuvien ja alueelle muuttavien uusien espooalaisten tyytyväisyytenä alueeseensa. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio

7. Espoo on Suomen paras kotouttaja

Tulostavoitteet	Mittarit
Espoon kotouttaminen on tuloksellista.	Oppimistulosten kaupunkitasoiset erot vieraskielisten ja suomen- sekä ruotsinkielisten välillä perusopetuksen loppuvaiheessa (6. luokkalaiset) Lähtöarvo: 0,67 Tavoitearvo: Pienenee Oppimistulosten kaupunkitasoiset erot vieraskielisten ja suomen- sekä ruotsinkielisten välillä perusopetuksen loppuvaiheessa (9. luokkalaiset) Lähtöarvo: 0,72 Tavoitearvo: Pienenee Ulkomaalaisten työttömyysaste suhteessa yleiseen työttömyysasteeseen Lähtöarvo: 2,27 Tavoitearvo: Pienenee Vieraskielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen Lähtöarvo: 75,% Tavoitearvo: Kasvaa 18-19-vuotiaiden vieraskielisten opiskelijoiden ylioppilastutkinnon suorittaneiden %-osuus vieraskielisten ikäryhmästä kasvaa. Lähtöarvo: 1,9% Tavoitearvo: Kasvaa Ylioppilastutkinnon suorittaneiden määrien erot vieraskielisten ja suomenkielisten välillä pienenee (%-osuus ikäryhmästä) Lähtöarvo: Tavoitearvo:

Espoo tukee vastuidensa mukaisesti Ukrainasta saapuvia pakolaisia onnistuneesti	Toimenpiteistä ja Espoon kasvatuspalveluiden piirissä olevien määristä raportointi ja arvio Espoon kaupungin toimintojen tuloksellisuudesta Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio

RISKIT JA RISKIENHALLINTA

Kaupungin riskienhallinnan tavoitteena on tukea kaupunkikonsernia sen tavoitteiden saavuttamisessa ja perustehtävien toteuttamisessa.

Valtuusto on kuntalaissa edellytetysti syksyllä 2013 päättänyt Espoon kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Näiden perusteiden toimeenpanoa ohjaavan kaupungin riskienhallintapolitiikan mukaan kaupungin tavoitteita uhkaavia riskejä tunnistetaan ja hallitaan taloussuunnitelmakaudella järjestelmällisesti.

Talousarviotyön yhteydessä käynnistyy kaupungin tavoitteita uhkaavien riskien kartoittaminen eteenpäinkatsovasti. Tunnistettuja ja etenkin keskeisimpiä riskejä ja niiden hallintaa käsitellään taloussuunnittelu- ja -seurantaprosessin yhteydessä sekä kaupunkitasoisesti että tulosityksiköissä. Riskienhallinta kuuluu myös osaksi kaupungin suunnitelmallista ohjelma- ja projektityötä. Lisäksi riskejä selvitetään ja käsitellään keskeisenä osana erilaisia, sekä sisäisiä että ulkoisia muutostilanteita sekä useiden osapuolien välisiä kumppanuuksia ja hankkeita.

TALOUELLISESTI KESTÄVÄ ESPOO – TUOTTA- VUUS JA SOPEUTUSOHJELMA 2020–2025

Päivitetty ohjelma, valtuuston 13.6.2022 hyväksymä

1. Taloudellisesti kestävä Espoo

Taloudellinen toimintaympäristö, kestävä kehitys, digitalisaatio, kaupungistuminen, ikääntyminen, menetettyjen teknologiateollisuuden työpaikkojen korvautuminen uusilla, maahanmuuttajien kotoutuminen, keväällä 2020 alkanut koronavirusepidemia sekä Venäjän Ukrainaan aloittaman hyökkäyksen aiheuttamat talousvaikutukset ovat Espoon suuria haasteita.

Espoo ja koko kuntatalous selvisivät koronavirusepidemiasta taloudellisesti hyvin valtion koronakorvauksien ansiosta. Suomen talouskasvu oli -2,9 prosenttia vuonna 2020 koronasta johtuen, mutta elvytyksen avulla palautui nopeasti 3,5 prosentin tasolle vuonna 2021. Vuonna 2022 talouskasvun odotettiin jatkuvan, mutta Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuun 24. päivänä on muuttanut olennaisesti kuvaa maailman, Euro-alueen ja Suomen talouskehityksestä.

Valtiovarainministeriö arvioi kevään 2022 taloudellisessa katsauksessa, että Suomen kokonaistuotanto kasvaa keskimäärin 1,5 prosenttia ja kuluttaja-hintainflaatio kiihtyy neljään prosenttiin vuonna 2022. BKT kasvuarvio vuonna 2023 on 1,7 prosenttia ja 1,5 prosenttia vuonna 2024. Valtiovarainministeriön ennuste perustuu oletukseen, että sota ei laajene Ukrainan ulkopuolelle vaan jäätyy Ukrainaan ja pakotteet, joita länsimaat ovat asettaneet Venäjälle ja Venäjä länsimaille, pysyvät voimassa nykyisenlaisina pitkään. Jos sota tai pakotteet laajenevat, häiriöt Euroopan taloudessa ulottuvat syvemmälle ja vaikuttavat pidempään. Talouskasvun arvioidaan heikommassa skenaariossa putoavan 0,5 prosentin tasolle ja inflaation nousevan 6,5 prosenttiin. Tilastokeskuksen laskema kuluttajahintaindeksin vuosimuutos oli maaliskuussa jo 5,8 prosenttia mm. polttoaineiden hinnankorotuksesta johtuen. Kiihtyvä inflaatio kasvattaa kaupungin kustannuksia sekä samalla heikentää sote-uudistuksen jälkeisen valtionosuusjärjestelmän pysyvien euromääräisten elementtien ostovoimaa. Talouden tulevan kehityksen tarkempi arviointi on kuitenkin mahdotonta, kun ei ole tietoa sodan kestosta ja etenemisestä, eikä Venäjälle asetettujen pakotteiden ja vastapakotteiden kehittymisestä.

Sote- ja pelastustoimen uudistus astuu voimaan 2023. Espoon tulee sopeutua uuteen rahoitusmalliin, jossa verorahoitusta leikataan voimakkaasti ja korvataan valtionosuudella. Viimeisen 10 vuoden aikana lähes 5 miljardin euron tasolle noussut konsernin lainakanta jää kaupungin vastuulle.

Koronavirusepidemian aikana on kertynyt hyvinvointi- ja oppimisvelkaa, joihin tulee vastata tulevana vuosina. Lisäksi kaupungistuminen ja kasvu tuovat mukanaan myös sosiaaliseen hyvinvointiin liittyviä haasteita kuten yksinäisyys, syrjäytyminen ja monenlaiset psykososiaaliset ongelmat. Näihin meidän on etsittävä ratkaisuja.

Lähivuosien hidas talouskasvu, sote-uudistuksen myötä hidastuva verorahoituksen kasvu, koronan jälkihoito, kasvavan väestön palvelutarpeet, kasvava inflaatio ja kaupungin voimakkaasti kasvanut velkataakka pakottavat asettamaan kehityskohteita tärkeysjärjestykseen ja tekemään valintoja.

Espoo-tarina päivitettiin valtuustokauden 2021–2025 alussa. Espoon arvona ja toimintaperiaatteena on, että Espoo on vastuullinen edelläkävijä. Edelläkävijyys merkitsee ennakkoloullottomuutta ja luovuutta, avoimuutta, nykyisen kyseenalaistamista ja rohkeutta tehdä asioita uudella tavalla.

Valtuustokauden tavoitteena on, että Espoossa palveluja tuottaa koko kaupunkiyhteisö, ei vain kaupunkiorganisaatio. Yritykset, järjestöt ja muut yhteisöt ovat osa innovatiivisesti

toimivaa kaupunkiekosysteemiä ja palvelutuotantoa. Edistämme Kaupunki palveluna -monituottajamallin toteutumista kaupungissa.

Valtuustokauden 2021–2025 taloustavoitteena on, että Espoo on taloudellisesti kestävä ja verotukseltaan kilpailukykyinen. Konsernin lainakanta (pl. Espoon Asunnot Oy ja HSY) kääntyy laskuun valtuustokauden lopulla.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmalla toteutetaan ja toimeenpannaan valtuuston päättämän Espoo-tarinan 2021–2025 tavoitteita. Ohjelmalla parannetaan systemaattisesti ja innovatiivisesti palvelujen järjestämisen tuottavuutta, kehitetään johtamista, tehostetaan resursien käyttöä ja priorisoidaan kaupungin kehittämistä.

2. Viime vuosista nykyhetkeen ja tulevaisuuteen

2.1 Espoon kasvu hyödyttää koko Suomea

Esboota kokonaisuutena on kuvattu valtakunnan tasolla rahantekokoneeksi. Yhdessä Helsingin kaupungin kanssa espoolaisten verotulojen kasvu on kattanut valtion verotulojen kasvusta vuosina 2014–2018 jopa 88 prosenttia. Tämän lisäksi Espoo on tasoittanut muiden kuntien välisiä tuloeroja toiseksi eniten verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasausmekanismilla noin 604 euroa/asukas/ vuosi.

Investoinnit elinkeinoelämän ja yrittäjyyden toimintaympäristöön ja tämän myötä korkean osaamisen työpaikkojen syntyedellytyksiin Espoossa ovat investointeja koko Suomen elinvoiman hyväksi. Kilpailu kansainvälisistä investoinneista ja osaajista kovenee entisestään. Erityisesti Otaniemen ja Keilaniemen muodostama innovaatio-, tutkimus-, startup- ja yritysympäristö ja sen vetovoiman vahvistuminen on tässä avainroolissa. Espoon kaupungin strateginen yhteistyö Aalto-yliopiston ja VTT:n kanssa on olennainen osa paitsi Espoon myös koko Helsingin metropolialueen ja Suomen elinvoimaisen tulevaisuuden eteen tehtävää työtä.

2.2 Kasvaminen on kallista

Espoon väestö on kasvanut keskimäärin 4 400 asukkaalla/vuosi 2010–2021 ja kasvun odotetaan jatkuvat samansuuruisena. Kasvu on tarkoittanut peruskaupungin menojen ja koko konsernin investointien kasvua. Kun tarkastelujaksoksi valitaan 1997–2019, ovat kaupungin toimintamenot euroa/asukas kasvaneet jopa 5,4 prosenttia/vuosi – samaan kasvlukuun ei yllä yksikään kuutoskaupunki.

Keskeisin tulovirta kaupungille tulee Suomen toiseksi parhaiten ansaitsevien kaupunkilaisten verotuloista. Espoon verotulot ovat kasvaneet Suomen kuudesta suurimmasta kaupungista nopeimmin pitkällä tarkastelujaksolla, noin 3,9 prosenttia /vuosi, mutta verotettavan tulon kasvu euroa/asukas on hiipunut ollen vain hiukan yli 0,5 prosenttia vuodesta 2015 eteenpäin. Euroa / asukas tarkastelulla kunnallisveron tuotto jopa pienentyi 2021.

Hyvinvointialueiden rahoittamiseksi kaikkien kuntien kunnallisveroprosenttia lasketaan 12,64 prosenttiyksiköllä, Espoon kunnallisveroprosentti laskee 5,36 prosenttiin. Lisäksi yhteisöveron kuntien jako-osuudesta leikataan kolmannes. Alustavien laskelmien mukaan Espoosta leikataan tuloja 146 milj. enemmän kuin hyvinvointialueelle siirtyy menoja. Tätä eroa korvataan valtionosuusjärjestelmän pysyvällä muutosrajoittimella ja vuosina 2023–2027 maksettavalla siirtymätasauksella, joihin ei tehdä edes indeksitarkastuksia. Tulevaisuudessa Espoon palvelujen rahoituksesta noin 30 prosenttia tulee valtionosuuksista.

Espon väestönkasvu tulee paljolti muuttoliikkeestä. Kun tarkastellaan Espon muuttoliikettä viiden viimeisen tilastoidun vuoden perusteella, havaitaan, että muuttoliike ei ole ollut kaupungin näkökulmasta taloudellisesti aivan kannattavaa – muuttajista tulee kaupungille josain määrin enemmän menoja kuin tuloja. Muuttoliike ei ole kasvattanut verotuloja, mutta sen sijaan lisännyt sekä käyttömenoja että investointitarpeita palveluiden järjestämisessä.

Kasvavan kaupunkikonsernin on investoitava palvelutarpeen kasvun edellyttämiin toimitiloihin sekä kestävän joukkoliikenteen ja infran rakentamiseen. Espon investointien määrät ylittävät konsernitasolla muiden suurten kaupunkien paitsi Helsingin investoinnit ja Espoo konsernin lainakanta euroa/asukas mitattuna on kasvanut Suomen suurimmaksi.

2.3 Espon kaupungin ja konsernin talous on epätasapainossa, sote-uudistuksen rahoitusmalli lisää haasteita

Kuntatalous ja Espon talous olivat epätasapainossa ennen koronapandemiaa. Koronaepidemian torjumiseen kohdennetut valtion avustukset ja yhteisöveron jako-osuuden korotukset ovat väliaikaisesti, erikoista kyllä, parantaneet kuntien taloudellista tilaa. Kokonaisuudessaan koko julkisen talouden tilanne on heikentynyt ja velkaantuminen kasvanut voimakkaasti koronavirusepidemian aikana. Venäjän hyökkäys Ukrainaan lisää valtion velkaantumista voimakkaasti ja heikentää julkisen talouden tasapainoa vuosiksi eteenpäin.

Korkea investointitaso, toimintamenojen nopea kasvu ja hiipunut verorahoitus kasvattivat kaupungin ja konsernin lainakantaa voimakkaasti 2000-luvulla. Espon käyttötalouden koronavuosien suotuisasta kehityksestä huolimatta korkea investointitaso kasvatti edelleen konsernin lainakantaa. Konsernin lainakanta tilinpäätöksessä 2021 oli 4 520 milj. euroa, 15 200 euroa / asukas.

Valtion 4/2022 julkaisemien sote- siirtolaskelmien, VM:n ja kuntaliiton verotuloennusteiden sekä kaupungin arvioiden perusteella Espoo konsernin tulos uhkaa jäädä pysyvästi negatiiviseksi heikkenevästä verorahoituksesta ja korkeasta poistotasosta johtuen. Taseessa oleva suuri ylijäämä vähenee noin 30 milj. euron vuosivauhtia. Espoo konsernin investoinnit kasvattavat lainakantaa 4 500 milj. euroon vuoteen 2025 mennessä. Laskelma on hyvin alustava ja sisältää paljon riskiä! Mikäli sote-menot kasvavat talosarviota enemmän vuonna 2022, se heikentää Espon tulorahoitusta tässä laskelmassa esitetystä vuosiksi eteenpäin. Jos sota laajenee Ukrainan ulkopuolelle, verotuloarvio heikkenee ja kustannukset kasvavat huomattavasti.

Voimakkaasti leikkautuva tulorahoitus ja kaupungin vastuulle jäävä 4 500 milj. euroon nouseva konsernin lainakanta heikentää Espoo-konsernin taseen tunnuslukuja, erityisesti konsernin lainakanta eur/ asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus. Kaupungin lainoille asetetut kovenantit, eli lainaehtoihin liittyvät raja-arvot ylittyvät, mikä aiheuttaa lainakustannusten kasvamisen. Tunnuslukuja voidaan parantaa ja rahoituksellista riskiä pienentää realisoimalla kaupungin toiminnoille tarpeettomia kiinteistöjä ja muuta omaisuutta taseen velkaantuneisuuden vähentämiseksi.

2.4 Talouden epävarmuus lisää tarvetta tuottavuustyölle

Espon-tarinassa todetaan, että valtuustokauden aikana toimeenpanemme TakE-ohjelmaa. Ohjelman tavoitteena on menojen ja tulojen tasapainoon saaminen, investointitason laskeminen lähemmäksi tulorahoituskykyä ja kunta-valtio -kustannusjakosuhteen oikeudenmukaistaminen Espon osalta. Kaupungin resurssien käytön optimoimiseksi arvioidaan kaupunkikonserniin kuuluvat toiminnot. Kaupungin investointikyky ja -tarpeet on arvioitava ja on

varauduttava sote-uudistuksen seurauksena investointikaton laskemiseen. Espoon kunnallisveroa ei nosteta sote-uudistuksen yhteydessä.

TakE-ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet päivitetään sote- ja pelastustoimen uudistuksen vaikutusten osalta kevään 2022 aikana siten, että ohjelma parantaa Espoon kykyä sopeutua uudistuksen aiheuttamiin taloudellisiin muutoksiin. Samassa yhteydessä arvioidaan TakE-ohjelman kipukohdat. Ohjelman tavoitteet kaupungin talouden tasapainottamisesta ja velkaantumisen kääntämisestä laskuun pidetään ennallaan.

Vuoden 2021 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunnan suosituksena on, että talouden tasapainotuksen ja tuottavuuden sopeuttamisohjelman toteuttaminen on välttämätöntä kaupungin ja konsernin talouden kestäväksi ja tasapainoksi saavuttamiseksi ja sote-uudistuksen tuomiin muutoksiin sopeutumiseksi. Talouden tasapainottamis- ja tuottavuustoimenpiteiden toteuttamista on määrätietoisesti jatkettava ja tehostettava, jotta Espoon kaupunkikonsernin talous saadaan kestäväksi tasapainoon asukkaiden peruspalvelut turvaten.

Alkuperäistä Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmasta syntyneitä valtuustoryhmien neuvottelutulosta linjauksista ja toimenpiteistä on päivitetty kevään 2022 aikana tehdyn työpajatyökentelyn perusteella. Alkuperäisestä ohjelmasta on poistettu hyvinvoinnin ja terveyden toimialaa sekä pelastustoimea koskeneet tavoitteet ja lisätty uusia tavoitteita. Ohjelmasta käydään poliittiset neuvottelut touko-kesäkuun 2022 vaihteessa, jonka jälkeen sisältö päivitetään uuden neuvottelutuloksen mukaiseksi.

3. Päivitetyt Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteet

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaa on toteutettu vuodesta 2021 alkaen. Vuoden 2021 aikana tulosyksiköt toteuttivat hyvin toimenpiteitä ja asetetusta 22,8 milj. euron tuottavuustavoitteesta saavutettiin 16,6 milj. euroa. Tosiasiassa ohjelman tavoitteita toteutui 23,8 milj. euroa, mutta työllisyyspalvelujen toimenpiteen mittariksi asetettu työmarkkinatuen kuntaosuus, joka kasvoi pitkäaikaistyöttömyyden kasvusta johtuen, vähensi tuottavuustoteumaa 7 milj. eurolla.

Päivitetyssä ohjelmassa työllisyyspalvelujen toimenpiteiden mittareista on poistettu työmarkkinatuen kuntaosuus, jonka kehitykseen vaikuttavat monet työllisyyspalvelujen vaikutuksen ulkopuoliset tekijät. Työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitystä seurataan erillisellä, kaupunkitasoisella tavoitteella.

Valtuuston 19.10.2020 hyväksymää ohjelmaa on päivitetty sote- ja pelastustoimen poistumisen vaikutuksella sekä uusilla tavoitteilla. Sote- ja pelastustoimelle kohdistettujen tavoitteiden poistaminen vähensi tuottavuustavoitteita vuosille 2023–2025 yhteensä 47,7 milj. euroa. Lisäksi vuosilta 2021–2022 jää toteutumatta arviolta 7,2 milj. euroa hyvinvoinnin ja terveyden toimialalla asetettuja tuottavuustavoitteita.

Ohjelman päivityksen jälkeen toimenpiteillä tavoitellaan tulojen lisäystä yhteensä 16 milj. eurolla ja toimintamenojen kasvun hidastamista 90 milj. eurolla. Toimintakatteen kasvu hidastuu 106 milj. eurolla perusuraan verrattuna, tavoite sisältää jo vuonna 2021 toteutuneet tavoitteet. Lisäksi päivityksen yhteydessä vähennettiin kiinteistöveroselvityksen tavoitteista 5 milj. euroa ja digitalisaatiohankkeiden tuottavuustavoitteita pienennettiin mm. hankkeiden siirtymisestä ja HVA:lle henkilöstösiirtojen toteuttamisesta johtuen 3,1 milj. euroa.

Ohjelmaan lisättiin kertaluontoisia omaisuuden myyntiin liittyviä tulotavoitteita 30,8 milj. euroa. Ohjelman tavoitteena vuosina 2021–2025 on:

1. Hidastaa suunnitelmallisesti käyttötalouden kasvua 116 milj. eurolla perusuraan nähden vuoden 2025 loppuun mennessä ohjelman linjauksia ja toimenpiteitä toteuttaen. Tämä tarkoittaa toimintakatteen kasvun hillitsemistä 106 miljoonalla vuoteen 2025 mennessä, kiinteistöverotuottojen kasvattamista 10 miljoonalla eurolla nostamalla kiinteistöveroprosentteja vuodesta 2021 alkaen sekä varmistamalla, että kaikki kiinteistöt ovat verottajan verokannassa.
2. Laskea kaupungin investointitasoa 10 prosentilla hankkeiden toteutustapaa, laajuutta, kustannuksia ja rahoituskonseptia tarkastamalla. Kaupungin 10 vuoden investiohjelman kokonaistaso, investointikatto, lasketaan keskimäärin 250 miljoonaan euroon /vuosi. Tavoitteella hidastetaan sekä konsernin lainakannan että toimialojen vuokratkustannusten kasvua.
3. Kehittää palvelujen ja prosessien kustannusvaikuttavuutta suunnitelmallisesti ja viranhaltijat ja luottamushenkilöt sitoutuvat talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttamiseen.
4. Konsernin velkaisuuden vähentämiseksi kaupungin omalle toiminnalle tarpeettomista tiloista luovutaan. Pääoman vapauttamiseksi myydään strukturoiduilla kilpailutuksilla useita rakennuksia, toimitiloja tai salkkuja ja muuta omaisuutta yhteensä 300–500 milj. euroa myyntiarvolla 2023–2025.

4. Linjauksilla ja toimenpiteillä kohti taloudellisesti kestävä Espoota 2025

Ohjelmassa asetetut 39 linjausta ohjaavat kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua, johtamista, resurssointia ja päätöksenteon valmistelua aina vuoteen 2025 saakka. Yksittäiset päätökset tehdään kuitenkin normaalin päätöksentekoprosessin mukaisesti. Linjaukset toimivat strategisina suuntaviivoina ja menettelytapoina kohti taloudellisesti kestävä Espoota. Ohjelman toimenpiteet konkretisoivat linjausten toimeenpanoa seuraavina vuosina. Toteuttamalla ohjelman toimenpiteet parannetaan tuottavuutta, karsitaan kustannuksia ja hidastetaan toimintakatteen alijäämän kasvua perusuraan verrattuna 106 miljoonalla eurolla. Lisäksi vuonna 2021 tehty kiinteistöveroprosenttien korotuksen vaikutus on 7,5 miljoonaa euroa ja kiinteistöveroselvityksen vaikutus on 2,5 miljoonaa euroa. Näiden toimenpiteiden yhteisvaikutus on 116 miljoonaa euroa käyttötaloutta sopeuttava vuoden 2025 loppuun mennessä.

Ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet sisällytetään kehukseen ja taloussuunnitelmiin 2023–2025.

Ohjelman toteutuksen ensimmäiseksi tarkastuspisteeksi oli päätetty 31.7.2022, tarkastus korvataan ohjelman päivityksellä muuttunutta toimintaympäristö vastaavaksi.

Ohjelman vaikutusta tarkastellaan vuosittain kehysvalmistelun yhteydessä, myös tulopuolta.

Ohjelman toteutuksen tarkistus piste on 31.7.2024 osavuosisikatsauksen yhteydessä, jolloin arvioidaan ohjelman linjausten ja toimenpiteiden vaikutusta käyttömenojen ja investointien kehitykseen, tulorahoituksen kehitystä sekä tarvittavia toimenpiteitä.

Vuosina 2023–2025 sote- ja pelastustoimen uudistus aiheuttaa suuria muutoksia kaupungin talouteen. Ohjelmakauden aikana tarkastellaan myös rahastojen käyttöä.

4.1 Tehokkuutta palveluihin ja prosesseihin

Espon palvelujen kustannusvaikuttavuutta parannetaan suunnitelmallisesti. Palveluja ja prosesseja kehittämällä, päällekkäisyyksiä poistamalla, palveluohjauksella ja palvelujen paremmalla kohdentamisella saadaan parannettua kustannusvaikuttavuutta. Digitalisaation

avulla voidaan automatisoida prosesseja, palveluja ja tehtäviä, vähentää ihmistyön tarvetta ja parantaa tiedon hyödynnettävyyttä. Digitalisaatiohankkeiden osalta seurataan, että vanhoista toimintamalleista ja palvelukanavista luovutaan toimintaa uudistamalla.

Espoon kaupungin palvelut järjestetään ja tuotetaan kokonaistaloudellisesti järkevimmällä järjestämistavalla. Espoon palvelut on tuotteistettu ja palvelujen järjestämistapojen kustannuksia seurataan palveluittain. Mikäli jokin markkinoilta ostetun palvelun hinta kasvaa omaa tuotantokustannusta kalliimmaksi, palvelu voidaan ottaa takaisin kaupungin omaksi toiminnaksi. Jos oma toiminta on markkinahintaa kalliimpaa, tulee palvelua ostaa markkinoilta. Palvelujen ja prosessien kehittämisen yhteydessä kaupunkilaisia ja henkilöstöä osallistetaan ja informoidaan ohjelman sisällöstä ja hyväksytään, että kaupunkilaisen kokema palvelu näyttyy eri tavalla tai kokemus voi heikentyä. Säästäminen ja toimintamallien muutokset saavat näkyä, vaikka ohjelman toteutuksessa pyritään minimoimaan asiakkaille kohdistuva haitta.

4.2 Lapsille yhtenäinen kasvun ja opin polku

Espoossa tavoitteena on varmistaa lapselle ehyt ja yhtenäinen kasvun ja opin polku. Opin polun aikaisia tarpeettomia siirtymiä vähennetään, palvelutarjontaa kaupungin eri alueilla yhtenäistetään sekä parannetaan lasten tasavertaisten mahdollisuuksien toteutumista ja hillitään eriarvoistumiskehitystä.

Yksityisen palvelutuotannon osuutta varhaiskasvatuksesta nostetaan jatkamalla palvelusetelin käyttöä. Yksityiselle ohjataan suunnitelmallisesti palvelutarpeen kasvusta johtuvaa investointitarvetta. Kunnallista ja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluverkkoa kehitetään siten, että ne muodostavat jokaisella maantieteellisellä alueella tasapainoisen kokonaisuuden. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta nostetaan 35 prosenttiin. Lapset saavat myös yksityisessä varhaiskasvatuksessa tarvitsemansa kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen. Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta nostetaan. Yksityisen ja julkisen varhaiskasvatuksen on oltava yhtä laadukkaita.

Varhaiskasvatuksen yksikkökokoja kasvatetaan ja nopeutetaan luopumista epätarkoituksenmukaisista tiloista. Yksikkökoon kasvattaminen mahdollistaa monipuolisemman ja tasalaatuisemman varhaiskasvatuksen ja kevyemmät kustannukset. Perusopetuksen yksikkökokoja kasvatetaan ja perusopetuksen palveluverkkoa järjeistetään. Suomenkielisessä perusopetuksessa tavoitteena on, että kaikki uudet koulut ovat vähintään 4 sarjaisia (neljä rinnakkaisluokkaa).

Turvataan palveluiden saatavuus ja laatu huolehtimalla siitä, että käytössä on riittävät ja turvalliset tilat ja henkilöstöresurssit sekä toimiva yhteistyö aloittavan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa.

4.3 Palveluihin parempaa saavutettavuutta digitalisoinnilla

Digitaalisten palvelukanavien kehittäminen parantaa palvelujen saavutettavuutta. Palvelujen digitalisoinnilla pyritään vastaamaan entistä monipuolisemmin, ajasta ja paikasta riippumattomammin asiakkaiden tarpeisiin sekä tavoitellaan aiempaa enemmän kustannushyötyjä. Otetaan huomioon myös kuntalaiset, jotka syystä tai toisesta eivät voi käyttää digitaalisia palveluja.

Palvelujen digitalisaatioasteen kasvaessa asiakaspalvelun rooli, toimintatavat ja sisällöt muuttuvat. Itsepalvelujen merkitys kasvaa. OmaEspoo-projektissa kehitetään sähköisen asiainnin kokonaisuutta, jonka avulla voidaan jatkossa vastata tehokkaammin asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin.

Digitalisaation avulla voidaan automatisoida prosesseja, palveluja ja tehtäviä, vähentää ihmistyön tarvetta ja parantaa tiedon hyödynnettävyyttä. Keväällä 2023 toimintansa käynnistävä kaupungin digiohjauksiryhmä seuraa ja arvioi kaikkien digikärkihankkeiden vaikutavuutta, hyöty-kustannusarvioiden toteutumista sekä toimintatapojen muutosta. Osaltaan toiminnan uudistumisen tukea ja seuranta toteutetaan osana kokonaisarkkitehtuurityötä.

4.4 Johtamista kehitetään pitkäjänteisesti, henkilöstömäärän kasvua pienennetään

Tuottavuuden kehittäminen edellyttää johtamisen ja nykyisten toimintatapojen muuttamista. Tuottavuustavoitteiden saavuttaminen edellyttää koko organisaatiossa parempaa tavoitteiden asettamista sekä suorituksen johtamista, mittaamista ja seuranta. Tässä hyödynnetään Suuntaamo-konseptia. Uusia johtamisen ja talousohjauksen sekä HR-järjestelmiä kehitetään tukemaan johtajia resurssien käytön suunnittelussa, tavoitteiden asettamisessa sekä tuottamaan parempaa tietoa henkilöstö- ja suorituksen johtamisen tarpeisiin. Henkilöstön motivointi- ja kannustustoimia, mukaan lukien palkitsemista, kehitetään. Henkilöstön työkyvystä ja hyvinvoinnista huolehditaan, jotta tuottavuuden kehittäminen on mahdollista.

Kaupungin henkilöstömäärän tulevaa kasvua pienennetään noin puoleen ns. kasvun perusuravaan verrattuna hyödyntämällä erityisesti vaihtuvuutta ja ammattialakohtaisia rekrytointirajoituksia sekä osaamisen ja organisaation kehittämistä olettaen, että palvelutuotannon rakenne säilyy ennallaan. Lisäksi tuetaan henkilöstömäärän kasvua rajoittavia tehtävien uudelleen järjestelyjä. Peruspalvelutehtävien osaavan työvoiman saatavuutta parannetaan ja kehittämistyöhön kohdennettavia resursseja arvioidaan kriittisesti. Resurssien kohdentaminen ennen kaikkea peruspalveluihin mahdollistaa tavoitellun palvelutason sekä tuottavuuden ja asiakastytyväisyyden parantumisen.

4.5 Investointien määrät, laajuudet ja ajoitukset tarkasteluun

Kaupungin kymmenen vuoden investointiohjelman kokonaistaso, investointikatto, lasketaan keskimäärin 250 M€:oon /vuosi. Tämä edellyttää toimitilainvestointien laajuuksien pienentämistä m²/oppilas tai m²/henkilö sekä tyyppikoulujen ja -päiväkotien toteutusta ja standardoitua rakentamista ja kalustamista. Toimitilainvestointien tavoite m² / oppilas, m²/lapsi ja m²/henkilö sitovat toimialoja.

Koulu- ja päiväkotihankkeiden läpimenoaika tiivistetään, jotta tilavaranto ja tarpeet kohtavat, kun lasten määrä vaihtelee vuosittain. Hankkeiden irtokalustesuunnittelussa ja kalustehankinnoissa huomioidaan kiertotalouden kriteerit ja vanhojen toimivien hyväkuntoisten irtokalusteiden kierrätys toteutetaan korvaavissa kohteissa.

Toimitilojen suunnittelussa huomioidaan koko kaupungin näkökulma. Kaupungin palveluverkkoa ja toimitiloja tarkastellaan kokonaisuutena. Koulu ja varhaiskasvatuksen palveluverkon tarkastelu tehdään yhdessä muiden palvelujen kanssa. Edistetään tilojen moninaista yhteiskäyttöä ja käyttöasteen parantamista.

Infra-investointien laajuutta ja laatua pienennetään 10 %. Uusien ja merkittävien alueiden avaamisen ajoitusta ja priorisointia tehdään siten, että kaupungin kokonaistaloudellisuus kaupunkirakenteen ja palveluverkon toteuttamisen kannalta paranee. Infrarakentamisen ajoittamisessa arvioidaan suhdannetilanteen kustannusvaikutukset ja tarvittaessa uudelleen ajoitetaan investointeja.

4.6 Kaupungin edunvalvonta

Espoolaisten viranhaltijoiden sekä poliittisten päättäjien tulee vaikuttaa seuraavaan hallitusohjelman valmisteluun ja valtakunnalliseen päätöksentekoon siten, että Espoon mahdollisuudet kasvuun ja investointeihin turvataan. Uudistuksissa tulee varmistaa, ettei niiden rahoitusmalli edelleen kasvata pääkaupunkiseudun vastuuta koko Suomen palvelujen rahoituksesta. Kriisien jälkeen Suomen ja Espoon on oltava entistä houkuttelevampi toimintaympäristö kansainvälisille osajille ja investoinneille kovenevassa globaalissa kilpailussa. Espoon on saatava välttämättömien tulevaisuuden investointiensä rahoittamiseen nykyistä suurempi osuus Espossa muodostuvasta kasvavasta veropohjasta.

Sote-uudistuksen jälkeistä valtionosuusjärjestelmää tulee muuttaa siten, että se huomioi kasvavien kaupunkien tarpeet nykyistä paremmin. Veromenetysten kompensatiot tulee säilyttää pysyvänä eränä valtionosuusjärjestelmässä. Kasvavien kaupunkien investointivelanhoidokyky pitää turvata. Soteuudistuksen jälkeen on korjattava valtionosuusjärjestelmää, jotta järjestelmä vastaisi paremmin perustehtäväänsä eikä toimisi vain järjestelmämuutosten taustamekanismina. Järjestelmässä tulee huomioida paremmin sekä vieraskielisyydestä aiheutuvat todelliset kustannukset ja väestönkasvu siten, että vieraskielisyyden ja asukasmäärän kasvun perushintaa korotetaan.

Kuuden suurimman kaupungin ja valtion välille tulisi luoda uusi kumppanuussopimus-instrumentti. Kumppanuussopimuksen tavoitteena on luoda kasvua kattamalla toimenpiteitä osavan työvoiman saatavuuteen, digitalisaatioon, TKI-toimintaan, vienninedistämiseen ja investointien houkutteluun. Kumppanuussopimus kattaisi myös nykyiset kuutta suurinta kaupunkia koskevat ekosysteemisopimukset.

Hallituksen tulee toteuttaa sosiaaliturvauudistus ja keventää palkansaajien verotusta siten, että työn tekemiselle ja yrittämiselle on aiempaa suuremmat kannusteet. TE-palvelujen siirron rahoitusmallissa, erityisesti työttömyysturvan rahoituksessa, on huomioitava kasvava työkäisten ja vieraskielisten määrä ja valtion on kannettava suhdanneriski. Hyvinvointialueille on asetettava osa rahoitusvastuusta tai muu insentiivi pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi.

Erityisesti työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton edistäminen konkreettisin toimin on maamme iso tulevaisuuden kysymys. Siksi on varmistettava, etteivät työperäisestä maahanmuutosta syntyvät kokonaiskustannukset jää vain pääkaupunkiseudun kuntien vastuulle. Kunnallisveron efektiivisyyttä tulee parantaa esim. siirtämällä ansiotuloverotuksen vähennysjärjestelmää valtion ansiotuloverotuksen puolelle. Kuntien nimellisten ja efektiivisten veroprosenttien eroa kavennetaan.

Kaupungeille tulee myöntää riittävät resurssit koronavirusepidemian jälkivaikutusten hoitamiseen sekä ukrainalaisten tilapäistä suojelua ja turvapaikkaa hakevien palvelujen järjestämiseen.

MAL-sopimuksen tulee olla Espoon kannalta tasapainoinen sisältäen sekä Espoolle asetettavat vastuut että valtion osallistuminen hankkeisiin riittävällä, nykyistä korkeammalla rahoitusosuudella.

Kiinteistöverolain muutos on toteutettava tuottoneutraalisti ja kaupungeille on luovutettava riittävä aineisto kiinteistöveroprosenttien ja – verotulojen arvioimista varten.

4.7 Kaupungin tulopohjaa on vahvistettava

Espoon mittava väestönkasvu ei ole kasvattanut verotuloja aiempien vuosien tapaan. Tulopohjan vahvistaminen edellyttää analysointia espoolaisten verokertymän ja muuttoliikkeen muutoksista ja suunnitelmaa tulopohjan vahvistamiseen tarvittavista toimenpiteistä. Suomen tulevaisuuden kannalta ratkaisevan tärkeät tieto- ja osaamisintensiiviset yritykset ja työpaikat ja niiden sijainti ratkotaan kaupunkien välisessä kansainvälisessä kilpailussa erityisesti vihreän siirtymän, digitalisaation ja kestäväen kehityksen agendalla.

Sote- ja pelastustoimen uudistuksen jälkeen Espoosta tulee riippuvainen valtionosuuksista, joilla rahoitetaan noin 30 prosenttia Espoon palveluista vuodesta 2023 alkaen. Verorahoituksen kehitykseen sisältyy sote-leikkausten lisäksi merkittävää epävarmuutta Venäjän Ukrainaan aloittamasta hyökkäyssodasta sekä koronapandemiasta johtuen

Tulopohjaa vahvistetaan muun muassa maanmyynti- ja vuokratuloja kasvattamalla vuosina 2023–2025. Turvataan riittävä maanhankinta, jotta tulojen lisääminen on mahdollista. Maankäyttösopimukset tehdään jatkossakin markkinahintaan.

Huolehditaan kaavoituksen ajantasaisuudesta. Espoossa pyritään tasapainoiseen asuntorakenteeseen sekä tonttien myynnissä että vuokrauksessa. Tonttien luovutuksessa noudatetaan alueen markkinahintaa ja hyödynnetään hintakilpailuja. Varmistetaan, että Espoolla on tarjottavana vuokratontteja, vuokranmääritykset tehdään markkinahinnoin ja asuntotonttien osalta tarkistusmenettelynä käytetään asuntohintaindeksiä.

Konserniyhteisöt otetaan mukaan ohjelman toteuttamiseen. Merkittävillä konserniyhteisöillä asetetaan vähintään samantasoiset tavoitteet kuin emokaupungissa. Espoon kaikkien konserniomistusten tarpeellisuus arvioidaan ja selvitetään konserniyhteisöjen ja niiden omaisuuden realisointia sekä tuloutusmahdollisuuksia kaupungille. Yhteisöihin kertynyttä ylijäämää tuloutetaan kaupungille esim. pääoman tuottovaateena, maksualennuksina tai osinkoina.

4.8 Sote- ja pelastustoimen uudistukseen sopeutuminen ja uudistuminen

4.8.1 Tuki- ja hallintopalvelujen sopeutuminen

Espoossa tukipalvelujen kustannukset on laskutettu toimialoilta aiheuttamisperiaatteella. Tukipalvelujen 130 milj. euron kustannuksista hyvinvoinnin ja terveyden toimialalle ja pelastuslaitokselle kohdistuu vuonna 2022 39 milj. euroa. Keväällä 2022 tehdyn hyvinvointialuesiirtoihin liittyvän YT-menettelyn ja jäljellejäävien kustannusten huolellisella läpikäynnillä kustannuksista saadaan sopeutumaan 30 milj. euroa. Sopeutumattomia kustannuksia jää 9 milj. eur mm. tietoliikenteen infrakustannuksista, yhteisistä ohjelmistoista, tilakustannuksista sekä päällikkö-, esimies - ja asiantuntijatarpeista johtuen.

Hallintopalvelujen 112 milj. euron kustannukset kohdistetaan kuntatalouden tilastoissa aiheuttamisperiaatteella palveluille. Hallintopalveluista mm. HR-, strategia - ja talousohjaus, laki- ja hallintopalvelut, viestintä ym. kustannukset saadaan hyvinvointialuesiirroilla ym. sopeutumaan 31 milj. euroa ja sopeutumattomia, hyvinvoinnin ja terveyden toimialalle kohdistettuja kuluja jää 6 milj. euroa. Nämä kustannukset kasvattavat tilastoissa Espoon palvelujen kustannuksia.

Sote-uudistuksen yhteydessä menetetään tuki- ja hallintopalveluissa mittakaavaetuja ja palvelujen tehokkuus heikkenee. Espoolle jää konsernihallintoon 15 milj. euroa

sopeutumattomia kustannuksia. Vuosien 2023–2024 aikana arvioidaan jäljelle jäävälle Espoolle optimaalinen organisaatio- sekä tuki- ja hallintopalvelurakenne.

4.8.2 Espoon palveluprosessien uudistaminen

Sote- ja pelastustoimen uudistuksessa mm. oppilashuolto siirtyy hyvinvointialueen järjestämisvastuulle. Kaupungin palveluprosessit tulee uudistaa siten, että kaupungin palvelujen tuottavuus ei heikkene eikä muutos näy asiakkaalle. Uudet prosessit ja vastuut on määritelty yhteistyössä hyvinvointialueelle siirtyvien vastuuhenkilöiden kanssa seuraavien palvelujen osalta: oppilashuolto, tuki- ja palveluasuntojen välivuokraaminen ja asumissosiaalinen työ, työttömien terveystarkastukset, työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu, työkyvyn tuen palvelu sote-keskukseen, kuntouttavan työtoiminnan palveluun ohjaaminen ja kotoutumisen palvelut, korvausprosessit sekä vammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivä- sekä loma-ajan hoito.

4.8.3 Elinvoima

Kaupungin houkuttelevuutta kansainvälisten yritysten ja osaajien keskuudessa parannetaan, osaavan työvoiman saantia parannetaan ja yritys- ja yrittäjämyönteisyyttä vahvistetaan. Yritysassiakkaiden palveluprosesseja ja -kanavia kehitetään yhteistyössä espoolaisten kumppaneiden kanssa. Uusien ja kehitettävien alueiden profilointia parannetaan pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltainen palvelutarkastelu tehdään yhteistyössä kaupungin eri toimintojen kesken. Ankkuriyritysten sijoittumista Espooseen helpotetaan.

Espoo TE24 -ohjelmalla toteutetaan TakE-ohjelman tavoitteita: kunnan työttömyysturvan maksuosuuden vähentämistä työllisyysastetta nostamalla, osaavan työvoiman tarjonnan parantamisella ja kaupungin työvoimatarpeisiin vastaamisella sekä palvelujen tarjonnan ja saatavuuden parantamisella.

Vieraskielisten työllistymistä parannetaan osaamiskeskustoiminnalla ja työllisyyspalvelut etsivät osaavaa työvoimaa kaupungin tarpeisiin. Työllisyyspalvelut tehostavat asiakasohjausta sekä hyödyntävät ostopalveluja entistä paremmin palvelujen tarjoamisessa.

Kirjastopalvelujen konseptiselvityksen perustella prosessien, tehtävien ja tilojen kustannusvaikuttavuutta parannetaan digitalisaation tuomat mahdollisuudet huomioiden. Valtakunnallinen siirtymä e-kirjoihin pitkällä aikavälillä huomioidaan kirjastojen tulevissa tila- ja hyllymetritarpeissa. Liikuntapalvelujen järjestämisessä hyödynnetään kumppanuuksia.

5 Neuvottelutulos

5.1 Linjaukset

Espon edunvalvonta kunta – valtio suhteessa

1. Suomen kasvuvauhdin kannalta on ratkaisevaa, miten suurimmat kaupungit kykenevät investoimaan ja ylläpitämään kasvua tuottavia hyvinvointipalveluja. Sote-uudistuksen myötä kaupunkien investointi- ja rahoitusasema on kuitenkin heikentynyt. Vero- ja valtionosuusjärjestelmän tulee aiempaa paremmin huomioida kasvavien kaupunkien erityiset tarpeet, kuten niiden suuremmat investointitarpeet sekä vieraskielisen väestön keskittyminen kaupunkeihin. Tulevilla uudistuksilla ei tule heikentää

kaupunkien taloudellisia toimintaedellytyksiä.

2. Espoolaisten viranhaltijoiden sekä poliittisten päättäjien tulee vaikuttaa seuraavaan hallitusohjelman valmisteluun ja valtakunnalliseen päätöksentekoon siten, että Espoon mahdollisuudet kasvuun ja investointeihin turvataan. Uudistuksissa tulee varmistaa, ettei niiden rahoitusmalli edelleen kasvata pks-seudun vastuuta koko Suomen palvelujen rahoituksesta. Kriisin jälkeen Suomen ja Espoon on oltava entistä houkuttelevampi toimintaympäristö kansainvälisille osajille ja investoinneille kovenevassa globaalissa kilpailussa. Espoon on saatava välttämättömien tulevaisuuden investointiensa rahoittamiseen nykyistä suurempi osuus Espoossa muodostuvasta kasvavasta veropohjasta.

Linjaukset, prosessien kehittäminen

3. Palvelujen ja prosessien kustannusvaikuttavuutta kehitetään suunnitelmallisesti, viranhaltijat ja luottamushenkilöt sitoutuvat talouden tasapainottamistavoitteiden toteuttamiseen.
4. Espoon kaupungin palvelut järjestetään ja tuotetaan kokonaistaloudellisestiärkevimmällä järjestämistavalla. Palvelu voidaan ottaa omaksi toiminnaksi silloin, kun se on kokonaistaloudellisesti edullisempaa. Palveluja siirretään ostopalveluilla tai kumppanuudella järjestettäväksi, mikäli tulosityksikön oma toiminta on kalliimpaa/tehottomampaa kuin markkinoilta saatava palvelu.
5. Tulosityksiköt voivat vaihtaa palveluntuottajaa, eli palvelutuotantoa on mahdollista kilpailuttaa suunnitelmallisesti (osissa) markkinoille, mikäli konserniyhteisö ei pysty tehostamaan/kehittämään tuottavuutta omistajan esittämän tuottavuustavoitteen mukaisesti. Kilpailutus tehdään suunnitelmallisesti konsernin kokonaisuus- ja huomioiden.
6. Espoolle räätälöityjen Emba-kurssien tavoitteena on parantaa Espoo-tarinan ja Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toimeenpanoa. Emba-kursseilla tehtävät erikois- ja harjoitustyöt valjastetaan Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toimeenpanoon.
7. Palvelujen ja prosessien kehittämisen yhteydessä kaupunkilaisia ja henkilöstöä osallistetaan ja informoidaan ohjelman sisällöstä ja hyväksytään, että kaupunkilaisen kokema palvelu näyttäytyy eri tavalla. Säästäminen ja toimintamallien muutokset saavat näkyä. Henkilöstön jaksamisesta huolehditaan.

Linjaukset, yhtenäinen kasvun ja opinpolku

8. Yksityisen palveluntuotannon osuutta varhaiskasvatuksesta nostetaan jatkamalla palvelusetelin käyttöä. Yksityiselle ohjataan suunnitelmallisesti palvelutarpeen kasvusta johtuvaa investointitarvetta. Kunnallista ja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluverkkoa kehitetään siten, että ne muodostavat jokaisella maantieteellisellä alueella tasapainoisen kokonaisuuden. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta nostetaan 35 prosenttiin. Lapset saavat myös yksityisessä varhaiskasvatuksessa tarvitsemansa kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen. Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta nostetaan. Yksityisen ja julkisen varhaiskasvatuksen on oltava yhtä laadukkaita.
9. Palveluverkkoinvestointeja suunnitellaan kokonaisuutena yhdessä yksityisten palveluntuottajien kanssa varmistuen, ettei alueelle synny ylikapasiteettia. Investointiohjelmaa voidaan tarkastaa tavoitteen toteuttamiseksi.

10. Varhaiskasvatuksen yksikkökokoja kasvatetaan ja nopeutetaan luopumista epätarkoituksenmukaisista tiloista.
11. Tavoitteena on kasvattaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Kotihoidontukea ja kuntalisää käyttävät erityisesti vieraskieliset ja heikoimmassa sosioekonomisessa asemassa olevat perheet, joiden lapset hyötyisivät varhaiskasvatuksesta. Varhaiskasvatukseen osallistuminen auttaa koulunkäynnin aloittamisessa ja vähentää mahdollisesti myöhemmin tarvittavan kasvun ja oppimisen tuen tarvetta. Kuntalisän poisto kannustaa myös huoltajia opiskeluun ja työntekoon. Tätä kokonaisuutta kehitetään asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, samalla varmistuen varhaiskasvatuksen toimivuus ja riittävyys. Kotihoidon tuen Espoo-lisä on 160 €/kk ja sitä maksetaan 1,5 ikävuoteen asti. Espoo-lisän ehdoista poistetaan sisarusten kotona hoidon velvoite.
12. Lukiokoulutus sijoitetaan hyvien liikenneyhteyksien varrelle ja oppilasmäärän kasvu toteutetaan lähivuosina yksikkökokoja kasvattamalla. Valmistellaan lukiotilojen sijoittuminen Leppävaaraan ja Kiviruukkiin.
13. Nuorisopalveluissa kehitetään ensisijaisesti seinättömiä ja monikanavaisia palveluja. Nuorisotiloja otetaan käyttöön lähtökohtaisesti siellä missä nuoret luontevasti ovat: uusissa kasvukeskuksissa, pääsääntöisesti muiden tilojen, kuten koulujen yhteydessä.
14. Perusopetuksen yksikkökokoja kasvatetaan. Suomenkielisessä perusopetuksessa tavoitteena on päästä uusien koulujen osalta 4+ sarjaisiin kouluihin.
15. Suomenkielinen ja ruotsinkielinen opetus tuodaan lähtökohtaisesti samalle tasolle. TakE-ohjelmakauden ruotsinkielisen kouluverkon kevennys on suoritettu ja suomenkielisen kouluverkon osalta lautakunta jatkaa uudistuksen ohjausta ottaen erityisesti huomioon näköpiirissä olevat väestölisäykset.
16. Uusissa kouluissa ja päiväkodeissa otetaan käyttöön kustannustehokkaat tyyppiratkaisut ja standardivarustelu. Opetustilojen tulee mahdollistaa tuntikehyksen optimointi (erilaiset ryhmäkoot mahdollisia).
17. Etäopetuksen ja digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetään esimerkiksi lukiotalolla oman äidinkielen opetuksessa, harvinaisten kielten opetuksessa sekä ryhmissä, joissa opiskelijoita tulee eri kouluista.

Linjaukset, digitalisaatio

18. Digihankkeista haetaan nykyistä enemmän konkreettista kustannushyötyä.
19. Keskitytään digitalisoinnissa päätettyihin kärkihankkeisiin – nivotaan yhteen toimialojen samankaltaiset hankkeet. Hyödynnetään samaa ratkaisua kaupunkitasoisesti yli hallinnon rajojen.
20. Kärkihankkeiden läpiviemiseksi luovutaan osasta toimialojen omia suunniteltuja hankkeita.

21. Kärkihankkeiden osalta varmistetaan uusien, yhteisten toimintamallien luominen ja muutoksen johtaminen konsernihallintoon ja toimialoille läpi organisaation maksimaalisen hyötytavoitteen saavuttamiseksi.
22. Palvelujen digitalisoinnissa seurataan, että vanhoista prosesseista, toimintamalleista, palvelukanavista ja järjestelmistä luovutaan suunnitelmallisesti.
23. Palvelujen digitalisoinnilla vastataan entistä monipuolisemmin, ajasta ja paikasta riippumattomammin asiakkaiden tarpeisiin sekä tavoitellaan aiempaa enemmän kustannushyötyjä. Parannetaan sähköisten palvelujen saavutettavuutta ja käytetään tehokkaammin kaupungin tiloja siten, että kaikissa kaupunkikeskuksissa säilyy asiointimahdollisuus. Palveluiden toimipisteiden vähentämisessä ja asiakaspalvelun digitalisoinnissa sivutuotteena on myös palvelujen laadun ja saavutettavuuden parantuminen. Otetaan huomioon ne kuntalaiset, jotka syystä tai toisesta eivät voi käyttää digitaalisia palveluja.

Linjaukset, henkilöstö

24. HR-järjestelmiä kehitetään digitalisoimaan ja parantamaan prosesseja ja tuottamaan parempaa tietoa henkilöstöjohtamiseen.
25. Tavoitteiden asettamista, suorituksen johtamista ja mittaamista sekä myös motivointi- ja kannustustoimia mukaan lukien palkitsemista kehitetään, huomioiden lisääntyvän etätyön mahdollisuudet.
26. Rekrytointeja tehdään aiempaa harkitummin ja tiukemmin kriteerein, hyödynnetään eläköitymisiä ja muuta vaihtuvuutta, tehtävien uudelleen järjestelyjä ja digitalisaatiota, jotta henkilöstömäärän kasvu saadaan taitettua. Rekrytointikielto/-rajoitukset asetetaan tehtäväryhmittäin. Edistetään myös tehtävien ja organisaation rakenteellisia uudistuksia TakE-ohjelman osana ja/tai tukena. Peruspalvelutehtävien osaavan työvoiman saatavuutta parannetaan. Resurssien kohdentaminen ennen kaikkea peruspalveluihin mahdollistaa tavoitellun palvelutason sekä tuottavuuden ja asiakastytyvyyden parantumisen.
27. Vahvistetaan kasvatusalan henkilöstön rekrytointia ja pysyvyyttä etenkin varhaiskasvatuksessa.
28. Mahdollistetaan etätyö myös koronapoikkeustilan jälkeen työn tekemisen joustavuuden parantamiseksi ja tilatarpeen pienentämiseksi. Huolehditaan, ettei etätyö heikennä tuottavuutta.
29. Parannetaan työterveyshuollon toimintaa lisäämällä työpaikkaselvitysten määrää, otetaan käyttöön sähköiset terveystarkastukset ja kehittämällä psykososiaalisia hoitoprosesseja. Henkilöstön hyvinvoinnista huolehditaan.

Linjaukset, investoinnit

30. Kaupungin 10 vuoden investointiohjelman kokonaistaso, investointikatto, lasketaan keskimäärin 250 M€:oon /vuosi. Investointiohjelmasta päätetään vuosittain talousarvioneuvotteluissa. Kaupungin investointiohjelman kokonaistaso lasketaan 10 % hankkeiden laajuutta, kustannuksia, toteutustapaa ja rahoituskonseptia tarkastelemalla. Tehdään riittävän tarkat arviot ja laskelmat investoinnin kannattavuudesta, toiminnallisesta laadusta ja elinkaarikustannuksista vaihtoehtoisia ratkaisuja valmisteltaessa (elinkaariviisaus). Pyritään pysymään investointiohjelman 2020–2030 mukaisen peruskorjaushankkeiden suunnitellussa aikataulussa. Pidetään kiinni aiemmasta tavoitteesta: koulujen hätäväistöjä nolla.
31. Toimitilainvestointien laajuutta m²/oppilas tai m²/henkilö vähennetään, jatketaan tyyppikoulujen ja -päiväkotien toteutusta ja standardoitua rakentamista. Otetaan käyttöön standardi kalustaminen sekä kiertotalouden kriteerit ja kalusteiden uudelleen käyttö. Infrainvestointien laatu- ja kustannustasoa lasketaan kustannussäästöjen aikaansaamiseksi. Laajuutta koskevat tavoitteet sitovat toimialoja.
32. Uuden korvaavan toimitilan rakentamis- tai vuokraamispäätöksen osana tehdään päätös vanhasta toimitilasta luopumisesta, ulosvuokrauksesta tai uudesta käyttötarkoituksesta.
33. Olemassa olevia tiloja hyödynnetään tehokkaammin (hallinnon tilatarpeen vähentäminen, koulu palveluna -toimintamalli, peruskorjausinvestoinnit).
34. Uusien alueiden avaamisen ajoitusta tarkastellaan ja Infra-investointien toteutusta priorisoidaan, jotta niiden palvelurakentaminen voidaan toteuttaa kaupungin talouden kannalta kestävästi. Merkittävien alueiden ajoitusta ja keskinäistä priorisointia sekä kaavoituksen volyymin tavoitetasoa arvioidaan siten, että kaupungin kokonaistaloudellisuus kaupunkirakenteen ja palveluverkon toteuttamisen kannalta paranee.
35. Kaupungin omalle toiminnalle tarpeettomista tiloista luovutaan. Pääoman vapauttamiseksi myydään strukturoiduilla kilpailutuksilla useita rakennuksia, toimitiloja tai salkkuja pitäen tavoitteena yhteensä 300–500 milj. euron myyntiarvoa 2023–2025.
36. Kaupungin maanomistusta kehitetään kaavahankkeiden yhteydessä aktiivisesti, työpaikka, kerrostalo, ja pientalorakentamiseen soveltuvaksi. Maata kaavoitetaan myyntiä ja vuokrausta varten markkinaehtoisesti. Myös virkistys ja luonnonsuojelualueiden tarve otetaan huomioon.
37. Tonttien vuokranmääritykset tehdään markkinahinnoin ja asuntotonttien osalta vuokran tarkistusmenettelynä käytetään asuntohintaindeksiä. Urheilu- ja liikuntatonttien vuokrauksen hinnoittelussa noudatetaan kaupunginhallituksen jaoston v. 2022 tekemää päätöstä.
38. Kaupunki palveluna eli as a Service -tyyppisten toimintamallien avulla vähennetään uusien investointien tarvetta ja tehostetaan kaupungin ja yritysten ja muiden organisaatioiden olemassa olevien tilojen yhteiskäyttöä, kun se on kokonaistaloudellisesti järkevää.
39. Tehdään analyysi Espoolaisten verokertymän ja muuttoliikkeen muutoksista ja suunnitellaan tämän perusteella tarvittavia toimenpiteitä, joilla parannetaan väestönkasvun taloudellista kestävyyttä.

5.2 Toimenpiteet		Tavoiteltava vuositasen säästö / tulon lisäys viimeistään ohjelmakauden lopulla.		
		Menojen vähennys	Tulojen lisäys	Tuottavuuden lisäys yht.
		Tuottavuuslisäys/toimenpide		
TEEMA / TULOSYKSIKKÖ	KUVAUS	Menojen vähennys	Tulojen lisäys	Tuottavuuden lisäys yht.
HENKILÖSTÖ, yleinen tavoite				32 999 009
Yleinen henkilöstösäästötavoite	Tuottavuuden lisäys toiminnassa, jota ei ole erikseen toimenpiteinä alla lueteltu, vaikutus 500–600 htv perusuraan nähden. Uuden henkilöstön määrän kasvun pienentäminen henkilöstöä koskevien linjausten noudattamisella seuraavan viiden vuoden aikana, tuottavuuden parantaminen kohdistuu henkilöstömäärän kasvun rajaamiseen suhteessa perusuraan. Ensisijaisia keinoja digitalisaatio, eläköityminen, tehokkuuden lisääminen toimintapöytä kehittämällä, koskee myös henkilöstöpalveluostojen (mm. Seure). Tässä htv keskihinta 61 000 €. Henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehditaan.	22 496 918		
Erilliskorvaukset	Erilliskorvaukset ovat mm. ylitöistä, ylitynneistä, päivystyksistä, hälytyksistä, toimenpiteistä yms. Maksettavia korvauksia. Tavoitteeksi erilliskorvausten vähentäminen esim. n. 10 %:lla.	1 127 416		
Matkakustannusten, vieraanvaraisuuden, suhdetoiminnan yms. kustannusten vähentäminen	Kaupungin sisäinen liikkuminen Ulkomaanmatkat (mm. isot delegaatiot) Virka- ja työmatkat	1 822 868		
Sijaisten käyttö	Lyhytaikaisten sijaisuuksien määrätietoinen vähentäminen, ei koske perusopetusta.	1 374 469		
Säästövapaiden (pitämättömien vuosilomien) purkaminen	Pitämättömiä vuosilomia oli taseessa yhteensä noin 30 000 päivää. Suunnitelmallisesti aletaan purkaa vanhoja vuosilomia. Jatkossa lomien siirtämisen pitäisi edellyttää suunnitelmaa koska siirretyt lomat pidetään.	4 622 302		
Työterveyshuollon ja työkykyjohtamisen toiminnan parantaminen	Haetaan vaikuttavuutta, sairauspoissaolojen vähentymistä (lyhentymistä) ja kustannusten hallintaa. Tavoitteena ottaa poissaolot paremmin seurantaan ja työterveyshuolto mukaan aiemmin (varhaisen puuttumisen mallin mukaan).	1 555 036		
ASIAKASPALVELU				431 265
Toimipisteiden vähentäminen ja asiakaspalvelun automatisointi	Kaupunginhallituksen päätöksellä Tapiolan asiointipiste suljetaan syksyllä 2022. Alueella käynnistetään liikkuva neuvontapalvelu. Myös Espoon keskuksen ja Espoonlahden nykyinen palvelupiste suljetaan vuonna 2022, jonka jälkeen palvelu toteutetaan kevyemmällä mallilla Espoo-info pisteinä ja liikkuvana neuvontapalveluna.	431 265		
DIGITALISAATIO				8 738 642
Ajanvarauspalvelujen järjestäminen uudelleen (hytet)	Ajanvaraus ja palveluhallinta järjestelmästä luopuminen.	96 571		

Asiakirjojen dokumentointi ja sähköisen säilytys (kyt)	Jo nykyään käytössä useita hyllykilometrejä, jotka vapauttamalla voitaisiin saada tehokkaammaksi tilankäyttöä.	70 000		
Asiointiportaali hyötötavoitteiden päivitys alkuperäinen 1,5 milj. €- 0,6 milj.€	OmaEspoo -projektissa kehitetään sähköisen asiointin kokonaisuutta, jonka avulla voidaan jatkossa vastata tehokkaammin asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin. OmaEspoo toteutus sisältää myös työnhallintajärjestelmän, jolla voidaan tehostaa kaupungin prosesseja sekä kuntalaispalveluissa että tukipalveluissa sisäisen asiakkaan suuntaan.	578 999		
DigiOne	DigiOne toteutetaan suurten kaupunkien välisenä yhteistyönä. Oppimisen kansallinen digitaalinen alusta ja ekosysteemi, joka yhdistää palvelut varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. DigiOne korvaa minimissään nykyisen oppilashallinnon järjestelmäkokonaisuuden (Piramus, Wilma, Kurre). Korvaavan järjestelmän kustannus 0,3 miljoonaa euroa/vuosi.	470 000		
HR tietojärjestelmät (korvaa HR Digin)	HR-tietojärjestelmiä kehitetään parantamaan henkilöstöjohtamista ja henkilöstötyön tuottavuutta. Palvelusuhteen elinkaaren sekä suorituksen ja osaamisen hallintaa tukevan digiratkaisun hankintaa ja käyttöönottoa arvioidaan syksyllä 2022 (Q3-Q4/2022) ja sen pohjalta päätetään jatkotoimenpiteet. Sarastia365HR- ja palkkajärjestelmän ylläpito ja kehittäminen sekä muut HR-järjestelmät, jotka parantavat esihenkilöiden työtä (kuten työvuorosunnittelu ja raportoinnin kehittäminen).	1 641 072		
Johtamisen ja talousohjauksen tietojärjestelmä uudistus	Käynnissä. Järjestelmän käyttöönotto tavoite on viimeistään vuoden 2022 alussa. Tuolloin korvataan kaikki perustaloushallinnon järjestelmät ja otetaan käyttöön ensimmäinen vaihe suunnittelu-, analytiikka ja raportointijärjestelmistä. Järjestelmien kehittäminen toiminnan raportoinnin osalta jatkuu vuosia. JoTolla korvattavien järjestelmien vuosikustannus 1,2 miljoonaa euroa / vuosi).	882 000		
Lisenssit, järjestelmät, käyttäjähallinta jne.	Säästöpotentiaali jopa 0,4 miljoonaa (seurannan helpottamiseksi tiha).	420 000		
Sähköinen sotekeskus (tepa, vapa, peso)	Neuvontapalvelut, itsenäinen omahoito, digiklinikka.	895 000		
Yhtenäinen oppimisympäristö, yhtenäiset laitteet	Nyt koulussa ylläpidetään ja kehitetään kolmen ekosysteemin oppimisympäristöjä ja laitteistoja: Microsoft, Google ja Apple. Laitteympäristöjä yhtenäistetään ja laitekustannuksia alennetaan huomioiden kuitenkin sen, että oppilaat saavat opetussuunnitelmien mukaiset valmiudet toimia erilaisissa laiteympäristöissä. Rinnakkaisista sähköisistä oppimisympäristöistä luovutaan. Päälekkäisen oppimateriaalin karsiminen.	3 130 000		
eVaka	Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmä eVakan toiminnallisuuksia kehitetään yhdessä Tampereen, Turun ja Oulun kanssa. Kehittämiseen on aiemmin saatu VM-digikannustinrahoitusta. Evaka on korvannut vuoden 2020 kevääseen asti käytössä olleen Efficajärjestelmän. eVakaan on rakennettu ja edelleen rakennetaan toiminnallisuuksia, joita ei ole aiemmin ollut käytettävissä järjestelmässä, muun muassa lapsen vasu, läsnäolon seuranta, lapsen tuen järjestämiseen liittyvät päätökset, palvelusetelitoiminnallisuuksia, pedagoginen dokumentointi, viestintään ja varhaiskasvatus-koti-yhteistyöhön liittyviä toimintoja.	555 000		

YHTENÄINEN KASVUN JA OPIN POLKU				17 931 380
VARHAISKASVATUS				8 977 180
Palveluverkkouudistus	Suuremmat yksiköt ja suunnitelmallisempi palveluverkon kehittäminen mahdollistaa henkilöstön tehokkaamman käytön, vähentää sijaistarvetta, mahdollistaa paremman käyttöasteen, vähentää tukipalvelujen kustannuksia ja tuottaa mahdollisuuden laadukkaampaan ja yhtenäisempään varhaiskasvatukseen, vuoropäivähoitoon sekä helpottaa koulupolkujen suunnittelua. Epätarkoituksenmukaisista tiloista voidaan luopua, kun korvaavat tilat alueella on olemassa, eivätkä lasten matkat merkittävästi kasva. Varhaiskasvatuksen palveluverkon tulee olla alueellisesti kattava ja jokaisella suuralueella tulee olla tarjolla sekä kunnallista että yksityistä varhaiskasvatusta. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus nostetaan 35 prosenttiin.	3 599 180		
Varhaiskasvatusikäisen väestön määrän kehityksen ja varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousun johtaminen	Varhaiskasvatusikäisen väestön määrän nousussa on Espoon väestöennusteen mukaan meneillään notkahdus, mutta väestömäärän arvioidaan kääntyvän jälleen kasvuun vuonna 2022. Samaan aikaan varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee, jolloin varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä ei vähene. Jos ennusteista huolimatta varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä vähenisi, varhaiskasvatuksen käytössä on runsaasti pieniä epätarkoituksenmukaisia tiloja, joista luopumisen vauhtia voidaan nopeuttaa. Poikkeusjärjestelyin järjestetyistä varhaiskasvatuspaikoista voidaan luopua. Kilpailuttamattomissa ostopalveluissa on noin 700 lasta ja osa näistä ostopalveluista tulee poistumaan vähitellen.			
Palvelusetelin käyttöä lisätään	Tavoitteena on nostaa yksityisen palveluntuotannon osuutta palvelusetelin käyttöön otolla 24 %:sta 35 %:n, varmistetaan, että yksityisen ja kunnallisen varhaiskasvatuksen maksut eivät eriydy liikaa (yksityisen maksukatto). Mahdollisuuksien mukaan yksityiselle ohjataan palvelutarpeen kasvusta johtuvaa investointitarvetta. Kunnallista ja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluverkkoa kehitetään siten, että ne muodostavat jokaisella maantieteellisellä alueella tasapainoisen kokonaisuuden. Lapset saavat myös yksityisessä varhaiskasvatuksessa tarvitsemansa kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen silloin, kun tuen järjestelyt eivät edellytä tavanomaista mittavampia toimintaympäristöön tehtäviä muutoksia tai erityisiä henkilöstöresursseja.			
Avoimen varhaiskasvatuksen järjestämisen muutos	Avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa kehitetään asukaspuistojen yhteydessä yhdessä kunkin alueen lapsiperheiden kanssa huomioiden perheiden erilaiset tarpeet ja sosioekonomiset taustat.	536 000		
Kotihoidontuen kuntalisää maksetaan 1,5-vuotiaaksi asti ja Espoo -lisän ehdoista poistetaan sisarusten kotona hoidon velvoite	Tavoitteena on kasvattaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Kotihoidontukea ja kuntalisää käyttävät erityisesti vieraskieliset ja heikoimmassa sosioekonomisessa asemassa olevat perheet, joiden lapset hyötyisivät varhaiskasvatuksesta. Varhaiskasvatukseen osallistuminen auttaa koulunkäynnin aloittamisessa ja vähentää mahdollisesti myöhemmin tarvittavan kasvun ja oppimisen tuen tarvetta. Kuntalisän poisto kannustaa myös huoltajia opiskeluun ja työntekoon. Tätä	4 157 000		

	kokonaisuutta kehitetään asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, samalla varmistuen varhaiskasvatuksen toimivuus ja riittävyys. Kotihoidon tuen Espoo-lisä on 160 €/kk ja sitä maksetaan 1,5 vuoteen asti, Espoo-lisän ehdoista poistetaan sisarusten kotona hoidon velvoite.			
Osa-aikaisen varhaiskasvatuksen 60 % maksu nosto 65 %:iin	Kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksut määräytyvät varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain mukaisesti. Lain mukaan osa-aikaisen keskimäärin enintään 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen maksun voi olla enintään 60 % täysimääräisestä 100 % maksusta. Tällä hetkellä 60 % maksun tuntiraja Espoossa on keskimäärin enintään 25 tuntia viikossa. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuloja lisätään ottamalla käyttöön yli 20 – enintään 25 tunnin prosentti, joka on 65 % varhaiskasvatuksen enimmäismaksusta.		430 000	
Varhaiskasvatuksen reaaliaikainen läsnäoloseuranta	Varhaiskasvatuksen käyttämä eVaka-järjestelmä mahdollistaa lasten määrän reaaliaikaisen seurannan. Kun lasten päivittäinen varhaiskasvatusaika on tarkemmin tiedossa, henkilöstön määrä ja työvuorot voidaan suunnitella nykyistä tarkoituksenmukaisemmin.	255 000		
PERUSOPETUS				8 396 200
Perusopetuksen palveluverkkoa järjeistään	Uusien koulujen rakentaminen ja peruskorjaukset, lakautettavat pienet yksiköt. Pyritään välttämään alakoulujen jakamista useampaan toimipisteeseen. Toimintojen muutoksista tehdään aina erilliset päätökset. Ruotsinkielisen kouluverkon kattavuus ja saavutettavuus varmistetaan. Kymmenen vuoden investointiohjelmalla tavoitellaan 7,2 M€ säästöjä.	4 721 200		
Isommat yksiköt, taroituksenmukaisen yksikkökoon mukainen tehostuminen	Isommissa yksiköissä kiinteistökustannus, opetuksen järjestäminen, tukipalvelut ja oppilashuolto ovat edullisemmat/oppilas. Koulukokonaisuuksien investointien kautta pyritään isompiin kokonaisuuksiin. Suomenkielisessä perusopetuksessa tavoitteena on vähitellen päästä 4+ sarjaisiin kouluihin, ja lukiokoulutuksessa pyritään siihen, että jokaisen lukion opiskelijaotto vuosittain on ainakin 200 opiskelijaa.	2 850 000		
Iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen korotus 10 eurolla	Maksuvapautukset ja huojennukset säilytetään.		325 000	
Erityisopetuksen kuljetuskustannuksia vähentävät järjestelyt	Oppilaan tarvitsema tuki järjestetään pääosin omassa lähikoulussa joko yleisopetuksen ryhmässä, erityisluokalla tai näitä joustavasti yhdistellen. Kehitysvammaisten ja autististen lasten erityisopetus järjestetään pääosin omalla alueella (alueina Leppävaara, Keski- ja Pohjois-Espoo, Espoonlahti sekä Matinkylä-Olari-Tapiola). Järjestely vähentää oppilaiden taksikuljetuskustannuksia arviolta 0,5 M€. Oppilaan tarvitsema tuki järjestetään pääosin omassa lähikoulussa joko yleisopetuksen ryhmässä, erityisluokalla tai näitä joustavasti yhdistellen. Erityisopetuksen kuljetuskustannuksia vähentävillä järjestelyillä tavoiteltava säästö 0,5 milj. € voidaan käyttää erityisopetuksen muihin tarpeisiin.	500 000		
TOISEN ASTEEN KOULUTUS JA NUORISOPALVELUT				558 000

Toisen asteen koulutukseen pääsyn helpottaminen	Helpotamme 2. asteen koulutukseen pääsyä, jolloin niiden nuorten määrä, jotka perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen välillä tarvitsevat tutkintoon valmistavaa koulutusta (entinen kymppiluokka ja lukioon valmistava koulutus) vähenee.	270 000		
Nuorisopalvelujen uusi toimintamalli	Tuotetaan nuorisotyön palveluja jatkossa enemmän digitaalisesti, jalkautuvan ja liikkuvan nuorisotyön keinoin. Nuorisotilojakin säilytetään.	188 000	50 000	
Tyttöjen talon toiminnan siirtäminen omaksi toiminnaksi	Säästö omaksi toiminnaksi ottamisesta 50 000 euroa / vuosi.	50 000		
ELINVOIMA				6 109 050
KULTTUURI JA LIIKUNTA				4 065 000
Kirjastojen palveluverkon tarkastelu	Kirjastojen palveluverkkoa tarkastellaan ja toteutetaan kirjastojen uuden konseptin laadinta siten, että se mahdollistaa kustannusvähennysten tekemisen ja toiminnan uudelleen järjestelyt. Tätä tarkastellaan yhdessä muun kulttuuritoimen kanssa. Olennaista on lisätä yhdistys- yms. yhteistyötä siten, että kaupungin käyttökustannukset vähenevät ja palvelun laatu paranee. Momentin säästöt voivat kohdistua myös muihin kulttuuritoimen omiin toimintoihin.	714 000		
Kulttuurin muun tilaverkon tarkastelu	Karatalon vuokrasopimus on irtisanottu. Vuoden 2022 aikana pyritään tukemaan toimijoita löytämään ratkaisu Karatalon toiminnan jatkamisesta paikallisena kohtaamispaikkana ja harrastamisen tilana. Säästö näkyy Kulttuurin tulosityksikön budjetissa.	190 000		
Kulttuurin käyttökorvausten ja hintojen tarkastaminen	Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut palvelualueen käyttökorvausten ja lippuhintojen nosto sekä Kaupunginmuuseon ja Kaupunginorkesterin palvelualueiden lippuhintojen nosto vuoteen 2025 mennessä on yhteensä 0,2 milj. euroa. Korona vuosista johtuvasta hitaasta palautumisesta huolimatta, tavoite on aikataulussa ja ennakoidaan toteutuvan suunnitelman mukaisesti.		200 000	
Liikuntapalvelujen oman toiminnan tehokkuuden parantaminen	Liikuntapalvelujen toimintojen tehokkaampi järjestäminen.	365 000		
Liikuntapalvelujen oman toiminnan tehokkuuden parantaminen	Henkilöstösäästö ja vuokratyövoima, virtaviivaistetaan toimintoja. Harrastamisen maksuton polku ja harrastamisen mallin yhteensovittaminen.	200 000		
Liikuntatiloista saatavien maksutuottojen lisääminen	Koulujen salien hyödyntäminen niin, että ne annetaan vapaa-ajan käyttöön esim. klo 16 nykyisen klo 17 sijaan.		1 770 000	
Maksuperusteiden tarkistus osana liikuntapolitiikkaa			300 000	
Olarin uimahallin käytölle uusi omistaja/haltija	Vuoden 2022 talousarviossa tehdyn päätöksen mukaisesti Olarin uimahallin kiinteistölle etsitään yksityinen palveluyrittäjä siten, että TakE-ohjelmakauden aikana saadaan aikaan ratkaisu ja kiinteistö ei aiheuta kaupungille kuluja.	176 000		
Veneiden talvisäilytys maksutuottojen lisääminen	Nostetaan Helsingin tasolle. Samalla kaupunki kiirehtii venesatamien ja veneiden talvisäilytykset kokonaisu suunnitelman valmistelusta.		150 000	
TYÖLLISYYDEN HOITO				2 044 050

TE24 rakenneuudistuksen laadukas valmistelu ja palvelujen hallittu siirto kaupungille	Tulevan TE24 rakenneuudistuksen tarkoituksena on siirtää kaikki TE-palvelut kuntiin. Espoossa tähän valmistaudutaan Espoo TE24 ohjelmalla, joka käynnistyy kesäkuussa 2022. Ohjelmalla tavoitellaan kunnan työttömyysturvan maksuosuuden vähentämistä työllisyysastetta nostamalla, osaavan työvoiman tarjonnan parantamisella ja kaupungin työvoimatarpeisiin vastaamisella sekä palvelujen tarjonnan ja saatavuuden parantamisella. Toiminnassa kehitetään työnhakijoiden osaamista ja ohjataan heitä sopiviin palveluihin sekä tarjotaan osaavaa työvoimaa työnantajien tarpeisiin. Lisäksi keskitytään niihin toimintoihin, joissa tarvitaan viranomaistyötä ja tehostetaan asiakasohjausta ostopalveluihin. Osaamiskeskustoiminnan avulla parannetaan maahanmuuttajien työllistymistä yrityksiin.	1 500 000		
Työttömien terveyspalvelut ja väylät kuntoutukseen ja eläkkeelle	Työttömien terveystarkastusten ja työkykyarviointien -projekti, jonka tavoitteena on kartoittaa työmarkkinatuen kuntaosuuslistalta henkilöt, joiden paikka on esim. eläkkeellä eikä työvoimassa. Projekti toteutetaan kahden seuraavan vuoden aikana. Projekti tulee toteuttaa yhteistyössä työllisyyspalvelujen ja sosiaali- ja terveys-toimen kesken. Projektiin ja laajemmin Työllisyyskokeilu ja Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeiden yhdistämiseen on haettu sosiaali- ja terveysministeriöltä rahoitusta. Hankkeet on yhdistettävä tarvittaessa omalla rahoituksella ja projekti toteutettava ilman ulkopuolista rahoitusta.	544 050		
TULOPOHJAN VAH-VISTAMINEN				13 218 000 (ei sis. kive)
Kive-selvityksen vaikutus kiinteistöveron tasoon	Kiinteistöveropohjan laajentaminen - rekisteröimättömien/luvattomien kiinteistöjen ja kiinteistöihin tehtyjen muutosten vieminen verohallinnon tietokantaan. Prosessi käynnissä, vauhditetaan tulosten saamista.		2 500 000	
Maa-ainesten yms. vastaanoton taksojen korottaminen	Maanvastaanottomaksujen korotus 10 % = 300 000 € Kaivuulupien käsittelymaksut 40 000 € Kaupunkimittauksen rakennusvalvontamaksujen nosto 3 % = 20 000 €		1 058 000	
Pysäköintitulojen lisäys	Maksuja ei koroteta ja maksualueita ei laajenneta siitä, mitä KH:n päätösten mukaisesti on jo tehty (siis Tapiola, Matinkylä ja Leppävaara). Digitaalista pysäköinninohjausta kehitetään.		660 000	
Maanmyyntivoitto tavoitetaso nostetaan takaisin 60 M€ tasolle 2023–2025 (vs. ts. 2022–2024)			5 500 000	
Maanvuokratuottojen kasvattaminen 2023–2025 0,5 M€ / vuosi, maanvuokran subventioasteen uudelleen arviointi sopimusten päättyessä 0,1 M€ (ei koske EKY liikuntatontteja)			1 500 000	
Rakennusvalvonnan lupamaksujen taso (yksikköhinta)	Rakennusvalvonnan määrärahoja lisätään käsittelyaikojen nopeuttamiseen ja prosessien joustavoittamiseen 200 000 € (ta valmistelu) prosessien uudistamista ja henkilöstökuluja varten.		500 000	

korotetaan 5 prosentilla vuosina 2023 ja 2025.				
Konserniyhteisöihin kertynyttä ylijäämää tai omaisuutta tulotetaan kaupungille esim. pääoman tuotovaateena, maksualennuksina tai osinkoina.			3 000 000	
Konserniyhteisöjen taloudellista riippuvuutta kaupungista pienennetään ja irtaannutetaan jäsenyyksistä (kaupungin avustuksilla, subventioilla ja jäsenmaksuilla toimivat yhteisöt).		1 000 000		
TOIMITILOJEN KÄYTÖN TEHOSTAMINEN				12 625 366
Kiinteistönhoidon osaamisen ja tuottavuuden kehittäminen	Ennakoiva ylläpito, kiinteistöjen etävalvonta, korjaustöiden suunnitelmallinen toteuttaminen ja prosessien mukainen toiminta	3 195 787		
Käytöstä poistetuista kiinteistöistä luopuminen - käyttö- ja ylläpitokustannukset	Käytöstä poistettujen kiinteistöjen käyttö- ja ylläpitokustannukset pienenevät.	1 000 000		
Toimitilakustannuksista haetaan sisäisen vuokran säästö vuoteen 2025 mennessä	Tavoitteena vähentää toimitilojen käyttöä taloudellisin mittarein. Pitkäjänteinen tavoite on, että toimitilakanta (3,86 m ² /asukas) asukasta kohti ei kasva. Toimistotilan vähennys. Tavoitteeksi 6 m ² /hlö toimistotilaa - kustannusvaikutus. Väistötilojen vähentyminen. Siirtokelpoisten väistötilojen vähentäminen.	8 429 579		
KERTALUONTEISET MYYNTITUOTOT				30 785 000
Konserniyhteisöjen omaisuuden realisointi	Esim. sotekuntayhtymät.		500 000	
Kaupungin omille toimille tarpeettomista tiloista luovutaan	Pääoman vapauttamiseksi myydään rakennuksia, toimitiloja ja salkkuja 300-500M€ myyntiarvolla.			
Myydään kaupungin ydintehtävien ulkopuolelle jäävät toiminnot / konserniyhteisöt			25 000 000	
Tilapalvelut: Käytöstä poistetuista kiinteistöistä luopuminen, myyntivoitto	Käytöstä poistettujen kiinteistöjen ylläpitokustannukset tällä hetkellä noin 2 miljoonaa euroa. Kiinteistöistä luopuminen (myynti, purku, lahjoitus yms.).		5 285 000	
MUU TUOTTAVUUDEN KEHITTÄMINEN				6 590 190

Joukkoliikenteen kustannusten alentaminen	HSL:n on mahdollista hillitä joukkoliikenteen kustannusten kasvua liikennejärjestelmä-, palvelutaso- ja linjastosuunnitteluvaiheen yhteydessä. Tämä edellyttää, että kaikki toimielimet sitoutuvat tavoitteeseen. Tulevaisuudessa bussiliikenteen ja raideliikenteen yhteensovittamisella voidaan välttää tai ainakin siirtää pidemmälle tulevia investointeja ja hillitä kustannusten kasvua. Säästöjä haettaessa tulee huomioida eri alueiden tasapuolinen kohtelu ja turvata kohtuullinen palvelutaso. Edellyttää HSL:n päätöstä.	4 000 000		
Kaupungin sisäisen hallinnon sekä kehittämisen uudelleenorganisointi	Sisäisen hallinnon, palvelujen sekä sisäisen kehittämisen ja sen tuen uudelleen organisointi. Uudistetaan ulkoisten kumppaneiden kanssa tehtävän kehittämistyön ja ulkoisen rahoituksen toimintamalli.	721 628	829 741	
Keskitetty johto/ohjaus kaupungin sopimuksellisiin suhteisiin. Strategisille kumppanuuksille tuottavuustavoite.	Hankinnat tehdään keskitetysti siten, että kaikki kaupungin yksiköt ostavat samaa palvelua samaan hintaan. Tällä hetkellä esim. nuorten seinättömät työpajat kaupunki ostaa kahteen eri hintaan 100 €/pv tai 60 €/pv. Strategisten kumppanuuksien tuottavuustavoitteeksi asetetaan 3 % saadun avustuksen, kompensaaion yms. määrästä. Yhteistyö-, sopimus-, sisältöneuvottelujen yhteydessä kumppanitoimintaa rakennetaan niin, että kaupungin maksuosuutta on mahdollista pienentää 2019 vuoden tasosta 3 % seuraavan viiden vuoden aikana. Kulttuurikumppanuudet 10 miljoonaa euroa, liikunnan kumppanuudet (vuokra-avustukset, tilavuokrat 2,6 miljoonaa euroa).	838 821		
Suunnittelun keskitäminen (TOTEUTETTU)	Kaikki investointeihin liittyvä suunnittelu keskitetään esimerkiksi tilapalveluihin. Suunnittelun yhtenäistäminen säästää investointikustannuksissa ja henkilöstöressurssissa.	200 000		
SOTE-UUDISTUKSEEN SOPEUTUMINEN JA UUDISTUMINEN				1 500 000
Tuki- ja hallintopalvelujen sopeuttaminen uuden organisaation tarpeisiin		1 500 000		
TOIMENPITEET VAIN VUODEN 2022 LOPPUUN SAAKKA, TOIMINNOT LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUEELLE V. 2023				
LÄNSI-UUDENMAAN PELASTUSLAITOS				294 000
Sijaisten käytön vähentäminen (vain LUP)	Vakituisen henkilöstön lisääminen, kun se on perusteltua (jatkuva sijaistarve, sijaisen kustannus lopulta kalliimpi).	294 000		
Kevytyksikköjen käyttöönotto "varaventiilinä"	Jos alueen tarve kasvaa tai vähenee, pelastuskapasiteettia voidaan lisätä tai vähentää tarpeen mukaan kevytyksiköitä hyödyntämällä. Osaksi normaalia palveluvalikoimaa.			
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN				7 442 775
SOSIAALIPALVELUT				4 986 501

Lastensuojelun vaativan laitoshoidon ottaminen omaksi toiminnaksi	Muutaman oman yksikön perustaminen "vastavoi-maksi" ostopalveluille. Nyt markkina hinnoittelee palvelut ylihintaan, kun omaa tuotantoa ei ole - ja tiedetään, ettei omaa toimintaa ole. Tilat valmiina - ei edellytä investointia	893 485		
Vammaisten asumispalvelut, osa omaksi toiminnaksi, neuvottelut/uudelleen kilpailutus	Vammaispalvelujen asumispalvelujen kustannuskehityksen hallinnan parantaminen uudelleen kilpailuttamalla ja omaa palvelutuotantoa lisäämällä. Perustetaan yksi oma yksikkö (10–20 paikkaa) tasapainottamaan aspa-tuotantoa.	0		
Kuljetusten yhdistely	Vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetusten kehittäminen ja yhteiskuljetusten edistäminen. Huomioidaan asiakkaan henkilökohtainen palveluprofiili.	2 574 389		
Sosiaalipalvelujen palvelutarjonnan kohtuullistaminen	Yli lakisääteisen palvelun oleva palvelutarjonta kohtuullistetaan.	1 518 627		
IKÄIHMISTEN PALVELUT				1 285 941
Kotihoidon tuottavuuden parantaminen	Palvelujen ja prosessien kehittäminen, automatisointi ja optimointi. Parempi asiakasaika / välittömän työajan lisääminen. Prosessikehittäjiksi sen alan osaajat (ei hoitotyösubstanssi). Tukipalvelujen integrointi.	250 000		
Pitkäaikaishoidossa oman tuotannon hinnan eron supistaminen suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin	Pitkäaikaishoidossa oman tuotannon hinnan eron supistaminen suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin.	844 441		
Sairaalan kustannusrakenteen tarkastelu	Ulkopuolinen arvioija tekemään kustannusrakenteen tarkastelu.	191 500		
TERVEYSPALVELUT				1 170 333
Sähköinen sotekeskus - yhteisestä digitalisoinnin hankkeesta johtuva toimintatapojen muutos terveysasemilla	Uudet toimintamallit, palveluiden yhteen tuominen ja palveluiden yhteistyö Vaikuttava neuvonta ja ohjaus Yhtenäinen työkalutuuri Ennaltaehkäisevä hyvinvointityö	25 000		
Terveysasemien tehokkuusprojekti	Palvelujen ja työnjaon ym. tehostaminen.	1 145 333		
Perusterveydenhuollon ja ESH vastuunjako	Omassa toiminnassa voitaisiin hoitaa 25–30 % erikoissairaanhoidon poliklinikkakäynneistä. Vähentää erikoissairaanhoidon tarvetta ja toisaalta helpottaa esh resurssipulaa. Yhteistyössä hoitopolkujen rakentaminen ja erikoisalojen "vetovastuun siirto". Esimerkkejä mahdollisista itse hoidettavista poliklinikoista: lastentaudit, psykiatria, geriatria jne. Poliklinikkakäynti HUS:ssa 300 €/kpl, yksityiseltä 60–80 €/kpl.	0		
Läheteseuranta	Erikoissairaanhoidon lähtevien läheteiden seuranta. Voidaan myös ostaa ulkopuolelta.	0		
Yksityisen palvelutuotannon tuominen erikoissairaanhoidon vaihtoehtoksi	Yhteistyössä HUS kanssa valikoidaan joitakin toimenpiteitä yms., joissa palvelutuotanto voitaisiin kilpailuttaa yksityisen toimijan kanssa. Esim. silmänpohjan pistokset, ultrat, skopiat jne. Kilpailutettu hinta 10–15 % ESH hintaa alempi. Potilaiden valinnanvapaus lisääntyy.	0		
Ostopalveludigitalisaation hyödyntäminen	Sote tiedon hyödyntäminen eri palveluntuottajien välillä mahdollistaa mm. yksikköhinnan optimoinnin.	0		

INVESTOINNIT JA VELKAANTUMINEN				
Kaupungin investointiohjelman kokonaistaso lasketaan 10 % hankkeiden kustannuksia alentamalla. Toimitilainvestointien tavoite m2 / oppilas, m2/lapsi ja m2/ henkilö sitoo toimialoja. Vähentää toimitilavuokrien kasvua, ei nykyistä vuokratasoa.	Lisätään erilaisten elinkaari- ja urakkamallien hyödyntämistä ja kehittämistä investointiohjelman keventämiseksi ja velkaantumisen hidastamiseksi. Infra- ja rakennusurakoiden suunnittelussa ja aloituksissa arvioidaan kustannusriskejä, rakentamista ei tehdä korkeimmassa suhdanteessa	5 500 000		
Työmarkkinatuen kuntaosuusmaksun kehitys	Toimenpiteet TE24 toimeenpanossa.	2 500 000		
Menojen vähennykset yhteensä (pl. Sote ja Lup)		91 312 936		
Tulojen lisäykset yhteensä (pl. Sote ja Lup)		16 272 000		
Kiinteistöveron korotus	Yleisen kiinteistöveron (rakennukset, maapohja) 0,07 %-yksikön, muussa kuin vakituksessa asuinkäytössä olevan rakennuksen 0,07 %-yksikön ja rakentamattoman rakennuspaikan 0,5 %-yksikön kiinteistövero-% korotus	7 500 000		
Tuottavuustavoite yhteensä, sis. menot ja tulot (pl. Sote ja Lup)		107 585 677		

TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

JOHDANTO

Taloussuunnitelma 2024–2026 perustuu Espoo-tarinaan ja siitä johdettuihin tavoitteisiin, Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeutusohjelman linjauksiin ja toimenpiteisiin sekä valtuuston 23.10.2023 päätökseen vuoden 2024 talousarvion sekä vuosien 2025–2026 taloussuunnitelman kehiksestä sekä kiinteistöveroprosenteista vuodelle 2024. Vuosien 2025–2026 valtionosuustuotot perustuvat valtiovarainministeriön 10/2023 siirtolaskelmiin ja kuntatalouden painelaskelmiin.

SUOMEN TALOUSKEHITYS

Yleinen talouskehitys

Maailmantalouden näkymät ovat kaksijakoiset, sillä monessa kehittyvässä maassa talous kasvaa melko nopeasti, mutta Euroopassa ja Kiinassa näkymät heikkenevät. Inflaatio on hidastunut, mutta pohjainflaatio on yhä nopeaa. Venäjän hyökkäyssodan pitkittyminen ylläpitää jännitteitä ja se varjostaa maailmankaupan näkymiä.

Valtiovarainministeriön syksyn 2023 talouskatsauksen mukaan Suomen talous ei kasva vuonna 2023 edellisvuodesta, vaikka vielä alkuvuodesta uskottiin kasvun kääntyvän positiiviseksi. Suomen talous ajautuu taantumaan erityisesti Saksan ja Ruotsin vanavedessä.

Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta ja investointeja. Vuonna 2024 hintojen nousu tulee olemaan kotitalouksien tulojen kasvua hitaampaa ja korkojen nousun uskotaan olevan ohi. Kotitalouksien ostovoiman kohentumisen uskotaan lisäävän kulutusta ja BKT kääntyvän kasvuun ollen 1,2 prosenttia. Talouskasvua heikentää rakentamisen heikko tilanne. Vuonna 2025 arvioidaan kasvun nopeutuvan 1,8 prosenttiin. Työllisyys notkahtaa kuluvana vuonna, mutta kasvaa taas ensi vuodesta lähtien.

Valtiovarainministeriö uskoo, että taantuma jää lyhytaikaiseksi ja sen takia ei näe tarvetta julkiseen tukeen, jolla vauhditettaisiin talouden kokonaiskysyntää. Ministeriö kuitenkin toteaa, että taantuma voi pitkittyä ja saada elpymistä hidastavia rakenteellisia piirteitä. Nämä syyt voivat liittyä yleiseen epävarmuuteen, inflaatioon, korkoihin, Kiinan talouteen ja asuinrakentamiseen. Siirtymä puhtaan energiaan nähdään myös mahdollisuutena nopeuttaa ja vauhdittaa kasvua ennustettua laajemmin ja nopeammin.

Kuntatalouden kehitys

Reaalitalouden heikkous yhdessä hintojen ja kustannusten nopean nousun kanssa iskee julkiseen talouteen erityisen lujaa tänä vuonna. Heikentynyt työllisyystilanne ja hidas yksityisen kulutuksen kasvu hidastavat verotulojen kasvua. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 2,4 prosenttia suhteessa BKT:een.

Vuosi 2023 näyttää kuntataloudessa melko hyvälle, mutta sote-uudistuksen vuoksi siihen liittyy epävarmuutta. Käännös heikompaan on edessä alkuvuoden suotuisa tulokehityksen hiipuessä. Paineita aiheuttaa kustannusten nousu ja erityisesti palkkaratkaisun hinta, siltä henkilöstökulut muodostavat

kuntatalouden suurimman kuluerän. Vuoden 2023 sopimuskorotukset kertaerineen nostivat palkkoja poikkeuksellisen paljon.

Valtiovarainministeriön painelaskelmissa kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat vuosina 2024-2027 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi. Syynä tähän on valtakunnantasolla syntyvyyden lasku ja ikäluokkien pienentyminen. Poikkeuksena on vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalvelujen järjestämisestä. Kunta-alan sopimuskorotukset nostavat henkilöstökustannuksia noin 3 prosenttia vuonna 2024, mikä on huomattavasti maltillisempi taso kuin vuonna 2023 tehdyt korotukset ja kertaerät. Henkilöstökustannusten kasvua hillitsee myös työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024-2027.

Suomen hallituksen päätösten merkittävimmät suoraan kuntiin vaikuttavat panostukset kohdistuvat muun muassa perusopetuksen vahvistamiseen. Lisäksi hallitus päätti nostaa kiinteistöveron alarajaa, joka korottaa valtakunnan tasolla kuntien verotuloja 108 milj. eurolla. Alarajan noston vaikutuksesta 2/3 kohdistuu Helsinkiin ja Espooseen. Hallituksen leikkaus kohdistuu valtionosuuksien yhden prosenttiyksikön indeksijarruun vuosina 2024-2027, jonka vaikutus kumuloituu vuoteen 2027 mennessä 111 milj. euroon. Valtionosuuksia laskee indeksijarrun lisäksi sote-siirtolaskelmien tarkentuminen, jonka vaikutus täsmäytetään valtionosuuksien kautta vuodesta 2024 alkaen. Lisäksi hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja menojen välinen epätasapaino leikataan kuntien valtionosuuksista vuosina 2024-2025.

Uudenmaan talousnäkymät

Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) heinäkuussa julkaiseman suhdannebarometrin mukaan inflaatio, korkojen nousu ja hiipuva maailmantalouden kasvu varjostavat yritysten suhdannekuva. Uudenmaan yritysten arviot olivat melko selvästi normaalia heikompia ja lähikuukausien suhdannearviot olivat varovaisia. Suhdanteiden paranemista ennakoi heinäkuussa 7 % vastaajista ja tilanteen heikkenemistä odotti 29 % yrityksistä. Uudenmaan suhdannenäkymät olivat kuitenkin hieman koko maan keskiarvoa myönteisemmät.

Tuotannon ennakoitiin vähenevän aavistuksen lähikuukausina. Myös henkilöstön määrän odotettiin supistuvan lähikuukausien kuluessa. Ammattityövoiman puute oli ongelmana 23 prosentilla vastaajista. heikko kysyntä oli heinäkuussa yleisin kasvun este 50 prosentin osuudella.

EK:n julkaisemien luottamusindikaattorien mukaan elinkeinoelämän luottamus tulevaisuuteen on laskenut jo lähes kahden vuoden ajan. Kysyntä pysyy vaimeana, sillä epävarmuus korkotasosta heijastuu niin yritysten kuin kotitalouksien investointimahdollisuuksiin. Vaikka viimeisimpien luottamusindikaattoritietojen perusteella lyhyellä aikavälillä Suomen talouden kuva on heikentymässä, nähdään pidemmän aikavälin näkymiä kuitenkin myönteisinä.

Lähteet:

Taloudellinen katsaus, Valtiovarainministeriö, lokakuu 2023
Elinkeinoelämän keskusliitto. Luottamusindikaattorit, syyskuu 2023.
Elinkeinoelämän keskusliitto. Suhdannebarometri, heinäkuu 2023, Uusimaa

ALUETALouden NÄKYMIÄ HELSINGIN SEUDULLA

Tuotannon määrän lievä lasku jatkui vuoden 2023 toisella neljänneksellä

Helsingin seudulla tuotannon loiva lasku jatkui vuoden 2023 toisella neljänneksellä. Laskua vuotta aiempaan verrattuna oli 0,6 prosenttia. Koko maassa tuotannon määrän muutos oli liki samansuuruinen eli noin -0,7 prosenttia. Toimialakohtaiset vaihtelut olivat kuitenkin suuria. Teollisuudessa ja rakentamisessa tuotannon määrä väheni selvästikin, mutta joillakin palvelualoilla tuotannon määrä kasvoi edelleen. Päätoimialoittain tarkasteluna muutokset ovat linjassa yritysten kokeman suhdannetilanteen kanssa. Tilanne on tällä hetkellä kaikkein heikoin juuri rakentamisessa ja teollisuudessa. Kokonaistuotanto on alueen taloudessa tietyssä ajanjaksossa tuotettujen tavaroiden ja palveluiden arvo euroina mitattuna (ennakkotieto).

Palkkasumma kasvoi ja nyt myös ostovoima parani

Helsingin seudun yritysten maksama kokonaispalkkasumma kasvoi 7,0 prosenttia vuoden 2023 toisella neljänneksellä verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan. Suhteellisen nopeaa kasvua selittävät keväälle ja kesälle ajoittuneet palkankorotukset sekä monille palkansaajille maksetut, palkankorotuksiin liittyvät kertaerät. Palkkasumman kasvuvauhti ylitti toisella vuosineljänneksellä vuosinflaation.

Kaupan euromääräisen myynnin kasvu pysähtyi toisella vuosineljänneksellä

Kaupan nimellisen eli euromääräisen myynnin kasvu pysähtyi Helsingin seudulla vuoden 2023 toisella neljänneksellä verrattuna edeltävän vuoden vastaavaan ajankohtaan. Kun huomioon otetaan inflaation vaikutus, myynnin volyyymi eli kokonaismäärä itse asiassa laski. Koko maassa kehitys on ollut samansuuntainen – kaupan nimellinen myynti oli toisella vuosineljänneksellä likimain samalla tasolla kuin viime vuonna vastaavalla aikavälillä.

Suhdannenäkymät kääntyivät kesän aikana jälleen laskuun

Helsingin seudun kauppakamarin Suhdannepulssin (elokuu 2023) mukaan seudun yritysten suhdannenäkymät ovat heikentyneet edeltävästä keväästä: 41 prosenttia vastaajista arvioi suhdanteiden heikkenevän paljon tai jonkin verran, parempia näkymiä odottaa vain 19 prosenttia vastaajista. Kaksi viidesosaa vastaajista ilmoitti kuluttajien kohonneiden asuntolainakustannusten heikentävän oman liiketoimintansa edellytyksiä.

EK:n Suhdannebarometrin mukaan Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen yritysten suhdannetilanne synkentyi jälleen alkukesän 2023 aikana. Heinäkuun tilannetta mittaava saldoluku laski lukemaan -48, kun vastaava saldoluku oli huhtikuussa -27. Lähikuukausien suhdannenäkymät olivat myös laskeneet selvästi, saldoluku -27 (huhtikuussa -9). Suhdannenäkymiä heikentää etenkin kysynnän heikentyminen: 58 prosenttia yrityksistä kärsii heikosta kysynnästä ja ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa kyselyyn 17 prosenttia vastanneista yrityksistä.

Uudenmaan palveluyritysten suhdannetilanne on laskenut matalalle tasolle, saldoluku oli heinäkuussa -38. Suhdannenäkymät ovat myös vajonneet edellisestä mittauksesta, saldoluku -20. Uudenmaan palveluyritysten suhdanneodotukset ovat hieman koko maan keskiarvoa positiivisemmat. Myyntihinnat eivät pysy kustannusten nousun perässä, jonka takia kannattavuus alalla heikkenee ja vähennyksiä henkilökuntaan on odotettavissa.

Suhdanneodotukset ja -tilanteen muutoksia kuvaava saldoluku: positiivinen luku kuvaa myönteisiä odotuksia. Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) Suhdannebarometri.

Lähteet:

Helsingin seudun Suunnat, Kaupunkitutkimus TA Oy, Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), Helsingin seudun kauppakamari ja Tilastokeskus.

ESPOON TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Espoon väestönkasvu

Väestömäärä vuoden 2022 lopussa ja vuoden 2022 väestönkasvu

Vuoden 2022 lopussa Espoossa oli 305 274 asukasta. Väkiluku kasvoi vuoden 2022 aikana 8 142 asukkaalla eli 2,7 prosenttia. Väestönkasvu oli 3 806 henkeä vuotta aiempaa suurempi, koska kuntien välinen muuttovoitto kasvoi huomattavasti ja muuttovoitto ulkomailta oli suurempi kuin kertaakaan aikaisemmin. Espoon väestö on viime vuosina kasvanut selvästi enemmän muuttovoiton kuin luonnollisen väestönlisäyksen ansiosta. Viiden viime vuoden aikana Espoon väkiluku on kasvanut keskimäärin yli 5 200 asukkaalla vuodessa.

Espooseen muista kunnista muuttaneista noin 60 prosenttia on ollut työllisiä, Espooseen ulkomailta muuttaneista noin 40 prosenttia on ollut työllisiä ja vajaa 20 prosenttia muita työvoiman ulkopuolella olevia kuin lapsia, opiskelijoita ja koululaisia tai eläkeläisiä.

Ennakkotietoihin perustuva väestönkasvu vuonna 2023

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Espoon väkiluku kasvoi kuluvan vuoden elokuun loppuun mennessä 5 640 hengellä ja Espoon väkiluku elokuun 2023 lopussa oli 310 910 henkeä. Väestönkasvu on ollut suurempaa kuin vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana, koska sekä luonnollinen väestönlisäys, kuntien välinen nettomuutto, että nettomaahanmuutto ovat olleet jonkin verran suurempia kuin vuotta aiemmin. Tammi-elokuun ennakkotietojen perusteella vuoden 2023 väestönkasvuksi tulisi noin 8 500 henkeä, mikä on paljon.

Espoossa valmistuu noin 4 600 asuntoa vuonna 2024

Ennakkotiedon mukaan tammi-syyskuussa 2023 on rekisteröity valmistuneeksi talonrakentamisen uudistuotantoa yhteensä noin 500 000 kerrosneliometriä. Uusia asuntoja valmistui tammi-syyskuussa Espoon kaupungin asuntoyksikön mukaan 4 252 eli 346 asuntoa (9 prosenttia) vuodentakaisista enemmän.

Talonrakentamisen uudistuotantoa on tammi-syyskuulle rekisteröity alkaneeksi noin 220 000 kerrosneliometriä. Espoon kaupungin asuntoyksikön mukaan uusia asuntoja oli aloituksissa 1 887 eli 1135 (38 prosenttia) vähemmän kuin vuodentakaisissa aloituksissa.

Uusia rakennuslupia on rekisteröity vuoden 2023 tammi-syyskuussa myönnettyksi noin 390 000 kerrosneliometriä. Asuntoja myönnettyissä uusien kohteiden rakennusluvuissa oli Espoon kaupungin asuntoyksikön mukaan 1 829, mikä on 2 062 (53 prosenttia) vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Tässä kuvatut kerrosneliometrit koskevat kaikkea rakentamista. Toteutuneet kerrosneliometrivotyymit ovat todennäköisesti rekisteritietoja korkeampia, sillä rekisteri päivittyy viiveellä. Siksi rekisteritiedot ovat ennakkotietoja. Asuntotuotannon osalta rekisteritiedot on täydennetty kaupungin Asuntoyksikön tiedoilla.

Vuosina **2023–2032** Espooseen ennustetaan valmistuvan keskimäärin 4 700 asuntoa vuodessa. Tulovasta tuotannosta arvioidaan olevan kerrostaloasuntoja 86 prosenttia. Espoossa valmistuu

ennusteen mukaan 5 550 uutta asuntoa vuonna 2023. Ennustejakson muille vuosille on arvioitu valmistuvan keskimäärin 4 600 asuntoa vuosittain. (Asuntotuotantoennuste 2023-2032).

Talo- tyyppi	Valmistumis- vuosi												Kaikki yhteensä		Kes- kiarvo / vuosi
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023–2032	%		
KERR	4 600	4 642	4 093	3 253	4 134	4 900	4 661	4 560	3 794	3 880	2 605	40 522	85,8	4 052	
RIVI	300	334	73	202	262	296	207	197	207	212	93	2 083	4,4	208	
OMA	725	574	450	450	450	450	450	450	450	450	450	4 624	9,8	462	
Pientalot yhteensä	1 025	908	523	652	712	746	657	647	657	662	543	6 707	14,2	671	
Kaikki yhteensä	5 625	5 550	4 616	3 905	4 846	5 646	5 318	5 207	4 451	4 542	3 148	47 229		4 723	

Taulukko: Espoon asuntotuotantoennuste vuosina 2023–2032. Espoon kaupunki, Asuntoyksikkö.

Väestöennusteen mukainen väestönkasvu

Vuoden 2022 lopussa Espoon väkiluku oli 305 274. Espoon pitkänajan nopean kasvun väestöennusteen mukaan Espoossa olisi 330 840 asukasta vuoden 2027 lopussa. Ennusteen perusvuotena on matalamman kasvun vuosi 2021, jota nopeampaa Espoon väestönkasvu on ollut vuonna 2022, ja tulee ennakkotietojen perusteella olemaan myös vuonna 2023. Tämän vuoksi lähivuosille käytetään nopean kasvun ennustetta. Väestönkasvu jatkuu vielä keskimääräistä nopeampana seuraavat vuodet, mutta alkaa sen jälkeen hidastua ja palata Espoon väestöennusteen uralle. Vuosien 2022 ja 2023 nopea kasvu on mahdollista huomioida jo nyt ja ennakoita kehitystä lisäämällä vuoden 2022 toteutuneen ja ennustetun väkiluvun erotus muutamiin seuraaviin vuosiin ennusteen nopeassa vaihtoehdossa. Seuraavaa ennustetta tehdessä huomioidaan tämä poikkeuksellisen nopea kasvu huomioon ja ennusteen perusvuodeksi tulee vuosi 2022.

Vuoden 2022 suuren kasvun ja sen jatkumisen vuonna 2023 selittäviä tekijöitä ovat muun muassa suuri asuntotuotanto sekä korona-aikana patoutunut muuttotarve. Myös luonnollinen väestönmuutos ja kuntien välinen muutto ovat olleet Espoolle positiivisia. Espoolaisten muutto muualle on ollut hie- man pienempää kuin aiempina vuosina. Asuntoja on rakennettu kahtena vuonna aiempaa enem- män ja jo aloitettuja asuntoja valmistuu edelleen, mikä tarkoittaa, että uusia asuntoja on ollut parem- min saatavilla. Lisäksi uusiin asuntoihin on sijoittunut väestöennusteen parametrien oletamaa suu- rempi asukasmäärä aiempaa pienemmällä asumisväljyydellä. Kuluvan vuoden 2023 lopussa Es- poossa arvioidaan olevan noin 313 700 asukasta, mikä on enemmän kuin on ennustettu. Vuoden 2031 loppuun mennessä Espoon väestömäärä kasvaa ennusteen mukaan 357 500 asukkaaseen. Tämä kehitys tarkoittaisi 47 400 asukkaan lisäystä vuosina 2022–2031 eli keskimäärin 5 500 asuk- kaan lisäystä vuosittain.

Väestönkasvun vaikutus ikärakenteeseen ja väestölliseen huoltosuhteeseen

Väestönkasvun myötä Espoon ikärakenteessa tapahtuu muutoksia tulevan kymmenen vuoden ai- kana. Väestön määrä kasvaa kaikissa muissa ikäryhmissä paitsi 7–15-vuotiaissa ja 65–74-vuoti- aissa. Merkittävin muutos tapahtuu ikääntyneissä: 75 vuotta täyttäneiden määräksi ennakoitaan 30 400 henkeä vuoden 2031 lopussa.

Palvelujen näkökulmasta muista keskeisistä ikäryhmistä alle kouluikäisten ryhmä kasvaa 3 800 lap- sen verran vuoden 2031 loppuun mennessä.

Kokonaisuutena työikäisten eli 20–64-vuotiaiden määrä kasvaa huomattavasti.

	Ikä							Väestö yhteensä
	0-6	7-15	16-19	20-34	35-64	65-74	75+	
2021	23 730	34 838	13 896	62 159	117 341	25 138	20 030	297 132
2026*	25 523	34 991	16 146	67 201	129 986	16 146	26 162	325 180
2031*	27 546	34 580	16 840	71 479	144 101	16 840	30 445	353 367
Muutos 2021–2031	3 816	-258	2 944	9 320	26 760	-8 298	10 415	56 235
Osuus väestöstä %								
2021	8,0	11,7	4,7	20,9	39,5	8,5	6,7	100,0
2026*	7,8	10,8	5,0	20,7	40,0	5,0	8,0	97,2
2031*	7,8	9,8	4,8	20,2	40,8	4,8	8,6	96,7
Muutos 2021–2031 (%)	16,1	-0,7	21,2	15,0	22,8	-33,0	52,0	18,9

* = Espoon pitkänajan väestöennuste 2022, nopea vaihtoehto

Taulukko: Ikäryhmittäiset väestömäärät ja -osuudet (%) 31.12.2021 ja väestöennusteen perusteella vuosina 2026 ja 2031 sekä väestönmuutos 2021–2031.

Väestön ikärakenteen muutos heijastuu myös väestölliseen huoltosuhteeseen eli siihen, kuinka monta 0–14-vuotiasta lasta ja vähintään 65-vuotiasta ikääntynyttä on sataa 15–64-vuotiasta työikäistä kohti. Espoon väestöllinen huoltosuhde on heikentynyt kymmenen viime vuoden aikana eli lasten ja ikääntyneiden suhteellinen osuus on kasvanut työikäisiin nähden. Vuonna 2011 huoltosuhde oli 46 kun se vuonna 2021 oli 51.

Vuonna 2021 äidinkielenään kotimaisia kieliä puhuvien espoolaisten väestöllinen huoltosuhde oli 56 ja vieraskielisten 33.

Vieraskielinen väestö Espoossa

Vuoden 2022 lopussa espoolaisista ulkomaan kansalaisia oli 38 600 henkeä eli 13,0 prosenttia. Vieraskielisiä oli huomattavasti enemmän, 59 600 henkeä, ja heidän osuutensa väestöstä oli kohonnut vuoden aikana 20 prosentista 22 prosenttiin. Yleisimmät Espoossa puhutut vieraat kielet olivat venäjä (noin 9 860 puhujaa) ja viro (lähes 5 800 puhujaa). Arabiankielisiä oli noin 5 500 henkeä, englanninkielisiä noin 4 600 henkeä, kiinankielisiä lähes 3 800 ja somalinkielisiä noin 3 100 henkeä. Vertailun vuoksi ruotsinkielisiä espoolaisia oli hieman yli 20 100 henkeä eli noin 7 prosenttia väestöstä ja suomen- tai saamenkielisiä lähes 218 400 henkeä eli 72 prosenttia väestöstä.

Espoon vieraskielisten määrä kasvaa. Vuonna 2023 tehdyn Uudenmaan vieraskielisen väestön ennusteen mukaan vuoden 2030 lopussa 27,4 prosenttia espoolaisista eli 95 000 henkeä olisi vieraskielisiä.

	Ikä							Väestö
	0-6	7-15	16-19	20-34	35-64	65-74	75+	yhteensä
2021	6 309	7 371	2 428	17 484	24 213	1 326	479	59 610
2026*	7 093	9 785	3 626	19 087	31 740	2 343	767	74 441
2031*	8 364	10 957	4 961	23 471	40 159	3 608	1 317	92 837
Muutos 2021–2031	2 055	3 586	2 533	5 987	15 946	2 282	838	33 227
Osuus vieraskielisestä väestöstä %								
2021	10,6	12,4	4,1	29,3	40,6	2,2	0,8	100,0
2026*	9,5	13,1	4,9	25,6	42,6	3,1	1,0	100,0
2031*	9,0	11,8	5,3	25,3	43,3	3,9	1,4	100,0
Muutos 2021–2031	32,6	48,7	104,3	34,2	65,9	172,1	174,9	55,7

* = Uudenmaan vieraskielisen väestön ennuste

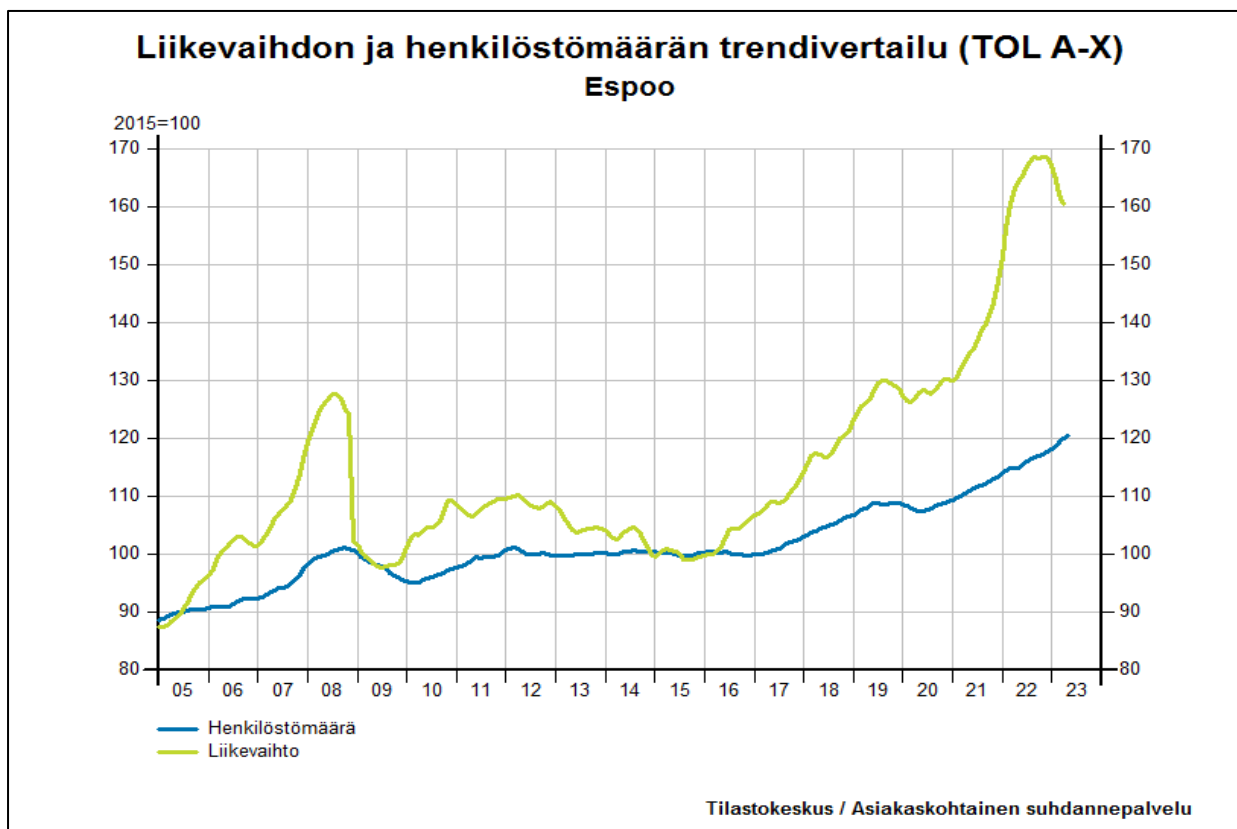
Taulukko: Vieraskielisten espoolaisten ikäryhmittäiset väestömäärät ja -osuudet (%) 31.12.2021 ja väestöennusteen* perusteella vuosina 2026 ja 2031 sekä väestönmuutos 2021–2031

Vieraskielisten espoolaisten ikäryhmittäiset väestömäärät ja -osuudet (%) 31.12.2021 ja väestöennusteen* perusteella 2026 ja 2031 sekä väestönmuutos 2021–2031.

Yritysten yhteenlasketun liikevaihdon kasvu hidastui vuoden 2023 alussa ja kevään edetessä se kääntyi laskuun. Henkilöstömäärä jatkoi tasaista muutaman prosentin kasvua.

Tilastokeskuksen Suhdannepalvelun estimoima yritysten kokonaisliikevaihto Espoossa kasvoi vuoden 2022 aikana 20,1 prosenttia edeltävän vuoden tasosta. Vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto kasvoi 6,0 prosenttia, mutta huhtikuussa se supistui 11,9 prosenttia vuodentakaisesta.

Yritysten estimoitu henkilöstömäärä Espoossa kasvoi vuoden 2022 aikana 4,0 prosenttia edellisvuodesta. Vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä henkilöstömäärä kasvoi 3,8 prosenttia vuodentakaisesta. Huhtikuussa kasvua kertyi 3,8 prosenttia ja toukokuussa 5,1 prosenttia.

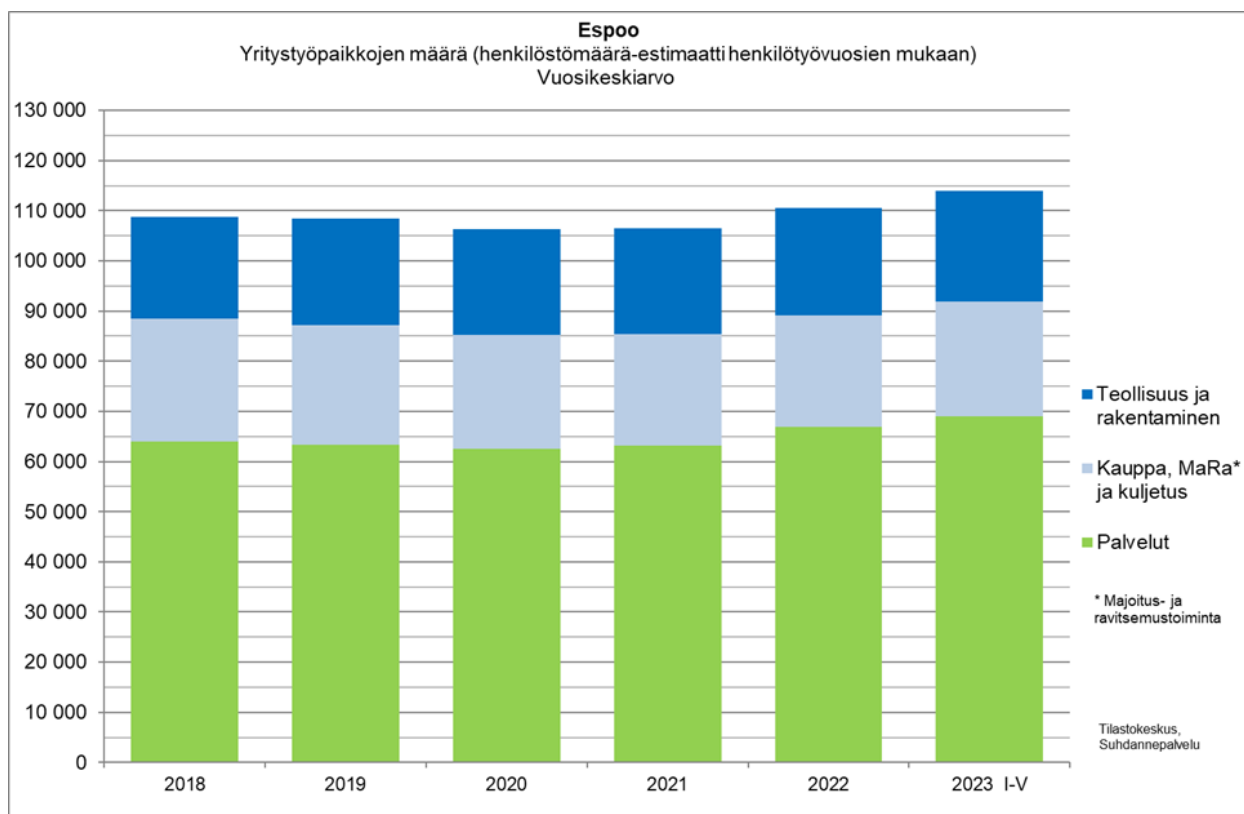
Kuva: Yritysten liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendi Espoossa vuodesta 2005 indeksiartoina (vuosi 2015=100).

Henkilötyövuosien mukaan estimoituna Espoossa oli vuoden 2023 tammi-toukokuussa reilu 114 000 yritystyöpaikkaa. Määrä oli loivassa laskusuunnassa vuosina 2019–2020, mutta kääntyi hienoiseen nousuun vuonna 2021. Tammi-toukokuussa 2023 yritystyöpaikkojen estimoitu määrä oli muutama tuhatta suurempi kuin vuonna 2022.

Yritystyöpaikoista lähes 60 prosenttia on palvelualoilla, joihin tässä tarkastelussa kuuluvat muun muassa informaatio ja viestintä, rahoitus- ja vakuutus toiminta, kiinteistöalan toiminta, ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, koulutus sekä terveys- ja sosiaalipalvelut. Kaupan, majoitus- ja ravitsemustoiminnan sekä kuljetusalan osuus yritystyöpaikoista on noin viidennes, samoin teollisuuden sekä rakentamisen osuus on noin viidennes.

Korkean osaamisen toimialoilla oli vuoden 2023 tammi-toukokuussa noin 40 000 yritystyöpaikkaa, mikä on noin kolmannes kaikista yritystyöpaikoista.

Länsimetron kehityskäytävällä oli estimaatin mukaan vuoden 2023 tammi-toukokuussa noin 57 000 yritystyöpaikkaa. Vuonna 2022 määrä oli kahdentoista kuukauden keskiarvona 55 000. Työpaikkamäärän kasvu keskittyi valtaosin Tapiolan asemaseudulle, johon kuuluvat myös Aalto-yliopiston (Otaniemi) ja Keilaniemen metroasemat. Länsimetron kehityskäytävän yritystyöpaikoista reilu 40 prosenttia oli korkean osaamisen toimialoilla. **Kaupunkiradan kehityskäytävällä** oli vuoden 2023 tammi-toukokuussa noin 36 000 yritystyöpaikkaa. Kasvua edeltävästä vuodesta oli noin 1000 työpaikkaa. Vuonna 2020 määrä väheni edeltävästä vuodesta 1800:lla, mutta seuraavana vuonna kehitys palautui kasvu-uralle, joka jatkui keväällä 2023. Kaupunkiradan kehityskäytävän yritystyöpaikoista noin 34 prosenttia oli korkean osaamisen toimialoilla. **Kehä III:n seurantavyöhykkeellä** oli vuoden 2023 tammi-toukokuussa reilu 16 000 yritystyöpaikkaa. Viime vuosien maltillinen kasvu jatkui. Vyöhykkeen yritystyöpaikoista 9 prosenttia oli korkean osaamisen toimialoilla.

Kuva: Yritysten estimoitu työpaikkamäärä Espoossa vuosikeskiarvoina 2018–2022 sekä tammi-toukokuun 2023 keskiarvona. Tilastokeskus, Suhdannepalvelu.

Työttömyys Espoossa kääntyi kasvuun keväällä 2023

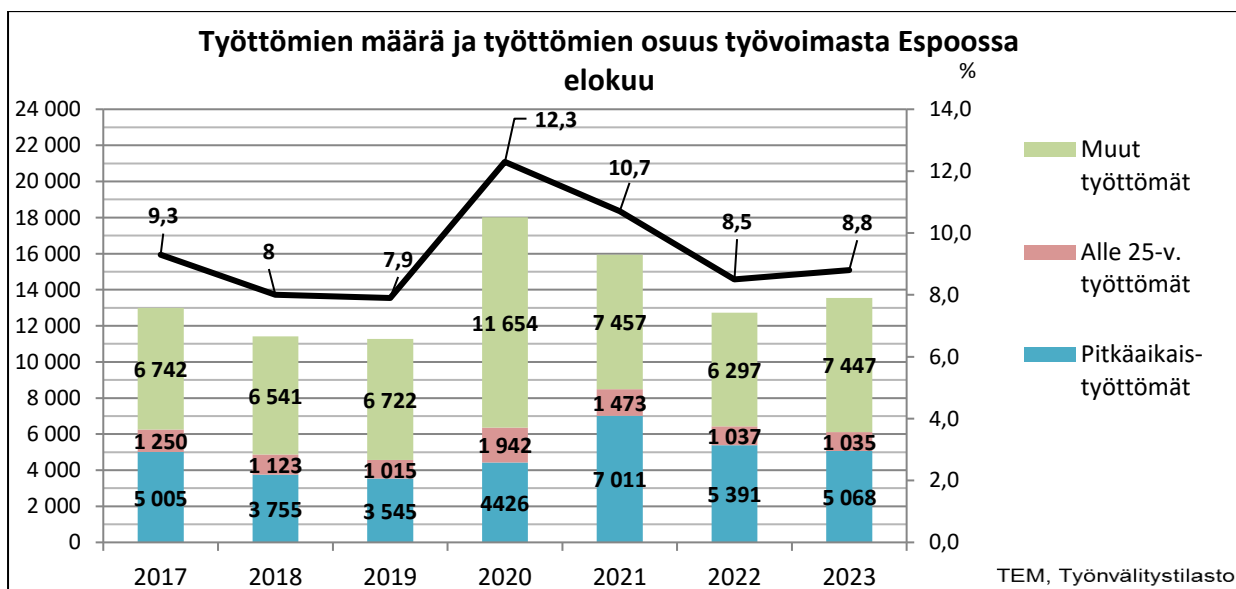
Elokuun 2023 lopulla Espoossa oli työttömiä yhteensä 13 550 ja työttömien osuus työvoimasta oli 8,8 prosenttia. Koko maassa työttömien osuus työvoimasta oli 9,4 prosenttia. Vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna Espoossa oli työttömiä 6,5 prosenttia (825 henkeä) enemmän ja työttömien osuus työvoimasta oli 0,3 prosenttiyksikköä korkeampi. Neljän vuoden takaiseen tilanteeseen, jolloin koronapandemia ei vielä vaikuttanut työttömyyslukuihin, työttömien osuus työvoimasta oli vajaa prosenttiyksikön korkeampi ja työttömiä oli 2 268 enemmän.

Naisia oli 47 prosenttia työttömistä. Lomautettuja oli elokuun 2023 lopulla 595 eli 4,4 prosenttia työttömistä. Määrä on noussut vuodentakaisesta 825 lomautetulla. Pandemian aikana lomautettuja oli enimmillään vuoden 2020 toukokuussa 9 722 eli 42 prosenttia työttömistä.

	Tilanne Espoossa 31.8.		
	v. 2023	v. 2022	v. 2019*
Työttömien osuus työvoimasta	8,8 %	8,5 %	7,9 %
Työttömien lkm.	13 550	12 725	11 282
Pitkäaikaistyöttömien lkm.	5 068	5 391	4 426
15–24 v. työttömien lkm.	1 035	1 037	1 015
Työttömien ulkomaalaisten lkm. (ulkomaan kansalaiset)	4 125	3 631	2 626
Ulkomaalaisten työttömien osuus ulkomaalaisesta työvoimasta	20,1 %	19,5 %	17,7 %
Työttömien vieraskielisten lkm.	5 696	5 068	3 768
Avoimien työpaikkojen lkm.	2 244	3 435	2 309

*Vuonna 2019 koronapandemia ei vielä vaikuttanut työttömyyslukuihin
Lähde: Tem, työnvälitystilasto

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA:n ennusteen mukaan tehtyjen työtuntien perusteella työllisyys Suomessa supistuu tänä vuonna mutta kasvaa taas vuosina 2024 ja 2025. Toisaalta Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos ennustaa Suomen työttömyysasteen nousevan ensi vuonna noin prosenttiyksiköllä. Joka tapauksessa ainakin vuoden 2023 loppupuolella ja vuoden 2024 alkupuolella työttömyys näyttää lisääntyvän. Muutamana viime vuoden aikana tapahtuneen kehityksen sekä talousennusteiden perusteella arvioitu työttömien työnhakijoiden määrä Espoossa on vuoden 2024 elokuussa suunnilleen 13 000.

Lähteet:
TEM, Työnvälitystilasto
ETLA, Suhdannekatseus, syksy 2023
PTT, Kansantalous, syksy 2023

ESPOON KAUPUNGIN TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISTOIMINTA

Kaupunkitasoisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan lähtökohtia

Kaupunkitasoisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan tarkoituksena on tukea Espoo-tarinan, valtuustokauden tavoitteiden ja poikkihallinnollisten kehitysohjelmien toteuttamista ja seurantaa. Lisäksi sen tarkoituksena on havainnoida ja ennakoida kaupungin toimintaan vaikuttavia tekijöitä ja arvioida niiden vaikutuksia. Pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus, tuottavuuden ja kaupungin rahoitustasapainon parantaminen, valmentautuminen tuleviin haasteisiin, uusien yhteisten ratkaisujen ja toimintatapojen kehittäminen sekä seutu- ja hyvinvointialueyhteistyön vahvistaminen ovat toiminnan keskiössä.

Tutkimustoiminta tuottaa kaupungille Espoo-tarinaa kiinnittävää tietoa johtamisen, päätöksenteon ja palvelujen kehittämisen tueksi. Toiminnalla parannetaan palvelujen järjestämisen edellytyksiä, ennakoita toimintaympäristössä ja palvelutarpeissa tapahtuvia muutoksia sekä varmistetaan entistä tuottavampien järjestämistapojen käyttöönotto. Lisäksi mahdollistetaan tutkijoiden ja käytännön toimijoiden yhteinen pohdinta siitä, miten tutkimustietoa voidaan soveltaa ja käyttää kaupungin johtamisessa, päätöksenteossa, kehittämisessä ja palvelutuotannossa.

Kaupunkitasoisessa tutkimus- ja kehittämistoiminnassa sisällöllisesti tärkeää on elinvoiman, väestön hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen tavoitteiden edistäminen sekä kaupunkirakenteen kehittäminen erityisesti raideliikenteen kehityskäytävien osalta. Myös kaupungin tuottamiin palveluihin, niiden rakenteisiin, laatuun ja käyttäjien tyytyväisyyteen ja toiminnan vertailtavuuteen liittyvä sekä Espoon elinvoimaan, kilpailukykyyn ja elinkeinoelämän toimintaan liittyvä tutkimus ja kehittäminen ovat keskeisiä. Tärkeitä ovat myös henkilöstön ja työvoiman saatavuuteen, osaamiseen ja työhyvinvointiin liittyvät teemat. Menetelmällisesti kiinnitetään huomiota laajempaan dataan ja digitalisaatioon liittyvien mahdollisuuksien hyödyntämiseen sekä näihin liittyvään kyvykkyyksien kehittämiseen. Espoo tekee yhdessä Helsingin, Vantaan ja kehyskuntien sekä kutoskaupunkien kanssa yhä vahvistuvaa yhteistyötä tietohuollon harmonisoinnissa, yhteisissä tutkimushankkeissa ja tietoineistojen hankinnassa.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Kaupunkitasoisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan sidokset seudulliseen, kansalliseen ja kansainväliseen yhteisöön ovat vahvat. Kumppaneita ovat esimerkiksi korkeakoulut, tutkimuslaitokset, muut kaupungit ja yhteisöt sekä hyvinvointialue. Tärkeää on myös monialainen yhteiskehittäminen yritysten kanssa. Esimerkkeinä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa tehtävästä tutkimus- ja kehittämis-yhteistyöstä ovat kehittäjäkumppanuus Suomen Akatemian myöntämän rahoituksen puitteissa Aalto-yliopiston, Helsingin yliopiston ja Tampereen yliopiston Trust-M hankkeessa, jossa tutkitaan maahanmuuttajien luottamusta kotoutumista tukevia digitaalisia palveluita kohtaan ja kehitetään ko. palveluja. Toisena esimerkkinä on niin ikään Suomen Akatemian rahoittama Transformative Cities - tutkimusprojekti, joka kehittää työkaluja kestävyysmurroksen vauhdittamiseen.

Espoon kaupungin ja Aalto-yliopiston strategisen kumppanuuden tarkoituksena on luoda innostavaa, kokeilevaa ja yritteliästä kulttuuria Espooseen sekä edistää molempien toimijoiden strategioiden toteutumista. Keskeisiä opetus-, tutkimus-, kehitys- ja innovaatioyhteistyön alueita ovat kaupunkiympäristö, palvelut, yhteisöt, yliopisto, kansalliset ja kansainväliset yhteistyöverkostot sekä datan hyödyntäminen. Max Planck – University of Helsinki Centre for Inequalities in Population Health - tutkimuskeskukseen liittyvällä kaupunkiyhteistyöllä ja -rahoituksella tavoitellaan suurempaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta terveyserojen kaventamiseen. Se on myös strateginen panostus kansainväliseen huippututkimukseen ja nostaa Helsingin yliopiston ja pääkaupunkiseudun näkyvyyttä teollisen huippututkimuksen saralla.

Oppilaitokset ovat verkostoyhteistyön kautta mukana hakemassa ratkaisuja kaupungin isoihin haasteisiin omassa koulutus- ja T&K&I toiminnassaan sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tehtävissä. Koulutusyhteistyön tavoitteena on myös vahvistaa yhteistyötä muun muassa opiskelijoiden harjoittelun ja harjoitustöiden tekemisessä sekä vahvistaa koulutusorganisaatioiden ja kaupungin henkilöstön työelämäosaamista. Oppilaitosten ja korkeakoulujen lisäksi yhteistyötä rakennetaan myös tutkimuslaitosten, ministeriöiden sekä muiden paikallisten, seudullisten ja kansallisten toimijoiden kanssa. Esimerkkinä tällaisesta vahvasta yhteistyöstä on Espoon kaupungin ja VTT:n strateginen kumppanuussopimus. Tämä yhteistyö tuottaa konkreettisia ratkaisuja Espoon hiilineutraaliustavoitteisiin, innovaatioympäristöön ja kilpailukykyyn, sekä vahvistaa Espoota innovaatioympäristönä, jossa palveluja kehitetään asukas- ja asiakaslähtöisesti.

HIILINEUTRAALI ESPOO 2030 -TIEKARTTA - ESPOON ILMASTOSUUNNITELMA

Ilmastolain mukainen Espoon kaupungin ilmastosuunnitelma on koottu talousarvioon (Ilmastolaki 10.6.2022/423 14 a § 19.1.2023/108). Ilmastosuunnitelman hyväksyy valtuusto talousarviokäsittelyn yhteydessä. Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartta tarkentaa ilmastosuunnitelman toimeenpanoa ja kuvaa Espoon kaupungin oman sekä kumppaneiden ja asukkaiden kanssa tehtävän yhteistyön hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Tiekartan hyväksyy kaupunginhallitus.

Espoo-tarinan mukainen valtuustokauden tavoite on, että Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä. Espoon innovaatioyhteisön yrityksille ja toimijoille vihreä ja digitaalinen siirtymä tuo mahdollisuuden uudenlaiseen kasvuun. Kasvava vähäpäästöisten tuotteiden ja palvelujen kysyntä luo työtä, vientiä, talouskasvua ja hyvinvointia. Kaupunkien edelläkävijyyttä tarvitaan Suomen 2035 ja EU:n 2050 hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamiseksi.

Lämmöntuotannon ja liikenteen nopea sähköistyminen ovat avainasemassa Espoon ilmastotavoitteen saavuttamisessa. Tämä edellyttää kotimaisen puhtaan sähköntuotannon kasvua ja sähköverkon kapasiteetin lisäämistä. Espoon ja Suomen kilpailuetuna investointien houkuttelussa on pitkäjänteinen sitoutuminen ilmastotavoitteisiin, mikä lisää ennustettavuutta ja luottamusta. Fortumin ja Microsoftin datakeskuksen maailman suurimman hukkalämmön talteenottoprojektin kohdistuminen Espooseen on esimerkki investoinnista, joka mahdollistaa digitalisaatiota, päästövähennyksiä ja tuotopaikkoja ja elinvoimaa.

Espoossa ilmastotyö on osa laajempaa kokonaisuutta saavuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (SDG:t) edelläkävijänä. Kestävä Espoo -kehitysohjelmassa haetaan ratkaisuja ilmastohaasteisiin pääosin ulkoisen rahoituksen tuella. Syksyllä 2023 Espoon kaupunki allekirjoitti 25 kumppanin kanssa sitoumuksen kohti hiilineutraalia kaupunkia vuoteen 2030 mennessä. Sitoumukset ovat osa Ilmastokaupunkisopimusta, jonka Espoo laati EU:n 100 ilmastoneutraalia ja älykästä kaupunkia -missioon, johon Euroopan komissio valitsi Espoon vuonna 2022.

Kaupunginjohtajien ilmastosopimuksen toimeenpanoväline on Kestävän energiankäytön ja ilmaston toimintasuunnitelma (SECAP), johon on koottu ilmastomuutoksen torjunnan ja sopeutumisen toimenpiteet vuonna 2019. Lisäksi Espoo on mukana useissa sopimuksissa esimerkiksi energiatehokkuuteen ja kiertotalouteen liittyen. Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartta sekä nettisivuilta löytyvä Ilmastovahti kokoavat näkyväksi Espoon ilmastotoimenpiteet ja päästövähennysten skenaariot.

Talousarvioon sisältyvä ilmasto- ja päästöbudjetit kytkevät ilmastotyön osaksi talouden suunnittelua. Ilmastobudjettiin on koottu ilmastomuutoksen hillintää ja sopeutumista edistävät kaupungin toimintamenot ja investoinnit sekä ilmastotyön kannalta keskeisimpien tytäryhteisöjen investoinnit. Tytäryhteisöt ovat Espoon Asunnot Oy, Länsimetro Oy, HSY ja Omnia. HSL:n toimet näkyvät osana kaupungin toimintamenoja kuntaosuuden myötä. Talousarviossa toimialat ja tulosyksiköt kuvaavat

tarkemmin oman työnsä ilmastotavoitteen saavuttamiseksi sekä ilmastobudjetin keskeiset toimenpiteet ja toteuttamisen. Menot edistävät samanaikaisesti muitakin kestävän kehityksen ulottuvuuksia ja pelkkä menojen tarkastelu ei kerro muiden odotettavien hyötyjen kustannuksia laskevaa ja tuloja lisäävää vaikutusta, kuten pitkän aikajänteen kustannussäästöt, terveysvaikutukset tai viennin edistyminen.

Kaupunkiorganisaatio - toimintamenot	TA 2024 1000€	% kaupungin toimintamenoista 2024	TS 2025 1000€	TS 2026 1000€	HUOM!
Yhteensä ilmastotyö	247 418	16,5 %	240 313	239 424	
Ilmastomuutoksen hillintä - energia	1 744	0,1 %	1 715	1 750	Luku on pieni, koska Espoon kaupunki ei omista energiayhtiötä tai -infrastruktuuria.
Ilmastomuutoksen hillintä - liikenne	234 456	15,6 %	228 246	227 413	Kestävän liikenteen panostukset tukevat kuntalaisten arjen sujuvuutta ja terveyttä.
Ilmastomuutoksen hillintä - muut	11 121	0,7 %	10 255	10 164	Sisältää rakentamisen, kiertotalouden ja kestävän elämäntavan.
Ilmastomuutoksen sopeutuminen	97	0,0 %	97	97	Osa sopeutumisen menoista on hilyn muutos-osiossa, menojen erittely ei saatavilla.
Kaupunkiorganisaatio - investoinnit	TA 2024 1000€	% kaupungin investointiohjelmasta 2024	TS 2025 1000€	TS 2026 1000€	HUOM!
Yhteensä ilmastotyö	169 045	52,8 %	174 085	172 885	
Ilmastomuutoksen hillintä - energia	2 295	0,7 %	2 295	2 295	Luku on pieni, koska Espoon kaupunki ei omista energiayhtiötä tai -infrastruktuuria.
Ilmastomuutoksen hillintä - liikenne	118 400	37,0 %	127 900	128 700	Kestävän liikenteen panostukset tukevat kuntalaisten arjen sujuvuutta ja terveyttä.
Ilmastomuutoksen hillintä - muut	42 010	13,1 %	37 550	37 550	Sisältää rakentamisen ja kiertotalouden.
Ilmastomuutoksen sopeutuminen	6 340	2,0 %	6 340	4 340	

Taulukossa esitetään Espoon kaupungin ilmastobudjetti 2024. Kaupungin toimintamenoista 16 prosenttia eli 247 milj. ja investoinneista 53 prosenttia eli 169 milj. kohdistuu ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumista edistäviin toimiin. Merkittävimpänä ovat liikenteen toimet: joukkoliikenteen kuntaosuudet (HSL), raidehankkeet kuten Länsimetron ja Espoon kaupunkirataan liittyvät toimenpiteet, infrastruktuuri-investoinnit aluekeskuksiin ja joukkoliikennetyhteyksiin, pyöräilyn ja kävelyn edistäminen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön lisääminen liikenteessä. Liikenteen jälkeen merkittävimpänä eränä on rakentamisen ilmastotoimenpiteet.

Tytäryhteisöt - investoinnit	TA 2024 1000€	% konsernin inves- toin-neista 2024	TS 2025 1000€	TS 2026 1000€
Yhteensä ilmastotyö	11 435	6,5 %	10 233	6 031
Ilmastonmuutoksen hillintä - energia	1 138	0,6 %	924	631
Ilmastonmuutoksen hillintä - liikenne	1 917	1,1 %	1 843	5 197
Ilmastonmuutoksen hillintä - muut	8 154	4,6 %	6 563	203
Ilmastonmuutoksen sopeutuminen	225	0,1 %	902	-

Taulukossa tytäryhteisöjen ilmastobudjetti. Tytäryhteisöjen investoinneista 7 prosenttia eli 11 milj. kohdistuu ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista edistäviin toimiin. Tytäryhteisöjen toimissa korostuvat joukkoliikenteeseen toimenpiteet kuten metron kapasiteetin korottaminen, energiatehokkuuden ja -optimoinnin sekä uusiutuvan energian lisäämisen toimenpiteet rakentamisessa ja jätteen käsittelyssä sekä kiertotaloustoimet, joilla on positiivisia ilmastovaikutuksia.

Päästö-sektorit	2022 to- teuma kt CO2-e.	% muu- tos vrt. 1990	Tavoite 2025 kt CO2-e. Hiili- neutraali Espoo 2030 skenaarioi- den 83% päästö- vähennys 1990- 2030	Tavoite 2030 kt CO2-e. Hiili- neutraali Espoo 2030 skenaarioi- den 83% päästö- vähennys 1990- 2030	Toteuma suh- teessa tavoit- teeseen 2030 todellisen päästökkehityk- sen osalta	Huom!
Kaukolämpö	332	5	84	13	Jäljessä	Energia- kriisi nosti kaukolämmön päästöjä väliaikai- sesti.
Öljylämmitys	56	-28	31	1	Toteutumassa	
Sähkölämmitys	56	-13	39	22	Toteutumassa	
Kulutussähkö	129	-18	109	33	Toteutumassa	
Liikenne	303	5	233	94	Jäljessä	Huomattavia inves- tointeja tehty ja tu- lossa, vaatii lisäksi lisätoimia.
Teollisuus ja työkoneet	12	-77	8	6	Toteutumassa	
Jätteen käsittely	22	-78	17	8	Toteutumassa	
Maatalous	1	-63	1	1	Toteutumassa	
Yhteensä	910	-14	521	177	Jäljessä	Jäljessä energia- kriisin poikkeus- vuoden takia.

Taulukko: Espoon päästöbudjetti

Espon ilmastotavoite

Espon tavoite on alueella tuotettujen päästöjen 80 prosentin vähennys vuoden 1990 tasosta vuoden 2030 mennessä. Jäljelle jäävä 20 prosentin osuus voidaan sitoa hiilinieluihin tai kompensoida muilla keinoilla. Suomen kansallisena pidemmän aikavälin tavoitteena on, että ilmastopäästöt vähentyvät 2050 mennessä 95 prosenttia vuodesta 1990. Energiasektorin puhdistuessa liikenteen päästöjen merkitys kasvaa. Espoon tulee saavuttaa kansallista tasoa pienemmät asukaskohtaiset päästöt vuonna 2050 hyvien joukkoliikenneyhteyksien, kävelyn ja pyöräilyn mahdollistavan kaupunkirakenteen sekä korkean sähköautojen osuuden vuoksi.

Espoon 80 prosentin päästötavoite ei sisällä rakentamisen, ruoan, tavaroiden ja palveluiden kulutuksesta sekä liikenteestä ja energiasta syntyviä päästöjä, jotka syntyvät Espoon rajojen ulkopuolella. Kestävyyismurroksessa on välttämätöntä saavuttaa 1,5 asteen elämäntapa ja Espoon tavoitteena on kääntää myös kulutuksen päästöt laskuun. Espoo on mukana kulutuksen päästöjen laskennan kehittämisessä ja tekee toimenpiteitä kulutuksen päästöjen vähentämiseksi.

Espoon kaupunki ei voi saavuttaa ilmastotavoitteita yksin. Ilmastotoimiin tarvitaan mukaan koko Espoo-yhteisö: yritykset, yliopistot ja korkeakoulut, tutkimus- ja innovaatiotoimijat, verkostot, järjestöt sekä asukkaat. Espoo kasvattaa hiilikädenjälkeään eli Espoossa kehitetyt tuotteet, palvelut ja prosessit auttavat vähentämään päästöjä sekä paikallisesti että Espoon rajojen ulkopuolella.

Espoon ilmastotoimenpiteet

Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekarttaan ja ilmastovahtiin on koottu Espoon ilmastotoimenpiteet tarkemmin. Skenaarioiden mukaan nykyisillä päätetyillä toimilla saavutetaan 72 prosentin ilmastopäästöjen vähennys vuodesta 1990 vuoteen 2030 (Sitowise 2023). Lisäksi tunnistettiin päästöjen vähentämiseen mahdollistavia keinoja, joiden avulla voidaan saavuttaa 80 prosentin päästövähennystavoite vuoteen 2030 mennessä. Lisäkeinot vaativat jatkoselvitystä. Globaalilla kehityksellä, EU:n lainsäädännöllä ja kansallisilla toimilla on merkittävä vaikutus päästöjen kehitykseen.

Maankäyttö

Pohja hiilineutraaliutta edistäville ratkaisuille luodaan hyvällä maankäytön suunnittelulla. Espoo ohjaa kaavoituksella rakentamisen valtaosin keskuksiin ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien varsille luontoa säästävasti ja kestävästi. Päälinjaukset koko Espoon osalta tehdään valmistelussa olevassa Espoon yleiskaavassa 2060. Lakisääteisten maankäytön ohjauskeinojen rinnalle Espoossa luodaan innovatiivisia kannusteita hiilineutraalin kaupunkikehittämisen tueksi.

Energia

Energiasektori tuottaa tällä hetkellä suurimman osan kaupungin ilmastopäästöistä ja viime vuosina suurimmat päästövähennykset. Tavoitteena on kohtuuhintaista, päästötöntä ja luotettavaa energiaa Espoossa kaikille toimijoille. Kaupungilla ei ole omaa energiayhtiötä, tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat Fortum ja Caruna. Energiasektorin päästöistä suurin osa syntyy tällä hetkellä kaukolämmön tuotannosta. Espoo on sitoutunut yhdessä Fortumin kanssa hiilineutraaliin kaukolämpöön tämän vuosikymmenen loppuun mennessä, kivihiiilen käyttö kaukolämmön tuotannossa on päättymässä vuonna 2025. Sähkönkulutus Espoossa kasvaa arviolta 50 % vuoteen 2030 mennessä, sähköverkon kehittämistyötä tarvitaan mm. kaukolämmön että liikenteen sähköistymisen vuoksi. Kaupunkikonsernin rakennuskanta toimii alustana uusien energiaratkaisujen kehittämisessä ja käyttöönotossa. Espoo on mukana kehittämässä älykkäästi ohjattua energijärjestelmää, jossa edistetään energiatehokkuutta, energiansäästöä ja uusien teknologioiden käyttöönottoa. Energian osalta päästöjen vähentämisen keinoja lisäselvitettäväksi ja niiden arvioituja päästövähennyspotentiaaleja vuonna 2030 (kt CO₂-ekv) ovat:

- Laskennassa huomioituna ilmastopäästötön Espoon kaupungin, Espoon Asuntojen ja Microsoftin datakeskuksen sähkönkulutus -46,6
- Aurinkosähkön tuotannon lisääminen Espoossa -3,5

Liikenne ja liikkuminen

Tavoitteena on, että kaikki espoolaiset voivat liikkua sujuvasti ja vähäpäästöisesti arjen matkat sekä liikenteen kokonaispäästöjen lasku. Ratkaisuja haetaan koko kaupunkialueen liikenteeseen ja liikenneinfrastruktuuriin. Tavoite vaatii sekä kestävien kulkutapojen osuuden lisäämistä että siirtymää fossiilittomiin käyttövoimiin. Liikenteen sähköistymistä edistetään ja biopolttoaineet ovat liikenteen osaratkaisu. Toimivat tavarankuljetukset ja kaupunkilogistiikan hyvä toimivuus varmistetaan samalla kun päästöt vähenevät. Etäyhteydet vähentävät liikkumistarvetta. Liikenteen osalta päästöjen

vähentämisen keinoja lisäselvitettäväksi ja niiden arvioituja päästövähennyspotentiaaleja vuonna 2030 (kt CO₂-ekv) ovat:

- Täyssähköautojen ja ladattavien hybridien nopea kasvu -65,6
- Lisäraitiotie yleiskaavan toteutusohjelman mukaisesti -2
- Muut joukko liikenneinvestoinnit yleiskaavan toteutusohjelman mukaisesti (arvio ei saatavilla)
- Kuorma-autojen ympäristövyöhykkeitä Espoossa 60 prosenttia -12,8
- Liikenteen hinnoittelu -5-7
- Nopeusrajoitusten lasku maanteilla -6,7
- Kansallinen suunniteltu jakeluvälvoitteen muutoksen vaikutus päästöihin kasvava +31,2.

Rakentaminen

Tavoitteena on rakentamisen koko elinkaaren aikana vähentää syntyviä päästöjä ja muita ympäristövaikutuksia aina rakennusmateriaalien valmistuksesta itse rakennusvaiheeseen, rakennuksen käyttöön ja elinkaarensa päähän tulleen rakennuksen materiaalien ja osien kierrättämiseen ja uudelleenkäyttöön. Espoon väestön kasvaessa myös rakentamisen tarve kasvaa. Sekä Espoon tekevässä rakentamisen ohjauksessa että omassa rakentamisessa edistetään vähähiilisiä ja kokonaisvaltaisesti kestäviä ratkaisuja sekä kiertotaloutta.

Kiertotalous

Espoon tavoitteena on olla hiilineutraali kiertotalouskaupunki, jossa paikallinen luonnon monimuotoisuus on turvattu. Kiertotalouden edistäminen vähentää luonnonvarojen käyttöä ja on osa ilmastonmuutoksen torjuntaa. Espoo on sitoutunut kiertotalouden edistämiseen Circular Cities Declaration – sitoumuksella ja olemme mukana kehittämässä kansallista kiertotalouden green deal -sopimusta yhdessä 80 toimijan kanssa. Espoon tavoitteena on kaksinkertaistaa alueellaan toimivien kiertotalousyritysten määrä vuoteen 2030 mennessä. Yhteistyö maakunnallisesti ja kansallisesti on edellytys kiertotalouden yritystoiminnan kasvulle. Espoossa erityisesti Kera ja Kiviruukki toimivat kiertotalouden kehittämisalueina.

Kestävä elämäntapa

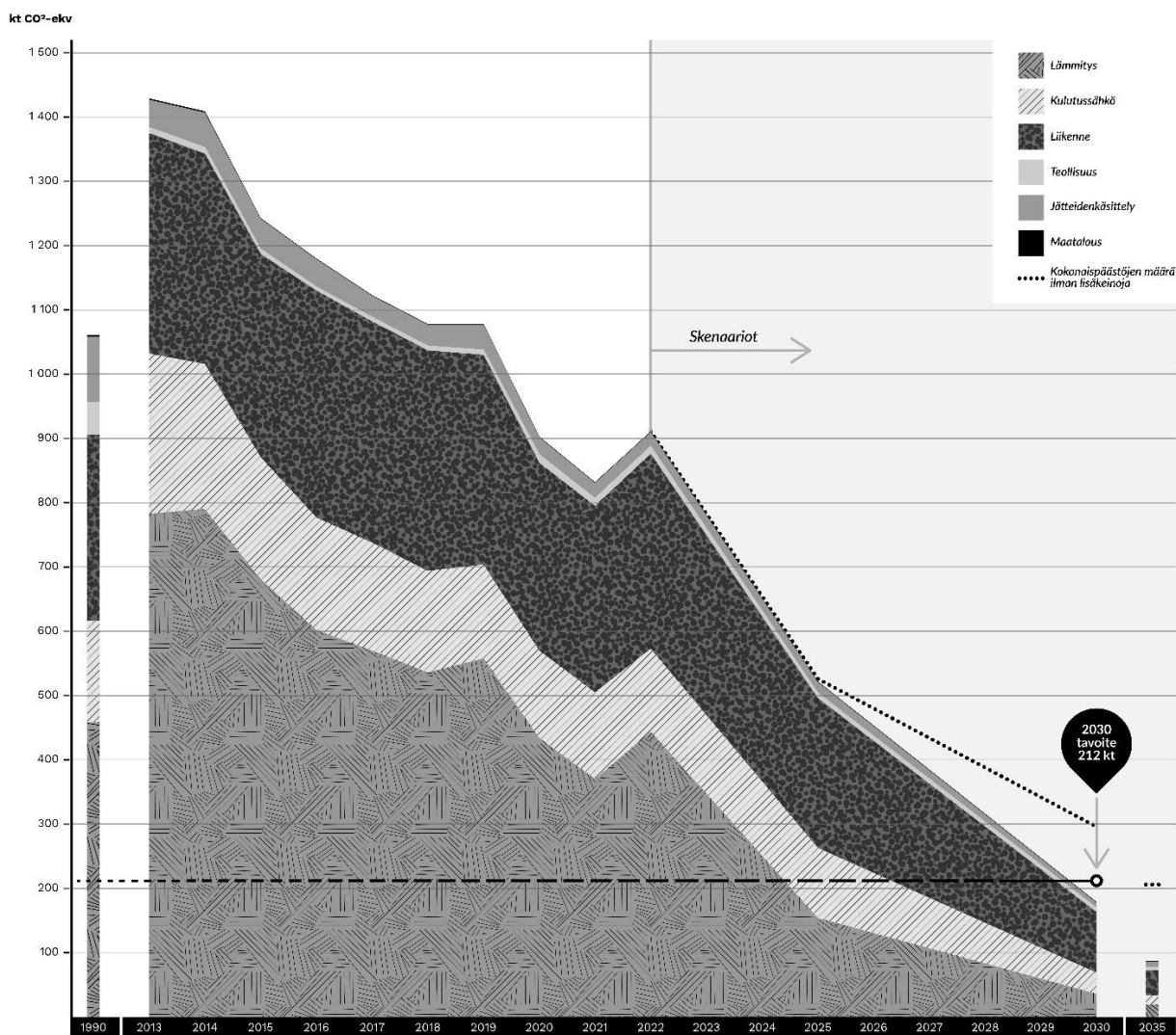
Jokaiselle espoolaiselle taataan mahdollisuudet kestäväan elämäntapaan. Kestäviä ratkaisuja luodaan tinkimättä espoolaisten hyvinvoinnista ja arjen sujuvuudesta. Espoo vaikuttaa toimintojensa, kuten kasvatuksen, viestinnän, rakentamisen, maankäytön ohjaamisen ja ruokapalveluiden ja kumppaninyhteistyön kautta espoolaisten kulutuksen päästöihin. Digitaaliset ja etäpalvelut parantavat nykyisten palveluiden tuottavuutta ja tehokkuutta. Kaupungin toimilla on välillinen vaikutus myös kotitalouksien valintoihin. Espoon kaupungin hankintoja ohjataan kokonaistaloudellinen edullisuus huomioiden vähähiilisiin, kiertotalouden mukaisiin ja sosiaalisesti sekä ympäristön kannalta kestäviin valintoihin koko hankinnan elinkaaren ajalta tarkasteltuna. Espoossa edistetään kestäväää matkailua.

Hiilinielut

Tavoitteena on, että vuonna 2030 päästöistä jäljelle jäävä 20 prosentin osuus voidaan sitoa hiilinieluihin tai kompensoida tarkastellen nieluja osana kansallista kokonaiskuvaavaa.

Ilmastopäästöjen kehitys

Espoon alueella syntyvät ilmastopäästöt ovat 2013–2021 välillä laskeneet joka vuosi. Vertailuvuoden 1990 taso alitettiin vuonna 2020 ja 2020-luvulla päästövähennysten vauhti on kiihtynyt. Poikkeuksena on vuosi 2022, jolloin Venäjän Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyssodan aiheuttama energiakriisi nosti koko pääkaupunkiseudun ja myös Espoon ilmastopäästöjä väliaikaisesti polttoaineiden hinnan ja saatavuuden vuoksi. Espoon asukasta kohti lasketut päästöt ovat laskeneet vuodesta 1990 52 prosenttia ollen pääkaupunkiseudun alhaisimmat seitsemättä vuotta peräkkäin.

Kuvassa Espoon päästöjen kehitys vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 1990. Jo päätettyjen toimien valossa 72 prosentin päästövähennys eli päästöt vuonna 2030 295 kt co2-ekv. Jatkoselvitettävien lisäkeinojen kanssa päästövähennys 83 prosenttia eli päästöt vuonna 2030 177 kt co2-ekv. Huomiodut lisäkeinot ovat laskennassa sähkön päästökertoimessa ilmastopäästötön Espoon kaupungin, Espoon Asuntojen ja Microsoftin Espooseen rakentaman datakeskuksen sähkönkulutus, aurinkosähkön tuotannon lisääminen Espoossa sekä täyssähköautojen ja ladattavien hybridien määrän optimistinen kasvu sekä lisäraitiotie yleiskaavan toteutusohjelman mukaisesti.

Ilmastotavoitteen ja -toimenpiteiden johtaminen ja seuranta

Konsernihallinto vastaa kaupunkitasoisesta ilmastotyön edistämisestä ja ohjauksesta. Kestävän kehityksen ja ilmastotyön ohjausryhmä tukee kaupunginjohtajan johtamistyötä. Toimialat, tulosyksiköt ja konserniyhtiöt vastaavat toimintaohjeiden ja konserniohjeiden mukaisesti oman vastualueensa toimenpiteiden toteuttamisesta. Ilmastotavoitteen saavuttamista seurataan osana Espoo-tarinan valtuustokauden tavoitteiden seuranta. Espoo-tarinasta johdetaan vuosittain valtuustoon nähden sitovat kaupunkitasoiset tulostavoitteet. Lisäksi jokainen toimiala ja tulosyksikkö kuvaa taloussuunnitelmassa omat toimensa ilmastotavoitteen saavuttamiseksi. Valtuusto seuraa tulostavoitteiden toteutumista osavuosisikatsauksissa. Uudet ilmastotoimet tuodaan päätettäväksi vuosittain osana taloussuunnitelmaa.

Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista seurataan ja raportoidaan myös osana Kestävä Espoo -ohjelmaa.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartta päivitetään pohjautuen Espoo-tarinaa ja tuodaan päätettäväksi vähintään kerran valtuustokaudessa. Ilmastopäästöjen kehitystä seurataan vuosittain osana HSY:n pääkaupunkiseudun päästöseuranta. Ilmastobudjetti kootaan vuosittain talousarvioprosessin yhteydessä ja sitä kehitetään edelleen eteenpäin. Kerran vuodessa kootaan ilmastotyön tilannekuva kaupunginhallituksen iltakouluun. Yksittäisten ilmastotoimenpiteiden seuranta löytyy Ilmastovahdista, jonne vähintään kerran vuodessa päivitetään seuranta ja toimenpiteet.

ESPOO HALUAA OLLA SUOMEN PARAS MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISEN TUKEMISESSA

Espoo tarinassa valtuusto on asettanut kunnianhimoisia tavoitteita maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyen. Niiden jatkoksi valtuusto hyväksyi kaupungin kotouttamisohjelman vuosille 2022–2025 kokouksessaan 13.6.2022. Vieraskielisten kaupunkilaisten osuus espoolaisista on noin 23 prosenttia ja se on kasvanut noin prosenttiyksikön vuosittain.

Jokaisella tulosyksiköllä on oma roolinsa maahanmuuttajien kotoutumisen tukemisessa. Tärkeiden peruspalveluiden, kuten varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lisäksi väestörakenteen muutokseen on vastattu rakentamalla uusiin palvelutarpeisiin uusia, usein poikkihallinnollisesti tuotettuja palveluita. Näiden palveluiden kehittämiseen on haettu ja saatu valtion rahoitusta, mutta rahoituksen pirstaleisuus ja lyhytjänteisyys on vaikeuttanut valtuuston asettaman tavoitetaso kannalta riittävän vaikuttavien palveluiden rakentamista. Espoo pyrkii edunvalvonnassaan turvaamaan palveluille riittävän valtion rahoituksen ja hakee jatkossakin ulkopuolista rahoitusta, mutta alla mainittujen palveluiden jatkuvuus turvataan viime kädessä kaupungin talousarviossa.

Maahanmuuttajien osaamiskeskuspalveluissa (Omnian osaamiskeskus maahanmuuttajille, Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien osaamiskeskus) tarjotaan työttömille espoolaisille maahanmuuttajille moniammatillisia, työllistymistä edistäviä palveluita. Espoo-tarinan mukaan osaamiskeskuspalveluiden ”keskeisin tavoite on työllistyminen yksityisen sektorin työpaikkoihin”. Kotouttamisohjelman mukaan tavoitteena on saada osaamiskeskuspalveluihin 1 000 asiakasta vuodessa sekä valtuustokauden aikana 1 000 asiakasta töihin ja 1 000 suorittamaan osatutkintoa tai ammatillista tutkintoa. Vuoden 2022 alun ja syyskuun 2023 välisen ajan työllistymistahdilla koko valtuustokauden aikana osaamiskeskuspalveluista työllistyisi valtuustokauden aikana yli 1 200 asiakasta. Valtio on myöntänyt vuodesta 2019 alkaen yhteensä 4,4 miljoonaa euroa Espoon hakemusten pohjalta palveluiden kehittämiseen ja tuottamiseen.

Espoo haluaa olla kansainvälisten osaajien houkuttelussa, asettautumisen tukemisessa ja suomalaisen yhteiskuntaan kiinnittymisessä hyvä kumppani yrityksille, VTT:lle sekä Aalto-yliopistolle ja muille korkeakouluille. Kaupungin elinkeinopalveluissa Talent Espoo -tiimi edistää Espoon veto- ja pitovoimaa kaupungin muiden yksiköiden ja kumppaneiden kanssa. Valtio on myöntänyt vuodesta 2019 alkaen yhteensä 1,1 miljoonaa euroa Espoon hakemusten pohjalta palveluiden kehittämiseen ja tuottamiseen.

Espoo-tarinan mukaan kaupunki ”toimeenpanee tehokkaasti alkuvaiheen kotouttamisohjelman” ja maahanmuuttajanaisten työllisyysaste nostetaan kohti pohjoismaista tasoa. Kaupungin asiointipalveluiden toimesta tarjotaan maahanmuuttajille Ison Omenan palvelutorilla Hello Espoo -infon palveluita, joiden rinnalle kehitetään erityisesti työvoiman ulkopuolella oleville, usein kotiäideille tarjottavia alkuvaiheen kotoutumista tukevia palveluita. Kunnille tulee näihin palveluihin liittyviä uusia velvoitteita vuoden 2025 alussa voimaan astuvan kotoutumisen tukemista koskevan lain kokonaisuudistuksen myötä. Laki tuo kunnille myös 2025 alkaen 12,78 miljoonaa euroa vuotuista rahoitusta ko.

tehtävien hoitamiseen. Tähän asti valtio ja Euroopan sosiaalirahasto ESR on myöntänyt Espoolle vuodesta 2019 alkaen yhteensä 1,7 miljoonaa euroa Espoon hakemusten pohjalta näiden palveluiden kehittämiseen ja tuottamiseen.

TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA

TALOUSSUUNNITELMAN PERUSTEET

Valtuusto hyväksyi 25.10.2021 Espoo-tarinan, joka on Espoon strategia vuosille 2021–2025. Strategiaperusta sisältää vision, arvot ja toimintaperiaatteet sekä valtuustokauden tavoitteet. Espoo-tarina on kaupungin toimintaa ja kehittämistä ohjaava strategia, jota toteutetaan vuosittain asetettavilla tulostavoitteilla, toimialatasoisilla tarinoilla ja tulosyksikkötasoisilla tavoitteilla sekä poikkihallinnollisilla kehitysohjelmilla. Espoo-tarina ohjaa kehityksen ja taloussuunnitelman valmistelua sekä talousarvioon liittyvien tulostavoitteiden laadintaa. Tulostavoitteet hyväksytään vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Valtuustokauden 2021–2025 tavoitteena on, että Espoo on taloudellisesti kestävä ja verotukseltaan kilpailukykyinen. Valtuustokauden aikana toimeenpannaan TakE-ohjelma. Kaupungin resurssien käytön optimoimiseksi arvioidaan kaupunkikonserniin kuuluvat toiminnot.

TakE-ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet päivitettiin sote- ja pelastustoimen uudistuksen vaikutusten osalta kesällä 2022 siten, että ohjelma parantaa Espoon kykyä sopeutua uudistuksen aiheuttamiin taloudellisiin muutoksiin. Samassa yhteydessä arvioitiin TakE-ohjelman kipukohtat. Ohjelman tavoitteet kaupungin talouden tasapainottamisesta ja velkaantumisen kääntämisestä laskuun pidettiin ennallaan.

Talousarvio 2024 ja -suunnitelma vuosille 2025–2026 on laadittu toteuttaen Espoo-tarinaa sekä Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitetasoja, linjauksia ja toimenpiteitä.

Taloussuunnitelmavuosien vero- ja valtionosuustuotot ovat alustavia arvioita perustuen valtiovarainministeriön 10/2023 siirtolaskelmaan sekä 9/2023 painelaskelmiin. Siirtolaskelmat tullaan päivittämään myöhemmin syksyllä 2023, joten valtionosuudet saattavat muuttua.

Talousarvion taulukoissa ENN tarkoittaa koko vuoden ennustetta syyskuun tiedolla ja Muutettu TA on vuoden 2023 muutettu talousarvio syyskuun tiedolla.

TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT

Vuosi 2023

Vuoden 2023 talousarvio laadittiin Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeutusohjelman tavoitetasojen ja toimenpiteiden mukaisesti. Vuoden 2023 talousarvion mukainen vuosikate oli 349 milj. euroa ja tulos 154 milj. euroa. Investointeja oli talousarviovuodelle nettona 316 milj. euroa, josta arvioitiin rahoitettavan tulorahoituksella 11 prosenttia.

Syyskuun lopun tilanteessa talouden arvioidaan toteutuvan alkuperäistä talousarviota parempana, mikä johtuu verotulojen ennakoitua paremmasta kehityksestä. Aiemmillä verovuosilla on kertynyt korkeimmilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla maksuunpantuja verotuloja, jotka nostavat valtakunnallisesti verotilityksen tasoa vuonna 2023. Vanhojen verovuosien tilitysten lisäksi verotuloihin on vaikuttanut myös palkkasumman ja työeläkkeiden kehitys.

Suhdanteet ja talouden epävarmuus vaikeuttavat verotulojen kertymisen tilannekuvan laadintaa. Yritysten tulostilanteet ovat heikentyneet olennaisesti kesän jälkeen, jonka takia yritykset ovat

alentaneet maksettuja ennakveroja. Nämä näkyvät pienentyneinä yhteisöverotilityksinä. Myös Espoon osalta yhteisöveron ennustetta on jouduttu laskemaan. Yhteensä verorahoitusta ennakoidaan kertyvän kuluvana vuonna n. 894 milj. euroa eli 29 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa oli varauduttu.

Verorahoituksen hyvästä kehityksestä riippumatta Espoon toimintakatteen alijäämän arvioidaan toteutuvan noin 20,8 milj. euroa talousarviota heikompana. Tämä toisaalta johtuu maanmyyntituotoista, jotka toteutuvat olennaisesti talousarviota heikompana. Sekä toisaalta kasvun ja oppimisen toimialan menojen ylityspaineista.

Vuoden 2023 vuosikatteen arvioidaan toteutuvan 376 milj. euron tasolla, 22,6 milj. euroa talousarviota parempana ja tuloksen 184 milj. euron tasolla. Investointien kokonaismääräksi arvioidaan noin 334 milj. euroa.

Lainannostovaltuutta on budjetoitu kuluvalla vuodelle 51 milj. euroa. Talousarviolainaa ei tarvitse nostaa, johtuen kaupungin kassan hyvästä likviditeettitilanteesta

Taloussuunnitelma 2024–2026

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys noudattaa valtuuston 23.10.2023 hyväksymää kehystä tietyin tarkennuksin.

Kaupunginjohtajan esitykseen on lisätty vuoden 2024 käyttötalouden menoihin yhteensä 3 milj. euroa. Verohallinnolta saatujen tietojen mukaan verotuskustannukset nousee 0,3 milj. euroa aiemmasta tiedosta. Matinkylän uimahallin vuokrakustannuksiin lisättiin 0,8 milj. euroa ja työmarkkinatuen kuntaosuuden edelleen kasvaessa korotettiin varausta 1,0 milj. euroa. TE24-uudistuksen valmistelun kustannuksiin lisättiin 0,8 milj. euroa. Päivitetty investointiohjelma on valmisteltu kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen ja samalla päivitettiin poistot ja rahoituserät. Verotuloarviot ja valti-onosuudet päivitettiin viimeisimpien tietojen mukaan.

Kehys- ja talousarviovalmistelussa toimintamenojen perusuran mukainen kasvu on päivitetty väestönkasvuennusteella ja peruspalvelujen hintaindeksillä (3.0 prosenttia). TakE ohjelman tuottavuustoimenpiteet ja - tavoitteet on jaettu vuosille 2021–2025. Tuottavuustoimenpiteiden euromääräiset tavoitteet on vähennetty toimialan peruskasvu-urasta.

Osana Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttamista jatketaan palvelujen tuottavuuden ja vaikuttavuuden kehittämistä käyttäen Patu 2.0 projektissa valmistunutta asiakasnäkökulmasta tehtyä palvelutuotevalikoimaa. Johtamisen ja talouden tietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton myötä vanhat palvelutuotteet poistuiivat ja uudet palvelutuotteet otettiin käyttöön. Palvelutuotteita kehitetään vuoden 2024 aikana vastaamaan vielä paremmin johtamisen tarpeita.

Verorahoitus

Sote- ja pelastustoimen uudistus muutti rahoitusmallia merkittävästi

Vuonna 2023 kuntien rahoitukseen tehtiin Suomen historian suurin muutos hyvinvointialueiden käynnistymisen yhteydessä. Uudistuksen rahoitusmallissa koko maan sotepalvelujen ja pelastustoimen nettokustannuksia kattamaan siirrettiin kuntien valtionosuudesta noin 70 prosenttia, veroperusmuutosten korvauksista 70 prosenttia, kolmannes kuntien yhteisöveron jako-osuudesta eli 11,25 prosenttiyksikköä ja kaikkien kuntien kunnallisverontuotosta 12,64 veroprosenttiyksikköä.

Yksittäisen kunnan osalta siirrettävien tulojen ja menojen suhteet vaihtelivat merkittävästi. Valtio korvasi 60 prosenttia siirtyvien tulojen ja menojen erotuksesta valtionosuusjärjestelmään lisättävällä pysyvällä muutosrajoittimella. Lisäksi muutoksen vaikutusta kuntien talouden tasapainoon rajataan maksimissaan +/- 60 euroon/asukas vuoden 2027 loppuun mennessä valtionosuusjärjestelmään lisättävällä siirtymätasauksella. Muutosrajoitin tuli staattiseksi osaksi uutta valtion-osuusjärjestelmää, eikä sitä koroteta väestönkasvu tai indeksiperusteisesti.

Siirtolaskelmat tehtiin kuntien sote- ja pelastustoimen nettomenojen tilinpäätöstietoihin 2021 sekä 2022 talousarviotiedon keskiarvoon. Lopullinen siirtolaskelma valmistuu loppuvuodesta 2023 kuntien vuoden 2022 tilinpäätösten, taloustilastojen ja laskelmiin liittyvien jälkitarkastusten valmistuttua. Korjaukset tehdään vuosien 2024–2027 valtionosuuteen.

Verorahoituksen kehitys

Verotuloarviot perustuvat valtiovarainministeriön syksyn taloudellisen katsauksen oletuksiin, uusimpiin tilitys- ja kertymätietoihin, yhteisöveron määrästä saatuihin valtiovarainministeriön arvioihin sekä Suomen kuntaliiton ylläpitämän verotuloennustekehikon tietoihin ja arvioihin. Talousarvion verotuloarvioissa on huomioitu sote- ja pelastustoimen uudistuksen uusi rahoitusmalli ja sen vaikutukset vuodelle 2024 sekä valtuuston 23.10.2023 päättämät veroprosentit.

Vuonna 2024 verotuloja arvioidaan tilitettävän yhteensä 823 milj. euroa, joka on -7,9 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2023. Kaupungin verorahoituksen (verotulot ja valtionosuudet) vuoden 2024 tasoon vaikuttaa edelleen merkittävästi sote-uudistukseen verorahoitusmuutokset ja niiden jälkikäteistarkastusten aiheuttamat muutokset. Kunnallisveron kertymään 2023 vaikuttaa vielä korkeammalla prosentilla tulevat tilitykset aikaisemmilta verovuosilta, ns. verohännät. Ne kertyvät vanhoilla veroperusteilla ja korkeammilla tuloveroprosenteilla ja nostavat näin ollen kuntien verokertymän tasoa väliaikaisesti vuonna 2023. Valtionosuuksissa sote-uudistus ja sen siirtymätasaukset vaikuttavat koko suunnitelmakaudelle 2024-2026.

Espoon tuloveroprosentti vuonna 2024 on 5,3. Kunnallisverontuottoa arvioidaan kertyvän 525 milj. euroa, -12 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2023. Vuoden 2023 kertymään sisältyy vielä verotuloja vuoden 2022 korkeammalla veroprosentilla. Vaikutukset poistuvat vuonna 2024. Ansiotulojen kasvuksi on arvioitu noin 6 prosenttia. Vuoden 2025 verotulokasvuksi arvioidaan 4,6 prosenttia ja vuoden 2026 4,7 prosenttia.

Kuntaryhmän uusi yhteisöveron jako-osuus on 23,67 prosenttia yhteisöveron tuotosta ja Espoon jako-osuus arviolta 7,4 prosenttia. Yhteisöveroa arvioidaan tilitettävän yhteensä 133 milj. euroa, noin -10 prosenttia vähemmän kuin 2023. Vuoden 2023 tilitys sisältää vielä vuoden 2022 korkeamman veroprosentin tilityksiä. Vuoden 2025 kasvuksi arvioidaan 7,5 prosenttia ja vuoden 2026 2,1 prosenttia.

Kiinteistöveroarvio perustuu valtuuston 23.10.2023 päättämiin kiinteistöveroprosentteihin ja verohallinnon tilastoihin sekä rakentamisennusteisiin. Maapohjan kiinteistövero on arvioitu uuden 1.1.2024 voimaan tulevan alarajan mukaan. Maapohjan kiinteistöveroa kertyy uudella 1,3 prosentin alarajalla noin 17,8 milj. euroa enemmän kuin nykyisellä 1,0 prosentilla. Kiinteistöveroa arvioidaan kertyvän 165 milj. euroa, 12 prosenttia enemmän kuin 2023.

Kuntien valtionosuuteen on valtion talousarviossa varattu noin 2,58 mrd. euroa ja veroperustemuutoksiin 0,86 mrd. euroa vuonna 2024. Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 22,09 prosentista 21,92 prosenttiin vuonna 2024. Valtionosuudet laskevat vuodesta 2023 noin 0,2 mrd. eurolla. Valtionosuutta alentaa soteuudistukseen liittyvien siirtojen tarkentuminen kuntien vuoden 2022 toteumatietojen perusteella. Peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus lisää valtionosuutta 53 milj. euroa. Indeksikorotus jää kuitenkin 24 milj. euroa tätä pienemmäksi, koska hallitusohjelman mukaisesti indeksikorotukseen tehdään yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava säästö. Hallitus vahvistaa peruskoulujen rahoituksen tasoa pysyvästi vaalikauden aikana 200 miljoonalla eurolla. Vuonna 2024 peruskoulutuksen rahoitusta nostetaan 50 miljoonalla eurolla.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on laskennallista ja se muodostuu kustannuserojen tasauksesta ja verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta. Kustannuserojen tasaus perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin, joita määritellään järjestelmässä erilaisten valtionosuuskriteereiden avulla. Sote-uudistuksen yhteydessä valtionosuusjärjestelmään muodostettiin uudistuksen sote-kustannusten ja -tulojen siirrosta johtuvia kuntakohtaisia muutoksia rajaamaan ns. muutosrajoitin sekä siirtymätasaus. Näillä rajoittimilla on merkittävä vaikutus Espoon kaupungin valtionosuuksien määrään. Muutosrajoitin on valtionosuusjärjestelmän kiinteä ja pysyvä osa, jonka suuruus Espoolle on 116 milj. euroa vuonna 2024. Sote-siirron muutosrajoittimen lisäksi suuria kuntakohtaisia muutoksia tasataan porrastetulla siirtymäkaudella 2023-2027 sekä sen jälkeen toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella. Tämän lisäksi verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen tehdyt muutokset pienensivät omalta osaltaan suuria kuntakohtaisia muutoksia. Siirtymätasauksen suuruus Espoolle on 45 milj. euroa vuonna 2024 ja tasaus laskee siirtymäkauden lopulla 30 milj. euron tasolle.

Talousarvion valtionosuusarviot perustuvat valtiovarainministeriön 10.10.2023 julkaisemiin ennakkolisiin valtionosuuslaskelmiin sekä kuntatalousohjelman yhteydessä julkaistussa painelaskelmassa esitettyihin kuntakohtaisiin arvioihin. Laskelman mukaan Espoon peruspalvelujen valtionosuus vuodelle 2024 on 205 milj. euroa, veromenetysten kompensatiot 31,5 milj. euroa, muutosrajoitin 116 milj. euroa ja siirtymätasaus 45 milj. euroa, yhteensä 398 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on arviolta 0,5 milj. euroa. VM painelaskelman mukaan valtionosuudet yhteensä ovat vuonna 2025 456 milj. euroa ja vuonna 2026 462 milj. euroa. Vuodesta 2025 alkaen valtionosuudet sisältävät alustavat arviot TE-uudistuksessa siirtyvästä rahoituksesta.

TE-uudistus siirtää työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämistä vastuun kunnille vuoden 2025 alusta. Tämän lisäksi kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivärahaa. Valtiovarainministeriön laatimissa painelaskelmissa Espoon kaupungin saama valtionosuus te-palveluihin ja työttömyysturvaan vuonna 2025 on yhteensä arviolta noin 53 milj. euroa. TE-palvelujen rahoitus sisältyy vuoden 2025 valtionosuuksiin. Tiedot tarkentuvat vuoden 2024 aikana uudistuksen valmistelun edetessä ja niitä tarkennetaan vuoden 2025 talousarviota laadittaessa.

Verorahoitus (verot ja valtionosuudet) yhteensä pienenee vuonna 2024 -2,2 prosenttia vuoden 2023 tasoon nähden.

Tuloslaskelma

Toimintatuotot kasvavat vuoden 2023 talousarviosta vain 0,2 prosenttia. Maanmyynnin tuloarvioita on laskettu heikentyneestä suhdanteesta johtuen. Toimintamenot kasvavat 5,7 prosenttia vuoden 2023 talousarviosta. Kasvussa on huomioitu palvelutarpeen kasvu, yleinen kustannuskehitys sisältäen palkkaratkaisun, lainsäädännön muutokset, toimitilakustannusten kasvu ja varaukset palkkaohjelmaan sekä Taloudellisesti kestävä Espoo – ohjelman mukaisten, vuodelle 2024 kohdistettujen tuottavuustoimenpiteiden vaikutukset. Henkilöstö- ja tilakustannusten lisäksi erityisesti joukkoliikenteen kustannukset kasvavat vuodelle 2024.

Palvelujen järjestämisen nettokustannukset, eli toimintakatteen alijäämä heikkenee vuoden 2023 tasosta 79 milj. euroa, noin 9 prosenttia.

Verorahoitus (verot ja valtionosuudet) yhteensä pienenee vuonna 2024 noin -2 prosenttia vuoteen 2023 nähden.

Korko- ja rahoitustuottoja on arvioitu vuodelle 2024 yhteensä 38 milj. euroa. Korkokustannuksiksi oletetaan 13 milj. euroa ja muita rahoituskuluja 5 milj. euroa. Korkokustannusten arvioidaan kasvavan noin 2 milj. euroa suunnitelmakaudella. Korkotason nousu vaikuttaa hitaasti Espoossa, koska kaupungin nykyisestä lainakannasta 86 prosenttia on kiinteäkorkoista.

Vuonna 2024 vuosikatetta arvioidaan kertyvän 269 milj. euroa, vuonna 2025 noin 297 milj. euroa ja vuonna 2026 noin 304 milj. euroa.

Talousarviovuoden 2024 tulos on noin 66,4 milj. euroa ylijäämäinen, vuonna 2025 noin 85,6 milj. euroa ja vuonna 2026 noin 83 milj. euroa. Vuosien 2025–2026 luvut ovat alustavia arvioita.

Talousarvion toteutumisesta raportoidaan kaupungin johtoryhmälle ja kaupunginhallitukselle kuukausittain ja valtuustolle osavuosisikatsausten rytmissä.

Investoinnit

Vuoteen 2031 ulottuvassa ohjelmassa investointien kokonaismäärä on yhteensä 1,9 mrd. euroa. Kokonaismäärään lukeutuvat myös vuokra- ja leasing sekä projektiyhtiömallilla hankittavat pitkäaikaiset toimitilat. Kaupungin investointeja ohjataan kokonaisuutena ja Taloudellisesti kestävä Espoo - ohjelman linjauksen mukaisesti

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttamiseksi investoinneissa painotetaan kestävän liikkumisen väyliä ja raidehankkeita. Asutuksen tiivistyessä enenevissä määrin raiteiden varrelle saadaan aikaan ilmastovaikutuksia. Toimitilarakentamisessa suunnitellaan energiatehokkaita ratkaisuja ja kaikkiin uudishankkeisiin liitetään aktiivinen energiaohjaus. Tavoitteena on rakentamisen koko elinkaaren aikana vähentää syntyviä päästöjä ja muita ympäristövaikutuksia aina rakennusmateriaalien valmistuksesta itse rakennusvaiheeseen, rakennuksen käyttöön ja elinkaarensa päähän tulleen rakennuksen materiaalien ja osien kierrättämiseen ja uudelleenkäyttöön.

Investointiohjelma on valmisteltu siten, että kaupungin investoinnit ovat vuosina 2024-2031 noin 1,67 mrd. euroa ja vuokra-, leasing- ja projektiyhtiökohteiden kustannuksia ajoittuu kaudelle 2024–2031 yhteensä 221 milj. euroa. Vuonna 2024 kaupungin bruttoinvestoinnit ovat 316 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 305 milj. euroa.

Kaupungin investointiohjelma on edelleen vahvasti etupainotteinen ja investointitaso korkea vuosina 2024-2026. Tämän jälkeen investointitaso laskee. Panostukset Koulut kuntoon -ohjelman

toteuttamiseen ja loppuun saattamiseen mittavalla toimitilainvestointiohjelmalla, Kulttuurikeskuksen laajennus, Tapiolan urheilupuiston kehittäminen sekä Kaupunkiradan rakentamisen aloitus painottuvat ohjelmakauden alkupuolelle ja pitävät investoinnit yli 300 milj. euron tasolla vielä seuraavan 2 vuoden ajan. Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteiden mukaisesti investointitasoa lasketaan, joka näkyy investointitason laskuna siten, että vuonna 2031 investointien määrä on noin 140 milj. euroa.

Toimitilarakentamisen keskeisenä tavoitteena on saada koulut kuntoon ja varmistaa, että kouluilla ja päiväkodeilla on terveet ja toimivat tilat, ja sisäilmakohteiden ja hätäväistöjen lukumäärä on nolla. Kaupunki ja sen omistamat kiinteistöyhtiöt toteuttavat palvelutilojen investointeja vuoteen 2031 mennessä yhteensä noin 400 milj. eurolla. Lisäksi kaupunki hankkii koulu- ja päiväkotitilaa sekä muita palvelutiloja vuokra-, leasing- ja projektiyhtiömallilla.

Kaupungin infrastruktuurin kehittämiseen investoidaan vuonna 2024 yhteensä 95 milj. euroa ja kaikkiaan lähes 600 milj. euroa seuraavan 8 vuoden aikana. Investoinnit sisältävät Kaupunkiradan, kaupunkiradan baanan, Tapiolan urheilupuiston kehittämisen, metron kehityskäytävän osittain maankäyttösopimuksilla rahoitettavan rakentamisen, aluekeskusten kehittämistä sekä kaupunkirakenteen kehittymiseen liittyvät liikenneväylähankkeet.

Koko Espoo-konserni investoi vuonna 2024 noin 494 milj. eurolla ja kauden 2024–2033 aikana yhteensä noin 3,8 mrd. eurolla, keskimäärin 376 milj. euroa vuodessa. Konsernin nettoinvestoinnit vuonna 2024 ovat 484 milj. euroa. Konserniyhteisöjen investoinneista merkittävimmät kohdistuvat tytäryhtiöiden kautta toteutettaviin koulu- ja palvelutilainvestointeihin, Tapiolan stadioniin, Espoon Asunnot Oy:n hankkeisiin sekä HSY-kuntayhtymän investointeihin. Lisäksi uusien ja kehittyvien alueiden pysäköintilaitoksiin liityntäpysäköintipaikkoineen investoidaan kaupungin pysäköintiyhtiöiden kautta. Useissa pysäköintiratkaisuissa kaupunki toimii yhtiöiden perustajana, rakennuttajana ja alkuvaiheen rahoittajana, mutta luopuu omistuksista alueiden rakentuessa ja myy valtaosan pysäköintipaikoista alueen kiinteistöille.

Rahoituslaskelma

Kaupungin nettoinvestoinnit ovat talousarviovuonna noin 305 milj. euroa ja investointien tulorahoitusprosentti 88. Vuosina 2024–2026 peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahaston arvioidua lisätuottoa on talousarviossa varattu käytettäväksi rahoitukseen 15 milj. euroa vuodessa. Mikäli tulorahoitus riittää investointien rahoitukseen, rahaston tuottoa ei käytetä.

Korkeasta investointitasosta johtuen toiminnan ja investointien kumulatiivinen rahavirta on negatiivinen koko taloussuunnitelmakaudella. Vuoden 2024 rahavirta on 37 milj. euroa negatiivinen. Kauden lopulla investoinneista pystytään rahoittamaan tulorahoituksella 111 prosenttia.

Kaupunki on varautunut antolainaan vuonna 2024 kaikkiaan 6 milj. euroa omistamilleen kiinteistöyhtiöille, joiden taseisiin toteutetaan koulujen tai muiden palvelutilojen peruskorjaus- tai uudisrakennushankkeita. Vuodesta 2024 alkaen yhtiöiden lainojen lyhennykset kääntävät antolainauksen rahavirran positiiviseksi. Kaupunkikonsernille on kokonaistaloudellisesti edullisempaa nostaa lainaa kaupungille ja antolainata edelleen tytäryhtiöille.

Kaupungin lainakanta kasvaa 27 milj. euroa vuonna 2024. Jatkovuosina lainanottotarve vähenee ja lainakanta kääntyy laskuun. Vuonna 2024 toimintamenojen kasvu on nopeaa palvelutarpeen lisääntyessä ja kustannustason noustessa, Koulut kuntoon- ohjelman toteuttaminen jatkuu vielä suurella volyyminä ja kaupungin kestävä kasvu vaatii investointeja infrastruktuuriin. Kaupungin kasvua tukevia investointeja on tehtävä etupainoisesti suhteessa siihen, kuinka maanmyynti- ja sopimuskorvaustuotot sekä verotulot kertyvät. Länsimetro ja sen jatke Kivenlahteen, Raidejokeri sekä

kaupunkiradan rakentaminen Leppävaarasta Kauklahteen mahdollistavat kaupunkirakenteen tiivistymisen ratojen varteen ja luovat uusia mahdollisuuksia niin yritysten, palvelujen kuin asuntojen sijoittumiseen.

Etupainoinen rakentaminen on lisännyt kaupungin taloudellista riskiä ja kasvattanut konsernin oikaistun lainakannan (pl. Espoon Asunnot, HSY ja Länsimetro Oy:n lainoista Helsingin osuus) 2,87 mrd. euron tasolle vuonna 2023. Vuonna 2024 konsernin oikaistu lainamäärä pysyy lähes edellisvuoden tasolla mutta kääntyy vuoden 2024 jälkeen laskuun investointitason laskiessa. Lainamäärän kääntäminen laskuun edellyttää Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman mukaista kehitystä siten, että nettomenojen kasvua saadaan hillittyä ja investointiohjelmaa toteutetaan ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Koko konsernin lainakanta nousee 4,4 mrd. tasolle vuonna 2025, jonka jälkeen kääntyy hitaaseen laskuun.

Henkilöstö

Espoo-tarinan mukaisesti kaupungin johtaminen perustuu myönteiseen, ihmisiin luottavaan ihmiskäsitykseen. Työyhteisöt tunnetaan arvostavasta vuorovaikutuksesta sekä hyvinvoivan henkilöstön osaamisesta ja sitoutumisesta. Kannustavalla, laadukkaalla ja vastuullisella johtamisella sekä edistämällä kaupungin työntekijöiden ammatillista kehittymistä ylläpidetään edellytyksiä toiminnan asukas- ja asiakaslähtöisyydelle ja samalla varmistetaan, että arki sujuu. Espoo tunnetaan hyvänä työnantajana. Se edesauttaa kaupunkia myös osaavan henkilöstön saatavuudessa.

Kaupungin palveluksessa oli vuoden 2023 lokakuussa noin 10 900 työntekijää, joista yli kolme neljäsosaa työskentelee kasvun ja oppimisen toimialalla.

Espoon väestönkasvu jatkuu ja tämä asettaa paineita kaupungin palvelujen järjestämiselle. Espoon väestönkasvusta merkittävä osuus muodostuu vieraskielisen väestön määrän kasvusta. Kaupungin palveluista erityisesti varhaiskasvatukseen ja opetukseen tarvitaan yhä enemmän henkilöstöä asiakasmäärän lisääntyessä. Riittävän henkilöstömäärän palkkaamisessa näille aloille on kuitenkin suuria haasteita, koska osaavaa työvoimaa ei ole työmarkkinoilla tarvetta vastaavasti. Tähän liittyen on vuoden 2023 kuluessa suunniteltu työvoiman saatavuutta edistäviä toimenpiteitä, kuten myös nykyisen henkilöstön pysyvyyttä vahvistavia toimenpiteitä.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteiden toteuttamista jatketaan. Tämä merkitsee mm. sitä, että uusia tehtäviä perustetaan pääsääntöisesti vain kuntalaisille tarjottaviin peruspalveluihin.

Henkilöstön hyvinvoinnista on tärkeää huolehtia muutosten ja henkilöstön saatavuushaasteiden keskellä. Tärkeänä kehittämisen osa-alueena tulevana vuosina onkin organisaation muutostilanteiden tuki sekä henkilöstökoulutusohjelma. Vuonna 2024 vahvistetaan toimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään työ- ja työmatkatapaturmia. Lisäksi työterveyspalvelut panostaa mielenterveys- ja sairauspoissaolojen vähentämiseen matalan palvelun toimintamalleillaan.

Henkilöstökokemusta johtamisesta, työn sujuvuudesta ja työhyvinvoinnista sekä työnantajan suosittelemisesta seurataan kaupungin omalla henkilöstökokemuksen mittauksella, työfiilismittarilla. Kunta 10 -tutkimuksen toteuttamisessa vuosi 2023 oli väli vuosi, joten seuraavan kerran tutkimus toteutetaan vuoden 2024 syksyllä.

Kaupungin esihenkilöille tarjotaan säännöllistä valmennusta ja konsultointia johtamistyöhön. Kaupungin osaamista edistetään myös Aalto-yliopiston vetämällä Executive MBA-koulutuksella. Lisäksi tarjotaan valmennuksia ja työkaluja, kuten Suuntaamo, suorituksen, osaamisen ja työkyvyn seurantaan ja kehittämiseen arjen työssä.

Sukupuolittietoinen budjetointi 2024

Elinvoiman tulosalue, kirjastopalvelut

Espoon kaupunginkirjasto toteutti asiantuntijakumppaninsa Ekvalitan kanssa koko kirjaston henkilökunnalle tasa-arvokoulutuksen keväällä 2023. Kirjaston henkilökunta osallistui aktiivisesti myös kaupungin yhdenvertaisuuskoulutuksiin sekä Kulttuurin yksikön Turvallisemman tilan periaatteiden tekemiseen ja niihin liittyviin koulutuksiin, jotka alkoivat keväällä 2023. Turvallisemman tilan periaatteet julkaistiin kesäkuussa 2023, jonka jälkeen ne jalkautettiin kaikkiin toimipiteisiin ja niitä käsiteltiin kokouksissa ja kirjaston henkilöstöfoorumissa. Koulutukset ovat osa sukupuolittietoista budjetointia, johon liittyviä toimenpiteitä otetaan huomioon talousarvion ja käyttösuunnitelman laatimisessa 2024 ja tulevina vuosina.

Kasvun ja oppimisen toimiala (KOTO), Espoon aineistopankin ja lukiokoulutuksen kuva-aineiston nykytilan kartoitus

Uusi Espoo.fi -verkkosivusto ja Espoon uusi graafinen ilme on edellyttänyt lukiokoulutuksen kuva-aineiston perusteellista läpikäymistä. Lukiokoulutuksessa uusitaan erilaisia oppaita ja esitteitä vuosittain. Tämän työn myötä on havahduttu lukiokoulutuksen kuvapankin yksipuolisuuteen sukupuolineutraaliuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Viestinnässä käytetyllä kuvastolla vahvistetaan tarinaa kaupungista ja kaupunkilaisista. Lukiokuvastolla on suuri merkitys siinä, minkälaista mielikuvaa rakennamme ja vahvistamme lukio-opiskelijoista. Kuvastolla voidaan joko edistää tai rajoittaa vieraskielisten opiskelijoiden sekä eri sukupuolien hakeutumista lukio-opintoihin esimerkiksi.

Kasvun ja oppimisen toimiala, Suomenkielinen toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut

Syksyllä 2021 aloitettiin hankkeen 1-vaihe, jolla tuotettiin lukiokoulutuksen aineistopankkiin uutta sukupuolineutraaliutta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kuvamateriaalia. Kehityshankkeen pilotti tehtiin yhteistyössä Leppävaaran lukion kanssa.

Vuonna 2022 lukiokoulutuksen ajankohtais- ja markkinointiviestinnässä kiinnitettiin aiempaa enemmän huomiota kuvien ja videoiden monipuolisuuteen. Konkreettisina toimenpiteinä kehitimme muun muassa kutsutekstiä, jolla opiskelijoita pyydetään malleiksi. Kuvauksissa puolestaan luotiin kuvaustilanteita, joissa erilaiset nuoret esiintyvät tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Lopputuotoksina kuvauskäytäntöjen pienet muutokset näkyvät aiempaa monipuolisempana kuvamateriaalina nuorista ja lukio-opiskelusta.

Vuonna 2023 on jatkettu kuvauksia siten, että kuvamaailma loisi kaikenlaisille nuorille mielikuvan siitä, että lukiokoulutuksesta jokainen voi löytää oman paikkansa ja opinpolkunsaa. Hankkeen 2-vaiheessa vuonna 2023 tarkasteltiin lukiokoulutuksen kirjallista viestintää sukupuolineutraaliuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Edellä esitetty on edellyttänyt resurssien uudelleen kohdentamista. Opiskelijoiden houkuttelemiseksi kuvattaviksi on heille annettu esimerkiksi palkkioksi elokuvallippuja. Vuonna 2023 monipuolisuuden periaatteesta on pidetty tarkasti kiinni ja ohjeistettu siihen. Tämä koskee koko toimialaa.

Vuonna 2024 edelleen lisätään kuva-aineiston monipuolisuutta. Tutustutaan tarkemmin kunkin lukion opiskelijoihin ja opiskelijoita tuntevaan henkilöstöön, jotta saadaan mukaan erilaisia opiskelijoita. Oppimateriaaleja analysoidaan sukupuolineutraaliuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Osallistuva budjetointi

Espoo-tarinassa asukkaiden aktiivinen osallistuminen palveluiden kehittämiseen on kirjattu yhdeksi arvoksi ja toimintaperiaatteeksi. Tapahtumien yhteisöllinen Espoo -kehitysohjelma edistää yhteisöllisyyttä, paikallisten aktiviteettien lisääntymistä eri puolilla Espoota sekä lisää ja monipuolistaa osallistavaa asukas- ja kumppanuustoimintaa, Toimialat ja tulosyksiköt kehittävät oman toimintansa asiakasosallisuutta osana linjaorganisaationsa toimintaa. Tavoitteena on, että toimialat ottavat käyttöön osallistuvan budjetoinnin menetelmiä osoittamalla osan toimintaansa varatuista määrärahoista asukkaiden päätettäväksi.

TULOSLASKELMA

Yhdistetty tuloslaskelma sisältäen peruskaupungin, liikelaitokset ja taseyksiköt. Toimintatuotoissa ja -menoissa mukana kaupungin sisäiset erät. Toimintakate ja siitä alaspäin ulkoisia, tilinpäätöksen mukaisia eriä.

1000 EUR		TP 2022	ENN 2023*	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	+	885 455	725 356	727 017	747 525	778 784
Valmistus omaan käyttöön	+	8 833	13 172	11 987	11 887	11 787
Toimintamenot	-	-2 547 214	-1 648 065	-1 711 791	-1 797 090	-1 856 202
Toimintakate	=	-1 652 925	-909 537	-972 786	-1 037 678	-1 065 631
Verotulot	+	1 850 146	893 700	822 900	859 400	890 900
Valtionosuudet	+	165 598	355 493	398 689	456 663	462 066
Käyttökate	=	362 818	339 656	248 802	278 385	287 334
Rahoitustuotot ja -kulut		-15 779	37 005	20 654	19 368	16 811
Korkotulot	+	14 948	16 181	17 025	16 209	15 590
Muut rahoitustulot	+	22 494	31 815	20 945	20 672	20 401
Korkomenot	-	-8 137	-9 787	-12 553	-12 750	-14 417
Muut rahoitusmenot	-	-45 414	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Vuosikate	=	347 039	376 661	269 457	297 753	304 146
Suunnitelmapoistot	-	-195 731	-192 415	-203 030	-212 062	-220 520
Arvon alentumiset	-	-3 598	-	-	-	-
Satunnaiset tuotot ja kulut	+/-	97 105	-	-	-	-
Tilikauden tulos	=	147 711	184 246	66 427	85 691	83 626
Poistoeron lisäys (-)	-	-	-0	-15 000	-15 000	-15 000
Poistoeron vähennys (+)	+	15 768	5 015	5 015	5 015	5 015
Rahastojen lisäys (-)	-	-12	-	-	-	-
Rahastojen vähennys (+)	+	2 182	0	15 000	15 000	15 000
Tilikauden yli/alijäämä	=	165 648	189 261	71 441	90 706	88 641

Tunnusluvut		TP 2022	ENN 2023*	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot/-menot %		34,8	44,0	42,5	41,6	42,0
Vuosikate poistoista %		174,1	195,8	132,7	140,4	137,9
Vuosikate euroa/asukas 31.12.		1 137	1 205	843	916	919
Asukkaat 31.12.		305 274	312 665	319 524	325 180	330 843
kasvu		8 142	7 391	6 859	5 656	5 663
kasvu %		2,7	2,4	2,1	1,7	1,7

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

RAHOITUSLASKELMA

Yhdistetty rahoituslaskelma sisältäen peruskaupungin, liikelaitokset ja taseyksiköt.

1000 EUR		ENN 2023*	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta		331 837	227 158	250 454	236 697
Vuosikate	+/-	376 661	269 457	297 753	304 146
Satunnaiset erät	+/-	-	-	-	-
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-44 824	-42 299	-47 299	-67 449
Investointien rahavirta		-286 716	-264 379	-254 316	-205 865
Investointimenot	-	-334 380	-316 218	-314 055	-285 954
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	2 840	9 440	12 340	12 540
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	+	44 824	42 399	47 399	67 549
Toiminnan ja investointien rahavirta		45 121	-37 222	-3 862	30 832
Rahoituksen rahavirta		-95 620	37 522	3 865	-30 465
Antolainauksen muutokset		-33 336	10 919	16 298	16 558
Antolainasaamisten lisäykset	-	-43 750	-5 900	-	-
Antolainasaamisten vähennykset	+	10 414	16 819	16 298	16 558
Lainakannan muutokset		-53 062	26 668	-12 533	-47 123
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	0	75 500	45 000	12 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-53 062	-48 832	-57 533	-59 123
Muut maksuvalmiuden muutokset	+/-	-9 222	-65	100	100
Rahavarojen muutos		-50 499	300	3	367
Tunnusluvut		ENN 2023*	TA 2024	2025	2026
Investointien tulorahoitus %		113,6	87,8	98,7	111,2
Pitkäaikainen lainakanta 31.12.		836 376	863 044	850 511	803 388
Lainat euroa/asukas 31.12.		2 675	2 701	2 616	2 428

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

Tuloslaskelma organisaatioittain

Talousarvio 2024 1000 EUR		Perus-kaupunki	Tilapalvelut	Suurpelto	Tapiola	Urheilupuisto	Rahastot	Espeen kaupunki yhteensä	Sisäiset erät	Espeen kaupunki ilman sis. eriä
Toimintatulot	+	384 780	309 634	2 260	30 073	70	200	727 017	374 530	352 488
Valmistus omaan käyttöön	+	11 887	100	-	-	-	-	11 987	-	11 987
Toimintamenot	-	-1 512 206	-196 561	-402	-1 794	-268	-560	-1 711 791	-374 690	-1 337 100
Toimintakate	=	-1 115 539	113 173	1 858	28 279	-198	-360	-972 786	-160	-972 626
Verotulot	+	822 900	-	-	-	-	-	822 900	-	822 900
Valtionosuudet	+	398 689	-	-	-	-	-	398 689	-	398 689
Käyttökate	=	106 050	113 173	1 858	28 279	-198	-360	248 802	-160	248 963
Rahoitustuotot ja -kulut		41 055	-34 118	1 000	-4 100	-25	16 842	20 654	237	20 417
Korkotulot	+	26 590	-	1 000	-	-	260	27 850	10 825	17 025
Muut rahoitustulot	+	29 018	-	-	-	-	-20 582	49 600	28 655	20 945
Korkomenot	-	-13 553	-5 700	-	-4 100	-25	-	-23 378	-10 825	-12 553
Muut rahoitusmenot	-	-1 000	-28 418	-	-	-	-4 000	-33 418	-28 418	-5 000
Vuosikate	=	147 105	79 055	2 858	24 179	-223	16 482	269 457	77	269 380
Suunnitelmapoistot	-	113 388	-57 076	-5 274	-27 225	-67	-	-203 030	-	203 030
Tilikauden tulos	=	33 717	21 979	-2 416	-3 046	-290	16 482	66 427	77	66 350
Poistoeron lisäys (-)	-	-15 000	-	-	-	-	-	-15 000	-	-15 000
Poistoeron vähennys (+)	+	-	5 015	-	-	-	-	5 015	-	5 015
Rahastojen vähennys (+)	+	15 000	-	-	-	-	-	15 000	-	15 000
Tilikauden yli/alijäämä	=	33 717	26 994	-2 416	-3 046	-290	16 482	71 441	77	71 365

Rahoituslaskelma organisaatioittain

Talousarvio 2024 1000 EUR	Perus- kaupunki	Tilapalvelut	Suurpelto	Tapiola	Urheilupuisto	Rahastot	Espeen kaupunki yhteensä	Sisäiset erät	Espeen kaupunki ilman sis. eriä
Toiminnan rahavirta	116 806	79 055	2 858	12 179	-223	16 482	227 158	-77	227 081
Vuosikate	147 105	79 055	2 858	24 179	-223	16 482	269 457	-77	269 380
Satunnaiset erät	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tulorahoituksen korjauserät	-30 299	-	-	-12 000	-	-	-42 299	-	-42 299
Investointien rahavirta	-127 717	-129 062	-1 400	-5 300	-1 000	100	-264 379	-	-264 379
Investointimenot	-167 456	-129 062	-1 400	-17 300	-1 000	-	-316 218	-	-316 218
Rahoitusosuudet investointime- noin	9 440	-	-	-	-	-	9 440	-	9 440
Pysyvien vastaavien hyödykkei- den	30 299	-	-	12 000	-	100	42 399	-	42 399
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10 911	-50 007	1 458	6 879	-1 223	16 582	-37 222	-77	-37 298
Rahoituksen rahavirta	52 487	50 007	-1 458	-6 879	1 223	-14 900	80 480	-42 958	37 522
Antolainauksen muutokset	10 819	-	-	-	-	100	10 919	-	10 919
Antolainasaamisten lisäykset	-5 900	-	-	-	-	-	-5 900	-	-5 900
Antolainasaamisten vähennykset	16 719	-	-	-	-	100	16 819	-	16 819
Lainakannan muutokset	26 668	50 072	-	-6 879	1 223	-	71 084	-44 416	26 668
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	75 500	-	-	-	-	-	75 500	-	75 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-48 832	-	-	-	-	-	-48 832	-	-48 832
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-	50 072	-	-6 879	1 223	-	44 416	-44 416	-
Oman pääoman muutokset	15 000	-	-	-	-	-15 000	0	-	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-	-65	-1 458	-	-	-	-1 523	1 458	-65
Vaikutus maksuvalmiuteen	41 576	0	0	0	0	1 682	43 258	-43 035	224

PERUSKAUPUNKI

Peruskaupungin tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2022	ENN 2023*	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	461 589	388 954	384 780	393 910	396 497
Valmistus omaan käyttöön	8 679	13 072	11 887	11 787	11 687
Toimintamenot	-2 232 859	-1 455 828	-1 512 206	-1 589 652	-1 639 592
Toimintakate	-1 762 591	-1 053 802	-1 115 539	-1 183 955	-1 231 408
Verotulot	1 850 146	893 700	822 900	859 400	890 900
Valtionosuudet	165 598	355 493	398 689	456 663	462 066
Käyttökate	253 152	195 391	106 050	132 108	121 557
Rahoitustuotot ja -kulut	38 684	50 288	41 055	37 537	32 646
Korkotulot muilta	14 558	15 921	16 765	15 949	15 330
Korkotulot liikelaitoksilta	1 302	6 717	9 825	7 520	5 115
Muut rahoitustuotot	33 561	39 274	29 018	28 818	28 618
Korkomenot muille	-8 223	-10 624	-13 553	-13 750	-15 417
Muut rahoitusmenot	-2 514	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Vuosikate	291 836	245 679	147 105	169 645	154 203
Suunnitelman mukaiset poistot	104 465	103 398	113 388	120 290	127 021
Arvonalentumiset	9	-	-	-	-
Tilikauden tulos	187 363	142 281	33 717	49 355	27 182
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	10 753	0	-15 000	-15 000	-15 000
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	2 170	0	15 000	15 000	15 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	200 285	142 281	33 717	49 355	27 182
Peruskaupungin tunnusluvut	TP 2022	ENN 2023*	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot/-menot %	20,7	26,7	25,4	24,8	24,2
Vuosikate poistoista %	279,4	237,6	129,7	141,0	121,4
Vuosikate euroa/asukas 31.12.	956	786	460	522	466
Asukkaat 31.12.	305 180	312 665	319 524	325 180	330 843
kasvu €	8 048	7 485	6 859	5 656	5 663
kasvu %	2,6	2,4	2,1	1,7	1,7

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

Peruskaupungin rahoituslaskelma

1000 EUR		ENN 2023*	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta		214 855	116 806	137 346	123 904
Vuosikate	+/-	245 679	147 105	169 645	154 203
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-30 824	-30 299	-32 299	-30 299
Investointien rahavirta		-137 518	-127 717	-129 208	-141 232
Investointimenot	-	-171 182	-167 456	-173 847	-184 071
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	2 840	9 440	12 340	12 540
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	+	30 824	30 299	32 299	30 299
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-	77 337	-10 911	8 138	-17 328
Rahoituksen rahavirta		-86 298	52 487	18 665	-15 665
Antolainauksen muutokset		-33 336	10 819	16 198	16 458
Antolainasaamisten lisäykset	-	-43 750	-5 900	-	-
Antolainasaamisten vähennykset	+	10 414	16 719	16 198	16 458
Lainakannan muutokset		-52 962	26 668	-12 533	-47 123
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	0	75 500	45 000	12 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-52 962	-48 832	-57 533	-59 123
Oman pääoman muutokset	+/-	0	15 000	15 000	15 000
Vaikutus maksuvalmiuteen		-8 961	41 576	26 803	-32 993

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

ESPOO-KONSERNIN TALOUS

Espoo-konserni

Espoon kaupunki

KUNTAYHTYMÄT (6)	TYTÄRYHTEISÖT (23)	OSAKKUUSYHTEISÖT (23)
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia	Enter Espoo Oy	As.Oy Raijalax
Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymä	Espoon Asunnot Oy	KOy Espoon Asematori
Helsingin seudun ympäristöpalvelut –kuntayhtymä	Espoo Catering Oy	KOy Espoon Kulttuuriparkki
Samkommunen för Västra Nylands folkhögskola	Espoon Elä ja Asu Oy	KOy Espoon Niittykummun Metro-pysäköinti
Uudenmaan liitto	KOy Espoon Keskuksen Pysäköintitalo	KOy Espoon Terminaali
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	KOy Espoon keskuskeittiö	KOy Finnoonsillan Parkki
	KOy Espoon Koulu- ja päiväkotitilat	KOy Merenpauhu
	KOy Espoon Kaupinkallio	KOy Merenselkä
	KOy Espoon Sotekiinteistöt	KOy Soukan Liiketalo
	KOy Espoon Suviniityn Pysäköinti II	KOy Soukan Pienteollisuustalo
	KOy Finnoon Pysäköinti I	KOy Suviniityn Pysäköinti I
	KOy Finnoon Pysäköinti II	Laurea-ammattikorkeakoulu Oy
	KOy Jousenpuiston Pysäköinti	Leppävaaran Pysäköinti Oy
	KOy Matinkylän lukio	Metropolia Ammatti-korkeakoulu Oy
	KOy Matinkylän uimahalli	Nuuksiokeskus Oy
	KOy Opinmäen Kampus	Otahalli Oy
	KOy Otaniemen tiedeasunnot	Papinniityn Paikoitus Oy
	KOy Sokinsuonkuja 4	Suurpellon jätehuolto Oy
Säätiöt (3)	KOy Tapiolan Kulttuuriaukio	Tapiolan Harjoitusareena Oy
EMMA-taidemuseosäätiö	KOy Tapiolan Stadion	Tapiolan Keskuspysäköinti Oy
Espoon kaupunginteatterisäätiö	KOy Tapiolan Urheilupuiston pysäköinti	Tapiolan Keskustavalvomo Oy
Helinä Rautavaaran etnograafisen museon säätiö	Länsimetro Oy	Tapiolan Teollisuustalo Oy
	Weegee Oy	Valurinkujan Paikoitus Oy

Konserniin yhdistellään emoyhteisö (Espoon kaupunki) ja tytäryhteisöt, osakkuusyhteisöt sekä kuntayhtymät, joissa Espoon kaupunki on jäsenenä. Kuntayhtymät on yhdistelty omistussuuden

mukaan. Tytäryhtiöistä Espoon Asunnot Oy muodostaa alakonsernin, johon kuuluu viisi tytäryhteisöä ja 13 osakkuusyhteisöä. Myös muilla konserniyhteisöillä on omistuksia muista yhtiöistä.

Yleistä konsernista

Kunnan toiminta on kuntalaissa määritelty siten, että kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin lisäksi kunnan osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä kunnan muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Kuntalain taloussäännösten tarkoituksena on edistää muun muassa toiminnan suunnitelmallisuutta sekä korostaa konserninäkökulmaa. Lain 110 pykälän mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteutavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Konsernilla tarkoitetaan Espoon kaupunkia emoyhteisönä ja sen tytäryhteisöjä, joissa Espoon kaupungilla on yksin tai yhdessä muiden konserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. Kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä, yhdistellään konserniin omistusoosuuden mukaan. Konsernitiilinpäättökseen yhdistellään myös konserniyritysten omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyrittöksen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

Valtuusto määrittelee merkittävimmille konserniyhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet Espoo-tarinan pohjalta taloussuunnitteluprosessin yhteydessä. Konserniyhteisöille asetetut tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallituksen konsernijaostolle sekä osavuosikatsausten yhteydessä valtuustolle. Vuonna 2024 tulostavoitteita on asetettu Espoon Asunnot Oy:lle, Espoo Catering Oy:lle, Enter Espoo Oy:lle, Länsimetro Oy:lle, Espoon teatterille, Espoon modernin taiteen museo EMMA:lle, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnialle, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymälle sekä Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle.

Riskienhallinta Espoo-konsernissa

Sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytys Espoo-konsernissa. Kaupunkikonsernin riskienhallintaa kehitetään ja sparrataan yhä koordinoidumaksi toiminnaksi.

Espoo-konsernin riskienhallintaa tehdään käytännön tasolla muun muassa osana taloussuunnittelu- ja seurantaprosessia. Kaupungin tytäryhteisöt ovat veloitettuja ottamaan omassa riskienhallinnassaan huomioon kaupunginhallituksen päättämän riskienhallintapolitiikan. Tytäryhteisöjen hallitukset vastaavat yhdessä toimitusjohtajan kanssa riskienhallinnan järjestämisestä. Tytäryhteisöjen tulee kartoittaa toimintansa riskit säännöllisesti sekä raportoida merkittävistä riskeistään sekä riskienhallintansa toimivuudesta kaupungille. Kuntalaki velvoittaa kuntayhtymiä toimimaan riskienhallintansa osalta vastaavalla tavalla.

Riskienhallinnan raportointi konserniyhteisöiltä kaupungille tapahtuu pääsääntöisesti Thinking Portfolio -konsernisalkkujärjestelmän kautta. Konsernisalkkujärjestelmään kuvataan riskit, arvioidaan niiden tärkeysjärjestys sekä kirjataan keskeisimmille riskeille hallintatoimenpiteitä. Lisäksi selostetaan miten riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa seurataan, sekä miten asiaa käsitellään yhtiön sisäisesti esimerkiksi johtoryhmissä ja hallituksessa. Järjestelmään annetaan myös arvio yhtiö sisäisen valvonnan toimivuudesta.

Konsernirakenteen muutokset taloussuunnitelmakaudella 2024–2026

Vuonna 2023 jatkettiin vuoden 2022 mukaisesti luopumista joidenkin asunto-osakeyhtiöiden osakkeista, sillä näiden yhtiöiden huoneistot olivat toimineet ryhmäperhepäiväkoteina, mutta niiden toiminta on lakkautettu eikä kaupungilla ole huoneistoille enää tarvetta. Kaupungin tavoitteena on luopua sellaisista tiloista ja kiinteistöistä, joita ei tarvita kaupungin toiminnassa.

Päätettiin perustaa Finnoon Pysäköinti II Oy -niminen pysäköintiyhtiö, jonka tarkoituksena on toteuttaa Finnoo-Djundsundsbacken asemakaava-alueelle tuleva pysäköintilaitos. Pysäköintilaitosta varten yhtiö vuokraa kaupungilta pitkäaikaisella maanvuokrasopimuksella tontin.

Kaupunki omistaa yhden asuinkerrostalotonteista, jota Kiinteistö Oy Finnoonsillan Parkki -niminen pysäköintilaitos tulee palvelemaan ja kaupunki on ollut Kiinteistö Oy Finnoonsillan Parkin osakkeenomistaja tontin omistuksen takia. Kyseisen tontti tullaan luovuttamaan tarjouskilpailussa korkeimman tarjouksen tehneelle Master Kodit Oy:lle ja Master Kodit Oy on ilmoittanut halukkuutensa ostaa myös kaupungilta kaupungin omistamat Kiinteistö Oy Finnoonsillan Parkin osakkeet. Tämän mukaisesti päätettiin myydä Kiinteistö Oy Finnoonsillan Parkki -nimisen yhtiön osakkeet Master Kodit Oy:lle.

Konsernin taloudellinen asema vuonna 2022

Espoo-konsernin tulot vuonna 2022 olivat 3,2 mrd. euroa ja menot 2,9 mrd. euroa. Toimintatuotot olivat 1 302 milj. euroa ja toimintakulut 2 891 milj. euroa. Toimintakate oli -1 594 milj. euroa. Toimintatuotot kattoivat 45 prosenttia toimintakuluista.

Vuosikate oli 438 milj. euroa eli 57 milj. euroa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vuosikate asukasta kohden oli 1 434 euroa. Rahoitustuotot ja kulut yhteensä olivat -53 milj. euroa. Poistot ja arvonalentumiset olivat yhteensä 349 milj. euroa. Tilikauden tulokseksi muodostui 226 milj. euroa, joka oli 65 milj. euroa edellisvuotta parempi. Tulosta ja ylijäämää paransivat satunnaiset erät.

Kaupunkikonsernin bruttoinvestoinnit olivat 537 milj. euroa. Rahoitusosuudet investointimenoihin olivat 15 milj. euroa. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 522 milj. euroa eli 4 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Investoinneista rahoitettiin tulorahoituksella 83,9 prosenttia. Konserniyhtiöistä eniten investointeja toteuttivat Espoon Asunnot Oy (105 milj. euroa), Länsimetro Oy (99 milj. euroa valtionavustusosuus vähennettynä) ja KOy Matinkylän lukio (17 milj. euroa). Kuntayhtymistä bruttoinvestointeja eniten toteuttivat HUS (Espoon osuus 49 milj. euroa) ja HSY (Espoon osuus 48 milj. euroa).

Toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirroista muodostuva kokonaisrahavarojen muutos oli 203 milj. euroa. Kaupunkikonsernilla oli vuoden lopussa rahavaroja 1 660 milj. euroa. Taseen loppusumma vuoden lopussa oli 8 285 milj. euroa eli se kasvoi vuodessa 209 milj. euroa.

Taseen vastaavaa puolen merkittävin erä on aineelliset hyödykkeet, joka muodostuu pääasiassa rakennuksista sekä kiinteistä rakenteista ja laitteista. Aineelliset hyödykkeet olivat 5 913 milj. euroa eli ne kasvoivat 17 milj. euroa vuodessa. Suurin keskeneräinen hanke vuonna 2022 oli Länsimetron II-vaihe, jonka liikennöinti käynnistyi 3.12.2022.

Konsernin omavaraisuusaste oli 38,5 prosenttia, eli se kasvoi 1,9 prosenttiyksikköä vuodessa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona on pidetty kuntataloudessa keskimäärin 70,0 prosentin omavaraisuutta.

Oma pääoma oli vuoden lopussa 3 094 milj. euroa eli 226 milj. euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Tilikauden 2022 ylijäämä oli 228 milj. euroa.

Kaupunkikonsernin lainakanta oli vuoden lopussa 4 396 milj. euroa. Lainakanta asukasta kohden oli 14 406 euroa.

Konsernin 10 vuoden tulosestimate

Kaupungin talousarvion yhteyteen on koottu ennuste Espoo-konsernin taloudellisesta kehityksestä seuraavan 10 vuoden aikana. Ennuste perustuu kaupungin ja konserniyhtiöiden talousarviotietoihin sekä kaupungin ja yhtiöiden pidemmän aikavälin kehitysarvioihin, joissa on muun muassa ennakoitu merkittävien investointien valmistumisen vaikutuksia talouteen.

Kaupungin tytäryhtiöt tavoittelevat muun muassa verotuksellisista syistä pääosin enintään nollostusta. Tytäryhtiöiden lopulliseen tulokseen vaikuttaa myös tilinpäätösjärjestelyt ja lainanlyhennysten rahastoinnit, joista päätetään vuosikohtaisesti tilinpäätöksen yhteydessä. Konsernin tulos muodostuu kaupungin tulosta heikommaksi johtuen konsernieliminoinneista ja muun muassa poisto-oikaisista, jossa tytäryhtiöiden poistoajat oikaistaan kaupungin poistoaikojen mukaiseksi sekä tiettyjen konserniyhtiöiden sekä kuntayhtymien alijäämäisistä budjeteista.

TULOSLASKELMA

Milj. euroa	TP 2021	TP 2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Toimintatuotot	1 313	1 302	786	773	803	850	821	857	867	890	886	909	936
Toimintakulut	-2 779	-2 891	-1 603	-1 648	-1 729	-1 787	-1 817	-1 857	-1 901	-1 958	-2 002	-2 051	-2 114
Toimintakate	-1 462	-1 594	-817	-875	-926	-937	-996	-999	-1 034	-1 068	-1 116	-1 142	-1 178
Verotulot	1 711	1 850	894	823	859	891	909	927	945	964	984	1 003	1 023
Valtionosuudet	201	234	424	474	534	542	544	551	558	566	573	581	589
Rahoitustuotot ja -kulut	45	-53	-37	-59	-59	-62	-58	-60	-59	-57	-56	-56	-54
Vuosikate	495	438	463	364	408	435	399	419	411	405	385	386	380
Poistot ja arvonalentumiset	-334	-349	-355	-367	-379	-394	-400	-402	-403	-380	-379	-379	-364
Satunnaiset erät	0	137	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	161	226	109	-3	29	40	-1	16	8	25	6	8	16

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	47,2 %	45,0 %	49,0 %	46,9 %	46,4 %	47,6 %	45,2 %	46,2 %	45,6 %	45,4 %	44,3 %	44,3 %	44,3 %
Vuosikate/Poistot, %	148,2 %	125,6 %	130,6 %	99,2 %	107,6 %	110,3 %	99,8 %	104,1 %	101,9 %	106,6 %	101,6 %	102,1 %	104,3 %
Vuosikate, euroa/asukas	1665	1434	1498	1159	1281	1345	1219	1261	1221	1188	1115	1104	1072

Sote-uudistus astui voimaan vuoden 2023 alussa, jolloin Espoo-konsernista hyvinvointialueelle siirtyi kuntayhtymistä HUS, Eteva, Kårkulla Samkommun sekä Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä. Lisäksi kaupungin sotepalvelut ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos siirtyvät hyvinvointialueelle. Konsernin rahoitusrakenteessa tapahtui myös merkittävä muutos, kun verotuloja leikattiin ja valtionosuusrahoitusta lisättiin. Vuoden 2023 tammikuulle ja oikaisuihin tilittyi vielä veroja korkeammalla prosentilla, joka nostaa vuoden 2023 verotulokertymää. Nämä erät poistuvat vuonna 2024 ja kaupungin verotulot laskevat. Sote-uudistuksen myötä konsernin toimintatuotot laskevat vuodesta 2022 vuoteen 2023 noin 500 milj. eurolla. Toimintakulut laskevat Sote-uudistuksen myötä vuonna 2023 noin 1,3 miljardilla HUS:n ja kaupungin sote- ja pelastustoimenpalveluiden siirtyessä hyvinvointialueelle.

TE-uudistus siirtää työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämistä kunnille vuoden 2025 alusta. Valtiovarainministeriön laatimissa painelaskelmissa Espoon kaupungin saama valtionosuus te-palveluihin ja työttömyysturvaan vuonna 2025 on yhteensä arviolta noin 53 milj. euroa. TE-palvelujen rahoitus kasvattaa konsernin valtionosuuksia vuodesta 2025 alkaen. Uudistuksen aiheuttamat kulut ovat

vastaavansuuruiset ja näkyvät konsernin toimintamenoissa. Tiedot tarkentuvat vuoden 2024 aikana uudistuksen valmistelun edetessä ja niitä tarkennetaan vuoden 2025 talousarviota laadittaessa.

Ennustekauden aikana kaupungin tuottoja lisää eniten Länsimetron infrakorvausten kasvu, jonka vaikutus nostaa tuottoja vuodesta 2023 alkaen. Espoo-konsernin tytäryhtiöiden toimintatuotot ja niiden kasvu vuosina 2024–2033 muodostuu suurimmaksi osaksi Espoon Asunnot Oy:n osuudesta. Uudiskohteita valmistuu vuosittain ja tämä vaikuttaa vuokratulojen kasvuun. HSL:n osalta kuntaosuudet sekä lipputulot kasvavat matkustajamäärien lisääntymisen seurauksena.

Konsernin toimintakulut kasvavat vuosina 2024–2033 lisääntyvän palvelutarpeen seurauksena. Merkittävimpänä yksittäisenä menokasvun tekijänä on vuonna 2025 tuleva TE-uudistus.

Konsernin vuosikatteen ennustetaan olevan 364 milj. euroa vuonna 2024. Talousarviovuosina 2025–2026 vuosikate paranee yli 400 milj. euroon. Vuodesta 2027 lähtien vuosikatteen ennustetaan pysyvän noin 400 milj. euron tuntumassa. Poistojen ennustetaan kasvavan vuoteen 2029 asti. Ennustekauden alkupuolella poistojen kasvu on voimakasta, mitä selittää kaupungin ja isojen kuntayhtymien voimakas etupainotteinen investointiohjelma, länsimetron toisen vaiheen valmistuminen ja liikennöinnin aloitus sekä Espoon Asuntojen investoinnit asuntotuotannon kasvattamiseksi.

Espoo-konsernin tuloksen ennustetaan olevan vuonna 2024 noin -3 milj. euroa tappiollinen. Negatiiviseen tulokseen vaikuttaa verotulojen merkittävä tippuminen edellisvuodesta. Vuoden 2023 tammi-kuulle ja oikaisuihin tilittyi vielä veroja korkeammalla prosentilla, joka nostaa vuoden 2023 verotulokertymää. Vuosina 2025–2026 tulos on taas voitollinen, mutta 2027–2033 tulos tippuu nollan tienoille, ollen kuitenkin pääosin hieman voitollinen.

Konsernin toiminnan ja investointien rahavirta on vuonna 2024 noin -119 milj. euroa. Investointeja rahoitetaan ottamalla noin 214 milj. euroa lainaa. Lyhennysten jälkeen lainakanta kasvaa noin 38 milj. eurolla. Toiminnan ja investointien rahavirta on alijäämäinen myös vuosina 2025–2026. Investointitason laskiessa vuosina 2027–2033 toiminnan ja investointien rahavirta on ylijäämäinen.

Investoinnit

Taloussuunnitelman investointiosassa ja liikelaitosten ja taseyksiköiden talousarvioissa esitetään ne investointisuunnitelmat, joista valtuusto päättää taloussuunnitelman yhteydessä. Alla olevassa tekstissä on käsitelty koko Espoo-konsernin investointiohjelmaa ja investointien rahoitusta, koska hyvin merkittävä osa toimitila- ja infrarakentamisesta toteutetaan tytäryhtiöiden ja kuntayhtymien taseisiin, vaikka niiden rahoitus pitkällä aikavälillä hoidetaan kaupungin verorahoituksella.

Konsernin investointiohjelma jatkuu mittavana, joskin länsimetron toisen vaiheen valmistumisen myötä tilinpäätös vuosia pienempänä. Koko Espoo-konserni investoi vuonna 2024 noin 494 milj. eurolla ja kauden 2024–2033 aikana yhteensä noin 3,8 mrd. eurolla, keskimäärin 376 milj. euroa vuodessa. Konsernin nettoinvestoinnit vuonna 2024 ovat 484 milj. euroa. Investointiohjelma perustuu Espoo-tarinan linjauksiin ja tavoitteisiin, jotka suuntaavat investointien painopisteitä alueiden kehittämiseen, liikenneyhteyksien parantamiseen, uusien toimitilojen rakentamiseen ja olemassa olevan rakennuskannan peruskorjaukseen.

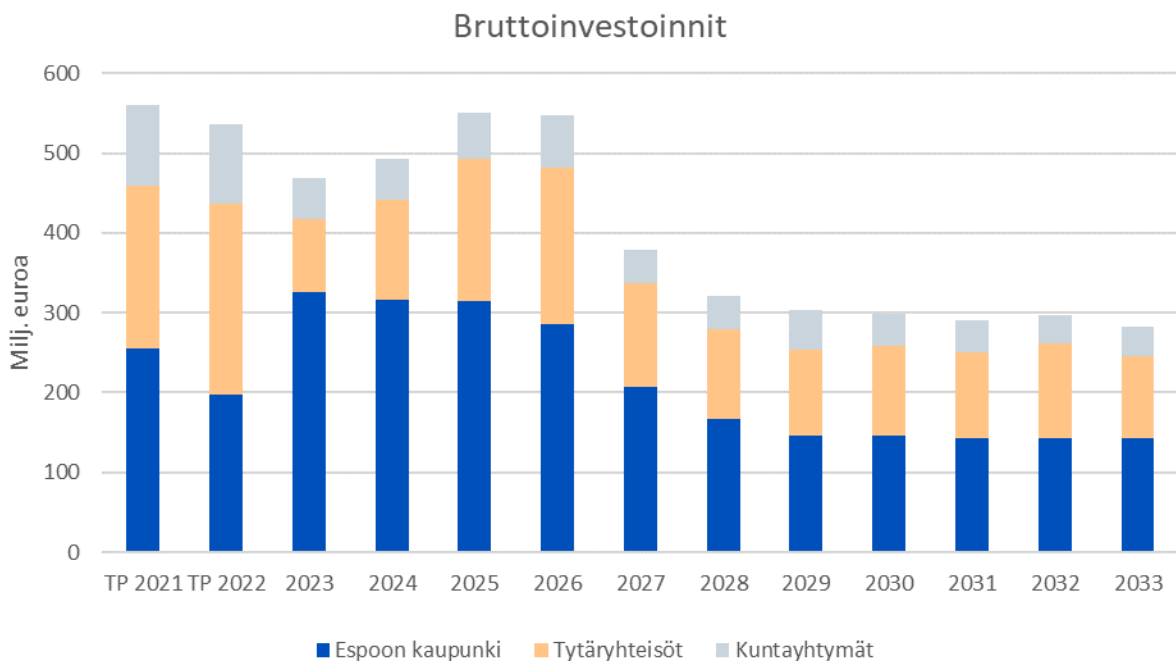
Keskeisenä tavoitteena on Koulut kuntoon -ohjelma, jolla varmistetaan kouluille ja päiväkodeille terveelliset ja toimivat tilat. Muita merkittäviä hankekokonaisuuksia ovat Länsimetron asemaseutujen kehittäminen, Kaupunkiradan toteuttaminen sekä uusien päivähoitotilojen rakentaminen ja nykyisten tilojen peruskorjaaminen. Espoon Asunnot Oy rakennuttaa vuosittain uusia vuokra-asuntoja valtuuston asettaman tavoitteen mukaisesti. Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä investoi vesijohto- ja viemäriverkostoon Espoon alueella yhteistyössä kaupungin kanssa valmistellun

investointiohjelman mukaisesti. Kunnallistekniikan rakentamisessa korostuu Länsimetron rakentamiseen liittyvä kaupunkirakenteen kehittäminen metrokäytävän varrella. Panostus joukkoliikenteen rahoitukseen jatkuu kaupunkiradan rakentamisen alkaessa.

Uusien ja kehittyvien alueiden pysäköintilaitoksiin liittyvät pysäköintipaikkoineen investoidaan kaupungin pysäköintiyhtiöiden kautta. Useissa pysäköintiratkaisuissa kaupunki toimii yhtiöiden perustajana, rakennuttajana ja alkuvaiheen rahoittajana, mutta luopuu omistuksista alueiden rakentuessa ja myy valtaosan pysäköintipaikoista alueen kiinteistöille.

Toimitilainvestointeja toteutetaan palveluverkon kehittämisen tavoitteiden mukaisesti siten, että kasvavan väestön palvelutarpeeseen voidaan vastata. TaKE -ohjelman tavoitteiden mukaisesti palvelutuotannon tilankäyttöä tehostetaan, toimitilainvestointien laajuutta muun muassa m²/oppilas tai m²/henkilö vähennetään ja tilojen rakennuskustannuksia alennetaan muun muassa jatkamalla tyypikoulujen ja -päiväkotien toteutusta sekä standardoitua rakentamista ja kalustamista hyödyntäen.

Toimitilarakentamisessa tärkeitä kohteita ovat teknisen peruskorjauksen tarpeessa olevat sekä sisäilmaongelmista kärsivät palvelutilat. Kaupunki varautuu laajalla investointiohjelmalla korjaamaan palvelutiloissa, erityisesti kouluissa ja päiväkodeissa havaitut ennakoimattomat sisäilmaongelmat.

Espoo-konsernin 10 vuoden investointiohjelma on etupainotteinen. Konsernin kokonaisinvestoinnit ovat 494 milj. euroa vuonna 2024. Bruttoinvestoinnit ovat 550 milj. euroa vuonna 2025 ja 547 milj. euroa vuonna 2026. Vuonna 2027 investoinnit ovat 379 milj. euroa, ja sen jälkeen vuosina 2028–2033 kokonaisinvestoinnit ovat 320 milj. euron ja 280 milj. euron välillä. Kaupungin investointiohjelma on samansuuntainen. Vuosina 2024–2026 kaupungin vuosittaiset investoinnit ovat noin 300 milj. euroa. Vuosina 2028–2033 kaupungin investoinnit ovat noin 150 miljoonaa vuodessa. Espoon tytäryhtiöissä investointitarve laskee huomattavasti vuodesta 2023 alkaen kun länsimetron toinen vaihe valmistui. Espoon osuus kuntayhtymien investoinneista on vuonna 2024 noin 52 milj. euroa.

Suurimpia konsernin investointiohjelman sisältyviä rakennushankkeita ovat:

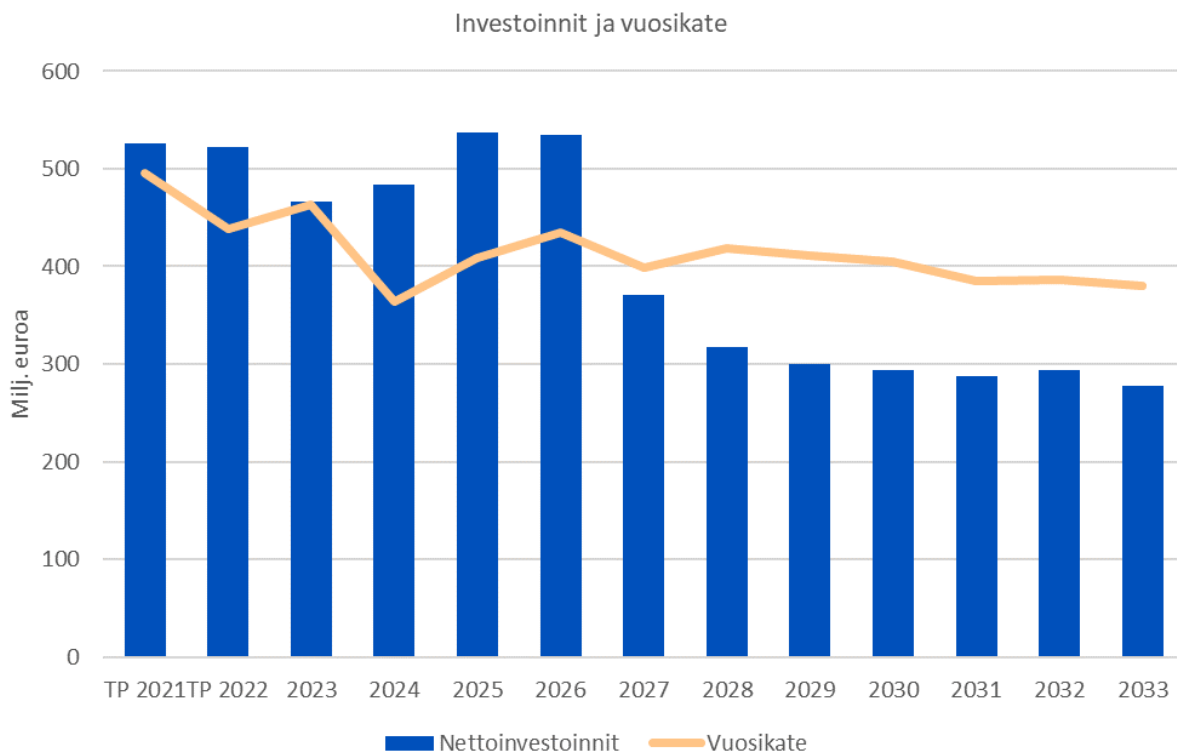
- **Länsimetron** toisen vaiheen investoinnit jatkuvat lähivuosina Kaitaan ja Finnoon liityntäpysäköinti-laitosten sekä Kivenlahden läntisen sisäänkäynnin rakentamisen osalta. Länsimetro on mukana metron kapasiteettia ja luotettavuuden parantamista toteuttavassa hankekokonaisuudessa (METKA-hanke), jossa parannetaan metron matkustajakapasiteettia uusimalla elinkaarensa päässä olevia järjestelmiä. Investoinnit koskevat osittain myös Ruoholahdesta länteen kulkevaa osuutta, jotta koko metroradalle saadaan yhtenäinen järjestelmä. Liikenteenohjausjärjestelmän nyt uusittavia osia ovat junakulunvalvontajärjestelmä ja kantametron raidevirtapiirit. Molemmat järjestelmät vastaavat osaltaan metron turvallisesta liikennöinnistä. Hanke toteutetaan Kaupunkiliikenne Oy:n, Länsimetro Oy:n, HSL:n, Espoon kaupungin ja Helsingin kaupungin liikenneliikelaituksen yhteistyönä.
 - **Espoon Asunnot Oy:n** investoinnit kohdistuvat pääosin uusien asuntojen tuotantoon. Uudiskoh-teiden rakennusaika on keskimäärin 20 kuukautta, jolloin muutokset asuntoaloituksissa vaikuttavat useampaan tilikauteen. Vuoden 2023 asuntoaloitusten siirtymiset kasvattavat vuoden 2024 aloituk-sia yli 400 asuntoon, jonka jälkeen asuntoaloitusten määrä tasaantuu noin 300 asuntoon vuosina 2025–2027. Rakenteilla olevien kohteiden määrä kasvattaa investointeja 2025 vuonna, jonka jäl-keen investoinnit tasaantuvat vuoden 2024 tasolle. Kiinteistökannan ikääntyessä peruskorjausten määrää pyritään vuosittain kasvattamaan nykyisestä tasosta.
 - **HSY:** Blominmäen jätevedenpuhdistamon valmistuminen pudottaa kokonaisinvestointien määrää suunnitelmakauden vuosilla, mutta investointien taso säilyy suunnitelmakaudella kuitenkin korkealla tasolla johtuen pääosin jäsenkuntien edelleen korkeana säilyvästä infrastruktuuri-investointien ta-sosta. Jätehuollon vuoden 2024 investointimenot nousevat edelliseen toiminta- ja taloussuunnitel-maan verrattuna urakkahintojen noususta johtuen. Uutena investointina alkaa Ämmässuon Kaasu-kello-hanke. Jätehuollon investointitason odotetaan laskevan vuosina 2025–2026.
 - **Vuokra-, leasing- ja projektiyhtiömalleilla** hankittavat palvelutilat. Kaupunki hankkii useita toimi-tiloja pitkäaikaisilla vuokra- tai palvelusopimuksilla. Projektiyhtiömallilla toteutetaan 5 uuden koulun ja 3 päiväkodin rakentaminen. Tilat valmistuvat portaittain vuosina 2022–2024.
 - **Liikenneväyliä ja katuja** rakennetaan laaditun investointiohjelman mukaisesti. Suunnitelmakau-delle ajoitettuja rakennushankkeita ovat muun muassa Turuntien ja Lähderannantien liittymä, Kauk-lahdenväylän keskiosa sekä Vihdintien ja Niipperintien liittymä, joka mahdollistaa myös Korttesmäen maankäytön kehittämistä. Tapiolan urheilupuiston infrarakentaminen on alkanut vuonna 2023 ja jat-kuu vuosina 2024–2026.
 - **Kaupunkirata** on Espoon, Kauniaisten ja Väyläviraston yhteinen hanke, jossa rakennetaan uusi raidepari Leppävaarasta Kauklahteen. Tavoitteena on lisätä lähiliikenteenvälityskykyä, lisätä kapasi-teettia sekä parantaa junaliikenteen täsmällisyyttä ja toimintaedellytyksiä rakentamalla lähiliiken-teelle kokonaan omat raiteet. Ratahankkeen yhteydessä toteutetaan Espoon kaupungin omia erillis-hankkeita, kuten Rantaradanbaana kevyelle liikenteelle sekä uusia yli- ja alikulkuja radan yhteyteen.
- Hankkeen kustannusarvio tarkistettiin vuonna 2023 ja valtuustossa hyväksytyn kustannusarvion ja muutetun sopimuksen mukaisesti Espoon rahoitusosuus kaupunkiradan toteuttamiskustannuksista on 40,9 %, enintään kuitenkin 142,8 milj. euroa. Hankkeen suunnitteluun on saatu CEF-tukea ja tu-kea tullaan hankemaan myös rakentamiselle. Espoon kaupungin osuudeksi tuesta arvioidaan noin 30 milj. euroa.
- **Kulttuurikeskuksen laajenuksessa** toteutetaan uudet tilat kaupunginteatterille. Laajennusosa tarkoittaa uutta teatterisalia, joka korvaa Espoon Kaupunginteatterin käytössä nyt olevan Revontuli-hallin. Hankkeen kustannusarvio on 63,5 milj. euroa ja suunnittelu sekä toteutus ajoittuu vuosille 2024–2026.

- **Tapiolan stadion** rakentuu Tapiolan urheilupuistoon. Hanke sisältää myös pysäköintitilat ja sitä suunnitellaan kaupungin omistaman yhtiön taseeseen.

Investointien rahoitus

Konsernitarkastelun lisäksi suunnitelmakauden investointien rahoitusta on tarkasteltu kaupungin sekä niiden tytäryhtiöiden osalta, joiden investoinnit rahoitetaan pääosin lainarahoituksella ja ovat verorahoituksella katettavia. Tytäryhtiöistä Espoon Asunnot Oy rahoittaa uusinvestointinsa pääasiassa lainoilla, mutta pitkällä aikavälillä omalla tulorahoituksellaan eli asuntojen vuokratuloilla. Kuntayhtymien (muun muassa HSY, HSL) investoinnit rahoitetaan yhtymien tulorahoituksella sekä vieralla pääomalla yhtymien rahoitusstrategian mukaisesti. Konsernin euromääräisesti isoimmat vastuut liittyvät suuriin investointihankkeisiin.

Kaupungin Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman keskeisiä tavoitteita on investointien määrän vähentäminen ja rajaaminen taloudellisesti kestävälle tasolle. Ohjelman yhteydessä kaupungin nettoinvestoinneille määritelty investointikatto on keskimäärin 250 milj. euroa vuodessa seuraavan 10 vuoden aikana. Investointikatto ei mahdollista uusia palvelutilojen yhtiöhankeita, vuokrahankeita tms. Jos jokin hanke päätetään tehdä yhtiöhankeena tai muuna taseen ulkopuolisena hankkeena, vähentää se vastaavasti kaupungin investointien enimmäismäärää. Uudet pysäköintiyhtiöt on rajattu kattotarkastelun ulkopuolelle. Kaupunki rakennuttaa ja rahoittaa pysäköintiyhtiöiden alkuvaiheen, mutta luopuu pääosin omistuksesta alueen rakentuessa. Kaupungin omistukseen jää metron liitintäpysäköintipaikkoja sekä vähäisissä määrin muita velvoitepaikkoja.

Konsernin vuoden 2024 nettoinvestoinneista noin 75 prosenttia rahoitetaan tulorahoituksella. Loput investoinneista rahoitetaan lainarahoituksella. Vuosina 2025–2026 investointien tulorahoitusprosentti on noin 75–80 prosenttia. Jatkovuosina investointitason laskiessa tulorahoitusosuus nousee ja ylittää 100 prosenttia vuonna 2027. Tulorahoituksen ylittäessä 100 prosenttia ei lisälainan otolle investointien rahoitukseen ole enää tarvetta.

milj. euroa	TP 2021	TP 2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Investoinnit													
Konserni	560	537	469	494	550	547	379	322	303	298	291	297	282
Rahoitus													
Konsernin vuosikate	495	438	463	364	408	435	399	419	411	405	385	386	380
Rahoitusosuudet	35	15	3	10	13	13	8	5	4	4	4	4	4
Rahastojen purku	15	15	0	15	15	15	15	15	15	15	15	15	16
Lainakannan muutos	234	-123	-63	38	32	-10	-73	-126	-131	-141	-102	-106	-138
Konsernin lainakannan kehitys													
Konsernilainat	4 520	4 396	4 334	4 371	4 403	4 393	4 320	4 194	4 063	3 922	3 820	3 714	3 576
-euroa / asukas	15 200	14 406	14 002	13 922	13 826	13 601	13 190	12 633	12 075	11 501	11 056	10 612	10 088
Oikaistut konsernilainat *)	3 171	2 923	2 867	2 846	2 771	2 677	2 564	2 397	2 231	2 057	1 926	1 793	1 625
-euroa / asukas	10 665	9 578	9 263	9 063	8 702	8 288	7 829	7 221	6 630	6 032	5 576	5 122	4 585

*) Espoon Asunnot Oy rahoittaa uusinvestointinsa pääasiassa lainoilla ja pitkällä aikavälillä omalla tulo-rahoituksellaan. HSY rahoittaa investointinsa tulo-rahoituksella sekä vieraalla pääomalla rahoitusstrategiansa mukaisesti. Länsimetron lainoista on huomiota Espoon vastuulla olevat lainat.

Taloussuunnitelmakirjan lopussa olevassa investointiliitteessä on esitetty kaupungin sekä tytäryhtiöiden kautta toteutettavien merkittävien investointien ajoitukset ja kustannusarviot. Liitteen lopussa on selvityskohdeluettelo, johon on merkitty sellaisia hankkeita, joiden tarkemmasta sisällöstä, sijoituspaikasta, ajoituksesta, toteutustavasta, kustannuksista tai rahoituksesta ei ole riittävästi tietoa, jotta ne voitaisiin sisällyttää investointiohjelmaan.

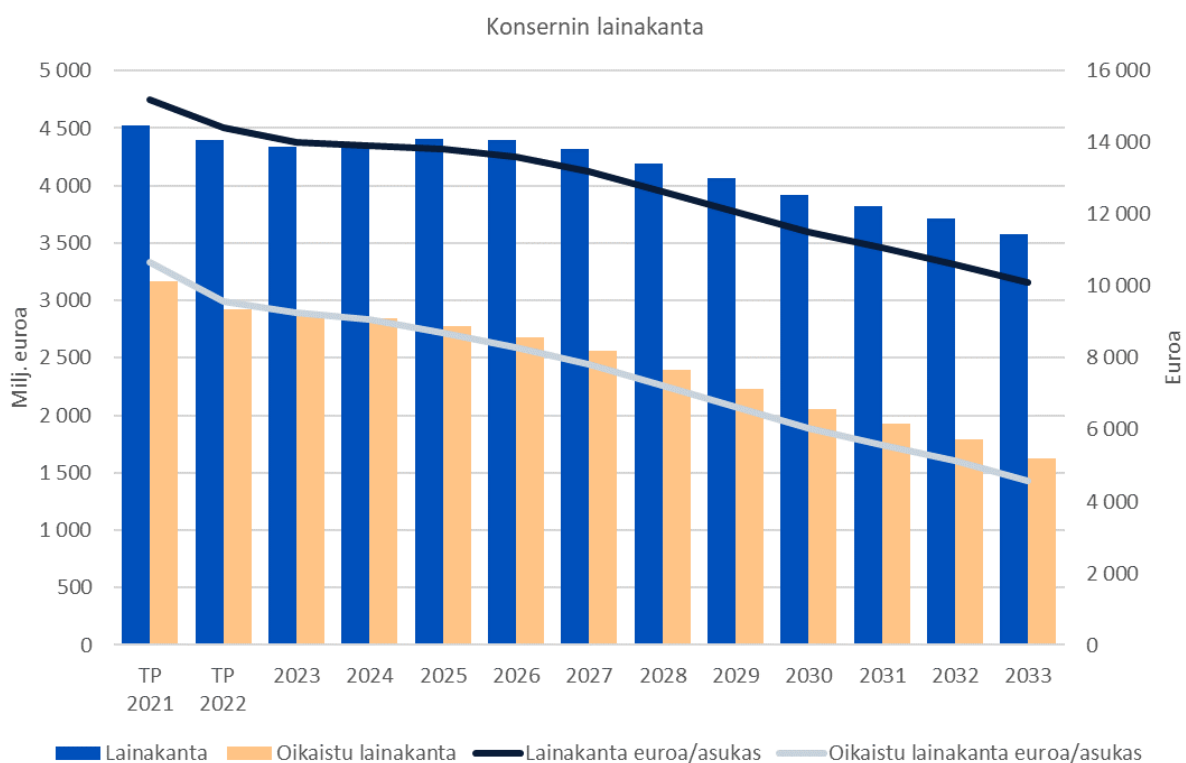
Konsernilainat

Sote- ja pelastustoimen uudistus vaikuttaa konsernilainojen määrään vuonna 2023, kun HUS:n ja muiden siirtyvien kuntayhtymien lainat poistuivat Espoo-konsernista. Näiden poistuminen laskee konsernin lainakantaa 166 milj. eurolla.

Suurin osa Espoo-konsernin lainakannasta koostuu kaupungin lainojen lisäksi Länsimetro Oy:n, Espoon Asunnot Oy:n, Espoon Koulu- ja päiväkotitilat Oy:n ja Helsingin Seudun Ympäristöpalvelut kuntayhtymän vieraasta pääomasta. Lisäksi Tapiolan stadionhanke toteutetaan lainarahalla, joka nostaa konsernin lainakantaa. Konsernin lainakanta on vuonna 2024 noin 4 371 milj. euroa, joka on 13 922 euroa asukasta kohden. Lainakanta on ennustekaudella korkeimmillaan vuonna 2025, jolloin se on 4 403 milj. euroa, joka on 13 826 euroa asukasta kohden. Vuonna 2026 lainakanta kääntyy hitaaseen laskuun ja ennustekauden lopussa vuonna 2033 se on 3 576 milj. euroa, joka on 10 088 euroa asukasta kohden.

Oikaistu lainakanta (pl. Espoon Asunnot Oy:n ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän lainat, jotka katetaan vuokrilla ja maksutuotoilla sekä Länsimetron Oy:n Helsingin osuus) vuonna 2024 on 2 846 milj. euroa. Ennustekauden aikana oikaistu lainakanta jatkaa laskuaan. Oikaistu lainakanta vuonna 2024 on 2 846 milj. euroa. Ennustekauden lopulla vuonna 2033 se tulee olemaan noin 1 625 milj. euroa, joka on 4 585 euroa asukasta kohden.

Lainakantojen pitkän aikavälin kehitysskenaario perustuu esitettyyn kaupungin investointiohjelmaan. Mikäli esitetty investointiohjelma muuttuu ja kaupungin tulo-rahoitus ei riitä kattamaan investointeja, rahoitetaan uudet investoinnit todennäköisimmin lisälainalla.

Konserniyhteisöille asetetut tulostavoitteet

Konserniyhteisö	Tulostavoite	Mittari
Espoon Asunnot Oy	Asiakaskokemus on hyvällä tasolla	NPS-kyselyn suosittelemuus on +40
Espoon Asunnot Oy	Keskimääräinen asuntotuotannon aloitus Asumisen ja maankäytön periaatteiden mukaisesti	Neljän edellisen vuoden alkaneiden asuntojen liukuva keskiarvo (Asumisen ja maankäytön periaatteissa asetettu tavoite 300 asuntoa)
Espoon Asunnot Oy	Yhtiö toteuttaa toimenpiteitä kaupungin ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi	Energiätehokkuuden nykyisen tason ja kiinteistökannan suorituskyvyn ylläpitäminen: Kiinteistöjen keskimääräinen lämpöindeksi 40,5 kWh/rm3/vuosi
Espoon Asunnot Oy	Yhtiö osallistuu aktiivisesti asunnottomuuden vähentämiseen	Espoolaisille asunnottomille tarjottujen asuntojen määrä kasvaa suhteessa vuoteen 2023
Espoo Catering Oy	Tuottavuus nousee vähintään 3 %/vuosi	Henkilöstökustannukset / tuotetut annokset Kilon keittiössä

Espoo Catering Oy	Yhtiön toiminta on sidosyksikkönä kilpailukykyistä liiketaloudellista niin, että yhtiö tuottaa pääsääntöisesti hyvin maltillista voittoa	Liiketus
Espoo Catering Oy	Tilaja-asiakkaiden antama yleisarvosana nousee vuodesta 2023 ja päivittäinen asiakaspalautetulos kehittyy	- Asiakastyytyväisyyskysely (tehdään tilaajille loppuvuodesta) - Asiakaspalautteen lukumäärä ja sisältö (yhtiön oman kuukausittaisen seurannan mukaan)
Espoo Catering Oy	Vastuullisuus toteutuu mitattuna kaikilla kestävän kehityksen ulottuvuuksilla. Ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen vastuu otetaan huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa.	- Sosiaalinen vastuu todennetaan henkilöstön tyytyväisyysmittauksessa. Henkilöstöstä >50 % on tyytyväisiä työhönsä tai työnantajansa. - Ruoan hävikki-% vähintään -1 prosenttiyksikköä alle edellisen vuoden toteuman. - Kasvisruoan menekki kasvaa. Tällä hetkellä osuus tilatusta kg-määrästä on 25 %. Jatkossa uuden toiminnanohjausjärjestelmän kautta voidaan syötyä määrää seurata tarkemmin.
Enter Espoo Oy	Rakentaa kestävästä kasvua houkuttelemalla kansainvälisiä yrityksiä Espooseen	Yhtiön avulla 12 onnistunutta ja merkittävää kansainvälistä yritysprojektia, jotka muodostuvat a) asettuneiden yritysten määrästä, b) investointien kpl-määrästä kasvuyritykseen tai c) yhteistyöprojektien määrästä toimijoiden ja yrityksen välillä
Enter Espoo Oy	Kasvattaa Espoon tunnettuutta yritysten, matkailijoiden ja vierailijoiden keskuudessa	Haettujen ja voitettujen kongressien määrä Visit Espoon digikanavien näyttökerat henkilöille yhteensä 9 900 000 kertaa
Enter Espoo Oy	Tunnistaa ja lähestyy yritysasiakkaita, jotka voisivat asettua Espooseen	Potentiaalisten asettuvien yritysten määrä 70
Länsimetro Oy	Kiinteistöomaisuuden tehokas hallinta Metron kapasiteetin ja luotettavuuden lisääminen	Kiinteistöomaisuuden suunnitelmallinen ja ennakoiva hallinta Uuden kulunvalvontajärjestelmän ja muiden metron kapasiteettia ja

		luotettavuutta lisäävien toimenpiteiden sujuva ja kustannustehokas läpivienti
Länsimetro Oy	Pysäköintiyhtiöiden taloudellisen kannattavuuden ja matkaketjujen sujuvuuden tehokas yhteensovittaminen	Raportointi ja käsittely omistajan kanssa
Länsimetro Oy	Riskienhallinnan kehittäminen	Raportointi ja käsittely omistajan kanssa
EMMA - Espoon modernin taiteen museo	Kulttuurisen ja sosiaalisen vaikuttavuuden lisääminen	Museon käyntimäärät ovat suuremmat kuin vuonna 2023. Ensimmäistä kertaa museon asiakkaana osuus lipunmyynnistä vähintään 15 % Asiakastyytyväisyys vähintään 4 (asteikolla 1–5)
EMMA - Espoon modernin taiteen museo	Toiminnan omarahoitusosuuden kasvattaminen	Toiminnan omarahoitusosuus on suurempi kuin vuonna 2023. (Omarahoitus pohjaan lasketaan lipputuotot, muut tuotot, avustukset pl. kaupungin tuet ja valtionosuus).
EMMA - Espoon modernin taiteen museo	EMMA:n tunnettuuden kasvattaminen	Lehdistömainintojen määrä 200 kpl vuosittain Uutiskirjeen tilausten avausprosentti 30 %
Espoon teatteri	Kulttuurisen ja sosiaalisen vaikuttavuuden lisääminen	Esitysten täyttöaste vähintään 75 % Ensimmäistä kertaa teatterin asiakkaana osuus lipunmyynnistä vähintään 25 % Asiakastyytyväisyys vähintään 4 (asteikolla 1–5)
Espoon teatteri	Toiminnan omarahoitusosuuden kasvattaminen.	Toiminnan omarahoitusosuus vähintään 27 %
Espoon teatteri	Espoon teatterin tunnettuuden kasvattaminen	Lehdistömainintojen määrä vuosittain 130 kpl Uutiskirjeen tilausten avausprosentti 30 %
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia	Talous on tasapainossa ja tuottavuus kasvaa	Toimintakate on vähintään yhtä suuri kuin poistot

		Henkilöstökustannusten suhde toimitatuottoihin on <68 % (TP 2021: 74 %, TP 2022: 70 %, TA 2023: 69 %)
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia	Toisen asteen tutkinnon suorittaneet sijoittuvat työelämään tai jatko-opintoihin	Ammatillisen perustutkinnon ja lukiotutkinnon Omniassa suorittaneiden työelämään tai jatko-opintoihin siirtyneiden osuus vähintään 67 % ja 8 %
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia	Toisen asteen tutkintokoulutuksesta eronneiden määrä vähenee	Ammatillisen perustutkinnon ja aikuislukion tutkintokoulutuksen eronneiden osuus, jotka eivät jatkaneet toisen asteen opintoja kaikki <13 %, alle 20 v <9 %
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia	Ammatillisen koulutuksen arvostus kasvaa	Espoon, Kirkkonummen ja Kauniaisien järjestämästä suomenkielisestä perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen ensisijaisesti hakeutuvien osuus kaikista perusopetuksen päättäneistä 32 %. (TA 2023 28 % Tot. 30 %)
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia	Varmistetaan TUVA-koulutukseen hakeutumisen ja pääsyn oikea-aikaisuus	Tuvaan hakevan oppivelvollisen opinnot alkavat 3 viikon sisällä jatkuvassa haussa lähetetyn hakemuksen jättämisestä tai 3 viikon sisällä opiskelupaikan osoittamispäätöksestä
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia	Suomen paras kotouttaja	Kehittyvällä kielitaidolla olevien asiakkaiden palvelupolku on kuvattu varmistamaan kohderyhmän tavoitteiden saavuttaminen. Vaikuttavuusmittari on kuvattu
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	Tuottavuuden nousu koko tarkastelukaudella yhteensä vähintään 5 % vuosien 2015–2019 keskiarvoon verrattuna	- Tuottavuusohjelman toimeenpano sisältäen tuottavuusmittarien päivittämisen sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi jäsenkuntien taloustilanteet huomioon ottaen - Matkustajakilometrikustannus (infra-kulujen kanssa ja ilman) - Nousujen määrä
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	Kuntakohtaiset subventio-osuudet tarkastelukauden loppuun mennessä enintään 50 % kuntakohtaisista kokonaiskustannuksista	- Tuottavuusohjelman ja muiden suunnitelmien toteuttaminen ja muokkaaminen siten, että kuntakohtainen subventiotavoite voidaan saavuttaa

		- Kuntaosuuksien tarkastelu kunta-kohtaisesti vuosittain ja keskipitkän aikavälin (5–7 vuotta) ennusteilla - Joukkoliikenteen infra- ja operointikustannusten kumulatiivisen kehityksen tarkastelu kuntakohtaisesti ja koko HSL-alueen osalta vähintään suurten infrahankkeiden suunnittelu- vaiheessa päivitettävillä pitkän aikavälin ennusteilla, jotka tukevat jäsenkuntien hankekohtaista päätöksentekoa
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	Joukkoliikenteen toimivuuden parantaminen ja vastuullisuus	- Suunnitelman toteuttaminen pandemian liikkumiseen aiheuttamiin muutoksiin sopeutumiseksi - Alueittainen asiakas- ja asukastyytyväisyys vuosittain - Joukkoliikenteen co2-päästöt vuoteen 2025 mennessä vähintään -90 % verrattuna vuoden 2010 tasoon
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)	Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1,5 %	- Tuottavuusohjelman toimeenpano, toiminnan selkeä suuntaaminen perustehtävään ja investointiohjelman mitoitus sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi, velkaantumisen hillitsemiseksi sekä taksojen maltillisiksi korotuksiksi - Toimintamenot euroa/asukas
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)	Ympäristövastuullisuuden lisääminen	- Kotitalousjätteen kierrätysaste vuosittain, tavoitetaso 2024: vähintään 52 % (vuoden 2025 tavoitetaso 54 %) - Kasvihuonekaasupäästöjen määrä HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa, tavoitetaso 2024: enintään 92 000 t CO2-ekv - Hiilineutraalisuussuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen hiilineutraalisuustavoitteeseen 2030 pääsemiseksi
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)	Vesi- ja jätehuollon toimivuuden parantaminen	- Asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastyytyväisyys vuosittain - Laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä, tavoitetaso 2024: enintään 19 %

KÄYTTÖTALOUSOSA

VALTUUSTO

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023*	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	1 016	652	4 344	4 144	2 997
Toimintamenot	-49 359	-31 896	-33 181	-32 317	-30 980
Toimintakate	-48 343	-31 244	-28 837	-28 174	-27 983
Suunnitelmapoistot	984	930	964	964	964
Tilikauden tulos	-49 327	-32 174	-29 802	-29 138	-28 947

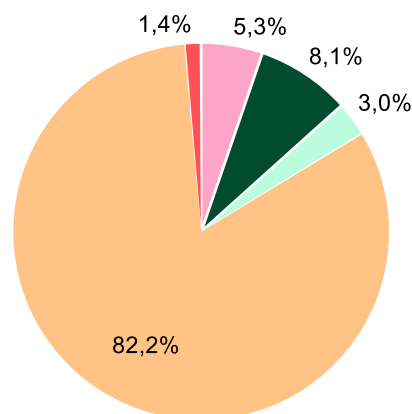
* Muutettu TA = Muutettu talousarvio syyskuun tiedolla

Toimintamenot tehtäväalueittain

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Valtuusto	1 438	1 700	1 744	1 788	1 861
Keskusvaalilautakunta	1 081	939	2 685	2 074	100
Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus	713	921	990	979	979
Kaupunginhallitus	45 682	27 865	27 284	26 998	27 551
Sisäinen tarkastus	444	471	479	479	489

TA 2024 Toimintamenojen jakautuminen

- Valtuusto
- Keskusvaalilautakunta
- Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus
- Kaupunginhallitus
- Sisäinen tarkastus

Talous

Valtuusto ja konsernihallinto (pois lukien tarkastuslautakunta ja tilintarkastus), toimintakate on sitova

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	98 336	84 849	91 399	93 678	95 965
Toimintamenot	-159 613	-140 077	-143 246	-145 128	-147 425
Toimintakate	-61 277	-55 228	-51 847	-51 450	-51 460
Suunnitelmapoistot	-10 081	-11 345	-12 485	-12 213	-11 609
Tilikauden tulos	-71 358	-66 573	-64 331	-63 662	-63 069

1000 VALTUUSTO

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	3	-	-	-	-
Toimintamenot	-1 438	-1 700	-1 744	-1 788	-1 861
Toimintakate	-1 435	-1 700	-1 744	-1 788	-1 861

Määrärahaa on varauduttu valtuuston toiminnasta aiheutuviin menoihin, jotka muodostuvat pääasiassa valtuutettujen vuosi- ja kokouspalkkioista, sisäisistä it-palvelukustannuksista, valtuustotalon toimitilavuokrasta sekä valtuustoryhmien toiminnan tukemisesta.

1010 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	615	440	1 320	-	-
Toimintamenot	-1 081	-939	-2 685	-2 074	-100
Toimintakate	-466	-499	-1 365	-2 074	-100

Määrärahat sisältävät keskusvaalilautakunnan tulot ja menot, joka vastaa vaalien järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista. Vuonna 2024 järjestetään presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit, joihin valtiolta saadaan korvaus kustannuksiin. Vuonna 2025 on alue- ja kuntavaalit. Vuonna 2026 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

1020 TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TILINTARKASTUS

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	1	0	0	0	0
Toimintamenot	-713	-921	-990	-979	-979
Toimintakate	-712	-921	-990	-979	-979

Tarkastuslautakunnan lakisääteisenä tehtävänä on kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestäminen. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tehtäviin kuuluu arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kaupungissa ja kaupunkikonsernissa sekä sitä, onko toiminta järjestetty tarkoituksenmukaisella ja tuloksellisella tavalla. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja toimii lakisääteisen sidonnaisuusrekisterin ylläpitäjänä sekä huolehtii sidonnaisuusilmoitusten toimittamisesta valtuustolle tiedoksi vuosittain.

Tilintarkastajan on tarkastettava julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

1030 KAUPUNGINHALLITUS

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	391	212	3 024	4 144	2 997
Toimintamenot	-45 682	-27 865	-27 284	-26 998	-27 551
Toimintakate	-45 291	-27 653	-24 260	-22 854	-24 554

Tulot koostuvat valtion kaupungille maksettavasta laskennallisesta korvauksesta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä sekä ulkoisesta rahoituksesta kestävä Espoo -ohjelman projekteihin.

Määräraha sisältää kaupunginhallituksen, kaupunginhallituksen jaostojen ja kaupunginhallituksen asettamien toimikuntien toimintamenot, nuorisovaltuuston kokouspalkkiot ja kaupunginjohtajan käyttömenot.

Tehtäväalueella on myös kaupunkitasoisesti keskitettyjä henkilöstöön liittyviä määrärahoja. Varaukset on seuraaviin henkilöstöetuihin: työsuhdematkalippu, liikunta- ja kulttuurietu, lounasetu, stipendikukkaro ja henkilöstöneuvoston toiminta. Strategiseen henkilöstöjohtamiseen varattuja määrärahoja on käynnissä oleviin johtamisen kehittämissuunnitelmiin sekä kesätyöntekijöiden palkkaukseen. Lisäksi on keskitetty varaus palkkaohjelmalle.

Kuntaosuudet ja jäsenmaksut on varattu seuraaville yhteisöille: Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä, Uudenmaan Liitto, Kuntaliitto, Kunnallinen työmarkkinajärjestö, Uudenmaan virkistysalueyhdistys, Sydäkustens Landskapsförbund, Laatuyhdistys ja Suomen Riskienhallintayhdistys. Määrärahat sisältävät myös hallinnon kopiointikulukorvauksen Kopiosto ry:lle ja valtiolle maksettavat

verotuskustannukset, jotka ovat korvaus verohallinnon tekemistä verotuksen valmisteluun, veronkantoon ja verojen tilittämiseen liittyvistä tehtävistä.

Toimialojen ja tulosyksiköiden talousarvioihin sisältyvät niiden toimintaan liittyvien yhteisöjen jäsenmaksut.

Kaupunginhallitus sisältää valtuustokauden mittaisten poikkihallinnollisten kestävä Espoo, elinvoimainen Espoo ja Tapahtumien yhteisöllinen Espoo kehitysohjelmien menot. Hyvinvoiva Espoo –ohjelma on kasvun ja oppimisen toimialalla.

1040 SISÄINEN TARKASTUS

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	6	-	-	-	-
Toimintamenot	-444	-471	-479	-479	-489
Toimintakate	-438	-471	-479	-479	-489

Sisäisen tarkastuksen yksikkö vastaa kaupungin sisäisen valvonnan ja toiminnan tuloksellisuuden tarkastuksesta ja arvioinnista ja siihen liittyvistä asiantuntijatehtävistä.

KONSERNIHALLINTO

Konsernihallinnon tehtävänä on johtaa, ohjata, valvoa ja tukea koko kaupunkikonsernia kaupunginjohtajan johdolla. Konsernihallinto ohjaa Espoo-tarinan kaupunkitasoista valmistelua, toimeenpanoa sekä kehittämistä, edistää hyvää hallintoa, päätöksentekoa, yhtenäisiä toimintatapoja, kaupungin elinvoimaisuutta ja kestävästä kehitystä sekä asukkaiden ja asiakkaidensa hyvinvointia. Konsernihallinto vastaa keskitetyistä julkishallinnon asiointipalveluista ja kaupungin sisäisistä palveluista.

Toiminnan painopisteet talousarviovuodelle

Konsernihallinnon yksiköt vastaavat yhdessä elinvoiman tulosalueen kanssa TE-uudistuksen valmistelusta.

Hallinto ja lakiasiat yksikkö vastaa vuoden 2024 presidentin- ja europarlamenttivaalien järjestämisestä Espoon osalta.

Kestävä Espoo -ohjelman kautta etsitään ratkaisuja asukkaiden kestäväan arkeen ja elämäntapaan, energiaan, liikkumiseen, alueiden kehittämiseen ja kiertotalouteen laajassa yhteistyössä yritysten, tutkimuslaitosten, asukkaiden ja kumppaneiden kanssa. Kehittämistyöhön haetaan ulkoista rahoitusta. YK:n kestäväan kehityksen tavoitteisiin pohjautuen tuetaan kestävyuden johtamista ja osaamisen kehittämistä kaupunkiorganisaatioissa. Espoon asemaa ilmastotyön eurooppalaisena kehittämisympäristönä vahvistetaan yhdessä ilmastokaupunkisopimukseen sitoutuneiden kumppaneiden kanssa.

Kansainvälisyys ja maahanmuutto -vastuualue vastaa maahanmuuttoasioiden, kotouttamispolitiikan sekä kansainvälisen toiminnan strategisesta suunnittelusta ja toimeenpanon ohjauksesta. Maahanmuuttoasioiden ja kotoutumisen tukemisen suhteen keskiössä on valtuuston 13.6.2022 hyväksymän kotouttamisohjelman 2022–2025 toimeenpano. Painopistealueena vuonna 2024 on valmistautuminen vuoden 2025 alussa voimaan astuvaan kotoutumisen edistämistä säädetyn lain kokonaisuudistukseen, jossa kunnille annetaan kokonaisvastuu maahanmuuttajien kotoutumisen edistämistä. Espoo-tarinan toimeenpanoa tukevassa kansainvälisessä toiminnassa jatketaan kehitystyötä kaupunginhallituksen syksyllä 2022 hyväksymän kansainvälisen toiminnan agendan viitoittamalla tavalla.

Tutkimus ja tilastot -vastuualue kehittää kaupunkitiedon kokonaisuutta, toimintaympäristön tilan raportointia ja tiedon visualisointia tukemaan entistä paremmin johtamista nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Datalla ja vaikuttavuudella johtamisen kyvykkyyksien ja tietojohdamisen kehittäminen jatkuu tulosityksiköiden piloteilla ja data-analyysien kehittämisellä kaupunkitasoisesti. Digiohjausryhmän työllä tuetaan digitalisten ratkaisujen hyödyntämistä johtamisessa. OmaEspoo-hanke on siirretty Asiointipalvelut-vastuuyksikköön. Hyvinvointialueen kanssa syvennetään datapohjaista yhteistyötä.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Konsernihallinto vastaa kaupunkitasoisen ilmastotyön edistämistä ja ohjauksesta ja Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartan kokonaisuudesta. Konsernihallinto tukee ja mahdollistaa osaltaan sitä, että koko konserni työskentelee yhdessä Espoo-tarinan mukaisesti hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi ja yhteistyössä Espoo-yhteisön eli yliopistojen, tutkimuksen, innovaatio toiminnan ja yritysten kanssa tuottaen ratkaisuja, joilla on pieni hiilijalanjälki eli pienet ilmastopäästöt ja merkittävä hiilikädenjälki eli ne auttavat ratkaisemaan globaalia ilmastohaastetta.

Konsernihallinnon palvelutuotanto, toiminnan kehittäminen, Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen ja Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen kuvataan tulosyksiköittäin alla.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023*	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	97 321	84 197	87 055	89 534	92 968
Toimintamenot	-110 968	-109 102	-111 055	-113 789	-117 424
Toimintakate	-13 647	-24 905	-23 999	-24 255	-24 456
Suunnitelmapoistot	9 097	10 415	11 520	11 248	10 644
Tilikauden tulos	-22 744	-35 320	-35 519	-35 504	-35 100

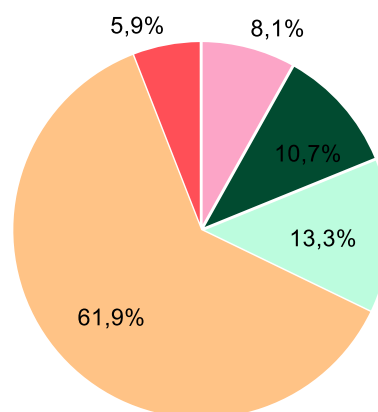
* Muutettu TA = Muutettu talousarvio syyskuun tiedolla

Toimintamenot tulosyksiköittäin

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Konsernihallinto yhteiset	170	9 579	9 025	9 169	9 313
Rahoitus ja talous	15 489	11 532	11 916	11 993	12 235
Henkilöstö	16 160	14 905	14 783	14 366	14 700
Hallinto- ja lakiasiat	73 129	66 725	68 740	71 477	74 148
Strategia ja kehittäminen	6 019	6 361	6 590	6 785	7 029

TA 2024 Toimintamenojen jakautuminen

- Konsernihallinto yhteiset
- Rahoitus ja talous
- Henkilöstö
- Hallinto- ja lakiasiat
- Strategia ja kehittäminen

Konsernihallinto koostuu neljästä tulosyksiköstä: rahoitus ja talous, henkilöstö, hallinto- ja lakiasiat sekä strategia ja kehittäminen sekä konsernihallinnon yhteisistä menoista.

Konsernihallinnon tulot muodostuvat pääosin sisäisten palvelujen tuottamisesta toimialoille yhteensä 81,3 milj. euroa, joista suurimmat ovat IT-palvelut 54,2 milj. euroa, henkilöstö- ja

työterveyspalvelut 10,3 milj. euroa ja logistiikka 6,3 milj. euroa. Muita sisäisiä palveluja tuottavat tulos-, hankinta-, ja asiointipalvelut. Ulkoiset tuotot koostuvat projektirahoituksista sekä Kelan korvauksesta työterveyshuollon kustannuksiin. Ulkoisten tulojen osuus on 5,8 milj. euroa. Toimintatulot kasvavat edellisvuodesta 3,5 prosenttia.

Menot koostuvat pääosin henkilöstökuluista 31,5 milj. euroa, ulkoisista ja sisäisistä palvelujen ostoista 65,5 milj. euroa. Vuokrat 12 milj. euroa koostuvat toimitilavuokrista sekä pääte- ja av-laitteiden leasingvuokrista. Menot kasvavat edellisvuodesta 1,8 prosenttia.

Toimintakatteen alijäämä pienenee edellisvuodesta 3,6 prosenttia.

Investoinnit

Aineettomat investoinnit

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	840	840	840	840
Menot	-14 035	-13 243	-8 240	-5 840
Netto	-13 195	-12 403	-7 400	-5 000

Konsernihallinnon tietohallintoon on varattu keskitetysti kaupungin aineeton omaisuus 13,2 milj. euroa, joka koostuu toimialojen IT-järjestelmien hankinnoista, käyttöönotoista sekä jatkokehityksistä.

Koneet ja kalusto

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-4 600	-4 240	-3 600	-3 000
Netto	-4 600	-4 240	-3 600	-3 000

Logistiikan kalustoinvestoinnit ovat 3 milj. euroa. Tietohallinto investoi 1,3 milj. euroa ICT-infran elinkaaren mukaisesti laiteusuntoihin sekä mahdollisiin uusiin kohteisiin.

1100 KONSERNIHALLINTO YHTEISET

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	-	19	19	20	20
Toimintamenot	-170	-9 579	-9 025	-9 169	-9 313
Toimintakate	-170	-9 561	-9 006	-9 149	-9 293

Toimintamenot koostuvat henkilöstökuluista 0,8 milj. euroa, sisäisistä palvelujen ostoista 7,6 milj. euroa sekä sisäisistä toimitilavuokrista 0,6 milj. euroa.

1110 RAHOITUS JA TALOUS

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Yksikössä taloussuunnittelu ja talouspalvelut keskittyvät Johtamisen ja talousohjauksen järjestelmän (JoTo) toiminnan vakauttamiseen ja sujuvoittamiseen sekä järjestelmän jatkokehittämiseen edelleen taloussuunnittelun, analytiikan, kustannuslaskennan ja tavoitehallinnan osalta. Lisäksi yksikössä varaudutaan TE25-uudistuksen tuomiin muutoksiin muun muassa järjestelmissä.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Ruokapalvelut osallistuvat kolmivuotiseen Food waste ecosystem -hankkeeseen, jossa luodaan pk-seudulle uudenlainen verkostomainen toimintatapa ruokahävikin vähentämiseen ja hävikkiruoan tehokkaampaan hyödyntämiseen. Hankkeen tavoitteena on myös kehittää uutta liiketoimintaa biojätteestä. Ruokahävikin ilmastovaikutus on noin 2–5 prosenttia koko ruokavaliosta ilmastovaikutuksesta. Kasvisruoan menekien kasvua tavoitellaan reseptiikan kehittämisellä sekä monipuolisemmalla valikoimalla yhteistyössä ateriapalvelutoimittajien kanssa.

Espoon rahastosijoituksissa huomioidaan kestävän kehityksen kriteerit. Peruspalveluiden ja maanhankinnan investointirahaston sijoituksista 71 prosenttia on rahastoja, joiden tavoitteena on edistää ympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä ominaisuuksia tai tehdä suoria vaikuttavuustoimia (EU:n SFDR-asetuksen mukainen, Artikla 8 ja 9 mukaiset rahastot). Rahastosijoituksia on tehty muun muassa suoraan tuuli- ja aurinkovoimaan sekä työllisyyttä tukeviin hankkeisiin. Vuosittain tehtävässä vastuullisuusanalyysissä seurataan muun muassa sijoitusten hiilipolku- ja lämpenemisskenaarioita.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman (Take) toimeenpanosta vastaa koko kaupungissa taloussuunnittelun vastuualue. Take-ohjelma parantaa Espoon kykyä sopeutua uuteen taloudelliseen tilanteeseen. Rahoitus ja talous -yksikön toimenpiteet Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttamiseksi sisältävät 2021-2024 JoTon käyttöönoton ja jo aiempina vuosina tehdyt muutoshankkeet tuottavuuden ja tehokkuuden parantamiseksi (Tulevaisuuden Talouspalvelut muutosohjelma). Näillä toimenpiteillä olemme jo saavuttaneet Rahoitus ja talous -yksikölle asetetut Take-henkilöstötavoitteet. Lisäksi toimenpiteet sisälsivät säästövapaiden purkua, ulkoisten koulutusten-, asiakaspalveluostojen sekä matkustamisen vähentämistä.

Lisäksi konserniyhteisöille on asetettu Take-tavoitteita, joilla muun muassa pienennetään yhteisöjen taloudellista riippuvuutta kaupungista, tuloutetaan yhteisöihin kertyneitä ylijäämiä tai omaisuuksia kaupungille. Työ on alkanut merkittävimpien konserniyhteisöjen osalta, mutta kaikkia konserniomistuksia arvioidaan Take-näkökulmasta ja tuloksia toimeenpannaan taloussuunnittelukaudella.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur		Suorite		Eur/Suorite		M%	Suorite	
	TA23	TA24	TA23	TA24	TA23	TA24		25	26
Konsultointipalvelu	556 897	584 853	6 550	6 550	84,99	89,26	5,0 %	6 550	6 550
Neuvontapalvelu	2 079 943	2 162 236	22 267	22 267	93,41	97,10	4,0 %	22 267	22 267
Asiakaspalvelu	644 057	649 917	5 929	5 929	108,63	109,62	0,9 %	5 929	5 929

Yleisen hintatason nousu kasvattaa vuoden 2024 kustannuksia. Kustannusten nousun johdosta palvelutuotteiden hinnat nousevat suoritämäärien pysyessä vuoden 2023 tasolla.

Kustannuksiltaan kolme suurinta palvelutuotetta ovat neuvontapalvelu, asiakaspalvelu ja konsultointipalvelu. Järjestelmän vakauttamisen myötä ennustamme vuonna 2024 asiakkaille tehtävää neuvontapalvelun kustannusten nousevan, jonka johdosta muutos vuoteen 2023 olisi 4 prosenttia. Asiakaspalveluiden muutos vuoteen 2023 olisi 0,9 prosenttia, jolloin yleinen hintatason nousu vaikuttaa kasvuun. Asiakasmäärä odotetaan pysyvän samana. Toimialoille annettavan erityispalvelun konsultointipalvelun kustannusten odotetaan nousevan 5 prosenttia.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	8 366	5 063	5 030	5 036	5 135
Toimintamenot	-15 489	-11 532	-11 916	-11 993	-12 235
Toimintakate	-7 123	-6 469	-6 886	-6 957	-7 100

Rahoitus ja talousyksikön toimintatulot vuodelle 2024 on 5 milj. euroa. Tulot koostuvat pääasiassa talouspalvelut -vastuualueen tuottamista sisäisistä palveluista toimialoille, noin 4,7 milj. euroa. Ulkoisten tulojen, noin 0,3 milj. euroa, osuus koostuu satunnaisina erinä saatavista ostolaskujen oikeellisuustarkastuksen tuloksena muodostuneista alv-palautuksista sekä talouspalvelut -vastuualueen asiakaslaskutuksen perintätuotoista.

Yksikön vuoden 2024 menojen arvioidaan kasvavan noin 0,3 milj. euroa (2,7 prosenttia) vuoden 2023 talousarvioon nähden. Suurimmat menoerät ovat henkilöstökulut 6,0 milj. euroa ja palvelujen ostot noin 5 milj. euroa.

1120 HENKILÖSTÖ

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Henkilöstöyksikön toiminnan painopiste on edelleen sujuvien HR-palvelujen ja –prosessien toteuttamisen ohella johtamisen, esimiestyön ja osaamisen kehittämisen kehittämiskumppanuudessa sekä työvoiman saatavuuden turvaamisessa.

Henkilöstöyksikkö jatkaa HR-prosessien digitalisointia. Suurimpia järjestelmähankkeita ovat työvuorosuunnittelujärjestelmän kilpailutus sekä suorituksen ja osaamisen johtamiseen liittyvän järjestelmän kilpailutus. Lisäksi jatketaan Sarastia365HR- ja palkkajärjestelmän kehittämistä yhdessä palvelun tuottajan kanssa. Järjestelmä uudistuksilla tehostetaan kentän palveluja tuottavien yksiköiden toimintaa.

Työterveys on panostanut mielenterveyspoissaolojen hoitamiseen, ja samaa hyvää työtä jatketaan tulevana vuonna. Lisäksi panostetaan toimenpiteisiin työ- ja työmatkatapaturmien sekä työväkivaltilanteiden vähentämiseksi.

Henkilöstöyksikössä panostetaan myös tulevan TE25-muutoksen toteuttamiseen henkilöstöjohtamisen näkökulmasta. Henkilöstöyksikkö vastaa henkilöstöjohtamiseen ja siirtoon liittyvien asioiden

lainmukaisesta hoitamisesta sekä onnistumisesta kaupungin henkilöstöjohtamisen periaatteiden ja linjausten mukaisesti.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Henkilöstöyksikkö toteuttaa vuonna 2024 TakE-ohjelman mukaisia toimenpiteitä, joita ovat muun muassa säästövapaiden purku, työkykyjohtamisen parantamisen ansiosta sairauspoissaolojen väheneminen sekä henkilöstömäärän kasvun vähentäminen muun muassa jättämällä täyttämättä rekrytointiasiantuntijan ja työterveyslääkärin vakanssit. Lisäksi uutena toimenpiteenä työterveyshuollossa vähennetään pysyvästi laboratorio- ja tutkimuskustannuksia.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Henkilöstöyksikkö toteuttaa omassa toiminnassaan ilmastoystävällistä toimintaa muun muassa ai-neettomien henkilöstön huomiointilahjojen muodossa sekä tarjoamalla työmatkalippu-henkilöstö-etuutta, joka kannustaa julkisen liikenteen käyttämiseen.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur		Suorite		Eur/Suorite		M%	Suorite	
	TA23	TA24	TA23	TA24	TA23	TA24		25	26
Palkanlaskennan kaupunkitasoiset palvelut	4 201 501	4 473 387	200 000	200 000	21,01	22,37	6,5 %	200 000	200 000
Rekrytointi ilmoitukset	1 453 365	1 636 360	3 100	3 500	468,83	467,53	-0,3 %	3 500	3 500

Palvelutuotteiden määrittelyjä muutettiin vuoden 2023 alusta alkaen.

Palkanlaskennan kaupunkitasoiseihin palveluihin ei vuodelle 2024 kohdistu merkittäviä muutoksia.

Vuonna 2024 palkanlaskennassa on vielä määräaikaista työntekijöitä Sarastia haasteista johtuen.

Rekrytointi-ilmoitusten suorittemäärien arvioidaan hiukan kasvavan, samoin kustannusten, mutta yksikköhinta pysyy samalla tasolla.

Talousarviota tarkennetaan vielä käyttösuunnitelmavaiheessa, joten yksikköhinnat tarkentuvat vielä.

Talous ja henkilöstö

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	13 755	12 459	12 346	11 831	12 034
Toimintamenot	-16 160	-14 905	-14 783	-14 366	-14 700
Toimintakate	-2 405	-2 446	-2 437	-2 535	-2 666

Henkilöstöyksikön taloudessa ei tapahdu merkittäviä muutoksia vuodesta 2023 vuoteen 2024. Vuoden 2024 menot ovat 14, 8 milj. euroa. Talousarvion menojen aleneminen noin -1 % prosenttia, joh-tuu muun muassa sisäisten palvelujen, kuten ICT-kustannusten pienenemisestä ja Take-toimenpi-teiden toteuttamisesta. Vuoden 2024 toimintakate on noin -2,4 milj. euroa, jääden vuoden 2023 ta-solle.

Henkilöstömenoihin sisältyy vielä vuonna 2024 määräaikaista henkilöitä Sarastia haasteiden takia. Paikallisesta järjestelyerästä kohdistui henkilöstöyksikköön palkankorotuksia, joita ei vielä talousar-vion laadinnassa pystytty huomioimaan. Henkilöstömäärä pysyy muutoin ennallaan.

Palvelujen ostojen -määrärahan riittävyyteen sisältyy vuodelle 2024 haasteita, kun Sarastia ilmoitti noin 0,2 milj. euron suuremmasta käyttötaloushinnoittelusta, kuin mihin talousarviossa varauduttiin.

1130 HALLINTO- JA LAKIASIAT

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Yksikkö huolehtii presidentin ja europarlamenttivaalien järjestämisestä Espoon osalta sekä osallistuu TE-uudistuksen valmisteluun.

Asiointipalvelujen toimintamallin uudistus jatkuu 2025 loppuun saakka. Lisää henkilöstövähennyksiä ei ole suunnitteilla. Tavoitteena on vuokratyövoiman käytön vähentäminen. Asiointipalvelujen pääjärjestelmän hankinnalla pystytään lisäämään palvelujen saavutettavuutta, lisäämään kustannus-
hyötyjä ja lisäämään itsepalvelua Take –tavoitteiden mukaisesti. Espoo-infoissa ja liikkuvassa palvelussa kuntalaisia autetaan digitaalisten palvelujen käytössä. Palveluissa otetaan huomioon myös ne kuntalaiset, joilla ei ole pääsyä digitaalisten palvelujen pariin.

Maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjauspalveluiden osalta toiminnassa painottuu vielä vuonna 2024 valtion erityisavustukset sekä Euroopan Sosiaalirahaston rahoitus. Vuoden 2025 alusta voimaan tuleva kotoutumislaki kohdentaa Espoon kaupungille valtionosuuksia maahanmuuttajien lakisääteisten palveluiden toteuttamiseen.

Hankintakeskus vakiinnuttaa hankintojen kategoriajohtamisen mallin kaupunkitasolla ja kehittää hankintojen taloudellisen vaikuttavuuden seurantaa mm. kehittämällä toimittaja- ja sopimushallintaa. Hankintakeskus osallistuu tiiviisti TE-uudistuksen valmisteluun.

Viestinnässä vahvistamme asukasviestinnän monikanavaisuutta ja pyrimme näin varmistamaan, että tavoitamme kohderyhmät tasapuolisesti ja oikea-aikaisesti. Kehitämme myös viestinnän mittauksen välineitä ja pyrimme näin varmistamaan, että viestintä on vaikuttavaa ja tukee Espoo-tarinan tavoitteita.

Tietohallinnossa työstetään TE-uudistukseen liittyvää ICT-transitiota sekä toimialojen toiminnanohjausjärjestelmien hankintaa, käyttöönottoa ja jatkokehitystä. ICT-toiminnan kehityspainopisteinä ovat erityisesti TAKE-ohjelmat, keskeisimmät ICT- ja digikehityshankkeet, joita ovat muun muassa Espoon johtamisen ja talousohjauksen toiminnanohjausjärjestelmä, työvuorosuunnittelu- ja HRD-järjestelmä, DigiOne, kaupunkitasoinen resurssivarausjärjestelmä sekä tilapalveluiden toiminnanohjausjärjestelmä.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Hallinto- ja lakiasiat tulosyksikkö toimii Take-ohjelman tavoitteiden mukaisesti mm. jatkamalla suunnitelman mukaista henkilöstömäärän kasvun vähentämistä, säästövapaiden purkua sekä matkustus- ja majoituskustannusten vähentämistä.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Logistiikka edistää kaupungin ajoneuvokannan sähköistämistä ja uusiutuvan dieselin käyttöä kaupungin kaikissa ajoneuvoissa. Tavoite on, että 2026 loppuun mennessä 89 prosenttia kaupungin kalustosta käyttää uusiutuvia polttoaineita tai ovat sähköisiä. 2030 mennessä kaikki ajoneuvot ovat joko sähköllä tai uusiutuvilla polttoaineilla kulkevia.

Henkilökuljetukset edellyttää uusissa palvelusopimuksissa palveluntuottajilta EU-direktiivin mukaisesti sähköisen kaluston käyttöä. Kaupungin postipalvelujen palveluntuottajan kanssa on tehty suunnitelma postikuljetusten päästöttömyydestä 2030 mennessä.

Hankintakeskus kehittää yhteistyössä talouspalvelujen kanssa mallia, jolla pyritään vähentämään tuntuvasti tavarahankintojen kuljetuslogistiikan päästöjä.

Tietohallinto edistää hiilineutraali tavoitteita muun muassa kierrättämällä käytöstä poistettuja laitteita uusille käyttäjille ja elinkaaren loputtua laitteet toimitetaan edelleen jälkimarkkinoille hyödynnettäväksi ja vikaantuneet laitteet elektroniikan kierrätykseen. Laitteet pyritään käyttämään mahdollisimman pitkään eikä niitä säännönmukaisesti uusita tietyn ajan jälkeen. Lisäksi järjestelmä- ja kapasiteettihankinnoissa suositaan pilvipalveluita, jossa palvelu tuotetaan jaetusta kapasiteetista ilman omaa konesalia.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur		Suorite		Eur/Suorite		M%	Suorite	
	TA23	TA24	TA23	TA24	TA23	TA24		25	26
Kilpailutus	2 422 859	2 639 703	92	100	26 335,42	26 397,03	0,2 %	100	100
Vuokrauspalvelu	4 732 593	4 628 323	500	500	9 465,19	9 256,65	-2,2 %	500	500
Toimipisteasiointi	1 883 201	1 887 910	140 000	140 000	13,45	13,49	0,3 %	125 000	120 000
Päätelaitepalvelu	9 109 383	8 734 076	48 015	48 772	189,72	179,08	-5,6 %	48 772	48 772

Toimipisteasiointien luonne on muuttunut siten että asiakkaita opastetaan kattavammin tavoitteena ohjata itsepalveluun. Neuvonta- ja digitukityö on kestoaltaan pidempää kuin perinteinen kassapalvelu. Tästä syystä suoritelmäärät tulevat laskemaan tulevina vuosina. Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on, että tämä näkyy kustannusten laskuna.

Kalustonvuokrauspalvelun kalustomäärän odotetaan pysyvän samansuuruisena. Kustannukset pienyvät edellisvuodesta.

Kilpailutusten kysyntä kasvaa TE-uudistuksen ja lisääntyneen kokonaiskuvan kasvun myötä. Kustannukset nousevat palkankorotusten ja indeksikorotusten myötä.

Päätelaitepalveluissa on varauduttu opettajien sekä oppilaslaitteiden laiteuusintoihin sekä olemassa olevan laitekannan jäljellä olevaan leasingrahoitukseen. Hallinnon työasemien hankinnan rahoituksessa on siirrytty vuodesta 2023 alkaen ostolaite-malliin.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	73 675	65 705	68 307	71 364	74 496
Toimintamenot	-73 129	-66 725	-68 740	-71 477	-74 148
Toimintakate	546	-1 020	-433	-112	348

Hallinto- ja lakiasiat tulosyksikön toimintamenot ovat vuonna 2024 noin 68,7 milj. euroa eli 3,0 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden talousarviossa. Toimintamenot koostuvat pääosin palvelujen ostoista, jotka ovat 44,9 milj. euroa ja henkilöstökuluista, jotka ovat 12,4 milj. euroa.

Toimintatuotot ovat 68,3 milj. euroa eli 4,0 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. 66,4 milj. euroa on sisäisiä myynti- ja vuokratuottoja, ja 1,9 milj. euroa ulkoisia tuottoja.

Toimintakate on 2024 vuonna -0,4milj. euroa alijäämäinen, kun se edellisenä vuonna oli -1,0 milj. euroa alijäämäinen eli toimintakate paranee 56,8 prosenttia. Poistot pienenevät edellisvuodesta 0,1 milj. euroa ollen 10,3 milj. euroa. Tilikauden tulos on noin -10,8 milj. euroa, kun se edellisen vuoden talousarviossa oli -11,4 milj. euroa.

1150 STRATEGIA JA KEHITTÄMINEN

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Tutkimus ja tilastot -vastuualue kehittää kaupunkitiedon kokonaisuutta, toimintaympäristön tilan raportointia ja tiedon visualisointia tukemaan entistä paremmin johtamista nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Projekti- ja ohjelmatoimisto tukee valtuustokauden poikkihallinnollisten kehitysohjelmien loppuraportointia ja ohjelmatyön arviointia. Kehitysohjelmat päättyvät alkuvuonna 2025.

Yhteiskehittämisen vastuualue edistää kaupunkitasoista yhteiskehittämistä ja ekosysteemimäistä toimintatapaa ja tukee ulkoisen kehittämisrahoituksen hakemisessa ja hallinnassa.

Kestävän kehityksen osaamiskeskus vastaa kestävän kehityksen ja ilmastotyön kaupunkitasoisesta edistämisestä ja ohjauksesta. Kestävä Espoo -ohjelman kautta etsitään ratkaisuja asukkaiden kestävään arkeen ja elämäntapaan, energiaan, liikkumiseen, alueiden kehittämiseen ja kiertotalouteen laajassa yhteistyössä yritysten, tutkimuslaitosten, asukkaiden ja kumppaneiden kanssa. Kehittämistyöhön haetaan ulkoista rahoitusta. YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pohjautuen tuetaan kestävyuden johtamista ja osaamisen kehittämistä kaupunkiorganisaatiossa. Espoon asemaa ilmastotyön eurooppalaisena kehittämisympäristönä vahvistetaan yhdessä ilmastokaupunkisopimukseen sitoutuneiden kumppaneiden kanssa.

Kansainvälisyys ja maahanmuutto -vastuualue vastaa maahanmuuttoasioiden, kotouttamispolitiikan sekä kansainvälisen toiminnan strategisesta suunnittelusta ja toimeenpanon ohjauksesta. Maahanmuuttoasioiden ja kotoutumisen tukemisen suhteen keskiössä on valtuuston 13.6.2022 hyväksymän kotouttamisohjelman 2022–2025 toimeenpano. Sen erityisenä painopistealueena vuonna 2024 on valmistautuminen vuoden 2025 alussa voimaan astuvaan kotoutumisen edistämisestä säädetyn lain kokonaisuudistuksen voimaantumiseen. Lakiuudistuksessa kunnille annetaan kokonaisvastuu maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisestä.

Espoo-tarinan toimeenpanoa tukevassa kansainvälisessä toiminnassa jatketaan kehitystyötä kaupunginhallituksen syksyllä 2022 hyväksymän kansainvälisen toiminnan agendan viitoittamalla tavalla.

OmaEspoo-hanke on siirretty Asiointipalvelut-vastuuyksikköön ja jatkuu asioinnin pääjärjestelmän kokonaisuudistuksella ja asioinnin toimintamalliuudistuksella, jota digipalvelukehitys ja tietojohdamisen vastuuyksikkö tukee. Datalla ja vaikuttavuudella johtamisen kyvykkyyksien ja tietojohdamisen kehittäminen jatkuu tulosyksiköiden piloteilla ja data-analyysien kehittämisellä kaupunkitasoisesti. Digiohjausryhmän työllä tuetaan digitalisten ratkaisujen hyödyntämistä johtamisessa. Uusien

teknologioiden, kuten Chat GPT:n ja metaversen hyödyntämistä kokeillaan muun muassa osana digiagendan toteutuksia ennen vakiintuneempaa käyttöönottoa. Hyvinvointialueen kanssa syvennetään datapohjaista yhteistyötä.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo-ohjelman vähennystavoitteen mukaisesti huomioidaan työmatkojen tarpeellisuus ja henkilöstösuunnitelman mukaiset toimenpiteet henkilöstön määrästä sekä säästöväpöiden vähentämisen suunnitelma. Yksikön TakE-tavoitteet valmistellaan vuoden 2024 alkuun mennessä.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Strategia ja kehittäminen -tulosityksikön kaikki vastuuyksiköt edistävät hiilineutraali Espoo tavoitteen saavuttamista osana omaa työtään.

Kestävän kehityksen osaamiskeskus vastaa ilmastotyön kaupunkitasoisesta edistämisestä, Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartan kokonaisuudesta, kumppanityöstä sekä ilmastobudjetin kokoamisesta. Osaamiskeskuksen kehittämishankkeissa etsitään yhdessä kumppaneiden kanssa vaikuttavimpia toimia Espoon hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja positiivisen kädenjäljen kasvattamiseksi. Kehittämistoimia suunnitellaan erityisesti energian ja liikenteen sekä rakentamisen päästöjen vähentämiseen. Lisäksi kehitetään muiden kulutusperusteisten päästöjen vähentämisen mahdollistamista.

Talous ja henkilöstö

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	1 525	951	1 353	1 283	1 283
Toimintamenot	-6 019	-6 361	-6 590	-6 785	-7 029
Toimintakate	-4 494	-5 410	-5 237	-5 502	-5 746

Strategia ja kehittäminen -yksikön toimintatuotot koostuvat useista projekteista, joihin saadaan ulkoista rahoitusta. Toimintatuotot ovat yhteensä 1,4 milj. euroa, kasvua edellisvuoteen 0,4 milj. euroa.

Toimintamenot 6,6 milj. euroa koostuvat pääosin henkilöstökuluista 4,1 milj. euroa ja palvelujen ostoista 2,2 milj. euroa. Henkilöstömenojen kasvuun 0,5 milj. euroa (13,3 prosenttia) vaikuttavat uusien projektien käynnistyminen sekä palkkaratkaisun kustannusvaikutukset. Palvelujen ostojen merkittävät erät ovat ulkoiset asiantuntijapalveluiden ostot ja sisäiset järjestelmäpalvelut ja pienkehittämisen ICT-erät. Talousarviovaiheessa OmaEspoo sähköisen asiointin palvelukokonaisuuden poistot ja pienkehittäminen sisältyvät yksikön määrärahoihin.

Toimintakate on alijäämäinen 5,2 milj. euroa, joka on hieman edellisvuotta pienempi.

Strategia ja kehittäminen -yksikön henkilöstömäärä on keskimäärin noin 60 henkilöä vuonna 2024. Työntekijöistä noin 40 prosenttia on määräaikaissa työsuhteessa. Yksikön uusien ulkoisesti rahoitettujen projektien työtehtäviin palkataan tarvittaessa myös uusia määräaikaista henkilöitä.

ELINVOIMAN TULOSALUE

Elinvoiman tulosalue vastaa kaupungin elinvoiman, kilpailukyvyyn ja vetovoiman vahvistamisesta sekä edistää kuntalaisten ja asiakkaiden hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta yhteistyössä toimialojen ja kumppaneiden kanssa.

Elinvoiman tulosalue muodostuu kolmesta eri tulosityksiköistä, jotka ovat elinkeino ja työllisyys, kulttuuri, liikunta ja urheilu sekä elinvoimajohtajasta ja elinvoiman hallintopäälliköistä. Tuki- ja hallintopalveluiden osalta elinvoiman tulosalue tukeutuu konsernihallinnon eri yksiköiden tuottamiin palveluihin.

Tulosalueen toiminnan painopisteet talousarviovuodelle

Elinvoiman tulosalueen toiminta pohjautuu vahvasti Espoo-tarinan tavoitteisiin. Erityisesti korostuvat lasten ja nuorten hyvinvointi ja harrastaminen, kulttuurin, liikuntakulttuurin ja hyvinvoinnin edistäminen, kotoutumisen tukeminen, kestävä kehitys sekä yrittäjyys- ja innovaatioekosysteemin kehittäminen, talouden ja veropohjan vahvistaminen ja työllisyyden ja osaamisen kehittäminen.

Elinvoiman tulosalueella on vuodelle 2024 kolme tunnistettua painopistekokonaisuutta, kaupunkita-
soisten tavoitteiden rinnalla. Lisäksi elinvoiman läpileikkaavana kehitysteemana ovat digitaalisuuden tuomat mahdollisuudet, joiden kautta tarkastellaan tulevaa toimintaa.

1. Työllisyyden edistäminen ja kotoutumisen tuki. Käynnissä oleva TE24-uudistus muuttaa työllisyyden hoitoa, sen vastuita ja työnjakoa laajalti. Tavoitteena on kehittää TyöllisyysEspoon ja tulevan työllisyysalueen toimintaa vaikuttavaksi ja tehokkaaksi, niin että fokuksena erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen sekä vieraskielisten nopea työllistyminen ja kotoutuminen. Kansainvälisten osaajien ja muiden vieraskielisten työntekijöiden työllistymisen ja asettautumisen prosesseihin ja rahoitusmalleihin pyritään vaikuttamaan erityisesti allianssiyhteistyöllä.

2. Yritysten ja innovaatioyhteisön kasvun tuki kriisien keskellä. Elinvoiman tulosalue tukee yritysten ja innovaatioyhteisöjen kasvua yhdessä Aallon, VTT:n ja yhteisön muiden toimijoiden kanssa innovaatiotarinaa hyödyntäen. Talousarviovuonna keskitytään toimenpanemaan vuonna 2023 valmistuneita Espoon elinkeino- ja työllisyyspoliittisia painopisteitä.

3. Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden uudelleen organisointi ja edistäminen. Espoolaisten hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta edistetään elinvoiman tulosalueella kaikkien tulosityksiköiden perustehtävien kautta nykytoimintoja ja osaamista valtavirtaistamalla sekä toimintaa uudelleen suuntaamalla, yhdessä laajan kumppanuus- ja toimijaverkoston kanssa. Tavoitteena on, että jokaisella lapsella ja nuorella on mieluisa harrastus ja kuntalaisten hyvinvointi kehittyy suotuisasti.

Elinvoiman tulosalue on aktiivisesti mukana kaupungin poikkihallinnollisissa ohjelmissa, ja ohjelmista kahden – Elinvoimainen Espoon sekä Tapahtumien yhteisöllinen Espoon – omistajana toimii elinvoimajohtaja.

Tulosalueen tulosityksiköiden tukipalvelut henkilöstön, talouden, juridiikan, ICT:n, tietosuojan ja muiden tukipalveluiden osalta saadaan konsernihallinnon vastaavista yksiköistä. Toimintatapoja ja -prosesseja tullaan edelleen kehittämään talousarviovuonna 2024 palvelujen saannin turvaamiseksi ja toimintojen sujuvoittamiseksi yhdessä konsernihallinnon kanssa.

Elinvoiman tulosalueen palvelutuotanto, toiminnan kehittäminen, Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen sekä Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen kuvataan tulosityksiköittäin alla.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023*	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	14 775	12 490	11 960	13 876	13 911
Toimintamenot	-159 959	-167 553	-179 301	-239 689	-250 711
Toimintakate	-145 184	-155 064	-167 341	-225 814	-236 800
Suunnitelmapoistot	3 512	3 452	3 686	4 189	4 938
Tilikauden tulos	-148 696	-158 516	-171 027	-230 003	-241 738

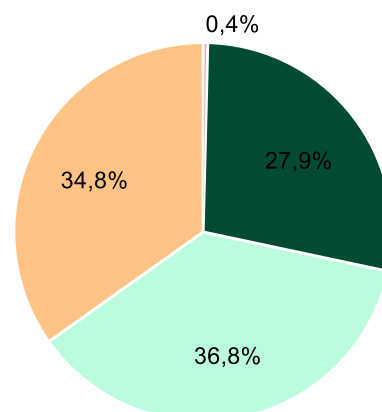
* Muutettu TA = Muutettu talousarvio syyskuun tiedolla

Toimintamenot tulosityksiköittäin

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Elinvoiman tulosalueen yhteiset	428	515	696	711	732
Elinkeino ja työllisyys	47 976	47 444	50 102	105 417	109 529
Kulttuurin tulosityksikkö	59 830	63 428	66 050	68 989	72 645
Liikunnan ja urheilun tulosityksikkö	51 724	56 166	62 453	64 572	67 805

TA 2024 Toimintamenojen jakautuminen

- Elinvoiman tulosalueen yhteiset
- Elinkeino ja työllisyys
- Kulttuurin tulosityksikkö
- Liikunnan ja urheilun tulosityksikkö

Elinvoiman tulosalueen tulot koostuvat valtion työllistämistuista, projekteille myönnettyistä ulkoisista rahoitusosuuksista, kirjaston asiakasmaksuista, kulttuuritapahtumien lippu- ja pääsymaksuista sekä uimahalli- ja liikuntatilojen asiakasmaksuista.

Toimintamenot kasvavat 11,7 milj. euroa (7 prosenttia) talousarvioon 2023. Henkilöstökuluissa kasvuun vaikuttavat muun muassa palkkaratkaisun kustannusvaikutukset. Avustusten osuus kasvaa liikunnassa, jossa vuoden 2023 talousarvion vahvistamisen jälkeen tapahtunut toimitilojen vuokrien korotus katettiin avustuksista. Lisäksi liikunnan seurojen vuokra-avustuksia nostettiin vuosille 2023 ja 2024. Kulttuurin vuosi-, projekti- ja taiteilija-avustuksiin on huomioitu indeksikorotuksen mukainen lisäys sekä vuokra-avustukset.

Toimitilavuokrat kasvavat tilojen vuokran korotuksista sekä uusista tiloista ja tilojen kokovuotistamisista johtuen.

Työmarkkinatuen määrärahaa on lisätty edellisvuodesta. Lisäksi määrärahoissa on varauduttu TE-uudistuksen valmisteluun vuonna 2024 ja jatkovuosilla Espoon ja Kauniaisten muodostamaan työllisyysalueeseen.

Henkilöstö

Tulosalueen yhteenlaskettu oma henkilöstö on talousarviovuoden alussa noin 680 henkeä. Lisäksi työllisyyspalveluiden eli TyöllisyysEspoon työnjohdon alaisuudessa työskentelee alkuvuonna 2024 noin 120 valtion työntekijää ja määrän odotetaan kasvavan organisaatiouudistuksen myötä. TE24/25 uudistuksesta seuraa projektin ja muutoksen johtamista sekä hallintaa.

Talousarviovuonna 2024 tulosalueen henkilöstön kehittymistä tuetaan monin tavoin. Näitä toimia ovat muun muassa henkilöstön ja esihenkilöiden koulutukset, työn suunnitteluun osallistaminen ja palvelumuotoilu. Henkilöstön johtamisen perustana ovat hyvä johtaminen ja esihenkilötyö. Tulosalueen yksiköt ovat kukin laatineet johtamissopimukset Espoon johtamisen mallin mukaisesti.

Elinvoiman tulosalue (pois lukien kulttuuri ja liikunta)

Sisältää elinvoiman tulosalueen yhteiset menot sekä elinkeino ja työllisyys -tulosyksikön. Elinvoiman tulosalueen tulot ja menot ovat sitovat pois lukien kulttuuri ja liikunta.

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	3 683	2 578	1 852	2 758	2 793
Toimintamenot	-48 404	-47 959	-50 798	-106 128	-110 261
Toimintakate	-44 721	-45 381	-48 946	-103 371	-107 468
Suunnitelmapoistot	-	-	-16	-27	-27
Tilikauden tulos	-44 721	-45 381	-48 962	-103 398	-107 495

Toimintatulot koostuvat valtion työllistämistuista ja rahoitusosuuksista maahanmuuttajien osaamiskeskustoimintoihin sekä Talent Boost-toimenpideohjelmaan, jonka valtionosuus on laskenut 66 prosenttia. Tuloissa on huomioitu vain jo myönnettyt rahoituspäätökset, jotka päättyvät kesken vuotta. Uudet rahoituspäätökset saadaan vasta vuoden 2024 aikana.

Toimintamenot kasvavat noin 2,8 milj. euroa muutettuun talousarvio 2023 verrattuna. Henkilöstömenot ovat 12,9 milj. euroa, joka sisältää palkankorotusvaikutukset, määrärahat maahanmuuttajien rekrytointimalliin ja TE24/25 valmisteluun sekä elinkeinopalveluihin siirtyvän yritysneuvonnan järjestämisen palkkakulut. Ulkoiset palvelujen ostot 2,3 milj. euroa sisältää elinkeino- ja työllistämistä edistävien sekä TE24 valmisteluun liittyvien palvelujen ostot. Talent Boost- ohjelman valtionosuiden lasku kasvattaa omarahoituksen osuutta. Aineet ja tarvikkeiden määräraha 0,4 milj. euroa sisältää ict-ostolaitteiden varauksen. Muut toimintakulut ovat yhteensä noin 1 milj. euroa. Muutokseen vaikuttavat toimitilavuokrien kasvu sekä TE24/25 uudistukseen liittyvän tilan käyttöönotto kesäkuussa 2024.

Avustusten osuus on 33,5 milj. euroa, josta kunnan osarahoittamaan työmarkkinatukeen on varattu 28,5 milj. euroa (ennuste vuonna 2023 on 29 milj. euroa). Lisäksi määrärahat sisältävät muun muassa yritysten taloudellisen tuen työllistämiseen, avustukset kaupungin elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyyn edistämiseen sekä rahoitusosuuden EnterEspoon toimintaan. YritysEspoon avustuksen määräraha, noin 0,3 milj. euroa, siirtyy yritysneuvonnan järjestämisen palkkakuluiksi.

TE-uudistus siirtää työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisvastuun kunnille vuoden 2025 alusta. Tämän lisäksi kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivärahaa. Kunnat saavat rahoituksen siirtyviin palveluihin valtionosuuksien kautta. Vuoden 2025 valtionosuuksissa on huomioitu siirron vaikutus. Vastaavasti työllisyyspalvelujen menoihin on lisätty vuodesta 2025 alkaen alustavat arviot yhteistoimintana järjestettävien palvelujen kustannuksista sekä Espoolle siirtyvät työttömyysetuuksien kustannukset. Tiedot tarkentuvat valmistelun edetessä vuoden 2024 aikana ja päivittyvät vuoden 2025 talousarvioon.

Investoinnit

Koneet ja kalusto, menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-	-80	-	-
Netto	-	-80	-	-

Varaus vuodelle 2024 sisältää työllisyyspalveluiden Piispanportissa sijaitsevan uuden tilan ensikeräisen kalustamisen määrärahan.

1210 ELINKEINO JA TYÖLLISYYS -TULOSYKSIKKÖ

Elinkeino ja työllisyys -tulosityksikön tehtävänä on vastata kaupungin elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyyn kehittämisestä ja siihen liittyvistä kumppanuuksista, innovaatioekosysteemeistä, kaupungin kansainvälisiin osaajiin liittyvän veto- ja pitovoiman kehittämisestä, tapahtumatoiminnoista ja kaupunkimarkkinoinnista, työllisyyspalveluiden järjestämisestä ja niiden kehittämisestä sekä työnhakijoiden että työnantajien näkökulmasta, ja yrityspalveluiden verkostoimisesta kehittämisestä ja koordinoimisesta. Lisäksi tulosityksikkö vastaa vastuisiinsa liittyvästä seutuyhteistyöstä, kaupunkitason linjauksista, kehittämisestä ja edunvalvonnasta. Tulosityksikköön kuuluu kaksi palvelualueita, elinkeinopalvelut ja työllisyyspalvelut.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Elinkeino- ja työllisyyspoliittiset painopisteet valmistuivat keväällä 2023. Painopisteitä toteutetaan kaupungin eri toimialojen ja kumppaneiden kanssa yhteistyönä. Tavoitteena on lisätä yhteistä ymmärrystä ja tuoda toimialat ja eri toimijat yhteen yhteisen suunnan varmistamiseksi. Painopisteiden avulla täsmennetään tulosityksikön toimintaa ja vuoden 2024 aikana tulosityksikössä edistetään suunnitelmallisesti painopisteiden toteutumista. Painopisteiden avulla kehitetään myös ulkoisen rahoituksen tehokkaampaa ja tavoitteellisempaa hyödyntämistä tulosityksikön tavoitteiden toteuttamiseksi. Vuoden 2023 aikana alkoi kolme uutta hanketta – FAIR EDIH (tavoitteena auttaa muun muassa tekoälyn hyödyntämistä pk-yrityksissä), laskeutuvien yritysten palvelut pääkaupunkiseudulla sekä pääkaupunkiseudun pelialan keskittymän luominen pk-yrityksille.

Vuonna 2024 jatketaan TE-palvelujen pysyvän siirron valmistelua kaupunkitasoisesti TE2024-ohjelman kautta. Työllisyysalue valmistellaan yhdessä Kauniaisten kanssa vastuukuntamallilla, jossa Espoo toimii TE-palvelujen järjestämistä vastaavaksi kuntana. Tavoitteena on vastata kohtaannon haasteisiin yhteensovittamalla työllisyys-, koulutus ja yrityspalveluja siten, että yritykset ja työnantajat saavat osaavaa työvoimaa tarpeisiinsa. Tulevan uudistuksen valmisteluun otetaan mukaan asiakkaita, verkoston toimijoita ja henkilöstöä.

Työllisyyspalveluissa kehitetään osana TE-uudistusta työnhakijoiden palveluja siten, että niiden avulla pystytään vastaamaan yritysten osaavan työvoiman tarpeisiin. Työntajapalveluja muotoillaan niin, että ne ovat saavutettavia ja helposti käyttöön otettavia. Työllisyyspalveluissa suunnataan toimintaa työn tarjoamiseen ja työnantajien työvoiman saatavuuden edistämiseen. Espoon työllisyyspalveluiden asiakkaista 55 prosenttia on vieraskielisiä. Kotouttamisohjelman mukaisesti työllisyyspalveluiden asiakkaista 55 prosenttia on vieraskielisiä. Kotouttamisohjelman mukaisesti työllisyyspalveluiden asiakkaista 55 prosenttia on vieraskielisiä. Osaamiskeskuspalveluja tarjotaan vähintään 1 000 työttömälle espoolaiselle maahanmuuttajalle. Kuntakokeilun vieraskielisten asiakkaiden ohjaamista Espoon omien osaamiskeskusten palvelujen piiriin priorisoidaan kärkipalveluina.

Espoon veto- ja pitovoimaa kansainvälisten osaajien keskuudessa vahvistetaan muun muassa yhdessä Aalto-yliopiston, VTT:n ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Valtion Talent Boost-rahoitus toimintaan on aiempia vuosia vähäisempi ja kaupungin omaa rahoitusosuutta on kasvatettu. Elinkeinopalveluiden koordinoima Business Espoo -yrityspalveluverkostoa kehitetään yhteisen palvelulupauksen ”parhaat palvelut yrityksille yhdestä osoitteesta” pohjalta. Verkoston tavoitteena on koota ja kehittää yritysasiakkaiden palvelutarjoamaa. Yritysneuvonta uudelleenorganisoidaan vuoden 2024 alusta ja siirretään Espoon seudun Uusyrittäjäkeskus ry:stä kaupungille. Siirto luo mahdollisuuksia mukauttaa toimintaa suhteessa tulevaisuuden tarpeisiin.

Elinkeino ja työllisyys -tulosityksiköstä rahoitetaan EnterEspoo Oy:n toimintaa. EnterEspoon toiminnan tavoitteena on kansainvälisten yritysten, investointien ja vierailijoiden houkuttelu Espooseen sekä matkailuelinkeinon tukeminen ja kehittäminen.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Elinkeino ja työllisyys -tulosityksikön TakE-toimenpiteet liittyvät TE24 rakenneuudistuksen laadukkaaseen valmisteluun ja palvelujen hallittuun siirtoon kaupungille, elinkeino- ja työllisyyspoliittisten painopisteiden määrittelyyn sekä säästövapaiden määrän pienentämiseen ja matka- ja vieraanvarauskustannusten tehostamiseen.

Työllisyyden edistämisen TakE-toimenpiteillä tavoitellaan kunnan työttömyysturvan maksuosuuden vähentämistä työllisyysastetta nostamalla, osaavan työvoiman tarjonnan parantamisella ja kaupungin työvoimatarpeisiin vastaamisella sekä palvelujen tarjonnan ja saatavuuden parantamisella.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Osana elinkeino- ja työllisyyspoliittisia painopisteitä on tunnistettu vihreän siirtymän edistämisen merkitys kestäväälle kasvulle. Hiilineutraali Espoo2030:n toteutumista edistetään mm. tukemalla pienten ja keskisuurten yritysten vihreän siirtymän osaamisen ja kestäväen talouden kyvykkyyksien vahvistamista. Lisäksi tuemme yritysten mahdollisuuksia vaikuttaa Kiviruukin rakentuvaan yritys- ja T&K-keskittymään sekä löytämään vihreitä rahoitusmahdollisuuksia liiketoiminnalleen. Tiivistämme myös yhteistyötä kestäväen kehityksen osaamiskeskuksen kanssa liittyen yritysten sitouttamiseen kaupungin ilmastotavoitteisiin.

Tulosityksikön vastuulla olevat tapahtumat toteutetaan tapahtumien vastuullisuusohjeet huomioiden ja kumppanuusvalinnoissa painotetaan kestävyttä ja vastuullisuutta. Tilojen yhteiskäyttö ja tehokas hyödyntäminen huomioidaan tilojen käytössä ja suunnittelussa. Yksikössä kokeillaan joustavien työskentelytilojen toimintatapoja. Asiakaspalvelutiloja pyritään TE25 muutoksessa keskittämään hyvien kulkuyhteyksien varrelle.

Henkilöstö

Henkilöstömäärä vuonna 2023 on pysynyt samalla tasolla kuin vuonna 2022. Elinkeino ja työllisyys -tulosityksikössä henkilöstömäärä oli lokakuussa 2023 136 työntekijää, joista työllistettyjä 11. Tämän lisäksi työllisyyspalveluissa on työnjohdollinen vastuu noin 120 henkilöstä, jotka ovat TE-toimistojen palveluksessa.

Yritysneuvonnan uudelleenjärjestelyn myötä elinkeinopalveluihin siirtyy yritysneuvonnan järjestämiseen neljä tehtävää Espoon seudun Uusyrittäjäkeskuksesta vuoden 2024 alusta alkaen. Tuleva TE24 palvelurakennemuutos tuo mukanaan merkittäviä henkilöstövaikutuksia, kun kaupungin vastuu elinkeino- ja työllisyyspalveluista kasvaa. Palvelurakennemuutoksella tulee olemaan vaikutuksia sekä henkilöstön määrään palveluissa että hallinnollisten tukipalveluiden tarpeeseen. Osana uudistusta rakennetaan työllisyysalueen uusi organisaatio vuoden 2024 aikana.

1220 KULTTUURILAUTAKUNTA

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kulttuurin tulosityksikkö vastaa kaupungin kulttuuritarjonnasta ja kulttuurisesta profiilista sekä tulosityksikön vastuulla olevien vapaa-ajan palveluiden tuottamisesta. Kulttuurin tulosityksikön ja sen palvelualueiden tehtävänä on vahvistaa myönteistä kaupunkikuvaa ja ohjata kulttuurin hankkeita ja tapahtumia. Lisäksi tulosityksikön tehtäviin kuuluu alueellisten kulttuuripalveluiden ja vapaa-ajan palveluiden koordinointi sekä kuntalaisten tiedonhankinnan, itsensä kehittämisen ja harrastustoiminnan mahdollistaminen.

Tulosityksikköön kuuluu viisi palvelualueetta, jotka ovat kaupunginkirjasto, kaupunginmuseo, kaupunginorkesteri, kulttuuritalot ja -palvelut ja kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet. Lisäksi tulosityksikkö koordinoi yhteistä viestintää ja markkinointia, vastaa strategia- ja arviointityöstä sekä valmistelee kulttuurilautakunnan alaiset avustukset sekä yhteistyöperiaatteet kumppaneiden kanssa.

Palvelualueista kaupunginmuseo, kaupunginorkesteri sekä kulttuuritalot ja -palvelut kuuluvat taloushallinnollisesti samaan nettobudjettiin. Kaupunginkirjasto, kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet sekä muun muassa avustukset ja viestintä ovat bruttobudjetoituja.

Kulttuurin kärkitavoitteet vuonna 2024 ovat:

- Tuotetaan ja tuetaan vetovoimaisia palveluita ja kulttuurisisältöjä.
- Mahdollistetaan alueellinen, fyysinen, kulttuurinen ja taloudellinen saavutettavuus.
- Tehdään moninaisuus näkyväksi sisällöissä ja rakenteissa.
- Pyritään toiminnan ja talouden tasapainoon (Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus ja sopeutusohjelma).

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Kulttuurin tulosityksikön TakE- ohjelman toimenpiteiden taloudellinen vaikutus tulosityksikön talousarvioon on reilu 0,5 milj. euroa, josta tulotavoitteen nostaminen on noin 0,1 milj. euroa.

Kulttuurin edistäminen ja kumppanuuksien TakE-toimenpiteet kohdistuvat avustuksiin ja taiteen perusopetuksen tilakustannuksiin. Toiminnan tehokkuutta edistetään digitalisaatiolla, joka vahvistaa palvelujen tuottavuutta ja asiakkaan saamaa hyvää palvelukokemusta. Sähköisen avustusasioinnin saattaminen kokonaan valmiiksi vuosien 2024–2025 aikana parantaa merkittävästi asiantuntijatyön työpanoksen ja resurssien oikeaa kohdentamista.

Kirjaston organisaatiouudistuksen myötä kirjaston määräaikaisten työntekijöiden määrää on vähennetty ja kirjastoauton palvelukonseptia on muutettu. Vuonna 2024 lakkautetaan 5 asiakasoppaan vakanssia, ja vähennetään henkilökunnan määrää sunnuntaina ja pyhäpäivinä.

Kaupunginmuseo vähentää ulkoisten palveluiden ostoja. Lisäksi henkilöstöä veloitetaan pitämään säästövapaat pois. Nettobudjetissa olevan kaupunginmuseon tulostavoitetta on nostettu vuosittain, ja siihen pyritään vastamaan lippuhintojen ja palvelumaksujen korotusten avulla. Lisäksi tuottavuutta parannetaan jatkuvalla arvioinnilla asiakastarpeista ja palvelutuotannon tavoista.

Kaupunginorkesterin lippuhintoja on tarkastettu kaudelle 2023-2024 siten, että suurimpien lippuryhmien, eli perus- ja eläkeläislippujen hinnat nousevat. TakE-toimenpiteiden mukainen tulotavoitteen korotus huomioidaan myös ulkopuolisissa tuotannoissa, joissa orkesteri on ostettuna esiintyjänä mukana. Sijaisia ja lisäsoittajia käytetään harkiten. Vierailijapalkkioissa ja erilliskorvauksissa pyritään suunnitelman mukaisiin säästöihin.

Kulttuuritalot ja -palvelut WeeGeellä on tarkistettu hinnastoa 1.8.2023 alkaen ja solmittu uusia sponsorintisopimuksia. Kulttuurikeskuksen aukioloaikoja on supistettu iltojen ja sunnuntaiden osalta.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Tapiola Sinfonietta teki vuonna 2023 hiilijalanjälkilaskennan omasta toiminnastaan. Vastaavanlainen selvitys pyritään tekemään myös muiden palvelualueiden osalta. Tämän kautta saatua tietoa hyödynnetään henkilöstön tietoisuuden lisäämisessä ja toimintamme suunnittelussa. Kulttuuriympäristötyössä vaalitaan yhteistä kulttuuriympäristöämme ja huomioidaan hiilineutraalius mahdollisuuksien mukaan. Näiden lisäksi tulosityksikkö on sitoutunut tulosalueen yhteisten Ilmastovahti-toimenpiteiden edistämiseen. Kulttuurin tulosityksikön kaikissa tapahtumissa edistetään vastuullisuutta kaupungin kestävä kehityksen ohjeistuksen mukaisesti. Tämän lisäksi kestävyyttä ja vastuullisuutta painotetaan avustusten jakamisessa ja kumppanuusyhteistyötä solmittaessa.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur		Suorite		Eur/Suorite		M%	Suorite	Suorite
	TA23	TA24	TA23	TA24	TA23	TA24		25	26
Kirjastopalvelut	24 719 832	25 305 080	73 255	75 000	337,45	337,40	0,0 %	75 000	75 000
Kohdennetut kulttuuripalvelut, brutto	19 926 422	20 991 468	631 452	652 832	31,56	32,15	1,9 %	720 502	836 602
Kulttuurin olo-/tilapalvelut	11 079 510	11 885 607	12 910	12 800	858,21	928,56	8,2 %	12 800	12 800
Kohdennetut kulttuuripalvelut, netto	8 577 236	7 867 846	310 001	127 001	27,67	61,95	123,9 %	138 400	142 400

Vuoden 2024 tunnuslukuja vertaillaan vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon. Kulttuurin tulosityksikössä on tehty organisaatiomuutos. Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut on ollut 1.6.2023 lähtien Kulttuuritalot ja-palvelut palvelualue. Luvut eivät ole vertailukelpoisia erityisesti palvelutuotteen kohdennetut kulttuuripalvelut netto, osalta. Kulttuurin hallinnolliset kulut vyörytetään palvelutuotteille palvelualueiden talousarvioiden suhteessa, ja vaikuttaa niiltä osin palvelutuotteiden kokonais- ja yksikkökustannuksien muutoksiin.

Kirjastopalveluiden palvelutuotteen kokonaiskustannuksissa näkyvät palkkasopimusratkaisun vaikutukset, kirjastojärjestelmien kehitys sekä yleisen hintatason muutosten lisäksi toimitilavuokrien ja siivouksen toimintakulujen kasvu. Suoritemäärä palautuu pandemiaa edeltävälle tasolle. Yksikkökustannus pysyy edellisen vuoden tasolla.

Kohdennetut kulttuuripalvelut, brutto

Yhdenvertaisuuden lisäämiseksi palveluita tuotetaan eri asukasryhmille. Tavoitteelliset kulttuurin ja taiteen toimintamallit tavoittavat lapset, nuoret, perheet, ikäihmiset sekä taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevat asukkaat.

Kulttuurilautakunnan avustuksilla tuetaan ammatillisia taideyhteisöjä ja taiteilijoita. Palvelutuotteen kokonaiskustannukseen vaikuttavat palkkasopimusratkaisu, palveluiden ostojen yleinen hintatason muutos sekä avustusrahojen kasvu. Kohdattujen asiakkaiden suoritemäärä kasvaa mm. Harrastuspolun ryhmien lisääntymisestä. Yksikkökustannus kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna 1,9 prosenttia.

Kulttuurin olo-/tilapalvelut

Kulttuurisisältöjä tarjoavat avoimet tilat ovat käytettävissä kaikille asiakkaille. Erityisvarustellut tilat mahdollistavat laadukkaiden ja monipuolisten taide- ja kulttuuripalveluiden toteuttamisen. Olo-/tilapalveluja toteuttavat Näyttelykeskus WeeGee, Espoon kaupunginmuseo (sen museotilat), Espoon kulttuurikeskus, lastenkulttuurikeskus Aurora. Palvelutuotteen kokonaiskustannuksiin vaikuttavat palkkasopimusratkaisu, palveluiden ostojen yleisen hintatason muutos, Kamu WeeGeen näyttelytilojen kehittämisen ensivaiheen tilamuutokset ja sisältöjen uudistus, koulumuseo Lagstadin kehittäminen sekä toimitilavuokrien muutokset. Palveluverkon osalta suoritemäärä on tarkentunut aikaisempaan verrattuna Kulttuurikeskuksen supistuneissa aukiolotunneissa sekä Pentalan saaristomuseon ollessa suljettuna maanantaisin. Yksikkökustannus kasvaa 8,2 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Kohdennetut kulttuuripalvelut, netto

Kohdennettuja kulttuuripalveluja toteuttavat Tapiola Sinfonietta, Espoon kaupunginmuseon kohdennetut asiakaspalvelut, Sellosali, Kannusali. Palvelutuotteen kokonaiskustannuksiin vaikuttavat kesän 2023 tehty organisaatiomuutos, palkkasopimusratkaisu, asiantuntijapalveluostojen yleisen hintatason muutos, tukipalveluiden sekä toimitilavuokrien kasvu. Suoritemäärä laskee organisaatiomuutoksen vaikutuksesta vuoteen 2023 verrattuna, mutta palvelutuotteen organisaatiomuutoksen ulkopuolella olevan toiminnan asiakasmäärien ennakoidaan olevan pandemiaa edeltävällä tasolla. Yksikkökustannus nousee ei vertailukelpoiseen vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon nähden 123,9 prosenttia.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	3 855	2 400	2 487	2 506	2 506
Toimintamenot	-59 830	-63 428	-66 050	-68 989	-72 645
Toimintakate	-55 975	-61 029	-63 563	-66 483	-70 139

Tulosityksikön toimintatulot kasvavat edelliseen vuoteen verrattuna 0,1 milj. euroa. Nettobudjetoitujen palvelualueiden tulotavoitetta nostetaan lippu- ja pääsymaksujen osalta.

Tulosityksikön toimintamenot kasvavat yhteensä 4,18 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Henkilöstökulujen kasvu on noin 3,2 prosenttia. Kasvu sisältää viime kevään palkkasopimusratkaisun sekä Harrastuspolun omarahoitusosuuden. Palveluiden ostoihin on huomioitu yleinen hintatason nousu, sekä palveluympäristön muutosten vaikutukset, kasvua edellisvuoteen verrattuna on 5 prosenttia. Avustukset kasvavat 5,7 prosenttia vuosi-, projekti- ja taiteilija-avustusmäärärahan indeksikorotuksen sekä vuokra-avustusten kasvun vaikutuksesta. Toimitilavuokrien kasvu on noin 4 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Investoinnit

Koneet ja kalusto, menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-1 298	-1 030	-850	-900
Netto	-1 298	-1 030	-850	-900

Koneet ja kalusto sisältää teknisen kaluston täydentämisen ja uusimisen määrärahan sekä Sello-salin katsomon ja katsomon portaiden uusimisen määrärahan. Toimintasuunnitelmavuosien 2025–2026 määrärahat ovat teknisen kaluston täydentämiseen ja uusimiseen.

Henkilöstö

Henkilöstösuunnittelussa otetaan huomioon toimintaympäristön haasteet ja muutokset, jotka ilmenevät muun muassa tarpeina digitalisaation hyödyntämiseen ja sen myötä henkilöstön jatkuvana osaamisen kehittämisenä. Uusien tehtävien ja vapautuvien vakanssien osaamisprofiilit suunnitellaan muuttuvia osaamistarpeita vastaaviksi. Vuosien 2024–2026 aikana kulttuurin henkilöstömäärä tulee kasvamaan maltillisesti. Uusia vakansseja esitetään perustettavaksi Kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet -palvelualueelle vastaamaan laajentuneen toiminta-alueen tarpeisiin ja toimintaympäristön muutoksiin.

Viestinnän ja markkinoinnin merkitys on tunnistettu avaintekijäksi ja niihin panostamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Asiakaspalvelua kehitetään toiminnan ja palvelujen tarpeiden mukaisesti. Johtamisen kehittämisen painopisteet ovat edelleen suorituksen johtamisessa sekä valmentavassa johtamisessa.

Kulttuurin toiminta-alueella on mahdollista luoda erilaisia tapoja työllistää tarjoamalla harjoittelupaikkoja, määräaikaista työllistämistä sekä osa-aikatyön mahdollistamista esimerkiksi osatyökykyisten

työntekijöiden kohdalla. Taloudellisesti kestävä Espoo ohjelman tavoitteet otetaan huomioon henkilöstösuunnittelua toteutettaessa.

KULTTUURIN TULOSYKSIKKÖ

KULTTUURI, brutto

Tulosyksikön johto, kehittäminen ja viestintä, kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet sekä kaupunginkirjasto muodostavat bruttobudjetoidun tulosyksikön.

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	1 369	1 450	1 450	1 450	1 450
Toimintamenot	-42 214	-45 081	-46 715	-48 887	-51 477
Toimintakate	-40 845	-43 631	-45 265	-47 437	-50 027
Suunnitelmapoistot	-789	-598	-498	-564	-631
Tilikauden tulos	-41 634	-44 228	-45 763	-48 001	-50 658

12200 JOHDON TUKI JA KULTTUURIN KUMPPANUUDET

Sisältää tulosyksikön hallinnon, kehittämisen ja viestinnän sekä kulttuurin edistämisen ja kumppanuuksien määrärahat.

KULTTUURIN TULOSYKSIKÖN JOHTO JA KEHITTÄMINEN

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kulttuurin tulosyksikön johto, kehittäminen ja viestintä vastaa strategia- ja arviointityöstä ja koordinoi tulosyksikön yhteistä viestintää ja markkinointia. Kulttuurin tulosyksikössä otettiin vuonna 2023 käyttöön yhteiset turvallisemman tilan periaatteet. Niiden juurruttamista olennaiseksi osaksi kaikkea kulttuurin alla olevaa toimintaa jatketaan myös vuonna 2024. Moninaisuus kuntien taide- ja kulttuuritoiminnan lähtökohtana 2025-projekti auttaa kehittämään toimintamme monimuotoisuutta erityisesti valkoisuuden ja eurooppalaisuuden ulkopuolella. Nämä toimet jatkavat hyvää kehitystä toimintamme saavutettavuuden ja inklusiivisuuden edistämiseksi. Tiedolla johtamista kehitetään kulttuurin tilastoinnin uudistamisella ja automatisoimisella. Vuoden 2023 loppuun mennessä valmistuvan kulttuurin digitalisaatio suunnitelman perusteella valitaan toteutettavat toimenpiteet, joilla edistetään palvelualueen digitalisointumista sekä henkilökuntaa, että kuntalaisia parhaiten palvelevilla tavoilla.

Kulttuurin yhteisen KulttuuriEspoo-viestinnän ja -markkinoinnin painopisteinä ovat inklusiivisuuden, saavutettavuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen sekä moninaisuuden huomioiminen. Keskeisenä päämääränä vahvistaa Espoon tunnettua ja arvostusta upeana kulttuurikaupunkina, jossa kulttuuri on monin tavoin läsnä asukkaiden arjessa ja juhlassa, ja vahvistamassa kaupungin vetovoimaa niin asukkaiden kuin vierailijoiden silmissä.

Kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet

Kulttuurin edistäminen ja kumppanuuden -palvelualueella valmistellaan taide- ja kulttuuriavustusehdotukset sekä kaupunginosayhdistysten toimintaa tukevat avustusehdotukset. Kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet vastaa avustuksin tuettujen taide- ja kulttuurilaitosten toimintaedellytysten kehittämistä ja tiloihin liittyvästä yhteistyöstä, samoin yhteistyöstä ammattitaitelijoiden ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Lisäksi palvelualue vastaa Espoossa annettavasta taiteen perusopetuksesta.

Palvelualueen kohdennettuja kulttuuripalveluja suunnataan erityisesti lapsille ja nuorille sekä ikään-tyville, niille väestöryhmille, jotka ovat julkisista vapaa-ajan palveluista riippuvaisimpia.

Valtuustokauden tavoitteena on, että jokaisella espoolaisella lapsella ja nuorella on vähintään yksi mieluinen harrastus. mallin mukaista toimintaa, johon saadaan vuosittain valtionavustusta. Espoossa on toiminut vuonna 2023 yli 400 ryhmää. Lukuvuodelle 2024–2025 harrastusryhmiä lisätään. Haluamme tuottaa harrastuksia, jotka vastaavat lasten ja nuorten (erityisesti harrastamattomien) tarpeisiin.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	614	500	500	500	500
Toimintamenot	-20 314	-20 865	-21 962	-23 070	-24 294
Toimintakate	-19 700	-20 365	-21 462	-22 570	-23 794

12210 KAUPUNGINKIRJASTO

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kirjaston ydintehtävä on lukutaitojen monipuolinen edistäminen ja tätä työtä tehostetaan kehittämällä perheiden ja toisen asteen opetuksen kirjastopolkuja (KULPS kirjastopolku). Erityistä huomiota kiinnitetään maahanmuuttajaperheisiin ja ammatillisiin opiskelijoihin. Lisäksi kirjastossa kehitetään liikkuvan asiakaspalvelun mallia, jossa henkilökunta liikkuu aktiivisesti kirjaston tilassa neuvomassa ja opastamassa asiakkaita.

Kirjastossa otetaan vuonna 2024 käyttöön uusi työvuorosuunnittelujärjestelmä, jonka odotetaan näkyvän tehokkaassa henkilöstöresurssien käytössä ja oikeissa henkilömitoituksissa. Espoon kaupunginkirjasto on mukana Helmet.fi-verkkosivuston uudistamishankkeessa. Hankkeen tavoitteena on helpottaa sähköistä asiointia. Kirjastoaineistojen digitalisoituminen jatkuu ja tämä parantaa erilaisten aineistojen saavutettavuutta myös ensi vuonna.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	755	950	950	950	950
Toimintamenot	-21 900	-24 216	-24 753	-25 817	-27 183
Toimintakate	-21 146	-23 266	-23 803	-24 867	-26 233

12220 KULTTUURI, nettobudjetoidut palvelualueet

Kulttuuritalot ja -palvelut, kaupunginmuseo ja kaupunginorkesteri muodostavat kulttuurin nettobudjetoidun yksikön.

Talous

Toimintakate sitova

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	2 486	950	1 037	1 056	1 056
Toimintamenot	-17 616	-18 348	-19 335	-20 102	-21 168
Toimintakate	-15 130	-17 398	-18 299	-19 046	-20 112
Suunnitelmapoistot	-374	-468	-520	-786	-948
Tilikauden tulos	-15 504	-17 867	-18 818	-19 832	-21 060

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kulttuuritalot ja -palvelut vastaavat kaupungin kulttuuritalojen toiminnasta, varustelusta ja ohjelmistosta. Toimipisteitä ovat Lasten kulttuurikeskus Aurora Järvenperässä, Kannusali Espoon keskuksessa, Espoon kulttuurikeskus ja Näyttelykeskus WeeGee Tapiolassa sekä Sellosali Leppävaa-rassa. Palvelualueen tehtävä on tarjota vetovoimaisia sisältöjä kuntalaisille ja vahvistaa mielikuvaa Espoosta mielenkiintoisena kulttuurikaupunkina. Sisältöjen tulee olla moninaisia ja saavutettavia ja toiminnan taloudellisesti kestävä.

Vuonna 2024 toiminnan päätavoite on Espoon kulttuuritalojen ja niiden toiminnan tunnettuuden lisääminen. Tämä tapahtuu tarjoamalla vetovoimaisia sisältöjä ja markkinoimalla niitä tehokkaasti. Sisällöt ostetaan toimintabudjetin raameissa, mutta myyntituotot mahdollistavat moninaisuuden ja saavutettavuuden. Markkinointia kehitetään niin että se tavoittaa entistä useammat kaupunkilaiset.

Vuoden 2024 aikana keskitytään WeeGeen ja muiden Tapiolan museoiden yhteistyön vahvistamiseen ja näille yhteisen WeeGeen piha-alueen kehittämiseen sekä tapahtumallisuuteen.

Osana KulttuuriTapiola-projektia jatketaan Espoon kulttuurikeskuksen ja &n sekä Kulttuuriaukion uudistuksen valmistelua ja suunnittelua yhteistyössä arkkitehtien, käyttäjien ja Tilapalveluiden kanssa. Yhteispalveluiden, asiakaspolkujen ja toimintakonseptin kehitystyötä suunnitellaan käyttäjien kanssa työpajoissa palvelumuotoilua hyödyntäen. Yhdessä Kaupunkisuunnittelukeskuksen

kanssa osallistetaan espoolaiset Espoon kulttuurikeskuksen laajennusosan ja sen ympäristön suunnitteluun.

Kaupunginmuseo on kulttuuriperinnön oppimis- ja osaamiskeskus, joka luo Espoo-identiteettiä tuottamalla espoolaista kulttuuriperintöä yhdessä kaupunkilaisten kanssa. Kaupunginmuseo vastaa viiden museon toiminnasta ja kahdesta erillisestä kokoelmatilasta, joiden ylläpitäminen vie suurimman osan museon käyttötaloudesta. Museo tuottaa lisäksi suuren määrän asiantuntijapalveluita vuosittain, joista erityisesti lakisääteiset alueellisen vastuumuseon kulttuuriympäristön viranomais-tehtävät palvelevat kaupunkiympäristön toimialaa. KAMUn kokoelmatyö on lakisääteinen ja kansainvälisten sopimusten perusteella määrittyvä perusta toiminnalle (Museolaki, ICOM Museum Definition).

KAMU WeeGee näyttelytilojen kehittäminen on nostettu kaupunginmuseon keskeiseksi projektiiksi 2023–2026 aikana. Työtä on tehty yhdessä henkilökunnan ja asiakkaiden kanssa. Vuonna 2024 KAMU Weegeen konseptin uudistamisen ja näyttelytilojen kehittämisen osalta toteutetaan ensimmäisen vaiheen tilamuutokset ja aloitetaan sisältöjen suunnittelu. Koulumuseo Lagstadin kehittämistä pyritään viemään eteenpäin. Mikäli tilapalveluiden kanssa päästään sopimukseen, toiveena on pikku Lagstadin remontin valmistuminen 2024. Juvanmalmin tiloissa olevien esinekokoelmien muutto uusiin tiloihin Koskeloon jatkuu ja vaatii vielä taloudellista panostusta.

Työ vuoden 2023 aikana tehdyn Johtamisen ja toimintamallien kehittämisen jalkauttamiseksi jatkuu. Prosesseja ja projektimallia tarkastellaan aktiivisesti ja tarvittaessa tehdään muutoksia.

Kaupunginorkesteri Tapiola Sinfonietta on Suomen johtava kamariorkesteri, joka tuottaa korkealaatuisia orkesterikonsertteja ja monitaiteisia produktioita kaikenikäisille yleisöille paikallisesti sekä laajemmin kotimaisilla ja kansainvälisillä vierailuilla ja verkkosisältöjen välityksellä. Monipuolinen yleisötyö tavoittaa espoolaisia ympäri kaupunkia. Yleisötyöllä edistetään alueellista, fyysistä ja kulttuurista saavutettavuutta sekä moninaisuutta.

Konserttitoiminnan ytimessä on vetovoimaisten kulttuuripalveluiden tuottaminen laadukkaiden sisältöjen kautta. Toimintaa kehitetään pitkällä tähtäimellä kestävästä kehityksestä ja taloudellisen tasapainon periaatteiden mukaisesti. Orkesteri tarjoaa innostavia taide-elämyksiä yleisöille ja ylläpitää ennakkoluulotonta toimintakulttuuria, joka uudistaa orkesterialaa ja tukee Espoon näkyvyyttä kulttuuri-kaupunkina.

Tapiola Sinfoniettan toimintavuoden 2024 keskiössä on strateginen kehittäminen. Projekti käynnistyi syksyllä 2023, jatkuen kevääseen 2024. Strategiatyö kytkeytyy Espoo-tarinaan ja KulttuuriEspoo 2030 -tavoitteisiin. Hankkeen tarkoituksena on kirkastaa orkesterin taiteellista visiota ja vahvistaa asemaa orkesterikentällä sekä espoolaisten omana orkesterina.

1230 LIIKUNTALAUTAKUNTA

Liikunta ja Urheilu tulosityksikön valtuustokauden ja vuositason tavoitteet perustuvat Espoo tarinaan sekä Espoo Liikkuu 2030 -ohjelmaan.

Liikunta ja urheilu -tulosityksikön toiminnan kehittämisen painopisteet:

- Asiakaspalautteiden ja asukaspalautteiden hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä.
- Digitaalisen kulttuurin juurruttaminen ja kehittäminen osana tulosityksikön toimintaa; e-urheilun kehittäminen osana Liikunnan ja urheilun toimintaa yhteistyössä koko kaupungin tulosityksiköiden ja urheiluseurojen sekä e-urheilutoimijoiden kanssa.

- Tiedolla ja vaikuttavuudella johtamisen mahdollisuudet johtamisen ja päätöksenteon tukena.
- Leiki ja Liiku -mallin kehittäminen ja laajentaminen osana kumppanuuksiin perustuvaa liikunta- paikkarakentamista, seurayhteistyötä ja varhaiskasvatuksen sekä peruskoulun ala-asteen kanssa käytävää lasten liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi tehtävää yhteistyötä.
- Espoo liikkuu 2040 -visio valmistuu loppuvuodesta 2024.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

TaKe –ohjelman tavoite on valtuustokauden aikana yhteensä noin 3 milj. euroa. Tavoite toteutetaan 1/3 sopeutuksin ja 2/3 milj. euron maksutulojen lisäyksillä. Tavoite toteutetaan viiden vuoden aikana. Palvelutaso pysyy muutoksista huolimatta, vaikka sekä asukkaiden että hoidettavien liikunta- paikkojen määrät kasvavat lähes 10 prosenttia.

Maksutuloja kerätään aikaisempaa enemmän uimahallilipuista, liikuntatilojen vuokrista, kentistä sekä merellisistä palveluista. Sopeutus rakentuu töiden uudelleenjärjestelyillä henkilöstösäästöinä, ostopalvelujen, koulutusten ja seminaarien vähentämisellä sekä työvoiman vuokrausta säätelemällä. Tässä omavalvonnan lisäämisen merkitys korostuu.

Syksyllä 2023 tulemme tarkentamaan taloudellisesti kestävänsä Espoon toimenpiteet vuosille 2024–25. Olarin uimahallia koskeva säästö ei toteudu TakE-kauden aikana, eikä hallintoon osoitettu hrsäästövaade, koska tulosityksiköllä ei ole hallintohenkilökuntaa. Näiden osalta suunnitellaan uusia toimenpiteitä syksyn 2023 aikana. Näiden merkitys on yhteensä noin 0,16 milj. euroa.

Koronasta toipuminen on suurelta osin tapahtunut. Ohjatun liikunnan senioriryhmien osalta olemme hiukan Koronaa edeltävää aikaa jäljessä, mutta uusien isojen ja avointen ryhmien lisäämisellä onnistumme kuroma osallistujamäärää koskevan palvelutavoitteen kuromisessa. Syksy 2023 ja keväät 2024 tulevat asian näyttämään.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Pallokenttien ja kuntoratojen valaistusta uusitaan energiatehokkaisiin LED-valoihin suunnitelman mukaisesti. Tekonurmien kumirouhetäyteaineita vaihdetaan ekologisempaan vaihtoehtoon suunnitelman mukaisesti. Jäädystettävien luonnonjääkenttien määrää vähennetään vuosittain 5–10 kpl, jolloin raskaan kaluston liikkuminen vähenee ja säästyy vettä ja energiaa.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur		Suorite		Eur/Suorite			Suorite	
	TA23	TA24	TA23	TA24	TA23	TA24	M%	25	26
Uimahallit, oma tuotanto	11 792 261	13 081 464	1 400 000	1 400 000	8,42	9,34	10,9 %	1 300 000	1 300 000
Uimahallit, ostopalvelu	2 145 608	2 166 438	220 000	200 000	9,75	10,83	11,1 %	200 000	220 000

Vuonna 2024 omien uimahallien kävijämäärien arvioidaan pysyvän vuoden 2023 tasolla. Kustannusten nousuun vaikuttaa merkittävästi mm. toimitilavuokrien korotus, joka nostaa yksikköhintaa.

Ostopalvelu-uimahallin suoritemäärien arvioidaan hieman laskevan vuoden 2023 talousarviosta. Aikaisempien vuosien kävijämääriin ei ole vielä päästy koronan jälkeen, mutta kävijämäärien arvioidaan kuitenkin palautuvan koronaa edeltävälle tasolle vuoteen 2025 mennessä. Ostopalvelu-uimahallin kustannusten nousu perustuu indeksitarkistuksiin. Talousarviota tarkennetaan vielä käyttösuunnitelmavaiheessa, joten yksikköhinnat tarkentuvat sen myötä.

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	7 236	7 512	7 622	8 612	8 612
Toimintamenot	-51 724	-56 166	-62 453	-64 572	-67 805
Toimintakate	-44 488	-48 654	-54 831	-55 960	-59 193
Suunnitelmapoistot	-2 349	-2 386	-2 653	-2 811	-3 333
Tilikauden tulos	-46 837	-51 040	-57 484	-58 771	-62 526

Taloussarvion menot kasvavat 6,3 milj. euroa (11 prosenttia) edellisvuoteen, josta perusuran (peruspalveluhintaindeksin ja väestönmuutos) mukainen kasvu on 5,2 prosenttia. Kasvuun vaikuttavat Leiki ja liiku -käyttövuorojen kokovuotistamiskustannukset, sekä siihen liittyvä kumppanuus Espoon telineaitureiden kanssa sekä osa toimitilojen ja sisäisten palvelujen kasvusta. Taloussarviossa on varauduttu myös materiaali-, polttoaineiden- ja energiakustannusten nousuun sekä merellisen ulkoilun tarpeisiin, mm. veneväylien digiviihtoihin ja reittiliikenteen kustannusten kattamiseen.

Toimitilavuokrien kasvu oli noin 2 milj. euroa suurempi kuin perusuran toimitilavuokrien laskennallinen kasvu.

Seuroille myönnettävien vuokra-avustusten kasvuun valtuustoryhmien neuvottelutoimikunta myönsi vuoden 2022 neuvotteluissa vuosille 2023 ja 2024 0,3 milj. euroa. Vuokra-avustuksiin vuodelle 2024 on varattu noin 3,09 milj. euroa. Vuokra-avustuksen osuus on tällä hetkellä noin 34 prosenttia seurojen maksamista hyväksyttävistä vuokramenoista.

Taloudellisesti kestävä Espoo-ohjelman (TakE) mukaiset säästötoimenpiteet ja maksutuottojen lisäykset on otettu vuoden 2024 taloussarviossa ja vuoden 2025 taloussuunnitelmassa huomioon. Vuoden 2024 TakE-säästötoimenpiteiden vaikutus on menojen osalta -0,246 milj. euroa ja tulojen osalta +0,1 milj. euroa. Loput TakE-ohjelman mukaisista tulojen lisäyksistä on keskitetty vuodelle 2025.

Säästötoimenpiteet on joko toteutettu tai niitä jatketaan. Vuonna 2024 alkaa kaksi uutta säästötoimenpidettä; Liikuntapalvelujen oman toiminnan tehostaminen sekä hallinnon HTV-säästö. Koska Liikunnan ja urheilun tulosityksikössä ei ole liikuntajohtajan lisäksi muuta hallinnon henkilökuntaa, tullaan toimenpide vaihtamaan muuksi. Toimenpiteitä tarkastellaan ja suunnitellaan tarkemmin syksyn aikana.

Investoinnit

Liikuntapaikkojen perusparantaminen

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-1 416	-1 416	-1 416	-1 416
Netto	-1 416	-1 416	-1 416	-1 416

Liikuntalautakunnan perusparannusraha käytetään liikunta- ja ulkoiluapaikkojen perusparantamiseen. Niitä ovat muun muassa kenttien aidat ja valot, tekonurmien uusiminen, kuntoratojen kunnostus, kuntoportaat, saariston keittokatokset, uimarantojen kunnostus yms.

Koneet ja kalusto, menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-1 680	-1 500	-1 920	-1 010
Netto	-1 680	-1 500	-1 920	-1 010

Koneet ja kalustossa varaudutaan mm. lähiliikuntapaikkojen ulkoliikuntavälineisiin sekä uusien ja peruskorjattavien tilojen ensikertaiseen kalustamiseen ja liikuntapaikkojen välineistöön. Määrärahoilla varaudutaan tekojäähjelman toteuttamiseen hankkimalla kylmäenergialaitteistoja.

Vuoden 2024 investointisuunnitelmaan kuuluu muun muassa venesatamien laitureiden uusiminen, venesatamien septilaitteet sekä ongelmajättekontit, ulkokuntosalit, liikuntahallien tulostaulut sekä Leppävaaran kentän lämmityksen lämminvaihdin.

Lisäksi hankitaan liikuntavälineitä ja kalusteita Matinkylän liikuntahalliin.

Henkilöstö

Liikunta ja urheilu -tulosyksikön toimintaympäristön keskeiset muutokset ovat uusien kohteiden valmistuminen, digitalisaatio, seuratoiminnan kehittäminen, oman ja ostopalvelutoiminnan jatkuva arviointi sekä koronan tuomat vaikutukset eri palvelualueille.

Henkilöstömäärä ei kasva, ellei yhteistyö hyvinvointialueen kanssa tuo rakenteellisia muutoksia. Lisäksi hankkeet voivat väliaikaisesti lisätä hr-resursseja. Hankkeita hakiessa onkin osattava katsoa hankkeen päättymisen taakse ja miettiä sitä, miten hankkeen tuomaa lisää voidaan jatkaa ilman pysyviä hr-muutoksia.

Toiminnan tehostaminen edellyttää toiminnan muutoksia ja resurssien uudelleen suuntaamista, kun toimintoja yhdistetään ja henkilöstöresursseihin sisältyviä riskejä vähennetään. Henkilöstöresurssien arvioinnissa hyödynnetään lähtövaihtuvuutta, esimerkiksi eläkepoistumaa. Eläkepoistumaan pitää varautua myös hiljaisen tiedon siirtämisellä ja osin siksi teemme vuosina 2023–24 Espoo Liikkuu 2030 visiokirjan päivitystä. Työhön osallistuu koko henkilökunta.

Asukkaiden sekä palvelujen määrän kasvu aiheuttavat jatkuvaa painetta resurssien riittävyyteen. Toimintaympäristön muutoksiin vastataan osaamista jakamalla, yhdessä tekemisellä sekä kiinnittämällä huomio henkilöstön digitaalisiin taitoihin. Myös harkittua kumppanuutta halutaan lisätä esimerkiksi avustusten ohjaavaa vaikutusta lisäämällä. Uusien tehtävien ja vapautuvien vakanssien osaamisprofiilit suunnitellaan osaamistarpeita vastaaviksi ja todellisen työn kuvat aiempaa laaja-alaisemmiksi.

Liikunnanohjaajien ja uimavalvojen saatavuus on vaikeutunut. Tämä vaikuttaa myös ostopalvelujen laajentamiseen ja sen myötä palvelujen kehittämiseen. Uinninopetuksen osalta jatkamme palvelutuoteanalysointia kustannusvaikuttavimman mallin löytämiseksi.

12320 JOHTO JA KEHITTÄMINEN

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Liikunta ja urheilu- tulosityksikkö jatkaa kaksivuotista Modernizing sport to foster a new active generation- hanketta. Hanke päättyy 31.8.2024. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 474 000 euroa ja EU:n osuus 381 000 euroa. Hanke on tärkeä, koska se mahdollistaa e-urheilun, seurayhteistyön ja digitaalisen kulttuurin kehittämisen. Hankkeen arvioitu budjetti vuodelle 2024 on 118 500 euroa, josta omavastuuosuutta on 23 250 euroa. Selvityksessä on jatkohankkeen mahdollisuus. On tunnistettu, että hankkeet ovat tärkeitä toiminnan kehittämisen näkökulmasta.

Tapahtumat

Espoo on saanut positiivista tunnettuutta suurten urheilutapahtumien järjestämispaikkana. Kaupungin kanssa käydään neuvotteluita monien ja erilaisten tapahtumien osalta, joille pyritään löytämään mahdollisuuksia niiden järjestämiseen Espoossa. Lajien kirjo pyritään pitämään laajana, jotta ne puhuttelevat mahdollisimman monia espoolaisia sekä kansallisia että kansainvälisiä vierailijoitakin. Huippu-urheilutapahtumista taitoluistelu, yleisurheilu, koripallo ja tennis on löytänyt Espoosta ”kotipaikkansa”. Leppävaaran ja Tapiolan urheilupuistojen olosuhteita kehitetään yhä paremmiksi myös suurten urheilutapahtumien järjestämispaikoksi.

Varmistuneita yhteistyötapahtumia vuosille 2024–2028:

2024

- Ystäväluistelu 2024 (helmikuu, tarkempaa ajankohtaa ei vielä päätetty)
 - Hockey Day 1.-2.3.2024, Tapiola
 - Hiihdon nuorten SM-kilpailut 8.-10.3.2024, Leppävaara
 - Jääkiekon U18 MM 25.4.–5.5.2024, Espoo Metro Areena ja Vantaan Trio Areena
 - Suunnistuksen SM-sprinttikilpailu 11.5.2024, Tapiola
 - Yleisurheilun SM -viestit, Leppävaara
 - Nuorten PM uinnit 2024 (heinäkuu, tarkempi ajankohta vielä avoin)
 - Judon EM-kilpailut syyskuu 2024, Otahalli
 - Finlandia Trophy Espoo lokakuu, Espoo Metro Areena
- 2025: Kalevan kisat, TeamGym PM 2025 (marraskuu)
2026: Youth Athletics Games 2026, Leppävaara
2028: Jukolan viesti, Ämmäsmäki (kesäkuu)

Markkinointi ja viestintä

Markkinoinnissa ja viestinnässä keskitytään Espoo liikkuu 2030 –strategian mukaisiin painopisteisiin. Etenkin lapset ja nuoret, seniorit sekä terveytensä kannalta liian vähän liikkuvat ovat keskiössä ja näitä ryhmiä tavoitellaan aktiivisesti eri kanavissa. Tärkeimpiä markkinointi ja viestintäkanavia ovat Espoon kaupungin internet, espoo.fi/harrastushaku, some-kanavat (keskeisimmät Facebook ja Instagram), infonäytöt, Wilma, eVaka, Espoo liikkuu- liite (Länsiväylä), mainokset Länsiväylässä ja muut painetut materiaalit. Saavutettavuuden ja moninaisuuden esilletuominen on painopisteenä.

12300 OLOSUHDEPALVELUT

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kumppanuus urheiluseurojen kanssa

Yhteistyö urheiluseurojen kanssa on moninaista. Liikuntapaikkojen valvontaa suoritetaan yhteistyössä urheiluseurojen kanssa. Uusissa ja peruskorjatuissa tiloissa siirrytään ns. omavalvontaan. Olosuhteiden kehittämistä tehdään yhteistyössä, kuten jalkapallo-olosuhteissa. Kiintorastien asennus ja huolto tehdään yhteistyössä Espoon Suunta ry:n kanssa. Satamissa tehdään kumppanuussopimuksia huonokuntoisten laitureiden uusimisessa.

Olosuhteet kehittyvät urheilupuistoissa

Espoonlahden urheilupuistossa valmistuu pesäpallokentän ja tekojään huoltorakennus. Uimahallin osalta valmistelussa uudisrakennus, jonka rakentaminen alkaa Tapiolan uimahallin peruskorjauksen valmistuttua, vuonna 2026.

Tapiolan urheilupuiston katu- ja puistosuunnittelu jatkuu, uusien kenttien ja stadionin rakentaminen alkaa 2025. Uimahallin peruskorjaus alkaa syksyllä 2023, sen odotetaan valmistuvan 2026.

Perkkaan kentälle saadaan siirtokelpoinen huoltorakennus käyttöön tammikuussa.

Leppävaaran urheilupuistossa Kameleonten liikuntahallin viereisen tekonurmen/tekojään rakentaminen alkaa syksyllä 2024, mikäli siihen osoitetaan määrärahat. Lähiliikunta-alueiden rakentaminen alkaa.

Ulkoilu

Oittaaan uimarannan huoltorakennuksen rakentaminen siirtyä edelleen. Rakennuksen uudet suunnitelmat valmistuivat keväällä mutta rakentamisaikataulu on edelleen avoin.

Leirintäalueelle valittu operaattori vetäytyi viime hetkellä hankkeesta eikä uutta toimijaa etsitä tois- taiseksi. Sen sijaan tavoitteena on saada alueen kokonaisuudelle kehittämissuunnitelma, jonka pohjalta alueen asemakaavoitusta voidaan tarvittaessa tehdä. Kehittämissuunnitelmassa pyrkimyksenä ottaa alueen eri toimijoiden tavoitteet ja sovittaa ne yhteen järkevällä, yhtenäisellä tavalla.

Ulkoilureittejä kehitetään yhteistyössä kaupunkitekniikan keskuksen kanssa. Rakentamisohjelman mukaan uusia ulkoilureittejä valmistuu vuosittain muutama kilometri.

Luonnonjääkenttien jäädyttämistä jatketaan. Jäädytettävien kenttien määrää vähennetään asteittain. Hiihtolatujen ylläpito hoidetaan edellistalvien tapaan.

Lähiliikuntaolosuhteita kehitetään rakentamalla uusia suosion saaneita ulkokuntosaleja. Kuntoportaiden suunnittelu ja rakentaminen etenee suunnitelmien mukaisesti (kuntoportaati/vuosi). Elokuussa avattiin uudet kuntoportaati Kabiksenkallion alueelle Olariin.

Merelliset ulkoilupalvelut

Saariston reittiliikennettä kehitetään edelleen ja pyritään löytämään uusia saarikohteita ja parantaa mahdollisuutta vierailu saaristossa. Saariston palveluja parannetaan, muun muassa telttailu- ja grillausolosuhteet ovat parantuneet. Saariston palveluja kehitetään myös veneilijät huomioiden. Stora Herröseen rakennetaan astianpesupaikka palvelemaan veneilijöitä ja telttailijoita.

Saaristoliikennereittien aikatauluja muutetaan siten, että ulkoilusaarissa voi viettää aikaa pitempään. Fillarireitti Otaniemestä Kivenlahteen toteutetaan myös vuonna 2024. Pentalan saaristomuseon liikennettä jatketaan elokuun loppuun.

Satamien huonokuntoisten laitureiden uusimista jatketaan, tavoitteena uusia vähintään kaksi laituria vuosittain. Otsolahteen rakennetaan lisää ekolaitureita täysin kierrätettävästä materiaalista. Suomenojalla uusitaan huonokuntoinen F-laituri. Venekerhojen kanssa tehtävillä kumppanuussopimuksilla edistetään laitureiden uusimista. Saariston metallisia huoltolaitureita puretaan niiden huonon kunnon vuoksi ja huoltolaitureiden tilalle rakennetaan peräpoijupaikkoja, kalliokiinnityspaikkoja ja mammutti ponttonilaitureita. Ponttonilaitureilla turvataan muun muassa saariston huoltoliikenteen sujuvuus. Espoon kaupungin satamien jätteenkäsittelyä ja lakisääteistä lajittelua parannetaan kiertäyspisteillä. Saariston jätteenkäsittelyä kehitetään muun muassa syväkeräysastioilla.

Kaupunki hakee uimarantojen yhteyteen kahvila- ja ravintolayrittäjiä muun muassa Kivenlahteen. Yrittäjän tulee rakentaa uusiin tiloihin myös yleisö WC:t ja uimarantojen valvojen tilat. Klobbenin uimarannan ravintolan rakentaminen aloitetaan vuonna 2023. Hanikan uimarannalle avataan uusi talviuintikohde.

12310 LIIKUNTAPALVELUT

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Seurat ovat toteuttaneet liikuntarakentamista kaupungin myötävaikutuksella. Liikuntapalvelut on edistänyt uusien liikuntapaikkojen syntymistä mm. ostosopimuksin. Liikuntatilojen vuokra-avustus seuroille on tällä hetkellä noin 35 prosenttia toteutuneista vuokratukustannuksista. Matinkylän jääurheilukeskuksen ja Kameleonttien valmistuminen sekä ratsastuskoulujen mukaantulo vaikuttavat merkittävästi nykyiseen noin 35 prosentin vuokratukeen. Vuokra-avustuksen suhteellinen pieneminen lisää eri lajien välistä eriarvoisuutta ja se on uhka kumppanuusmallien lisäämiselle. Myös energiakriisillä voi olla arvaamattomia vaikutuksia.

Koulujen liikuntatilojen ilta- ja viikonloppuaikojen omavalvontaa siirretään edelleen urheiluseuroille kustannustehokkuuden lisäämiseksi. Omavalvontakouluissa mahdollistetaan loma-aikojen ja arkipyhien käyttö. Valvonnan sujuvuus ja turvallisuus vaatii sähkölukkojen sekä valvontakameroiden asentamista kouluille. Omavalvontaa on avattu myös kouluille, joissa on samanaikaisesti sekä liikuntasalin että luokkien iltakäyttöä ja toimintaa pitää laajentaa edelleen. Uudet koulut suunnitellaan omavalvonta huomioiden.

Ohjattua liikuntaa toteutetaan pääsääntöisesti senioreille vahvasti kumppanuuksin ja yhteistyötä hyödyntäen. Erityisesti +75 senioreille suunnattuja ohjattuja liikuntaryhmiä lisätään ja seniorit +68 ostopalvelua lisätään. Senioreiden ja erityisryhmien tavoittamiseen kiinnitetään erityistä huomiota viestinnän ja markkinoinnin keinoin. Erityisryhmien liikuntaa tarjotaan myös yhteistyössä monien eri yhdistysten ja liikuntaseurojen kanssa. Liikuntalautakunta myöntää vuosittain liikuntatoiminta-avustusta erityisryhmille. Vuonna 2023 liikuntatoiminta-avustusta myönnettiin 149 211 euroa.

Terveytensä kannalta liian vähän liikkuville annetaan liikuntaneuvontaa Espoon terveysasemilla. Ohjatut ulkoliikuntaryhmät mahdollistetaan vuodenajat huomioiden. Olarin uimahallissa toteutetaan vesijumpparyhmiä senioreille. Nettijumppien, esimerkiksi Virtuaalisten vesijumppien kautta tavoitetaan myös uusia kohderyhmiä. Nettijumppien avulla esimerkiksi tuolijumppaan osallistuminen on mahdollista mm. palvelukeskuksissa tai kotona. Espoon kaupungin henkilöstölle suunnattuja liikuntaryhmiä toteutetaan ostopalveluna myös virtuaalisina mahdollistaen osallistumisen kaikille työkäisille.

Perheliikunta Töpinöitä laajennetaan. Lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrasteliikuntaryhmiä lisätään alueelliset tarpeet huomioiden. Alakoululaisten WAU-kerhoja järjestetään pääasiallisesti kouluilla heti koulupäivän jälkeen. Tavoitteena on 100 kerhoa. Jumppi -harrasteryhmiä 13-18-vuotiaille lisätään uusilla kumppaneilla. Jumppi-toiminta toteutetaan yhteistyössä espoolaisten urheiluseurojen ja liikunta-alan yritysten kanssa. Jumppi-ryhmillä tarjotaan nuorille maksutonta liikuntaa osana nuorten harrastustakuuta. KULPS-liikuntapolku tarjoaa esikoululaisista kymppiluokkaisille mahdollisuuden tutustua eri liikuntalajeihin ja -paikkoihin. KULPS-liikuntapolku toteutetaan espoolaisten urheiluseurojen ja liikunta-alan yritysten kanssa. KULPS toiminnalle on selvästi lisätarvetta.

Koululaisten loma-aikojen liikuntatarjonnassa painotetaan avointa toimintaa lapsille, nuorille ja perheille. Lasten monilajileiritoimintaa jatketaan Espoonlahdessa ja Leppävaarassa yhteistyössä seurojen kanssa. Tarvetta leirille on myös Keski-Espoon alueella. Koulujen uimaopetusta järjestetään esiopetusoppilaista alakoulujen neljäsluokkalaisiin asti, turvaten tekniikkaryhmät viidennellä ja kuudennella luokalla. Uinnin oppimisvajeen kuromiseksi järjestetään maksuttomia lasten uimakouluja.

Alakouluihin tavoitteena 10 harrasteryhmää ja 120 käyntiä / viikko. Keskiviikon harrasteiltapäivän tarjontaa on tehostettu yläkouluilla 7- 9-luokkien oppilaille. Laadun tarkkailua nostettu, sillä avustusperusteita on muutettu. sekä kouluja ja seuroja aktivoitu toiminnan mainostamiseen. Tavoitteena 1000 kävijää / viikko (sisältäen avoimet- sekä seurojen omat ryhmät).

Matalan kynnyksen harrastemahdollisuuksien kehittäminen, yhdenvertaisuuden ja kotoutumisen edistäminen yhteistyössä seurojen ja eri toimijoiden kanssa.

Koulupalvelujen tilojen käytön poikkitoiminnallinen tehostaminen - omavalvonnan lisääminen. Seura- ja järjestöyhteistyön syventäminen - seuratapaamisten teemoittaminen. Palvelulupauksen ylittäminen.

Lasten ja nuorten harrastemahdollisuuksien monipuolistaminen yhteistyössä kumppaneiden kanssa jatkuu. Liikunta- ja ulkoilupaikeilla tarjotaan osallistumismahdollisuuksia lisäämällä vapaavuoroja monipuolisesti eri liikuntatiloihin seuraharjoittelun ulkopuolelta.

Palveluja kehitetään yhteistyössä seurojen ja yksityisten toimijoiden kanssa. Seurayhteistyössä tähdätään liikunnan arvostuksen nostamiseen yhteisillä ponnistuksilla markkinoinnin, viestinnän ja tapahtumien keinoin. Kestävän kasvatuksen periaatteet huomioidaan myös koko seurakentän osalta. Seuroja kannustetaan ja ohjataan auditoimaan lasten ja nuorten urheilun tähtiseura laatutekijät (täyttää myös eurooppalaisen Sports Club for Health-ohjelman periaatteet). Lisäksi käymme seurojen kanssa keskustelua siitä, miten harrastamisen hinnan kasvu voitaisiin Espoossa pysäyttää.

KASVUN JA OPPIMISEN TOIMIALA

Toiminnan painopisteet talousarviokaudella

Toimialan työ perustuu uuden, syksyllä 2021 käyttöön otetun organisaation yhteisten toimintamallien kehittämiseen. Tuloyksiköt täydentävät ja tukevat toinen toisiaan tarjoten lapsille ja nuorille yhtenäisen kasvun ja oppimisen polun varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta toisen asteen koulutukseen. Henkilöstön hyvinvoinnista, osaamisesta ja saatavuudesta pidetään huolta. Tärkeässä roolissa on vieraskielisten kasvavan osuuden huomioon ottaminen toiminnassa. Oppivelvollisuuden laajentaminen koskee syksystä 2023 lähtien kolmea ikäluokkaa. Kustannustehokkuutta lisätään Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman mukaisesti.

Kasvun ja oppimisen toimiala toteuttaa Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttamista edistämällä lasten ja nuorten kestävää liikkumista, kestävää kulutusta ja kiertotalousajattelua sekä vastuullista kansainvälistä yhteistyötä. Tavoitteen toteuttamista kuvataan tarkemmin tuloyksiköittäin osana palvelut ja toiminnan kehittäminen osiota.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmassa on sitouduttu kustannustason ja investointien sopeuttamiseen vastaamaan kaupungin tulotasoa jaksolla 2024–2025. Palvelutaso ja -tarjonta perustuu väestökasvun tuomaan palvelutarpeeseen, lainsäädäntöön ja ohjelman tavoitteisiin. Toiminnassa pyritään kustannusvaikuttaviin palveluratkaisuihin.

Sopeutuskohteet on määritelty ja tarvittavat toimenpiteet dokumentoitu ja aikataulutettu suunnittelu-kaudelle. Suunnitelmia tarkennetaan toiminnan edetessä. Merkittävimmät sopeutuskohteet liittyvät henkilöstö- ja kiinteistökuluihin. Taloussuunnittelu tuleville vuosille perustuu vuosittaisen mekanistisen tuottavuuskasvuvaatimuksen lisäksi taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman pitkäjänteiselle toteuttamiselle. Ohjelmaa ohjataan kokonaisvaltaisesti, jotta hallitaan sopeutuskohteiden väliset kytkökset ja päällekkäisyydet sekä ajalliset reunaehdot.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023*	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	49 129	42 969	48 460	50 164	52 195
Toimintamenot	-743 835	-781 123	-830 281	-849 818	-884 198
Toimintakate	-694 706	-738 154	-781 821	-799 654	-832 003
Suunnitelmapoistot	4 096	4 108	4 661	5 740	6 044
Tilikauden tulos	-698 802	-742 262	-786 482	-805 394	-838 046

* Muutettu TA = Muutettu talousarvio syyskuun tiedolla

Vuoden 2024 toimintamenojen kehys kasvaa 49,2 milj. euroa eli 6,3 prosenttia vuoden 2023 talousarvioon verrattuna. Toimitilavuokrat kasvavat 19,5 milj. euroa eli 10,9 prosenttia. Tilavuokria kasvatetaan uudet valmistuvat palvelutilat sekä vuokriin sisältyvät indeksitarkastukset. Muut sisäiset palvelut kasvavat 3,2 milj. euroa, joka sisältää muun muassa ICT-laitehankinnat ja -järjestelmät.

Henkilöstömenot kasvavat 13,6 milj. euroa eli 3,6 prosenttia verrattuna vuoden 2023 talousarvioon.

Kasvun ja oppimisen toimialan henkilöstömäärän arvioidaan kasvavan 2 prosenttia vuoden 2024 aikana. Kasvua tapahtuu sekä vakinaisen että määräaikaisten henkilöstön osalta.

Vakituisen henkilöstön määrän arvioidaan olevan vuoden 2023 tasolla. Talousarvion yhteydessä perustetaan 127 virkaa ja toimea sekä muutetaan 16 nimikettä. Uudet virat ja toimet perustavat pääosin oppilasmäärän kasvuun, vammaisopetukseen, erityisopetuksen ja opinto-ohjauksen vahvistamiseen, monikielisen lasten määrän kasvuun, kotouttamiseen, varhaiskasvatuksen uusiin yksiköihin ja johtamisrakenteen uudistamiseen.

Nimikemuutokset kohdistuvat varhaiskasvatuksen henkilöstörakennemuutokseen. Henkilöstön saatavuuden haasteet näkyvät useassa ammattiryhmässä, erityisesti varhaiskasvatuksen henkilöstössä ja koulujen avustajapalveluhenkilöstössä. Saatavuuden haasteet lisäävät vuokratyövoiman käyttöä ja määräaikaisten henkilöstön määrää. Vuoden 2025 osalta henkilöstömäärä ja henkilötyövuodet jatkavat 2 prosentin kasvua.

Tulosityksikön toiminnan ja henkilöstön kehittäminen perustuvat Espoon strategiaan, Koto-tarinaa, opetussuunnitelmiin ja tuloskortin tavoitteisiin. Kasvun ja oppimisen toimialan määrälliset henkilöstöresurssit ja toiminnassa tarvittavat kriittiset osaamistarpeet varmistetaan palvelualueiden osaamisperusteisella henkilöstösuunnittelulla. Priorisoidut kehittämiskohteet ovat johtamisen vahvistaminen ja johtamisen rakenteiden sekä prosessien kehittäminen, systemaattinen osaamisen kehittäminen ja henkilöstökokemuksen ja työntajakuvan kehittäminen, jolla varmistetaan henkilöstöresurssien riittävyys ja henkilöstön saatavuus ja pysyvyys.

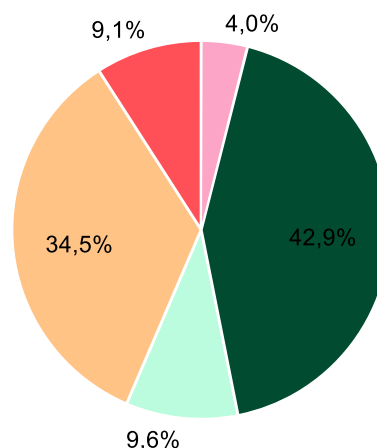
Lisäksi vahvistetaan osallistavaa ja yhdessä tekemisen toimintakulttuuria ja johdetaan moninaisia työyhteisöjä. Henkilöstöresurssien arvioinneissa hyödynnetään henkilöstön lähtövaihtuvuutta ja eläköitymistä. Osaamista kehitetään henkilöstön kehittämisohjelmilla, työssä oppimalla, sosiaalisissa verkostoissa, koulutusten ja valmennusten kautta tulevaisuuden ja muuttuvan työelämän tarpeisiin. Tulosityksiköiden henkilöstösuunnittelu varmistaa, että tulosityksiköillä on riittävät henkilöstöresurssit ja toiminnassa tarvittavat osaamiset vastata kuntalaisten tarpeisiin ja odotuksiin. Erityistä huomiota kiinnetään osaamisperusteiseen henkilöstösuunnitteluun ja ennakoivan henkilöstösuunnittelun toimenpiteisiin, että erityisesti työvoimapula-aloilla saadaan riittävästi henkilöstöä

Toimintamenot tulosityksiköittäin

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Kasvun ja oppimisen esikunta ja yhteiset	29 022	32 868	32 878	33 930	34 609
Suomenkielinen perusopetus	328 462	339 406	356 312	364 050	378 778
Toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut	66 949	74 887	79 461	80 256	81 861
Suomenkielinen varhaiskasvatus	251 632	261 005	286 116	295 313	311 156
Svenska Bildningstjänster	67 769	72 957	75 514	76 269	77 794

TA 2024 Toimintamenojen jakautuminen

- Kasvun ja oppimisen esikunta ja yhteiset
- Suomenkielinen perusopetus
- Toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut
- Suomenkielinen varhaiskasvatus
- Svenska Bildningstjänster

Investoinnit

Koneet ja kalusto, menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-4 179	-4 817	-2 555	-1 295
Netto	-4 179	-4 817	-2 555	-1 295

Koneet ja kalusto on budjetoitu uusien toimitilojen ensikertainen kalustaminen. Kalustamisen määrärahat määritellään talousarviovuosina valmistuvien kohteiden neliöiden mukaan. Vuonna 2024 valmistuvia kohteita ovat Kalajärven koulu, Tiistilän koulu ja päiväkoti, Tähystäjän päiväkoti, Utkens daghem, Viherkallion päiväkoti sekä Tapiolan päiväkodin peruskorjaus.

3101-3104 KASVUN JA OPPIMISEN LAUTAKUNTA

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	40 638	34 959	40 470	41 903	43 599
Toimintamenot	-647 044	-675 298	-721 889	-739 619	-771 795
Toimintakate	-606 406	-640 339	-681 419	-697 716	-728 196
Suunnitelmapoistot	-3 712	-3 717	-4 354	-5 468	-5 849
Tilikauden tulos	-610 118	-644 056	-685 773	-703 184	-734 045

Investoinnit

Koneet ja kalusto, menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-4 059	-4 627	-2 455	-1 245
Netto	-4 059	-4 627	-2 455	-1 245

3101 SUOMENKIELINEN PERUSOPETUS

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikkö toteuttaa osaltaan kaupungin strategiaa eli Espoo-tarinaa ja valtuustokauden tavoitteita. Kasvun ja oppimisen toimialan tulosityksikkönä se rakentaa osaltaan yhtenäistä kasvun ja oppimisen polkua varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta toisen asteen koulutukseen. Tulosityksikön toiminta-ajatuksena on järjestää lapsille ja nuorille oppilaslähtöistä, korkeatasoista ja alueellisesti yhdenvertaista perusopetusta. Toiminnan lähtökohtana on koulutuksellinen tasa-arvo sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Tulosityksikkö toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja toisen asteen toimijoiden kanssa.

Suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikkö tarjoaa laadukasta opetusta esi- ja perusasteella. Laadukkaan opetuksen lähtökohta on oppilaiden hyvinvointi, kiusaamiseen ja väkivaltaan on nollatoleranssi. Toinen ratkaiseva tekijä on hyvinvoiva ja jaksava henkilöstö, jonka saatavuuden parantamiseksi tehdään toimenpiteitä. Tavoitteena ovat oppimistulokset, jotka ovat Suomen kärkitasoa käytävissä olevilla mittareilla. Erityistä huomiota kiinnitetään maahanmuuttajataustaisten lasten oppimistuloksiin, tavoitteena on pienentää eroa kantaväestöön oppimistuloksia nostamalla. Erityisopetusta uudistetaan yhdessä koulujen kanssa niin, että entistä useampi oppilas voi käydä omaa lähikoulua tai oman alueensa koulua. Yhteistyötä suomenkielisen varhaiskasvatuksen kanssa tiivistetään tavoitteena sujuvoittaa oppilaan siirtymistä varhaiskasvatuksesta peruskouluun.

Suomenkielisen perusopetuksen kokonaisoppilasmäärän arvioidaan kasvavan vuoden keskiarvona noin 217 oppilasta (+0,7 prosenttia) vuodesta 2023. Kasvu painottuu yläkoululaisiin. Äidinkielenään kotimaisia kieliä puhuvien oppilaiden määrä vähenee ja muita kieliä puhuvien oppilaiden määrä kasvaa voimakkaasti.

Hiilineutraaliustavoitteen edistäminen on tärkeä osa Espoon perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Aihetta käsitellään monipuolisesti eri oppiaineissa ja aihekokonaisuuksina. Kouluissa kierrätetään jätteitä ja oppilaita kannustetaan liikkumaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti esimerkiksi pyöräillen. Jätteiden lajittelua ja kestävän kehityksen kasvatusta edistetään myös osallistamalla OPH:n "Myötätuulta ja turbulenssia ilmasto- ja kestävyyskasvatukseen" -hankkeeseen.

Opetuksen kehittäminen

Opetuksen kehittämisessä varmistetaan perusopetuksen opetussuunnitelmien ajantasaisuus kansalliset normimuutokset huomioiden. Samalla tuetaan opetushenkilöstön opetussuunnitelmaosaaamista järjestämällä osaamisen kehittämisen tilaisuuksia. Tuetaan koulu yhteisöjen osaamisen ja toimintakulttuurin kehittämistä kehittäjäopettajatoiminnalla. Osaamisen kehittämisessä tärkeinä osaamisalueina ovat kieli- ja kulttuuritietoinen opetus, inklusiiviset toimintatavat sekä digipedagogiikan kehittäminen.

Tieto- ja viestintätekniikka

Tieto- ja viestintäteknologian määräraha sisältää peruskoulujen tietoliikenne-, tietojärjestelmä-, ylläpito- ja tukipalvelukustannukset, tietotekniikkalaitteiden leasing-vuokrat sekä opetushenkilöstön täydennyskoulutuksesta aiheutuvat menot.

Koulujen toimintakulttuuria ja opetushenkilöstön osaamista kehitetään opetussuunnitelmien mukaisesti ja kehitetään oppimisen pilvipalveluiden pedagogista käyttöä.

Oppilaiden käytössä olevien digilaitteiden määrää pyritään edelleen tasavertaistamaan lisäämällä edullisempien päätelaitteiden määrää. Tavoitteena on saavuttaa kaikkien perusopetuksen koulujen osalta laitteiden määrässä suhdeluku 1,5 oppilasta / päätelaite.

Oppimistilojen esitystekniikkaa uusitaan elinkaarivaihdoin. Varaudutaan koulujen muuttoihin ja niistä koituihin muuttokustannuksiin sekä uusien koulujen varustamiseen nykyaikaisella AV-tekniikalla. Ohjelmoinnin, robotiikan ja uusien teknologioiden sekä niihin liittyen maker-tekemisen osaamista edistetään. Mediataitojen osaamista vahvistetaan muun muassa Mediapajan keinoin. TVT-tukea kehitetään etenkin osana DigiOne-toimintaa sekä tekoälyn käytön osaamisessa.

Oppimisen kolmiportainen tuki

Erytisen tuen piirissä opiskelee lukuvuonna 2023–2024 yhteensä 3 067 oppilasta, joista 1 371 oppilasta opiskelee integroituneena yleisopetuksen luokassa ja 1696 oppilasta erityisluokassa. Erytisen tuen oppilasmäärän arvioidaan lievästi kasvavan vuonna 2024.

Lapsen tarvitsema erityinen tuki pyritään järjestämään lapsen edun ja luokkien toimivuuden kannalta mahdollisimman hyvin. Ratkaisu tehdään riittävin resurssein lapsen omassa koulussa, oppilaaksi-ottoalueen sisällä, muuten alueellisesti tai kaupunkitasoisesti. Erytisloukkia ei lopeteta. Erytistä tukea pienryhmissä kohdennetaan etenkin tunne-elämän ja sosiaalisten vaikeuksien hoitamiseen.

Monikulttuuriset opetuspalvelut sekä kansainvälinen opetus

Vieraskielisten oppilaiden määrä suomenkielisessä perusopetuksessa on kasvanut vuodentakaisesta noin 650 oppilaalla eli yli kahdella prosenttiyksiköllä kokonaisoppilasmäärästä. Vieraskielisten oppilaiden määrän kasvun ennakoitaan jatkuvan vahvana myös vuonna 2024.

Oman äidinkielen opetusta järjestetään 1.–9.-luokkalaisille 46 eri kielellä yhteensä yli 5 000 oppilaalle. Osa opetuksesta toteutetaan etä- ja hybridiopetuksena (lähi- ja etäopetus vuorotellen).

Oman äidinkielen opetuksesta saadaan erillistä valtionosuutta pidettyjen tuntien mukaan. Katso-musaineiden opetusta on kehitetty alueellisemmaksi, jotta oppilaiden kuljetustarve toiseen kouluun oman uskonnon tunneille vähenisi merkittävästi ja lähikouluperiaate vahvistuisi.

Valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyneiden oppilaiden tukemista tehostetaan tarjoamalla samanaikaisopetusta omalla äidinkielellä ja tukiopetusta omalla äidinkielellä. Yhteistyötä maahanmuuttajahuoltajien kanssa vahvistetaan kulttuuriohjaajien avulla.

Maahanmuuttajien valmistavaa opetusta järjestetään entistä useammin oppilaan omassa lähikoulussa, jolloin oppilas pääsee heti mukaan lähikoulun sosiaaliseen ympäristöön ja siirtyminen yleisopetuksen ryhmään tapahtuu sujuvasti. Matinkylä-Olarin alueella jatketaan alkuopetuksen inklusiivisen valmistavan opetuksen pilotointia.

Englanninkielistä opetusta järjestetään kahdessa, kaksikielistä (suomi - englanti) opetusta seitsemässä ja ruotsinkielistä kielikylpyopetusta viidessä opetuspisteessä

Iltapäivätoiminta

Perusopetuksen iltapäivätoimintaan osallistuu lukuvuonna 2023–2024 yhteensä noin 4 800 oppilasta. Iltapäivätoiminta järjestetään koulujen tiloissa. Iltapäivätoiminnan palveluntuottajat saavat koulujen tilat käyttöönsä korvauksetta.

Toiminta järjestetään pääosin ulkopuolisten palveluntuottajien toimesta ostopalveluna ja pieneltä osin avustettuna toimintana. Lisäksi osassa kouluista iltapäivätoiminta järjestetään koulun omana toimintana. Talousarvioehdotus sisältää iltapäivätoiminnan kaikille paikkaa hakeneille, sekä 1. ja 2. luokan oppilaille, että sitä vanhemmille erityisen tuen oppilaille.

Lukuvuonna 2023–2024 kehitysvammaisten ja autististen lasten aamu- ja iltapäivähoitoon osallistuu 264 oppilaista. Hoitoa toteutetaan 16 koululla. Loma-ajan hoitoa on toteutettu keskitetysti, syys-, joului-, talvi- ja kesälomilla. Vuonna 2023 kesällä loma-ajan hoitoa oli 8 eri koululla ja siihen osallistui yhteensä 169 oppilasta. Järjestämisvastuu hoidosta siirtyi 1.1.2023 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Hoidon toteuttaminen jatkuu entiseen tapaan kouluilla.

Opiskeluhoolto

Yhteistyön kehittämistä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa kehitetään edelleen. Otetaan käyttöön poissaloihin puuttumisen malli, joka on kehitetty yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Tavoitteena on, että opiskeluhoollon palvelut jatkuvat siirtymävaiheen yli sujuvasti ilman katkoksia. Toimivat palvelut varmistetaan hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyörakenteilla.

Syrjäytymisen ehkäisyyn pyritään panostamaan entistä varhemmin yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskelun keinoin sekä opinto-ohjausta tehostamalla. Harrastustoimintaa peruskouluissa lisätään harrastamisen Suomen mallin avulla. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi yläkoulussa järjestetään joustavaa perusopetusta (JOPO) sekä työelämäpainotteista opetusta (TEPPO).

Poikkeusoloista aiheutuneen oppimis- ja hyvinvointivajeen paikkaamista jatketaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö jatkaa yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämisen tukemista kahdella valtionavustuksella, joista toisen käyttöaika päättyy vuoden 2024 kesällä ja toisen vuoden 2025 kesällä.

Kehittämishankkeet

Vuonna 2024 on perusopetuksessa käynnissä useita valtionavustuksilla toteutettavia kehittämishankkeita, joista merkittävimmät ovat koulutuksellisen tasa-arvon edistämisen sekä yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittäminen sekä koulu yhteisöön sitoutumisen kehittäminen. Kaikkien hankkeiden yhteenlaskettu budjetoitu kustannus on 7,0 milj. euroa.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo ohjelman toteuttaminen etenee suunnitellusti. Tärkeimpiä vuonna 2024 toteutuvia toimenpiteitä ovat yleinen henkilöstösäästö, kouluyksiköiden koon kasvattaminen, väistötiloista luopuminen, ICT-laiteiden yksikköhinnan pienentäminen sekä pienistä kouluyksiköistä luopuminen. Edellä mainittujen toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu valtuustokauden loppuun asti.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Suorite			Suorite	Suorite
	TA23	TA24	M%	25	26
Esiopetus	260	198	-23,7 %	160	160
Yleisopetus 1-6	17 333	17 238	-0,5 %	16 700	16 353
Yleisopetus 7-9 (suko)	8 193	8 749	6,8 %	8 944	9 195
Valmistava ja maahanmuuttajien määräaikainen opetus ryhmässä	822	969	17,9 %	1 019	1 069
Erytisopetus 9v., ryhmämuotoinen (suko)	1 672	1 245	-25,5 %	1 245	1 245

Suomenkielisessä perusopetuksen yleisopetuksessa luokilla 1-6 lapsimäärä vähenee hieman vuonna 2024 0,5 prosenttia verrattuna vuoteen 2023 ja yleisopetuksen luokilla 7-9 lapsimäärä odotetaan kasvavan 6,8 prosenttia vuodesta 2023 vuoteen 2024. Valmistavien ryhmien määrä jatkaa kasvamista ja kasvua vuodelle 2024 odotetaan 17,9 prosenttia verrattuna vuoteen 2023. Palkankorotukset ja toimitilojen vuokrankorotukset nostavat palvelutuotteiden kustannuksia ja yksikköhintaa.

Henkilöstö

Suomenkielisen perusopetuksen henkilöstömäärä syyskuussa 2023 on 3627. Määrän arvioidaan hieman pienenevän vuonna 2024 vuoteen 2023 verrattuna.

Vakinaisessa työsuhteessa työskentelee syyskuussa vuonna 2023 2563 henkilöä. Määräaikaisessa virka ja/tai työsuhteessa työskentelee 1064 henkilöä. Tämän lisäksi suomenkielisessä perusopetuksessa työskentelee työllistämistuella työllistettyjä ja oppisopimussuhteisia opiskelijoita yhteensä 51 henkilöä.

Suomenkielisen perusopetuksen henkilöstömäärään on vuonna 2023 vaikuttanut monikielisten oppilaiden määrän kasvu ja tästä aiheutunut valmistavien ryhmien perustamisen tarve. Uusia toimia ja virkoja esitetään kaupunginhallitukselle joulukuussa 2023 perustettavaksi 46 kpl. Nimikemuutoksia ei tulosityksikössä esitetä joulukuun kaupunginhallitukselle. Uusien virkojen ja toimien perustamisen taustalla on määräaikaisten opettajien ja ohjaajien sijaisten vakinaistaminen. Uusien toimien avulla pyritään vähentämään henkilöstövuokrausta ja korvaamaan omalla henkilökunnalla. Alakoululaisten määrä on vähentynyt ja yläkoululaisten oppilaiden määrä kasvaa vajaalla 300 oppilaalla. Yläkoululaisten oppilaiden tarpeet eroavat alakoululaisten tarpeista siten, että varsinkin uusien lehtoreiden tarve kasvaa seuraavien vuosien aikana. Koulujen johtamista vahvistetaan koulujen koon kasvassa kahdella rehtorin ja viidellä virka-apulaisrehtorin viralla. Uusien toimien avulla myös henkilöstövuokrausta vähennetään ja korvataan omalla henkilökunnalla. Tämän avulla henkilöstöä saadaan sitoutettua nykyistä paremmin.

Henkilöstön saatavuusongelmat ovat näkyvissä vakinaisen ja määräaikaisten erityisluokanopettajien ja erityiskoulunkäynninopettajien rekrytoinnissa. Haasteita on ilmennyt myös muiden määräaikaisten opettajien ja ohjaajien rekrytoinneissa.

Tulosityksikön toiminnan ja henkilöstön kehittäminen perustuvat strategiaan, opetussuunnitelmiin ja tuloskortin tavoitteisiin. Tulosityksikön henkilöstön osaamisen kehittämisen painopisteet vuonna 2024 ovat oppilaiden monimuotoisuuden huomioiminen, koulun roolin muuttumiseen yhteiskunnassa vaurautuminen sekä osallisuuden vahvistaminen. Henkilöstösuunnittelussa kiinnitetään huomiota läpileikkaavasti monimuotoisuuden lisäämiseen niin henkilöstön osaamisen kuin henkilöstörakenteenkin suhteen. Osallisuuden lisäämisellä tavoitellaan oppilaiden vuorovaikutuksen lisäämistä sekä segregaaation ennaltaehkäisyä.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	17 525	15 413	17 708	18 309	19 050
Toimintamenot	-328 462	-339 406	-356 312	-364 050	-378 778
Toimintakate	-310 938	-323 993	-338 604	-345 741	-359 728

Opetuksen henkilöstömäärärahat kasvavat vuoteen 2023 verrattuna. Kasvu sisältää palkkatason nousun ja osin oppilasmäärän kasvun ja oppilasarakenteen muutoksen yläkoululaisten ja monikielisten oppilaiden osuuksien kasvaessa. Yleisopetuksen keskimääräisen laskennallisen ryhmäkoon arvioidaan nousevan 14,2 oppilaasta noin 15,6 oppilaaseen. Koulunkäynnin ohjaajien määrärahoja sopeutetaan vastaavalla tavalla kuin opetuksen määrärahoja. Tarvikemäärärahat pysyvät oppilasta kohden vuoden 2023 tasolla. Koulukohtaisessa budjetissa koulut saavat suunnata saamansa kokonaisresurssit oman tarveharkintansa mukaan opetukseen, avustajapalveluihin ja oppimateriaaleihin.

Tilakustannukset kasvavat noin 8,2 milj. euroa vuoteen 2023 verrattuna. Vuonna 2024 otetaan käyttöön Tiistilän koulu, Kilon koulu ja Kalajärven koulu. Kalajärven koulun käytössä olleista siirtokelpoisista tiloista luovutaan. Pitkän tähtäimen tavoite on kasvattaa peruskoulujen yksikkökokoja, sillä oppilaskohtaiset kustannukset ovat isossa kouluyksikössä pienemmät ja erikoisluokkatilojen käyttöaste parempi kuin pienessä koulussa.

3104 TOISEN ASTEEN KOULUTUS JA NUORISOPALVELUT

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Suomenkielisen toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen tuloksyksikkö tarjoaa nuorten kasvua edistäviä oppimis- ja osallistumismahdollisuuksia sekä nuorisotyön palveluja. Koulutuspalvelujen osalta tuloksyksikkö vastaa suomenkielisen lukiokoulutuksen järjestämisestä sekä perusopetuksen jälkeisen oppivelvollisuuden toteutumisesta Espoossa. Lasten ja nuorten hyvinvointi on toiminnan keskiössä. Palvelut tuotetaan yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja toimijoiden kanssa.

Hiilineutraalius on sekä oppimisen tavoite että toimintatapa lukioissa. Espoon lukioille on luotu yhteinen kestävä kehityksen kurssi. Otaniemen lukio järjestää vuosittain valtakunnallisen Nollapäätöpäivän. Sen lisäksi tammikuussa 2024 valmistuva uusi Matinkylän lukiorakennus toteutetaan hiilineutraaliuden periaatteita noudattaen. Jokaisessa lukiossa kierrätetään jätteitä ja nuoria kannustetaan liikkumaan kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti esim. pyöräillen.

Lukiokoulutus

Espoossa on 10 suomenkielistä lukiota, joissa opiskelee noin 6 590 opiskelijaa (2022: 6 198). Kaikissa lukioissa on yleislinja sekä osassa painotus tai erityinen koulutustehtävä. Etelä-Tapiolan lukio tarjoaa IB-koulutusta, ja lisäksi Otaniemen ja Tapiolan lukioissa on myös erityistehtävään liittyvä kansallinen kehittämistehtävä.

Lukuvuoden 2023–2024 opiskelijaksi oton aloituspaikkamääräksi kasvun ja oppimisen lautakunta päätti 2 118, mikä on 66,3 prosenttia perusopetuksen päättävästä ikäluokasta (2022–2023: 2 079, 66 %). Lautakunnan päätöksen mukaisesti lukioon pääsyn edellytyksenä Espoossa oli lukuaineiden keskiarvo vähintään 7,0. Yhteishaussa toteutunut alin keskiarvo (kesäkuun tilanne) oli 7,45 (2022: 7,58).

Ikäluokan kasvun takia aloituspaikkojen määrä kasvaa lähivuosina huomattavasti, mikäli jatkossakin lukiopaikkoja varataan 66 %:lle ikäluokasta. Lukioiden opiskelijamäärä kasvaa lähivuosina keskimäärin 250 opiskelijalla vuodessa.

Vaikka vuonna 2024 opiskelijamäärä kasvaa 4,6 prosenttia, opetusta pystytään tarjoamaan yhteensä noin 350 kurssia (vuosiviikkotuntia) vähemmän kuin vuonna 2023, ja laskennallinen ryhmäkoko kasvaa 23,1 opiskelijasta 25,5 opiskelijaan.

Lukiokoulutuksen kehittämistä ohjaavat useat valtakunnalliset uudistukset. Lukiokoulutuksen lainsäädäntöä sekä opetussuunnitelmia uudistettiin vuosina 2019–2021. Lakiuudistukset velvoittavat koulutuksen järjestäjiä lisäämään oppiainerajat ylittävää opiskelua, opinto-ohjausta ja kansainvälistä toimintaa sekä toimimaan yhteistyössä korkeakoulujen kanssa. Sen lisäksi laki tuo opiskelijoille oikeuden erityisopetukseen sekä yo-kokeiden rajattomaan uusimiseen.

Samaan aikaan opetussuunnitelmauudistuksen kanssa astui voimaan laajennettu oppivelvollisuus sekä maksuton toinen aste. Uudistuksen toteuttamiseen liittyy lisääntyvää hallinnollista työtä sekä kustannuksia, joiden täysimääräinen korvaaminen valtionhallinnon toimesta on epävarmaa.

Vuonna 2023 hyväksytyn uuden hallitusohjelman mukaisesti lukiokoulutuksessa panostetaan valtakunnallisesti opinto-ohjaukseen ja moniammatilliseen tukeen. Lisäksi hallitus säättää lukiolaisille oikeuden tukiopetukseen. Koulutuksen järjestäjille lankeavien kustannusten määrä ei ole tiedossa.

Espoon lukiokoulutuksen visiossa 2025 painotetaan oppimista, hyvinvointia ja kotouttamista. Näitä tavoitteita tukevat kaikki lukiokoulutuksen hankkeet, joista tällä hetkellä merkittävin on OKM:n Laatu- ja saavutettavuusohjelman toimeenpanoon saatu 580 000 euron valtionavustus vuosille 2023–2024. Laadukas lukiokoulutus – silta nuorten tulevaisuuteen -hankkeessa on tavoitteena luoda Espoon lukiokoulutuksen laatukäsikirja, johon kootaan laadukkaan oppimisen edellytykset. Hankkeessa toteutetaan myös kokeiluja, joissa ehkäistään lukiolaisten henkistä kuormitusta, lukio-opintojen venymistä ja keskeyttämistä sekä tuetaan maahanmuuttotaustaisten oppijoiden opintoja ja ohjausta. Hankkeessa pilotoidaan lukiopajamallia, jonka tavoitteena on ehkäistä lukio-opintojen keskeytymistä ja tukea opiskelijan toimintakykyä, sekä jatketaan vuonna 2022 käynnistettyä kulttuuriohjaajamallin hyödyntämistä.

Perusopetuksen jälkeisen oppivelvollisuuden toteutuminen

Lukiokoulutuksen lisäksi tulosityksikkö vastaa toisen asteen koulutuksen kaupunkitasoisesta koordinoinnista, johon liittyy kaupunkitasoinen vastuu perusopetuksen jälkeisen oppivelvollisuuden toteutumisesta. Oppivelvollisuuslain mukaan asuinkunta on vastuussa niistä oppivelvollisista nuorista, jotka eivät perusopetuksen jälkeen pääse tai hakeudu jatkokoulutukseen. Nuoria ohjataan opiskelun piiriin, ja tarvittaessa heille tehdään opiskelupaikan osoittamispäätös. Toiminnasta vastaa tulosityksikön koulutuspalvelualue, joka toimii yhteistyössä muun muassa Ohjaamotalon toimijoiden, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian ja Ammattiopisto Liven kanssa. Perusopetuksen päättäviä oppivelvollisia oli Espoossa vuonna 2023 noin 3 200.

Nuorisopalvelut

Nuori Espoo -toiminnan pohjana toimivat nuorten osallisuus, kiva tekeminen yhdessä kavereiden kanssa, aikuisten aika arjessa, sekä tuki nuorille pulmatilanteissa. Nuorisopalvelujen toiminnan pääasiallisena kohderyhmänä ovat 12–17-vuotiaat nuoret. Kesätoiminnassa kohderyhmä on 9–17-vuotiaat, ja Ohjaamotalon palvelut kohdentuvat alle 30-vuotiaisiin nuoriin.

Nuorisopalvelut edistävät Nuori Espoo Suuntaamo 1.3:n mukaisesti vuonna 2024 kaikessa toiminnassa erityisesti seuraavia tavoitteita: digitaalinen nuorisotyö, kansainvälinen nuorisotyö, kestävä nuorisotyö, nuorten mielen hyvinvointi, nuorten osallisuus- ja vaikuttamistoiminta sekä yhdenvertaisuustyö. Lisäksi nuorisopalvelut osallistuvat aktiivisesti espoolaiseen, suomalaiseen sekä eurooppalaiseen nuorisopoliittiseen keskusteluun ja palvelujen kehittämiseen.

Nuorisopalveluille on myönnetty valtionavustuksena erityisavustusta kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen. Espoossa koulunuorisotyöhanke on alkanut vuonna 2023 ja se jatkuu vuoden 2024 loppuun sekä valtionavustuksella että omalla rahoituksella. Koulunuorisotyössä toimii neljä nuorisonohjaajaa, jotka sijoittuvat kahdeksalle Keski- ja Pohjois-Espoon koululle.

Nuorisopalvelut on saanut Erasmus+-akkreditoinnin vuonna 2023, mikä edesauttaa nuorten ja nuorisotyöntekijöiden kansainvälistä liikkuvuutta Erasmus+-ohjelman tukemana. Vuonna 2024 nuorisopalvelut toimivat vastaanottajaorganisaationa viidelle vapaaehtoiselle nuorelle. Työntekijöiden liikkuvuutta toteutetaan suunnitelman mukaisesti.

Nuorisopalveluissa tarkastellaan mahdollisuutta laajentaa mopotoimintaa Pohjois-Espooseen, mikä edellyttää toiminnalle soveltuvan tilan löytymistä alueelta. Gräsan nuorisotilan toiminta jatkuu nuorisopalvelujen avoimena toimintana. Opinmäen kampuksella Suurpellossa aloitetaan uudelleen alueellinen nuorisotyö.

Peruskoulun jälkeisen oppivelvollisuuden tukemista vahvistetaan Ohjaamotalolla, kun toimintaa varten perustettu uusi suunnittelijan vakanssi otetaan käyttöön vuoden 2024 alusta. Jatkamme pääkaupunkikuntien kanssa nuorten väkivallan ehkäisy -hanketta Helsingin kaupungin saaman valtionavustuksen turvin. Jatkamme vuonna 2023 yläkouluilla alkanutta toimintaa vakavien ja pitkittyneiden kiusaamis- ja väkivaltatilanteiden ratkaisemiseksi. Etsivä nuorisotyö jatkuu nykyisin resurssein.

Nuorten työllistymistä tuetaan kesä- ja yritysseteleillä, joihin ovat oikeutettuja vähintään 15 vuotta ja enintään 19 vuotta täyttävät espoolaiset, ja heille kesäseteleitä myönnetään vuoden 2023 tasoisesti. Lisäksi saatujen perintöjen turvin vuonna 2024 kesäseteli myönnetään kaikille vuonna 2007 syntyneille espoolaisille.

Nuorisoyhdistyksille maksettavien avustusten määrä pysyy ainakin vuoden 2023 tasolla. Nuorisovaltuuston toimintaa tuetaan osoittamalla tehtävään kahden nuorisotyön koordinaattorin työpanos.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Lukiokoulutuksen Taloudellisesti kestävä Espoo –ohjelman tavoitteita ovat tehostaminen henkilöstömenoista, sijaisten käytöstä, erilliskorvauksista, JoTo-projektista, DigiOne-projektista, johtokuntien lakkauttamisesta ja matkakustannuksista sekä isompien yksiköiden hyödyntäminen. Vuoden 2023 tehostamisvelvoite on 316 000 euroa, mikä on kohdennettu yleisiin henkilöstömenoihin siten, että lukioille on jaettu opetusresurssia yhteensä 96 vuosiviikkotuntia vähemmän suhteessa perusuraan. Vuoden 2024 tehostamisvelvoite on 431 000 euroa, ja siitäkin suurin osa kohdistuu opetukseen.

Nuorisopalvelujen TakE-tavoitteet vuodelle 2024 ovat avustustulojen lisääminen 70 000 eurolla, matka- ja majoituskustannusten vähentäminen ja säästövapaiden purkaminen 6 000 eurolla sekä seinättömän ja monikanavaisen nuorisotyön kehittämisen kautta säästöä 60 000 euroa.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Suorite			Suorite 25	Suorite 26
	TA23	TA24	M%		
Yleislukiokoulutus	5 747	6 023	4,8 %	6 134	6 353
Alueellinen nuorisotyö (oma/muu)	149 802	164 102	9,5 %	166 100	166 100

Palkankorotukset, opiskelijamäärän lisääntyminen, oppivelvollisuuden laajentaminen ja toimitilavuokrien kasvu nostavat yleislukiokoulutuksen kustannuksia ja yksikköhintaa. Nuorisopalveluissa nuorten kohtaamiskertojen määrä on jo kuluvana vuonna ylittänyt koronavuosia edeltäneen tason, ja kun kaikki vuonna 2023 saatua 12 uutta nuorisonohjaajan vakanssia on täytetty, kohtaamiskertojen määrän odotetaan vuonna 2024 kasvavan 9,5 prosenttia.

Henkilöstö

Lukiokoulutuksen päätoimisen opetushenkilöstön määrä vuonna 2023 on noin 390 henkilöä. Lukio- koulutukseen esitetään neljää (4) vakinaista kulttuuriohjaajan tointa reagoimaan Espoon kaupungin strategiseen tavoitteeseen edistää kotoutumista. Lukiokoulutukseen esitetään 18 uutta lehtorin virkaa vastaamaan opiskelijamäärän kasvuun sekä uudistetun lukiolain veloitteeseen erityisopetuksen ja opinto-ohjauksen tehostamiseksi. Lukiokoulutukseen esitetään myös yhtä (1) yhteisöohjaajan tointa lukiopajatoimintaan, jonka tarkoituksena on vastata oppivelvollisuuden laajentamisen tuomiin veloitteisiin ja tukea koulutuksen läpäisyä. Lisäksi vuonna 2024 lukiokoulutuksessa aloittaa yksi (1)

uusi virka-apulaisrehtorin tehtävä, jonka tarkoituksena on tukea Otaniemen lukion virkarakennetta ja laadukasta johtamista. Ennusteiden mukaan opiskelijamäärä kasvaa ainakin vuoteen 2028, mutta TakE-tavoitteen mukaisesti henkilöstömäärä kasvaa opiskelijamäärää maltillisemmin.

Nuorisopalveluissa on vuonna 2023 palvelussuhteita noin 118, ja vuonna 2024 henkilöstön määrä kasvaa yhdellä vakituisella henkilöllä. Uusi vakituinen toimi osoitetaan oppivelvollisuuden laajentamiseen.

Tulosityksikön toiminnan ja henkilöstön kehittäminen perustuvat Espoon strategiaan, opetussuunnitelmiin ja tulostietojen tavoitteisiin. Tulosityksikön henkilöstön kehittämisen painopisteitä ovat lukiokoulutuksen osalta osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, LOPS21 tavoitteiden syventäminen sekä nuoruuden tukeminen. Näillä pyritään vastaamaan tunnistettuihin toimintaympäristön muutoksiin. Osaaminen on tärkeää tunnistaa ja kaikilla on oltava mahdollisuus kehittyä. Nuorisopalveluiden osalta keskeisenä painopistealueena on nuorten moninaisuuden tunnistaminen ja nuorisotyön monipuolistuminen kaikkien nuorien saavutettavissa olevaksi, yhtenäisen kasvun ja oppimisen polun tukeminen nuorisotyöllisin keinoin sekä nuorisotyöllisen osaamisen vahvistaminen ja kehittäminen.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	1 818	552	1 422	1 530	1 592
Toimintamenot	-66 949	-74 887	-79 461	-80 256	-81 861
Toimintakate	-65 131	-74 335	-78 039	-78 726	-80 269

Tulosityksikön menoja lisäävät palkankorotuksista sekä uusien vakanssien käyttöönotosta aiheutuvat henkilöstökustannukset. Toimitilavuokrat kasvavat 2,8 milj. euroa (17,4 %), mikä johtuu Matinkylän lukion valmistumisesta, opiskelijamäärän kasvun vaatimasta lisätilojen vuokraamisesta ja vuokrankorotuksista. Lisäksi tulosityksikön sisäisten palvelujen ostot kasvavat 1,3 milj. euroa, mikä johtuu pääasiassa kolmannelle maksuttoman lukiokoulutuksen piiriin tulevalle ikäluokalle Tietohallinnon kautta hankittavista tietokoneista.

Tulosityksikölle varataan investointimäärärahaa 0,7 milj. euroa vuoden 2024 alussa valmistuvan Matinkylän lukion ensikertaiseen kalustamiseen ja 0,2 milj. euroa muuhun kalustamiseen.

3102 SUOMENKIELISEN VARHAISKASVATUKSEN TULOSYKSIKÖ

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Varhaiskasvatus on osa kasvatus- ja koulutusjärjestelmää ja lapsen oppimisen polkua. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toiminnan lähtökohtana on lapsuuden arvostaminen, lasten hyvinvointi ja perheiden tarpeisiin vastaaminen. Suomenkielinen varhaiskasvatus tarjoaa ja kehittää lasten ja heidän perheidensä tarpeiden mukaisia, monimuotoisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluita.

Espoossa varhaiskasvatusta järjestetään kunnan omissa päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa, palvelusetelipäiväkodeissa, ostopalvelupäiväkodeissa sekä yksityisen hoidon tuella toimivissa päiväkodeissa.

Avoimessa varhaiskasvatuksessa asukaspuistojen määrää voi vähentyä, koska avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen ei ole kunnalle lakisääteinen velvoite.

Tavoitteena on, että yksityinen ja julkinen varhaiskasvatus muodostavat toimivan kokonaisuuden perheiden valinnat ja alueellinen tasapuolisuus huomioon ottaen. Perhe voi halutessaan valita myös kotihoidon tuen.

Espoossa oli vuoden 2022 lopussa 19 541 varhaiskasvatusikäistä (10kk-6 v) suomen- ja vieraskielistä lasta. Tavoitteena on, että lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen jo ennen esiopetusvuotta. Kolme vuotta täyttäneiden ikäluokissa varhaiskasvatuksen osallistumisaste on jo yli 90 prosenttia, jolloin osallistumisasteen kasvu toteutuu erityisesti alle 3-vuotiaiden osalta. Vuonna 2024 osallistumisasteen arvioidaan olevan 81,9 prosenttia.

Alle 3-vuotiaiden sekä tukea tarvitsevien ja vieraskielisten lasten määrä ja osuus kasvaa varhaiskasvatuksessa. Tämä lisää henkilöstötarvetta ja kustannuksia sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatusyksikön johtajan tehtävä on nykyisellään kuormittava ja hallinnollisen työn määrä on lisääntynyt. Useimmissa varhaiskasvatusyksiköissä on edelleen käytössä varajohtajamalli, jossa varajohtaja toimii lapsiryhmätyön ohella pienimuotoisesti myös hallinnollisissa tehtävissä johtajan rinnalla. Elokuusta 2023 alkaen suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on pilotoinnin jälkeen otettu käyttöön apulaisjohtajamalli muutamassa varhaiskasvatusyksikössä. Tavoitteena on lisätä kokoaikaisia apulaisjohtajia suuriin johtamiskokonaisuuksiin vuonna 2024. Samalla varajohtajien ja joissakin tapauksissa varhaiskasvatusyksikön johtajien määrä vähenee. Varhaiskasvatusyksikön johtamistyötä kehitetään aktiivisesti.

Hallitusohjelmaan sisältyy muun muassa varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen, tasa-arvorahoituksen määrärahatason vakiinnuttaminen ja yksityisen hoidon tuen hoitorahan korottaminen sekä varhaiskasvatuksen palvelusetelistä säätäminen. Hallitusohjelman vaikutuksia Espoon varhaiskasvatukseen ei ole mahdollista ennakoita käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Varhaiskasvatuksen kehittäminen

Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on, että jokainen lapsi voi oppia, kasvaa ja kehittyä omaan parhaimpaansa ja että lapset ja heidän huoltajansa kokevat yhteisöissämme osallisuutta, turvallisuutta ja oppimisen iloa. Espoolaisessa varhaiskasvatuksessa korostuvat inklusion ja kestävästä kehityksen mukaiset arvot. Kasvun ja oppimisen toimialan keskeisenä tavoitteena on varmistaa

varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa yhtenäiset opinpolut. Tavoitteet ja kehittämisen painopisteet tarkennetaan Espoo-tarinan ja valtuustokauden tavoitteiden mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta ja sen kehittäminen pohjautuvat varhaiskasvatussuunnitelmaan ja esiopetukseen opetussuunnitelmaan. Kehittämisessä painottuu vuonna 2024 edelleen lasten kolmitasoisien tuen toteuttaminen, joka tuli uutena asiana sekä varhaiskasvatussuunnitelmaan että varhaiskasvatuslakiin. Lakimuutoksen ja tuen kuntalisten sekä palvelusetelin kertomien myötä tukea saavien lasten määrään arvioidaan kasvavan sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa.

Yksityisen varhaiskasvatuksen vetovoimaa varmistetaan kehittämällä palvelusetelin käytettävyyttä, markkinointia ja yksityisen varhaiskasvatuksen kanssa tehtävää yhteistyötä. Tulosidonnainen palveluseteli mahdollistaa perheille tasavertaisemman mahdollisuuden valita lapselleen yksityinen varhaiskasvatus kunnallisen vaihtoehdon rinnalla.

Lasten ja huoltajien vaikutusmahdollisuuksia kehitetään. Vuoden 2024 loppupuolella toteutetaan pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen asiakaskysely, jonka tuloksia päästään hyödyntämään yksiköissä vuoden 2025 aikana. Kysely toteutetaan sekä kunnallisissa että yksityisissä varhaiskasvatusyksiköissä.

Kehittämishankkeet

Varhaiskasvatuksessa toteutetaan monimuotoista pedagogista kehittämistoimintaa, jossa hyödynnetään valtion avustuksia ja hankerahoitusta. Valtion rahoituksen osalta kehittämistoiminnan kustannukset eivät sisälly suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvioon.

Valtion avustukset mahdollistavat esimerkiksi segregaatien vaikutusten vähentämisen sekä oppimis- ja hyvinvointierojen tasaamisen. Lisäksi avustusten turvin voidaan tukea kehittämistyötä ja henkilöstön osaamista huomioiden varhaiskasvatuksen työvoimapula ja sen aiheuttama osaamisvajae. Ajankohtaista kehittämisessä on erityisesti inklusiivisen toimintakulttuurin kehittäminen, lapsen tuen järjestäminen sekä lapsen eheän oppimispolun rakentuminen.

Järjestelmäkehitys

Varhaiskasvatuksen toimintajärjestelmä eVakaa kehitetään yhdessä Tampereen, Turun ja Oulun kanssa. Vuoden 2023 kehittämiskohteina ovat palveluohjauksen viestintä, tulotietojen päivitysmuistutus, esiopetuksen erityisen tuen päätös, lapsen henkilökohtainen oppimisen suunnitelma, tuen pedagogisten asiakirjojen lomake-editori, loma-aikojen tarpeen ilmoittaminen ja raportoinnin kehittäminen. Vuoden 2024 kehittämiskohteet priorisoidaan neljän kaupungin kesken vuoden 2023 aikana.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaa on toteutettu etupainotteisesti. Ohjelman toteuttaminen sisältyy vuoden 2024 talousarvioon. Ohjelmaa toteutetaan pääosin edistämällä lasten siirtymää kalliimmasta palvelumuodosta edullisempaan sekä luopumalla pienistä ja epätarkoituksenmukaisista tiloista. Osa tavoitteista on jo toteutunut, kuten avointen päiväkotien toiminnan yhdistäminen asukaspuistoihin.

Palvelutuotteet Varhaiskasvatuksen palvelut

Palvelutuote	Suorite			Suorite	Suorite
	TA23	TA24	M%	25	26
Varhaiskasvatus päiväkodissa alle 3-v. lapsi (oma tuotanto)	2 415	2 550	5,6 %	2 530	2 500
Varhaiskasvatus ja esiopetus päiväkodissa 3-6 v. lapsi (oma tuotanto)	9 313	9 396	0,9 %	9 540	9 564
Yksityisen hoidon tuki (suva)	1 580	1 490	-5,7 %	1 370	1 100
Lasten kotihoidon tuki (suva)	3 015	2 820	-6,5 %	2 690	2 550
Lasten tuen palvelut (suva)	1 530	1 565	2,3 %	1 590	1 630
Lasten kielen ja kulttuurin tuen palvelut	4 120	4 312	4,7 %	4 441	4 575
Palveluseteli	1 650	1 855	12,4 %	2 105	2 505

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen päiväkodissa omana toimintana toteuttavan varhaiskasvatuksen lapsimäärän arvioidaan kasvavan vuonna 2024. Alle 3-vuotiaiden osuus kasvaa 5,6 prosenttia vuoden 2023 talousarvioon nähden. 3-vuotta täyttäneiden kasvun arvioidaan olevan maltillisempaa, koska ikäluokasta suurempi osuus on jo varhaiskasvatuksessa. Yksityisen hoidon tuella olevien lasten määrän arvioidaan vähenevän ja palvelusetelillä tuotettavan varhaiskasvatuksen kasvavan muun muassa sen takia, että uudet yksityiset päiväkodit toimivat pääosin palvelusetelillä. Kotihoidon tuen lapsimäärän arvioidaan vähenevän. Lasten tuen sekä kielen ja kulttuurin tuen palveluiden lapsimäärä kasvaa edelleen.

Kunnalliset varhaiskasvatuspalvelut

Kunnallista varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa ja hoitajan kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa. Vuonna 2024 kunnallisissa päiväkodeissa ennakoidaan olevan keskimäärin 11 946 lasta ja perhepäivähoidossa (hoitajan kotona tapahtuva perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito) 366 lasta.

Avointa varhaiskasvatusta järjestetään asukaspuistoissa ja kerhoissa. Asukaspuistoissa pienille koululaisille on mahdollisuus maksulliseen välipalaan lukuvuoden aikana. Avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistojen määrää voi vähentyä, koska avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen ei ole kunnalle lakisääteinen velvoite.

Yksityiset varhaiskasvatuspalvelut

Yksityisen varhaiskasvatuksen (palveluseteli, yksityisen hoidon tuki, ostopalvelu) lasten kokonaismäärä kasvaa. Tavoitteena on nostaa tasaisesti yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta. Yksityisen varhaiskasvatuksen kasvun toteutuminen riippuu palveluntuottajien ratkaisuista sekä perheiden valinnoista.

Kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen palvelujen kustannukset eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Kunnan oman toiminnan kustannuksiin sisältyvät kaikki palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset (bruttokustannukset), joista asiakasmaksu- ja muita tuloja ei ole vähennetty. Yksityisen hoidon tuen kustannuksiin sisältyy vain Espoon asiakkaille maksama tuki ja palvelusetelillä Espoon maksama osuus palvelusetelin maksimiarvosta. Niistä puuttuvat palveluntuottajan asiakkailta perimät asiakasmaksut sekä mahdollinen lisämaksu palvelusetelipäiväkodeissa.

Varhaiskasvatus palvelusetelillä

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa toimii 26 palvelusetelipäiväkotiä (1.9.2023 tilanne). Merkittävä osa päiväkodeista on aiemmin toiminut Espoossa yksityisen hoidon tuella. Vuonna 2024

palvelusetelipäiväkodeissa ennakoitaan olevan keskimäärin 1 855 lasta. Uusia yksityisiä päiväkojeita on rakenteilla Perusmäkeen ja Kuurinkallioon Espoon keskukseen. Niiden toiminta alkanee elokuussa 2024.

Yksityisen hoidon tuki

Yksityisen hoidon tukea maksetaan perheille, jotka valitsevat lapselleen yksityisen varhaiskasvatuksen tai palkkaavat työsopimussuhteisen hoitajan hoitamaan lasta. Espoon kaupunki rahoittaa lakisääteiset tuet ja kuntalisät. Kela tekee indeksitarkastuksen vuosittain lakisääteisiin tuen osiin. Kuntalisien muutoksesta vuonna 2024 päättää kaupunginhallitus kasvun ja oppimisen sekä Svenska rum-lautakuntien esityksestä.

Espoossa maksetaan lakisääteisten tukien lisäksi yksityisen hoidon tuen kuntalisia seuraavasti: Espoo-lisä lakisääteiseen hoitorahaan 1.8.2023 alkaen:

	Varhaiskasvatus	Alle 3-v.	3–5-v.
<i>Päiväkoti tai ryhmäperhepäiväkoti</i>		730 €/kk	482 €/kk
<i>Perhepäivähoitajan kotona tapahtuva varhaiskasvatus</i>		350 €/kk	210 €/kk
<i>Perheen kotiinsa palkkaama työsopimussuhteinen hoitaja</i>		560 €/kk	200 €/kk
	Esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus	Esiopetusikäinen lapsi	
	<i>Kaikki varhaiskasvatusmuodot</i>	120 €/kk	

Espoo-lisä tulosidonnaiseen hoitolisään:

100 €/kk niille lapsille, joista maksetaan lakisääteisen tuen tulosidonnaista hoitolisää.

Espoossa maksetaan yksityisen hoidon tuen sisaruslisää perheen toisesta lapsesta lukien perheille, joilla on useampi kuin yksi lapsi varhaiskasvatuksessa. Lisäksi maksetaan yksityisen hoidon tuen toimipaikalle 5-vuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen kuntalisää.

Espoo-lisien maksamisen ja yksityisten palveluntuottajien hyväksymisen ehtona on, että palveluntuottaja järjestää sekä osa-aikaista että kokoaikaista varhaiskasvatusta. Perheen palkkaaman työsopimussuhteisen hoitajan työajan tulee olla yli 20 tuntia viikossa (ei sisaruslisää).

Esiopetuksesta suoritettava korvaus esiopetuksen järjestämispaikaksi hyväksytyille yksityisille päiväkodeille on 510 euroa/kk/esiopetuksessa oleva lapsi ajalta 1.8.2024 - 31.5.2025.

Ostopalvelut

Suomenkielinen varhaiskasvatus ostaa varhaiskasvatusta kilpailutetuilta päiväkodeilta. Lisäksi Espoossa on päiväkojeita, joilta palvelu ostetaan vuosisopimuksella. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti vuosisopimuksella toimivia ostopalvelupäiväkojeita kannustetaan organisoimaan toimintansa siten, että ne voisivat tulevaisuudessa siirtyä joko yksityisen hoidon tuen tai palvelusetelin piiriin. Vuonna 2024 ostopalveluissa ennakoitaan olevan 720 lasta.

Lapsen tuen sekä kielen ja kulttuurin tukemisen palvelut

Osa lapsista tarvitsee tavanomaisen varhaiskasvatuksen lisäksi tuen palveluja ja/tai lasten kielen ja kulttuurin tukemisen palveluja. Näihin sisältyy muun muassa varhaiskasvatuksen erityisopettajien ja kieli- ja kulttuuriopettajien toiminta sekä avustamispalvelut.

Lasten tuen sekä kielen ja kulttuurin tukemisen palveluja tarvitsevien lasten määrä kasvaa. Lisäksi suurempi osa tukea tarvitsevista lapsista tarvitsee pedagogisen tuen lisäksi hoidollisia tai rakenteellisia tukitoimia.

Huomioidaan päiväkotien alueellisesti erilaisia haasteita tasoittamalla eroja myönteisen erityiskohtelun keinoin.

Esiopetus

Oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuotena lapsen on osallistuttava vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Valmistavan opetuksen tarpeessa oleville esiopetusikäisille lapsille järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta. Esiopetusta järjestetään Espoon esiopetuksen järjestämispaikoiksi hyväksytyissä kunnallisissa, palveluseteli- ja yksityisissä päiväkodeissa. Esiopetusta ja valmistavaa opetusta varaudutaan järjestämään yhteensä 2 800 lapselle päiväkodeissa tai koulujen tiloissa. Lisäksi suomenkielinen perusopetus järjestää esiopetusta noin 300 lapselle. Esiopetuksen lapsimäärät ja kustannukset sisältyvät kunnallisten sekä yksityisten päiväkotien kustannuksiin. Suurin osa näistä lapsista on myös esiopetukseen liittyvässä varhaiskasvatuksessa.

Lasten kotihoidon tuki

Lasten kotihoidon tukea voivat saada perheet, joilla on alle 3-vuotias lapsi. Kotihoidon tukea voidaan maksaa ottovanhemmille myös 3 vuotta täyttäneestä lapsesta ajanjaksolta, joka päättyy, kun vanhempainrahakauden alkamisesta on kulunut kaksi vuotta. Tukeen kuuluu lakisääteinen kotihoidontuki ja harkinnanvarainen kuntalisä (Espoo-lisä). Kela tekee indeksitarkastuksen vuosittain lakisääteisiin tuen osiin.

Alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmat voivat saada myös ns. joustavaa hoitorahaa työaikansa palkattomaan lyhentämiseen. Pienten koululaisten (1–2 lk) vanhemmille työajan palkattomasta lyhentämisestä voidaan maksaa osittaista hoitorahaa.

Kotihoidon tuen kuntalisänä maksetaan Espoo-lisää 160 €/kk alle 1 v 6 kk ikäisestä perheen nuorimmasta lapsesta. Perheen muut lapset voivat osallistua varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Espoo-lisään ja sen ehtoihin ei esitetä muutosta vuodelle 2024.

Espoossa on lisäksi käytössä kaksi harkinnanvaraista muuta kotihoidon tuen Espoo-lisää:

- Niin sanottu monikkoperheille suunnattu tuki, jos perheeseen on syntynyt tai otettu ottolapseksi samanaikaisesti useampi kuin yksi lapsi. Monikkoperheille maksetaan kunnallisena lasten kotihoidon tukena 160 euroa kuukaudessa normaalin vanhempainrahakauden jatkeeksi käytetyiltä päiviltä. Tuki maksetaan toisesta samanaikaisesti syntyneestä tai ottolapseksi otetusta lapsesta alkaen.
- Ottovanhemmille maksetaan kotihoidon tuen Espoo-lisää 160 euroa kuukaudessa ajanjaksolta, joka päättyy, kun vanhempainrahakauden alkamisesta on kulunut 1,5 vuotta tai lapsi aloittaa koulun.

Henkilöstö

Varhaiskasvatuksen perustana on henkilöstön laaja-alainen osaaminen, jolla edistetään lasten kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Työyhteisöjä kehitetään oppiviksi ja välittäviksi ja henkilöstöä kannustetaan jatkuvaan työn ja ammattitaidon kehittämiseen.

Espoon kunnallisessa varhaiskasvatuksessa työskentelee noin 3 000 työntekijää. Lisäksi käytetään henkilöstövuokrausta ja lyhytaikaisia sijaisia varmistamaan lakisääteinen toiminta.

Kilpailu osaavasta kasvatus-, opetus- ja hoitohenkilöstöstä on kiristynyt. Varhaiskasvatuksen ja koulujen henkilöstön saannissa olevat ongelmat edellyttävät erityisiä lisätoimia etenkin valtiovaltalta. Toteutamme aktiivista vaikuttamista koulutuspaikkojen riittävyden edistämiseen. Käytämme monimuotoisia rekrytointi- ja henkilöstön palkitsemistapoja. Henkilöstön urapolkuja tuetaan myöntämällä palkallista vapaata tutkintotavoitteiseen opiskeluun sekä korvataan esimerkiksi kasvatustieteen perusopintojen kustannuksia.

Osallistutaan kaupunkitasoiseen henkilöstön saatavuuden edistämisen ohjelmatyöhön. Jatketaan kannustuslisän (160 €/kk, 350 henkilölle) maksamista myönteisenä erityiskohteluna kriteerit täyttävien päiväkotien henkilökunnalle. Kriteereinä on pienalueen korkea työttömyysaste, korkea vieraskielisten varhaiskasvatukseen osuus sekä ainoastaan perusasteen koulutuksen suorittaneiden osuus asukkaista. Lisäkriteerinä on vieraskielisten lasten osuus päiväkodissa.

Päiväkotien henkilöstörakenteen muuttamista jatketaan, mutta muutoksen toteuttamista on hidastettu osana henkilöstön saatavuuden edistämisen ohjelmaa. Päiväkotien kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olevan henkilöstön kokonaismäärä kasvaa uusien päiväkotien käynnistymisestä ja lapsimäärän kasvusta johtuen. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviä lisätään suunnitelmallisesti varhaiskasvatustyksiköihin.

Varhaiskasvatustyksikön johtajan tehtävä on nykyisellään kuormittava ja hallinnollisen työn määrä on lisääntynyt. Useimmissa varhaiskasvatustyksiköissä on edelleen käytössä varajohtajamalli, jossa varajohtaja työskentelee lapsiryhmätyön ohella pienimuotoisesti myös hallinnollisissa tehtävissä johtajan rinnalla. Elokuusta 2023 alkaen suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on pilotoinnin jälkeen otettu käyttöön apulaisjohtajan tehtävä muutamassa varhaiskasvatustyksikössä. Uusilla apulaisjohtajilla ei ole vastuullaan omaa lapsiryhmää, jolloin he pystyvät antamaan täyden panoksensa yksikön johtamiseen ja hallinnolliseen työhön. Tavoitteena on lisätä kokoaikaisia apulaisjohtajia suuriin johtamiskokonaisuuksiin vuonna 2024. Samalla varajohtajien ja joissakin tapauksissa varhaiskasvatustyksikön johtajien määrä vähenee. Varhaiskasvatustyksikön johtamistyötä kehitetään aktiivisesti.

Vakinaisen henkilöstön lakisääteisestä ja muusta täydennyskoulutuksesta huolehditaan. Määräaikaisen vailla varhaiskasvatuksen koulutusta olevan henkilöstön varhaiskasvatusosaamisen kehittämistä edistetään muun muassa hyvällä perehdyttämällä, ohjauksella ja opastamisella. Kannustetaan henkilöstöä varhaiskasvatustyöhön soveltuvan tutkinnon suorittamiseen. Henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	21 295	18 994	21 340	22 064	22 957
Toimintamenot	-251 632	-261 005	-286 116	-295 313	-311 156
Toimintakate	-230 337	-242 011	-264 776	-273 249	-288 199

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion laadinnassa on otettu huomioon Taloudellisesti kestävä Espoo-ohjelman (TakE) säästötavoitteet.

Varhaiskasvatuksen tulot kasvavat 12,4 prosenttia. Tulot koostuvat pääosin asiakasmaksutuloista. Osana TakE-ohjelmaa osa-aikaisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksua varaudutaan korottamaan 1.8.2024 alkaen.

5-vuotiaiden 20 viikkotunnin maksuton varhaiskasvatus jatkuu toimintavuonna 2024–2025. Siten kaikilla espoolaislapsilla on mahdollisuus osallistua 20 viikkotunnin maksuttomaan varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen yhteensä kahden vuoden ajan ennen perusopetuksen alkamista.

Menot kasvavat 9,6 prosenttia palkankorotusten, toimitilavuokrien, ateriapalvelujen, indeksikorotusten, uusien yksiköiden perustamisen sekä lasten määrän kasvun myötä. Menojen kasvu kohdentuu kunnalliseen sekä yksityisenä että palvelusetelillä tuotettavaan päiväkotitoimintaan.

Vuokratyöhön on varauduttu vuoden 2023 käyttösuunnitelman tasolla. Henkilöstöä hankitaan vuokratyönä lyhytaikaisiin sijaisuuksiin sekä tilanteissa, jolloin pitkäaikaisempaan sijaisuuteen tai vakinaiseen tehtävään ei ole saatu rekrytoitua henkilöstöä muulla tavalla.

Yksityisen hoidon tuki ja kotihoidon tuki sisältävät sekä lakisääteisen tuen että kuntalisien kustannukset. Lakisääteisten tukien indeksikorotuksiin on varauduttu kolmella prosentilla. Kansaneläkelaitos ilmoittaa indeksitarkistuksen vaikutuksen euromääriin loppuvuodesta 2023 ja ne tulevat voimaan 1.1.2024. Sama kolme prosentin korotus on varauduttu toteuttamaan 1.8.2024 alkaen yksityisen hoidon tuen Espoo-lisiin ja palvelusetelin enimmäisarvoon.

Investoinnit

TakE-ohjelman mukaisesti varhaiskasvatuksen palveluverkkoa kehitetään kasvattamalla päiväkotien yksikkökokoja ja luopumalla epätarkoituksenmukaisista ja pienistä varhaiskasvatustiloista. Näin hillitään kustannusten kasvua, lisätään tilojen käytön joustavuutta sekä toiminnan laatua. Investointien suunnittelussa otetaan huomioon koko varhaiskasvatuksen palveluverkko yksityiset varhaiskasvatuspalvelut mukaan lukien.

Leppävaaraan PPP-hankkeena toteutettavat Perkkaan ja Kilon päiväkodit valmistuvat loppuvuodesta 2023. Toiminta alkaa vuoden 2024 alkupuolella.

Vuonna 2024 valmistuvat uudet yksiköt Leppävaaraan Viherkallion päiväkotit, Matinkylä-Olariin Tiistilän päiväkotit ja koulu, Espoonlahteen Tähestäjän päiväkotit ja Kaukalahden Kurttilaan Aarrekartan päiväkotit. Lisäksi on varauduttu elinkaarta jatkavien, peruskorjauksessa ja remontissa olevien kohteiden ensikertaiseen varustamiseen.

Vuonna 2025 valmistuu Hösmärinpuiston päiväkodin laajennus ja Kalajärven päiväkodin korvaavat uudet tilat. Vuonna 2026 on valmistumassa Niipperin päiväkodin peruskorjaus.

3200 SVENSKA RUM -LAUTAKUNTA

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ruotsinkielisten sivistyspalvelujen tulosityksikkö tarjoaa laadukkaita palveluja, jotka antavat espoolaisille tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen, kehittämiseen, hyvinvointiin sekä mielekkääseen ja kestäväan arkeen ruotsin kielellä. Tulosityksikkö vastaa ruotsinkielisen opintopolun jatkuvuudesta yhdistämällä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ruotsinkielisen työväenopiston palvelut. Lisäksi tulosityksikkö vastaa osaltaan perusopetuksen jälkeisen oppivelvollisuuden toteuttamisesta sekä ruotsinkielisestä nuoriso- ja kulttuuritoiminnasta, iltapäivätoiminnasta ja taiteen perusopetuksesta. Tulosityksikkö tekee yhteistyötä kaupungin muiden yksiköiden ja koulutuksen järjestäjien kanssa.

Tulosityksikössä eri toimintamuodot työskentelevät yhdessä saavuttaakseen kustannustehokkaita ratkaisuja ja muodostaakseen pohjan espoolaisten ruotsinkieliselle arjelle elämän eri vaiheissa. Toiminta tukee ja vahvistaa Espoon kaksikielistä kulttuuriperintöä. Ruotsinkieliset sivistyspalvelut tarjoaa espoolaisille mahdollisuuden tutustua ruotsinkieliseen kulttuuriin tekemällä ruotsinkielisestä toiminnasta näkyvää ja helposti saavutettavaa. Palveluja tuotetaan moniammatillisen yhteistyön ja hyvin koordinoitujen toimintojen puitteissa.

Ruotsinkielisten sivistyspalvelujen toiminta on vakiintunutta. Toimintaympäristön muutokset edellyttävät tulosityksikön strategian päivittämistä Espoo-tarinan puitteissa. Ruotsinkielisten sivistyspalveluiden yhteisenä tavoitteena tuleville vuosille on turvata kaikille lapsille, oppilaille ja opiskelijoille laadukas ja yhdenvertainen oppiminen varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella, yksiköstä ja ryhmästä riippumatta, sekä tarjota ja kehittää laadukkaita kulttuurin, nuorisotoiminnan ja vapaan sivistystyön palveluja asiakaslähtöisesti yhdessä espoolaisten kanssa. Johtajien tavoitteena on yhdessä henkilöstönsä kanssa luoda yksikkö, jonne kaikki haluavat tulla. Työyhteisön vahvistamiseksi jokaisen työntekijän on määriteltävä toimenpiteet, joilla lisätään työn iloa ja mielekkyyttä sekä omassa työssä että koko työyhteisössä. Seuraavan valtuustokauden strategiatyö on aloitettu.

Ruotsinkielisten sivistyspalvelujen johtajien osaamisen kehittämisellä vahvistetaan edellytyksiä arjen johtamiseen tulevaisuutta silmällä pitäen. Johtajien viestintäosaamista on välttämätöntä kehittää muun muassa yhteiskunnassa tapahtuvien muutosten takia. Tekoäly, AI, on merkittävä työkalu muun muassa tekstien luomisessa, ja tulee muuttamaan sekä työtä että opetusta. Johtajien ja henkilöstön on kehitettävä osaamistaan. On tärkeää ymmärtää tekoälyn merkitys työkaluna, ja miten se parhaiten tukee päivittäistä työtä ja opetusta.

DigiOnen käyttöönottoa tukevaa määrätietoista työtä jatketaan. Mattlidens skola -koulu toimii ruotsinkielisten sivistyspalvelujen pilottiyksikkönä. Valmistellaan tarvittavat muutokset erilaisissa prosesseissa, ohjeistukset ynnä muut osana DigiOnen käyttöönottoa, ja tuetaan henkilöstön osaamista erilaisilla jatkokoulutuksilla ja työpajoilla. eVakan jatkokehittämistyö on käynnissä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön puute on edelleen akuutti, mikä aiheuttaa sen, että ruotsinkielisten sivistyspalveluiden täytyy työnantajana arvioida ja kehittää tapoja hallita arjen työtä sekä rekrytoida henkilöstöä. Innovatiivisten ratkaisujen keksiminen, kaupungin tukipalvelujen tuen lisääminen ja aktiivinen yhteistyö varhaiskasvatus- ja opetushenkilöstöä kouluttavien yksiköiden kanssa on välttämätöntä. Oppilaanohjaajien, erityisluokanopettajien, erityisopettajien ja matemaattisten aineiden lehtorien puute on huomattava.

Iltapäivätoiminta järjestetään omana toimintana neljässä koulussa ja ostopalveluna kuudessa koulussa. Ostopalveluna järjestettävässä iltapäivätoiminnassa on ollut haasteita, ja ruotsinkieliset sivistyspalvelut tulee arvioimaan ja analysoidaan, miten iltapäivätoiminta voidaan jatkossa järjestää.

Jatketaan Mattlidenin koulukeskuksen korttelin asemakaavan valmistelua samoin kuin korvaavan päiväkodin suunnittelua kortteliin. Espoonlahdessa sijaitseva korvaava päiväkoti, Utkikens daghem, otetaan käyttöön syksyllä 2024.

Ruotsinkielisillä sivistyspalveluilla on käynnissä noin viisitoista valtion rahoittamaa hanketta toiminnan kehittämiseksi eri alueilla. Hankkeissa kehitetään muun muassa esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen yhteistä oppilashuoltoa sekä kestävästä kehitystä tukevaa toimintaa. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhdenvertaisuutta on tuettu valtionavustuksella jo vuosia. Kaupunki on myös saanut avustusta koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasaamiseen.

Espoon ruotsinkielisen työväenopiston toiminta on kehittynyt myönteisesti. Etäopetus, jota kehitettiin pandemian aikana, on edelleen yksi opetuksen toteuttamisvaihtoehdoista. Nykytilan säännöllinen arviointi on jatkokehitystyön perusta. Espoolaisten kiinnostus toimintaa ja kursseille osallistumista kohtaan toimii pohjana kurssitarjonnan ja tilojen suunnittelulle. Tavoitteena on käyttää tiloja kustannustehokkaasti ja asiakasystävällisesti.

Avoin nuorisotyö tarjoaa toimintaa sekä nuorisotila Unkanissa että netissä. Lisäksi toimintaa järjestetään paikoissa, joissa nuoret liikkuvat, esimerkiksi skeittipuistoissa. Nuoriso-ohjaajat järjestävät myös kohdennetumpaa toimintaa, kuten tytöille tarkoitettuja ryhmiä ja graffitikerhoja. Koulunuorisotyötä kehitetään yhdessä suomenkielisten palveluiden kanssa.

Espoon Ohjaamotalo tarjoaa ohjauspalveluja alle 30-vuotiaille nuorille, ja ruotsinkielisten sivistyspalveluiden nuoriso-ohjaajilla on säännölliset työvuorot Ohjaamotalon Starttipisteessä. Espoon ruotsinkielistä etsivää nuorisotyötä hoitavat sekä Sveps/Practicum että oma etsivä nuoriso-ohjaaja, joka työskentelee Espoon Ohjaamotalossa ja osallistuu etsivään nuorisotyöhön yhteistyössä suomenkielisten nuorisopalveluiden kanssa. Nuorten tieto- ja neuvontapalveluja ostetaan UngInfo/Luckanilta ja ruotsinkielisiä nuorten työpajoja Sveps/Practicumilta.

Ruotsinkieliset sivistyspalvelut tarjoavat ruotsinkielistä kulttuuria eri kohderyhmille, ensi sijassa lapsille, nuorille ja senioreille. Konserteja, esityksiä ja näyttelyitä tarjotaan Tuuliniityssä, mutta myös muualla Espoossa. Ruotsinkieliset sivistyspalvelut on mukana Kulttuurikurkkauksessa, Kulpsissa ja Kulttuuriketjussa, jotka tarjoavat taidetta ja kulttuuria Espoon päiväkodeille, kouluille ja palveluasumisen yksiköille. Toimiva yhteistyö eri toimijoiden kanssa on edellytys sille, että espoolaisille voidaan tarjota kulttuurielämyksiä monipuolisesti myös ruotsiksi.

Musik institutet Kungsvägen -musiikkiopisto (MIK) tarjoaa taiteen perusopetusta ja ammattiin valmistavaa musiikin alan koulutusta ruotsiksi.

Ruotsinkieliset sivistyspalvelut osallistuvat omalta osaltaan Espoon hiilineutraaliustavoitteeseen. Varhaiskasvatussuunnitelma ja opetussuunnitelmat sisältävät kestävästä kehityksen näkökulmia ja kestävä elämäntapa nähdään opetuksen lähtökohtana. Ekologista kestävästä kehityksestä edistetään mm. lajittelemalla jätettä yksiköissä. Lapsiin ja nuoriin luodaan uskoa että toimimalla kestävästi he voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Suorite			Suorite	Suorite
	TA23	TA24	M%	25	26
Kunnallinen varhaiskasvatus päiväkodissa alle 3-v. lapsi (svebi)	346	346	0,0 %	354	354
Kunnallinen varhaiskasvatus ja esiopetus päiväkodissa 3-6 v. lapsi (svebi)	1 016	1 016	0,0 %	1 008	1 008
Yleisopetus 1-6 svebi	1 899	1 866	-1,7 %	1 815	1 750
Yleisopetus 7-9 svebi	913	961	5,3 %	978	975
Yleislukiokoulutus, svebi	559	604	8,1 %	613	613

Palvelutuotteiden suorit määrä kasvaa lukion yleisopetuksessa noin 8 prosenttia vuodelle 2024. Tämän jälkeen kasvun odotetaan tasaantuvan. Perusopetuksen suorit määrät hieman laskevat, mutta oppilasarakenne muuttuu niin että vuosiluokkien 7-9 oppilasmäärä kasvaa ja 1-6 laskee. Kehityssuunta on samanlainen jatkuvuudelle. Varhaiskasvatuksen suorit määrät ennustetaan säilyvän nykyisellä tasolla, kuitenkin niin että pienten lasten määrä hieman kasvaa.

Yksikköhinnat kasvavat palkankorotusten, toimitilavuokrakustannuksien sekä sisäisten erien vaikutuksesta. Päiväkotien henkilöstömitoitus perustuu lakiin, mutta pitkällä tähtäimellä tavoitteena on tehostaa toimintaa ottamalla käyttöön isompia yksiköitä. Perusopetuksessa ja lukiossa opetusryhmien kokoja tarkistetaan yksikköhintojen kasvujen hillitsemiseksi. TakE-toimenpiteet vaikuttavat myös alentavasti yksikköhintoihin.

Henkilöstö

Tulosityksikön henkilöstömäärä ja henkilötyövuodet pysyvät samalla tasolla. Varhaiskasvatuksessa 1.8.2018 voimaan astunut varhaiskasvatuslaki muuttaa henkilöstörakennetta ja nostaa pedagogisia osaamisvaatimuksia.

Varhaiskasvatuksen henkilöstöpulan jatkuminen aiheuttaa sen, että ruotsinkielisten sivistyspalveluiden täytyy työnantajana arvioida ja kehittää tapoja hallita arjen työtä ja rekrytoida henkilöstöä. Innovatiiviset ratkaisut, kaupungin tukipalvelujen tuen lisääminen ja aktiivinen yhteistyö varhaiskasvatus- ja opetushenkilöstöä kouluttavien yksiköiden kanssa ovat välttämättömiä. Oppilaanohjaajien, erityisluokanopettajien, erityisopettajien ja matemaattisten aineiden lehtorien puute on huomattava.

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	4 644	4 360	4 340	4 487	4 669
Toimintamenot	-67 769	-72 957	-75 514	-76 269	-77 794
Toimintakate	-63 125	-68 597	-71 174	-71 782	-73 125
Suunnitelmapoistot	-214	-391	-307	-273	-194
Tilikauden tulos	-63 340	-68 988	-71 481	-72 055	-73 319

Vuoden 2024 talousarviokehitys kasvaa 3,5 prosenttia, eli 2,6 miljoonaa euroa, verrattuna vuoden 2023 tarkistettuun talousarvioon. Talousarvion menolisäykset johtuvat pääosin palkankorotuksista, toimitilavuokrista, lukion opiskelijamäärän kasvusta sekä ateriapalvelujen ja sisäisten palvelujen hintojen noususta. Talousarvion menovähennykset liittyvät pääosin yksinomaan kalenterivuodelle 2023 myönnettyihin määräaikaisiin määrärahoihin sekä opetuksen palkkojen sopeuttamiseen talousarviokehityksessä pysymiseksi. Talousarviovuoden aikana toteutetaan Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaa (Take) koskeva valtuustopäätös.

Sisäisten palvelujen määrärahojen muutokset ovat mielekästä tarkistaa vain tulosityksikkötasolla, koska menojen kohdentaminen tulosityksikön eri tehtäväalueille poikkeaa aiemmasta. Toimitilavuokrat kasvavat vuonna 2024 yhteensä 1 miljoonaa euroa eli vajaat 6 prosenttia vuoden 2023 talousarvioon verrattuna. Uutena toimitilana talousarviossa on lokakuussa käyttöön otettava Utkikens daghem -päiväkoti, joka korvaa päiväkodit Klippans daghem, Skepparbackens daghem ja Kongsbergs daghem. Sisäisten palvelujen hinnankorotukset ovat yhteensä 0,2 miljoonaa euroa eli kasvu on 4 prosenttia.

Vuoden 2024 talousarvion tulotavoite pienenee 0,5 prosenttia. Muutos kattaa Take-ohjelman mukaiset iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen korotukset sekä varhaiskasvatusmaksujen tulojen muutokset.

Investoinnit

Koneet ja kalusto, menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-120	-190	-100	-50
Netto	-120	-190	-100	-50

Take-ohjelman mukaisesti palveluverkkoa kehitetään tehostamalla tilojen käyttöä, kasvattamalla yksikkökokoja ja luopumalla epätarkoituksenmukaisista ja pienistä tiloista silloin kun se on mahdollista. Näin hillitään kustannusten kasvua, lisätään tilojen käytön joustavuutta sekä toiminnan laatua.

Vuoden 2024 investointitalousarvioon sisältyy Utkikens daghem -päiväkodin varustamiseen varattuja määrärahoja. Päiväkoti on tarkoitus ottaa käyttöön lokakuussa. Jatketaan Mattlidenin koulukeskuksen korttelin asemakaavan valmistelua.

32000 RUOTSINKIELISET SIVISTYSPALVELUT -TULOSYKSIKKÖ

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ruotsinkieliset sivistyspalvelut valmistelee asiat lautakunnalle ja toimeenpanee lautakunnan päätökset. Tulosityksikkö johtaa strategista työtä sekä vastaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen ja vapaan sivistystyön toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä sekä ruotsinkielisestä nuoris- ja kulttuurityöstä. Tulosityksikkö tuottaa yleisiä suunnittelu- ja hallintopalveluja, koordinoi eri tehtäviä ja vastaa tulosityksikön henkilöstön osaamisen kehittämisestä. Tulosityksikkö vastaa kasvatuksen ja opetuksen digitarinan toimeenpanosta. Kaupunki tukee Musikinstitutet Kungsvägen -

musiikkiopistoa (MIK), joka tarjoaa taiteen perusopetusta ja ammattiin valmentavaa koulutusta ruotsiksi. Yhteistyötä kehitetään siten, että useammat lapset ja nuoret voivat tutustua musiikkiopiston toimintaan.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	334	-	-	-	-
Toimintamenot	-4 672	-2 728	-3 060	-3 078	-3 122
Toimintakate	-4 338	-2 728	-3 060	-3 078	-3 122

Tulosityksikön määrärahaan sisältyy lautakunnan ja hallinnon menot, taiteen perusopetus sekä ICT ja muut sisäiset hallinnolliset ostopalvelut. Taiteen perusopetuksen avustus on yhteensä 0,6 milj. euroa ja se jakaantuu toiminta-avustuksiin ja tilavuokriin. ICT:ssä panostetaan muun muassa koulujen ja päiväkotien opetusteknologian kehittämiseen. ICT:hen varataan tulosityksikössä yhteensä 2,5 milj. euroa.

Tehtäväalueen talousarvio kasvaa 0,3 miljoonalla eurolla johtuen etupäässä talousarvion sisäisten palvelujen uudelleenkohdentumisesta tulosityksikössä ja niiden hintamuutoksista. Talousarviossa on otettu huomioon sisäisten menojen muutosten lisäksi vain palkankorotukset sekä henkilösivukulujen muutokset.

32010 PERUSKOULUT

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ruotsinkielisiä kouluja vuosiluokille 1–4 on yksi, vuosiluokille 1–6 viisi, vuosiluokille 1–9 kolme. Pienryhmäopetusta järjestetään Finno skola -koulun vuosiluokille 1–9 sekä vuosiluokille 7–9 Lagstads skola -koulussa. Oppilaat voivat osallistua joustavaan perusopetukseen Mattlidens skola -koulussa. Esikouluryhmät on sijoitettu samaan tilaan tai sen läheisyyteen, jossa perusopetusta järjestetään, mikä tukee lapsen opintopolun jatkuvuutta.

Iltapäivätoimintaa järjestetään vuosiluokille 1–2 sekä erityisen tuen piirissä oleville vanhemmille oppilaille.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	1 150	1 138	1 168	1 168	1 216
Toimintamenot	-33 773	-35 397	-35 842	-36 592	-37 287
Toimintakate	-32 623	-34 259	-34 674	-35 424	-36 071

Määräraha sisältää hallinnon, opetuksen, oppilashuollon, kouluruokailun, kiinteistöjen, koulukuljetusten ja muun toiminnan, kuten iltapäivätoiminnan, kustannukset. Oppilasmäärä laskee vajaalla 20 oppilaalla.

Vuoden 2023 tarkistettuun talousarvioon verrattuna tehtäväalueen talousarvio kasvaa 0,4 miljoonaa euroa, josta 0,3 miljoonaa liittyy sisäisten menojen lisäämiseen ja uudelleenkohdentumiseen. Suurimmat muut talousarvion menolisäykset liittyvät palkankorotuksiin sekä ruokapalveluiden korotuksiin. Muita menolisäyksiä ovat DigiOnen käyttöönottoon tarvittavat määrärahat, iltapäivätoiminnan ostopalvelujen hinnankorotukset ja oppilasrakenteen muutos, kun oppilaiden osuus vuosiluokilla 7–9 on aiempaa suurempi. Talousarviokehityksessä pysymiseksi ryhmien kokoja on tarkistettava. Oppilaspohjan pieneneminen ja Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteiden mukaiset säästöt vaikuttavat menojen pienenemiseen.

32020 LUKIOT

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Mattlidens gymnasium -lukio on kaupungin ainoa ruotsinkielinen lukio. Lukiossa on yleislinja ja IB-linja. Lukion yleislinjan opiskelijapaikkojen määrä kasvaa edelleen perusopetuksen päättävien oppilaiden määrän kasvaessa. Lisäksi laajennetun oppivelvollisuuden myötä lukiopaikka varataan nyt 66 prosentille ikäluokasta, kun aikaisemmin osuus oli 60 prosenttia ikäluokasta. Toiseen asteen maksuton opetus on huomioitu budjetin laadinnassa.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	178	77	77	77	77
Toimintamenot	-5 171	-6 088	-6 869	-6 790	-6 901
Toimintakate	-4 993	-6 011	-6 792	-6 713	-6 824

Määräraha sisältää hallinnon, opetuksen, oppilashuollon, kouluruokailun ja kiinteistöjen kustannukset. Opiskelijamäärä kasvaa noin 40 opiskelijalla.

Vuoden 2023 tarkistettuun talousarvioon verrattuna toimialan talousarvio kasvaa 0,8 miljoonaa euroa, josta 0,6 miljoonaa liittyy sisäisten menojen lisäämiseen ja uudelleenkohdentumiseen. Suurimmat muut talousarvion menolisäykset liittyvät palkankorotuksiin, opiskelijamäärän kasvuun sekä ruokapalveluiden hinnankorotuksiin. Talousarviokehityksessä pysymiseksi kurssien määrää ja ryhmien kokoa on tarkistettava. Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteet on otettu huomioon talousarviota laadittaessa.

32030 RUOTSINKIELINEN VARHAISKASVATUS

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa on noin 1 700 lasta. Paikoista vajaan 95 prosenttia on kunnallisia ja loput yksityisiä hoitopaikkoja. Esiopetukseen osallistuu noin 300 lasta.

Lakisääteinen kotihoidontuki ja yksityisen hoidon tuki sekä Espoon kuntalisä maksetaan samoin perustein kuin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa. Myös syksyllä 2021 käyttöön otettu palveluseteli maksetaan samoin perustein kuin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa. Talousarviossa on otettu huomioon lakisääteisten tukien indeksitarkistukset sekä palvelusetelin arvon nousu vuonna 2024.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	2 818	2 986	2 936	3 083	3 217
Toimintamenot	-22 478	-26 825	-26 548	-26 606	-27 238
Toimintakate	-19 660	-23 839	-23 612	-23 523	-24 021

Määräraha sisältää kunnallisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen, varhaiskasvatuspalvelujen oston, palvelusetelillä tuotettavan yksityisen päiväkotitoiminnan sekä yksityisen hoidon ja kotihoidontuen kustannukset.

Varhaiskasvatuksen talousarvio pienenee vajaan 0,3 miljoonaa euroa vuoden 2023 tarkistettuun talousarvioon verrattuna, mutta vähennys johtuu sisäisten menojen uudelleenkohdentumisesta. Sisäisten menojen muutosta lukuun ottamatta talousarvio kasvaa 0,9 miljoonaa euroa. Talousarviossa on otettu huomioon palkankorotukset, ruokapalveluiden hintojen nousu, henkilöstörakenteen lakisääteiset muutokset, varhaiskasvatuksen kotihoidon tuen ja yksityisen varhaiskasvatuksen tuen korotukset sekä palveluseteli. Lisäksi määrärahoja on varattu vastaamaan lainmuutoksista johtuviin, lasten tukea koskeviin, vaatimuksiin. Vuoden 2023 päiväkotien avustajapilotointi on onnistunut hyvin ja jatkoa varten on varattu määrärahoja. Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteet ja ohjelmassa etukäteen tehdyt säästöt on otettu huomioon talousarviossa.

32040 RUOTSINKIELINEN KULTTUURI JA NUORISO

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ruotsinkieliset sivistyspalvelut täydentää kaupungin kulttuuritarjontaa tarjoamalla ruotsinkielistä kulttuuria eri kohderyhmille, ensi sijassa lapsille, nuorille ja senioreille. Kulttuuritoiminta tuo näkyvyyttä kaupungin kaksikieliselle kulttuuriperinteelle ja se on avointa kaikille espoolaisille. Monet tulosyksikön kulttuurihankkeet ja -tilaisuudet voidaan toteuttaa toimivan yhteistyöverkoston ansiosta. Pitkällä tähtäimellä tiivistyvä yhteistyö kolmannen sektorin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa on ratkaisevassa asemassa osallisuuden ja uusien toimintamuotojen luomisessa.

Musik institutet Kungsvägen -musiikkiopisto (MIK) tarjoaa taiteen perusopetusta ja ammattiin valmistavaa koulutusta ruotsiksi. Yhteistyötä kehitetään siten, että useammat lapset ja nuoret voivat tutustua musiikkiopiston toimintaan.

Ruotsinkielistä nuorisotoimintaa järjestetään suunnitelmallisesti eri puolilla Espoota. Tavoitteena on tarjota mahdollisuuksia mielekkääseen ruotsinkieliseen vapaa-aikaan, jota suunnitellaan, kehitetään ja toteutetaan nuorten ehdoilla ja heidän mielenkiinnon kohteidensa mukaisesti. Toimintaa kehitetään tiiviissä yhteistyössä kaupungin suomenkielisten nuorisopalveluiden ja tulosyksikön muiden tehtäväalueiden kanssa.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	6	4	4	4	4
Toimintamenot	-508	-755	-1 322	-1 319	-1 334
Toimintakate	-501	-751	-1 318	-1 315	-1 330

Ruotsinkieliseen kulttuuri- ja nuorisotoimintaan varattu määräraha kasvaa 0,6 miljoonalla eurolla vuoden 2023 tarkistettuun talousarvioon verrattuna, mutta kasvu johtuu sisäisten menojen uudelleenkohdentumisesta. Sisäisten menojen muutosta lukuun ottamatta talousarvio kasvaa 12 000 euroa. Talousarviossa on otettu huomioon palkankorotukset ja henkilösivukulujen muutokset.

32050 RUOTSINKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Espoon ruotsinkielisen työväenopiston tehtävä suhteessa nyky-yhteiskuntaan on jatkuvan analyysin keskiössä. Analyysi, arviointitulokset ja jatkuva keskustelu eri tahojen kanssa luovat pohjan toiminnan suunnittelulle. Kurssien ja osallistujien määrä on vähintään vuoden 2023 tasolla. Toiminta suunnitellaan toteutettavaksi Espoon eri kaupunkikeskuksissa.

Espoon ruotsinkielinen työväenopisto tekee yhteistyötä tulosyksikön eri tehtäväalueiden kanssa. Onnistuneista tapahtumista sekä tulevista kursseista ja tilaisuuksista löytyy tietoa muun muassa sosiaalisesta mediasta.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	158	155	155	155	155
Toimintamenot	-1 166	-1 163	-1 871	-1 883	-1 913
Toimintakate	-1 009	-1 008	-1 716	-1 728	-1 758

Espoon ruotsinkielisen työväenopiston talousarvio kasvaa vajaat 0,7 miljoonaa euroa vuoden 2023 tarkistettuun talousarvioon verrattuna, mutta kasvu johtuu sisäisten menojen uudelleenkohdentumisesta. Sisäisten menojen muutosta lukuun ottamatta talousarvio kasvaa vajaat 0,1 miljoonaa euroa. Palkankorotukset ja toimitilavuokrien muutos on otettu huomioon talousarviossa.

3000 KASVUN JA OPPIMISEN ESIKUNTA JA YHTEISET

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Toimialan esikunta tukee ja edistää toimialan strategista johtamista, kehittämistä, viestintää ja hyvää hallintoa sekä tuottaa toimialalle asiantuntijapalveluja kuten henkilöstö, talous- ja tilasuunnittelu- palveluita. Muuhun sivistystoimeen sisältyvät toimialajohto, toimialan esikunta ja toimialan yhteiset menot.

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	3 847	3 650	3 650	3 774	3 927
Toimintamenot	-29 022	-32 868	-32 878	-33 930	-34 609
Toimintakate	-25 175	-29 218	-29 228	-30 156	-30 682
Suunnitelmapoistot	-170	-	-	-	-
Tilikauden tulos	-25 345	-29 218	-29 228	-30 156	-30 682

Muuhun sivistystoimeen sisältyvät toimialajohto, toimialan esikunta ja toimialan yhteiset menot.

Talousarvio sisältää sopimuksen mukaiset määrärahat toimialan Gramex-korvauksiin sekä avustusmäärärahat Helsingin seudun kesäyliopistolle ja Västra Nylands Folkhögskolanille.

Perusopetuksen kotikuntakorvaukset Espoossa muiden kuntien oppilaista saavat tulot sekä vastaavasti muille kunnille, valtiolle ja kuntayhtymille maksettavat kotikuntakorvaukset ovat suurin yksittäinen erä yhteisissä määrärahoissa.

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

Toiminnan painopisteet talousarviovuodelle

- Viittä aluekeskusta kehitetään tasapuolisesti muut Espoon alueet huomioiden
- Hiilineutraalisuuden saavuttaminen vuoteen 2030 mennessä
- Espoon maankäytön ja asumisen periaatteiden toteuttaminen kesäkuussa 2023 valtuuston päättämien periaatteiden mukaisesti
- Investointiohjelman toteutuminen suunnitellusti:
 - o Kaupunkiradan valmistelevat työt
 - o Toimitilahankkeet
 - o Yhteistoiminnalliset vuokrahankeet
 - o Infrahankeet
- Voimakkaan väestönkasvun tarvitsemien palveluinvestointien toteuttaminen yleisen kustannustason nousua
- Toimitilojen hyödyntäminen asiakaslähtöisesti ja tehokkaasti
- Palveluita kehitetään asiakaslähtöisesti
- Yhteistyön jatkokehittäminen hyvinvointialueen kanssa
- Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen
- Espoon Yleiskaava 2060 -työn jatkaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Toimiala on sitoutunut Taloudellisesti kestävä Espoo (TakE) -ohjelmaan ja siinä esitettyihin tavoitteisiin niin kaupunkitasoinen kuin toimialan ja sen omien tulosityksiköiden osalta. Kaupunkitasoisesti toimialalle näistä merkittävimpiä ovat toimitiloihin, maanluovutuksiin, digitalisaatioon ja henkilöstöön liittyvät tavoitteet joukkoliikenne mukaan lukien. Toimialan oman toiminnan kannalta etenkin maaluovutuksiin, investointeihin sekä käyttötalouteen liittyvät tavoitteet ovat kustannusten nousun ja rakentamisen suhdanteen vuoksi haastavat ja vaikuttavat mm. myyntituloennusteen heikentymisenä kaupunkitasoisesti. Peruskaupungin ennuste maanmyyntivoitoista vuodelle 2024 on 30 milj. euroa ja taseyksiköille 12 milj. euroa, yht. 42 milj. euroa.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen tukemiseksi kehitetään toimialan ajoneuvoja ja koneistoa. Kestävän liikkumisen väyliä ja verkostoja parannetaan. Raidehankeet liityntäpysäköinteineen edistävät joukkoliikenteen käyttöä. Asutuksen tiivistyessä enenevässä määrin raiteiden varrelle saadaan aikaan ilmastovaikutuksia.

Puurakentamiseen ohjaavat asemakaavat, päästölaskentatyökalun kehitys suunnitteluun sekä mittaristojen kehitys tukevat kestävästä kasvusta kaupunkisuunnittelussa. Espoon yleiskaava 2060:lla ohjataan asumisen, palvelujen, työpaikkojen ja virkistysalueiden sijoittamista sekä liikennettä ja liikkuamista ilmastoviisaasti ja kestävästä kasvun periaatteiden mukaisesti. Vuonna 2024 on tavoitteena saada luonnos nähtäville.

Rakennusvalvonnassa toteutetaan ohjausta ja neuvontaa kuten ilmastaselvitys, rakennusten pitkäaikaiskestävyys, hulevesien ja sisälämpötilan hallinta ja rakennusten muunneltavuus.

Purkuhankeiden käsikirjan valmistelussa tavoitteeksi on asetettu purettavien rakennusten ja purkumateriaalien kokonaiskierrätysasteeksi 70 %.

Ympäristönsuojelussa ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimenpidesuunnitelma laaditaan toteutumisen seurantoineen ja luonnon kokonaisheikentymättömyystiekarttatyötä jatketaan. Tuottavuutta parannetaan omaa toimintaa kehittämällä. Resursseja oikein kohdistamalla ja toimintatapoja muuttamalla pystytään tarjoamaan asiakkaille entistä enemmän ja parempaa palvelua.

Tavoitteena on MAL-sopimukseen liittyvien Espoon maankäyttöön ja liikenneinvestointeihin liittyvien tavoitteiden toteutuminen sekä asuntotuotannon edellyttämien kaavallisten ja kunnallisteknisten valmiuksien toteutuminen. MAL 2023 -suunnitelma on hyväksytty HSL:n hallituksessa ja Helsingin seudun yhteistyökokouksessa syyskuussa. Uuden MAL-sopimuksen neuvottelut ovat käynnistyneet.

Väestönkasvu ja uusien asuntojen määrän kasvu edistävät kaupungin kehittymistä ja kasvua. Ukrainan sodan jatkuminen vaikuttaa yhä epävarmuutta lisäävänä tekijänä. Toimiala edistää monipuolisten ja kohtuuhintaisten asuntojen rakentamista ja tarjontaa huomioiden erilaiset asumistarpeet. Kaupunkikeskuksia ja asuntoalueita kehitetään yhdessä asukkaiden kanssa.

Kaupungin toimitiloja kehitetään ja hyödynnetään monipuolisesti ja tehokkaasti. Espoolaisten talon toteuttamista jatketaan kaavatyöllä. Kuntalaisille palveluita tuottavaa toimitilaverkkoa kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa. Espoon toimitilojen käyttöä tehostetaan parantamalla niiden tilatehokkuutta asiakaslähtöisesti ja luopumalla tarpeettomista toimitiloista. Tavoitteena on turvalliset ja terveelliset toimitilat sekä koulujen ja päiväkotien kuntoon saaminen. Investointi- ja vuokratustannukset ohjaavat toimitilahankkeiden toteuttamista. Hankkeiden toteuttamisessa hyödynnetään eri toteutus- ja omistusmuotoja sekä erimuotoisia elinkaarimalleja ja kumppanuushankkeita. Kiinteistöjen hankekustannusten seurantaan panostetaan hankkeiden koko elinkaaren ajan.

Tuottavuuden parantamiseksi toimialan palvelujen hinnoittelua ja taksoja tarkastellaan taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman mukaisesti. Maanluovutuksessa tontit luovutetaan markkinahintaan perustuen ja hintatason varmistamiseksi järjestetään hintakilpailuja. Finnoon alueen asuntorakentamisen myötä Espoolle tulee maanmyynnistä merkittäviä tuloja seuraavina vuosina Espoon ollessa merkittävä maanomistaja alueella. Kokonaistuottavuutta ja palveluja asukkaille ja eri toimijoille kehitetään eri keinoin digitaalisuutta hyödyntäen. Sopimustekniikkaa ja erilaisia hankintatapoja hyödynnetään ja kehitetään tuottavuuden edistämiseksi. Palveluiden järjestämisessä keskeistä on oman tuotannon, omajohtoisen tuotannon ja ostopalveluiden suhteen optimointi.

Hyvällä johtamiskulttuurilla varmistetaan tehokas toiminta. Muutokset toimintaympäristössä ja entistä parempien palvelujen tuottaminen monipuolistavat ja kehittävät henkilöstön työtehtäviä. Tuottavuutta hallitaan hyvällä toiminnan suunnittelulla ja sujuvilla työjärjestelyillä. Henkilöstön osaamisen korkeaa tasoa pidetään yllä koulutuksin ja seuraamalla aktiivisesti toimialan kehitystä. Johtamis- ja esimiestyön kehittämistä jatketaan. Julkisen alan henkilöstön saatavuushaasteet näkyvät myös teknisen sektorin osaajien rekrytoinnissa. Toimialalla jatketaan henkilöstön työhyvinvointiin panostamista ja positiivisten työnantajamielikuvien vahvistamista.

Talous

Kaupunkiympäristön toimiala (ilman liikelaitoksia)

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023*	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	204 757	251 291	244 848	247 980	246 113
Toimintamenot	-249 152	-337 290	-358 388	-354 038	-356 279
Toimintakate	-44 395	-85 999	-113 540	-106 058	-110 166
Suunnitelmapoistot	86 181	87 479	92 556	98 148	104 430
Tilikauden tulos	-130 576	-173 478	-206 096	-204 206	-214 597

* Muutettu TA = Muutettu talousarvio syyskuun tiedolla

Kaupunkiympäristön toimiala (ilman nettositovia yksiköitä)

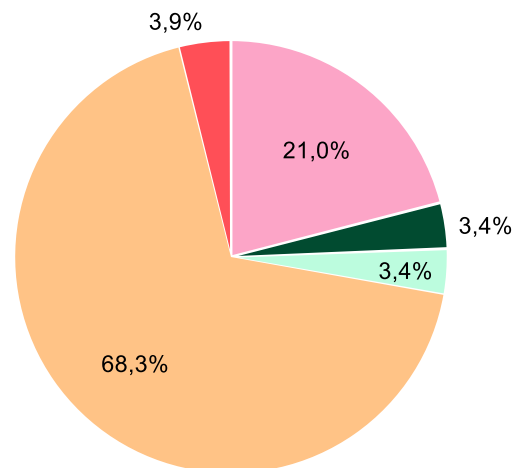
1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	181 915	226 291	219 848	222 980	221 113
Toimintamenot	-226 861	-312 290	-333 388	-329 038	-331 279
Toimintakate	-44 946	-85 999	-113 540	-106 058	-110 166
Suunnitelmapoistot	86 181	87 479	92 556	98 148	104 430
Tilikauden tulos	-131 127	-173 478	-206 096	-204 206	-214 597

Toimintamenot lautakunnittain/tulosityksittäin

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Kaupunkitekniikan keskus (pl. nettoyksiköt)	58 333	66 937	69 876	71 658	74 553
Kaupunkisuunnittelukeskus	10 458	11 338	11 411	11 529	11 749
Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus	9 837	10 710	11 407	11 345	11 277
Joukkoliikenne	135 699	210 254	227 632	221 380	220 502
Muut tekniset ja ympäristöpalvelut	12 534	13 052	13 063	13 126	13 198

TA 24 Kaupunkiympäristön toimiala

- Kaupunkitekniikan keskus (pl. nettoyksiköt)
- Kaupunkisuunnittelukeskus
- Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus
- Joukkoliikenne
- Muut tekniset ja ympäristöpalvelut

Kaupunkiympäristön toimiala (nettoyksiköt)

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Rakentamisen sisäiset palvelut	7 500	10 000	10 000	10 000	10 000
Ulkopuoliset työt	14 791	15 000	15 000	15 000	15 000

Investoinnit

Koneet ja kalusto, menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-650	-650	-650	-650
Netto	-650	-650	-650	-650

Osakkeet ja osuudet, menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-46 169	-52 180	-57 680	-62 480
Netto	-46 169	-52 180	-57 680	-62 480

4001 TEKNINEN LAUTAKUNTA

Teknisen lautakunnan alaisen kaupunkitekniikan keskuksen tulosityksikön muodostavat neljä palvelu-alueita: infrapalvelut, investoinnit, kaupunkimittaus- ja geotekniikkapalvelut sekä hallinto.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kaupunkitekniikan keskus turvaa kaupunkielämän perusedellytykset huolehtimalla kaupungin katujen, teiden ja muiden liikenneväylien, kunnallistekniikan ja viherympäristön toteuttamisen ohjelmoinnista, suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä hoitaa kadunpidon, pysäköinninvalvonnan ja maanmittausalan viranomais- ja palvelutehtävät. Palveluita järjestetään omana työnä, omajohtoisena työnä ja ostopalveluina. Kaupunkitekniikan keskus tekee laajaa yhteistyötä valtion, HSY:n, HSL:n sekä seudun kuntien kanssa erilaisissa liikenneverkon kehittämishankkeissa sekä yhdyskuntateknisissä ja ympäristöasioissa. Kaupunkitekniikan keskuksen vastuulla olevat kaupunkimittaukseen, kadunpitoon ja pysäköinninvalvontaan liittyvät viranomaistoiminnot, asiantuntija- ja asiakaspalvelut toteutetaan laadukkaasti, sujuvasti ja asiakaslähtöisesti. Kaupunkitekniikan keskuksen toiminta tukee kaupunkiympäristön toimialan visiota: viihtyisiä, toimivia, ja turvallinen Espoo.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Kaupunkitekniikan keskus toteuttaa osaltaan Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaa valtuuston hyväksymällä tavalla. Merkittävämpänä toimenpiteenä keskuksen henkilökuntaa vähennetään TakE-kauden aikana 25 hengellä ja lisäksi keskuksen tuloja lisätään tehtyjen taksakorotusten mukaisesti.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Vuosikymmenen loppuun asetettu Espoon hiilineutraaliustavoite näkyy vuosi vuodelta vahvemmin keskuksen kaikessa toiminnassa. Toimenpiteinä mm. jo 87 % (Q2/2023) omassa kalustossa käyttämästämme dieselistä on uusiutuvaa, oman henkilö- ja pakettiautokaluston sähköistäminen etenee ja latausinfra sekä MAAS-palvelujen kehittämistä mahdollistetaan. Sähköbussien latausinfra on

järjestetty palveluna yhdessä Tilapalvelut-liikelaitoksen ja HSL:n kanssa käyttöön otetun kaluston edellyttämässä aikataulussa. Toimitilaverkostoa on tiivistetty ja Tekniikantien toimistotilojen pinta-ala on jo pienentynyt neljänneksellä, henkilöstön yhteiskäytössä on sähköavusteisia polkupyöriä ja sähköautoja. Sähköisten palvelujen mahdollistaminen on vähentänyt asiakkaidemme liikkumistarpeita, korona-aika on lisännyt sähköisten palveluiden tunnettavuutta ja käyttöä. Toimistotehtävissä etätö on vakiintunut lähityön ohella työn tekemisen tavaksi, mikä vähentää työmatkojen tarvetta ja päästöjä.

Investoinneissa painottuvat kestävät liikkumismuodot. Raide-Jokerin rakentaminen on valmistunut ja käyttöönotto tapahtui etuajassa. Metron liikennöinti Matinkylästä Kivenlahteen on käynnistynyt vuoden 2022 joulukuussa. Kaupunkiradan Leppävaara–Kauklahti-rakennussuunnittelu on valmistunut ja urakkakilpailutukset ovat käynnissä. Rakentaminen alkaa vuoden 2023 lopussa. Bussiliikenteen sujuvuutta parannetaan lukuisilla pienillä parannustoimilla verkostoon. Maankäytön kehittyminen ja infrainvestoinnit painottuvat hyvin joukkoliikenteellä saavutettavissa oleville alueille.

Kevyen liikenteen järjestelyjä parannetaan kaiken rakentamisen yhteydessä ja erityisesti raideliikenneasemien läheisyydessä. Kaupunkiradan jatkeen yhteydessä päästään rakentamaan Rantaradanbaanaa. Kaiken liikenteen sujuvuutta parantamalla vähennetään liikenteen päästöjä. Ulkoilureittiverkostoa ja muita virkistysaluepalveluja kehitetään ja mahdollistetaan luontoliikuminen mahdollisimman lähellä jokaisen espoolaisen kotiovea.

Infrainvestointien seurauksena ylläpidettävä pinta-ala kasvaa 3–5 % vuodessa. Infrapalveluverkkoa ja -valikoimaa kehitetään kunnossapidon määrärahoja vastaavaksi ja uudisrakentamisessa tavoitellaan elinkaarikustannustehokkuutta sekä vähäpäästöisyyttä.

Palvelutuotteet

Kaupunkitekniikan keskukselta esitetään kolme palvelutuotetta: katujen ja yleisten alueiden hoidon oma tuotanto, puistojen ja viheralueiden hoidon oma tuotanto sekä katuvalaistus. Palvelutuotteiden suoritteet kuvaavat hoidettavia pinta-aloja (m²) ja katuvalaistuksen osalta katuvalojen määrää (kpl). Katujen ja yleisten alueiden sekä puistojen ja viheralueiden hoidon oman tuotannon kustannusten nousu johtuu palkansaajien ansioiden ja palveluiden, aineiden sekä tarvikkeiden hintojen korotuksista. Hoidettavat pinta-alat ja katuvalojen määrä kasvavat kaupungin investoidessa kaupunki-infraan. Katuvalaistuksen kustannusten nousu johtuu siirtymisestä pörssisähköön ja varautumisesta hintojen muutoksiin.

Palvelutuote	Eur		Suorite		Eur/ Suorite		M%	Suorite	
	TA23	TA24	TA23	TA24	TA23	TA24		25	26
Kadut ja yleiset alueet hoito oma	9 757 057	10 710 286	8 754 542	9 060 951	1,11	1,18	6,1 %	9 378 084	9 706 317
Puistot ja viheralueet hoito oma-tuotanto	3 907 923	3 947 893	9 651 121	9 988 910	0,40	0,40	-2,4 %	10 338 522	10 700 370
Katuvalaistus	4 137 520	4 966 766	54 000	55 890	76,62	88,87	16,0 %	57 846	59 871

Talous

Kaupunkitekniikan keskuksen määrärahat ovat sitovia sekä tulojen että menojen osalta, pois lukien 40040 Rakentamisen sisäiset palvelut ja 40060 Ulkopuoliset työt, joiden toimintakate on sitova.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	71 766	70 406	59 689	59 771	59 854
Toimintamenot	-80 624	-91 937	-94 876	-96 658	-99 553
Toimintakate	-8 859	-21 531	-35 187	-36 887	-39 699
Suunnitelmapoistot	-86 144	-87 479	-92 556	-98 148	-104 430
Tilikauden tulos	-95 003	-109 010	-127 743	-135 036	-144 130

Kaupunkitekniikan keskus (ilman nettositovia yksiköitä)

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	48 923	45 406	34 689	34 771	34 854
Toimintamenot	-58 333	-66 937	-69 876	-71 658	-74 553
Toimintakate	-9 410	-21 531	-35 187	-36 887	-39 699
Suunnitelmapoistot	-86 144	-87 479	-92 556	-98 148	-104 430
Tilikauden tulos	-95 553	-109 010	-127 743	-135 036	-144 130

40010 INFRAPALVELUT

Infrapalvelut-palvelualueen tehtävänä on turvallisen ja viihtyisän kaupungin luominen espoolaisille hyvin hoidettujen yleisten alueiden kautta. Palvelualue huolehtii katu- ja viheralueiden kunnossapidon järjestämisestä, joukkoliikenteen omistajaohjauksesta, kaupunkipyöräjärjestelmästä, liikenteen-ohjaus- ja valaistusjärjestelyistä sekä katualueella työskentelyn hallinnoinnista ja johtotietojen jake-
lusta.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Toiminta on jaettu neljään palveluyksikköön: katukunnossapito, viherkunnossapito, alueiden käytön hallinta sekä kaupunkiliikenne. Palvelualue järjestää yleisten alueiden kunnossapidon omana työnä, omajohtoisena työnä ja ostopalveluna hyödyntäen aina parasta ajantasaista tietoutta toiminnan organisoimisessa.

Infrapalveluverkkoa ja -valikoimaa kehitetään kunnossapidon määrärahoja vastaavaksi yhteistyössä investoinnit-palvelualueen kanssa. Kehittäminen perustuu palvelukohtaisiin ohjelmiin, joissa palveluverkot ja resurssit on tarkasteltu kaupunkitasoisesti. Asukkaiden hyvinvointia edistetään kehittämällä viljelypalstoja sekä puisto- ja metsäalueita palvelemaan virkistys- ja ulkoilukäyttöä.

Toimenpiteitä suunnitellaan vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa. Asukkaita kannustetaan osallistumaan myös yleisillä alueilla järjestettävään talkoo- ja vapaaehtoistoimintaan.

Palvelualueen toiminnalla varmistetaan, että liikkuminen on aina helppoa, turvallista ja matka-ajat ovat hyvin ennakoitavissa. Tilapäisten liikennejärjestelyjen haitat pyritään minimoimaan ja turvallisuus varmistamaan. Liikkumisympäristöä kehitetään siten, että kestävät liikkumistavat ovat houkuttelevia, helppokäyttöisiä ja sujuvia. Pyöräliikenteen olosuhteita kehitetään mm. parantamalla opastusta, madaltamalla reunakiviä sekä parantamalla talvipyöräilyn olosuhteita. Palvelualue on aktiivisesti mukana varmistamassa Raide-Jokerin ja Länsimetron kunnossapidon toimivuutta ja vastuiden tarkentamista eri toimijoiden kesken.

Palvelualueen tavoitteena on parantaa palveluiden asiakastytyvyyttä. Kehitämme sähköisiä palveluita ja työkaluja jatkuvasti. Toimintaympäristön teknistä kehitystä hyödynnetään toimenpiteiden kohdentamiseksi mahdollisimman tehokkaasti ja läpinäkyvästi, resursseja ja ympäristöä säästäen. Sään ääri-ilmiöiden, kuten myrskyjen ja tulvien, lisääntymiseen varaudutaan. Erityisesti panostetaan talveen varautumiseen, jotta kadut sekä jalankulku- ja pyöräilyväylät pystytään hoitamaan palvelulu- pausten mukaisesti kaikissa olosuhteissa.

Infraomaisuuden elinkaaren hallintaa ja tilannekuvaa parannetaan uusimalla ja kehittämällä omaisuudenhallinnan rekistereitä ja työnohjauksen järjestelmiä, mikä mahdollistaa resurssien ja kunnossapidon toimenpiteiden allokoinnin parhaan vaikuttavuuden tuottaviin kohteisiin. Oikea-aikaisin toimenpitein voidaan pidentää infran käyttöikää ja pienentää elinkaarikustannuksia.

Ilmastotoimia ja luonnon monimuotoisuutta edistetään määrätietoisesti sekä omassa tuotannossa että ostopalveluissa. Toiminnan aiheuttamia haittoja luonnolle ehkäistään mm. vähentämällä hiili- ja pienhiukkaspäästöjä tiukentamalla kaluston päästörajoituksia, käyttämällä uusiutuvaa polttoainetta sekä suosimalla sähkötoimista kalustoa ja työkaluja. Katuvalaistuksessa uusitaan valaisimia energiaa säästäviin malleihin ja valaistuksen suunnittelussa minimoidaan häiriövalon haittoja eliölle ja ihmisille. Esimerkiksi luonnonsuojelualueet jätetään pääsääntöisesti valaisematta. Joukkoliikennein- fraa ja vähäpäästöisiä kulkutapamuotoja ja niiden olosuhteita kehitetään vastaamaan tulevaisuuden liikkumistarpeita.

Palvelualue edistää luonnon monimuotoisuutta ja hiilensidontaa metsien- ja niittyjen hoidolla sekä mahdollisuuksien mukaan myös rakennetuilla viheralueilla. Viheralueiden kunnossapitoa kehitetään kestäväen kehityksen toimintaperiaatteiden mukaisesti mm. käyttämällä ensisijaisesti torjunta-aineet- tomia rikkakasvien torjuntamenetelmiä. Haitallisten vieraslajien torjumiseksi ja leviämisen estä- miseksi tehdään työtä vieraslajiohjelman mukaisesti.

Palvelualueen toiminnassa ehkäistään jätteen syntymistä ja edistetään kiertotaloutta mm. kierrättä- mällä kasvualustamateriaaleja, purkukohteiden kasveja, rakenteita ja varusteita tai niiden osia silloin kun se on tarkoituksenmukaista.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteutuminen

Taloudellinen kestävyys otetaan huomioon läpäisyperiaatteella kaikessa toiminnassa. Palvelut jär- jestetään ja tuotetaan kokonaistaloudellisesti parhaalla mahdollisella tavalla palvelun laatu, kaupun- gin resurssit ja markkinoiden kilpailutilanne huomioiden. Oman tuotannon ja ostopalvelun kustan- nuksia ja palveluiden laatua seurataan ja vertaillaan säännöllisesti. Prosesseja sekä toiminnan- ja työnohjausta kehittämällä tehostetaan oman palvelutuotannon toimintaa ja palvelukykyä.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	3 712	2 650	2 650	2 650	2 650
Toimintamenot	-38 125	-35 857	-38 317	-39 295	-40 882
Toimintakate	-34 413	-33 207	-35 667	-36 645	-38 232

40020 INVESTOINNIT

Investointien palvelualue rakennuttaa ja rakentaa Euroopan kestäväntä kaupunkia luomalla turvallista, toimivaa ja viihtyisää kaupunkiympäristöä. Tavoitteeseen päästään kehittämällä katu- ja viheralueita asukkaiden, elinkeinoelämän sekä muiden käyttäjien palvelutarpeiden mukaisesti.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Espoon väestönkasvu on ollut viime vuodet todella suurta. Vuonna 2022 asukasmäärä kasvoi yli 8 000:lla asukkaalla ja vuoden 2023 kasvun arvellaan saavuttavan myös yli 8 000 uutta asukasta. Suunnitelman mukaan asukasmäärän kasvu osoitetaan nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen ja joukkoliikenteen kannalta kilpailukykyisille alueille.

Raideliikenteen kasvava rooli Espoossa ohjaa merkittävästi rakennuttamis- ja rakentamistoimintaa. Toteutettavat kohteet keskittyvät palvelemaan parhaita joukkoliikenteen saavutettavuusvyöhykkeitä (SAVU I–II) eli metron, Kaupunkiradan sekä Raide-Jokerin ympärillä tiivistyvää kaupunkia. Raidehankkeisiin liittyvää infraa sekä toimivia yhteyksiä asemanseluille ja ratojen varrelle suunnitellaan ja toteutetaan. Pyöräilyinfraa parannetaan muiden rakentamishankkeiden yhteydessä, minkä lisäksi pyöräilyn pääreittien toteuttamisohjelman mukaisia parannuksia toteutetaan Espoon laatu- ja seutu-reittien osalta. Infrainvestoinneilla on tärkeä rooli sähköisen liikenteen mahdollistajana. Tämä otetaan huomioon kaikissa uudisrakennus- ja peruskunnostushankkeissa.

Infraa suunnitellaan arvostavassa vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa. Suunnittelu- ja rakentamishankkeiden viestintä on aktiivista, avointa ja ymmärrettävää. Asukkaiden erilaiset toiveet otetaan tasapuolisesti huomioon tavoitteisiin ja yleiseen etuun pyrkien. Kaupunkiympäristöstä kehitetään turvallista, siistää, esteetöntä ja toimivaa. Kaikkien kulkumuotojen liikenne on sujuvaa sekä valmiissa infrassa että työmaavaiheessa.

Espoon vetovoimaisuuden ja asukkaiden viihtyvyyden lisäämiseksi Espoon virkistyskäyttömahdollisuuksia parannetaan kehittämällä ulkoilureittiverkoston. Asukaspuistojen ja historiallisten puistojen kunnostamista jatketaan.

Investoinnit-palvelualueen palvelut järjestetään parhaalla mahdollisella tavalla yhdistämällä omaa työtä, puitesopimuspalveluita ja kilpailutusta. Ohjelmointi toteutetaan pääosin omana työnä ja suunnittelu pääasiassa ostopalveluna. Rakentamisessa haetaan paras vaihtoehto oman työn, omajohtoisena työn ja ostopalvelun valikoimasta.

Infrapalveluverkkoa ja -valikoimaa kehitetään ylläpidon määrärahoja vastaavaksi ja uudisrakentamisessa tavoitellaan elinkaarikustannustehokkuutta. Parhaita suunnitteluratkaisuja haetaan yhdessä kunnossapitäjien ja käyttäjien kanssa. Kehittäminen ja uudisrakentaminen perustuvat palvelukohtaisiin ohjelmiin, joissa palvelut, palveluverkot ja resurssit on tarkasteltu asiakassegmenteittäin kaupunkitasoisesti.

Tulevaisuudessa yhä suurempi osa yleisten alueiden suunnittelusta tehdään tietomallipohjaisesti ja rakentaminen koneohjausjärjestelmiä hyödyntäen. Suunnittelussa saadaan jatkossa kustannusten rinnalle päästölaskennat, mikä osaltaan tukee vähäpäästöisten suunnitteluratkaisujen valitsemista. Omaisuudenhallinnan perusrekisteriä ja suunnittelumenetelmiä kehitetään siten, että suunnitelma-tieto ja rakentamisen näin rakennettu -tieto on hyödynnettävissä suoraan perusrekisterin kautta koko infran elinkaaren ajan. Näin pysytään tietomallien käytön suhteen edelläkävijöiden joukossa.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteutuminen

Ohjelman linjauksien toteuttamista jatketaan toiminnassa määrätietoisesti. Keskeisiä yksittäisiä jo toteutuneita alueita ovat ylijäämämaan vastaanoton taksojen korotus ja oman rakentamisen järjes-tely sekä varautuminen tulevien vuosien pienempään investointitasoon.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	38 241	36 564	26 047	26 127	26 207
Toimintamenot	-10 225	-14 006	-14 341	-14 707	-15 301
Toimintakate	28 016	22 558	11 706	11 420	10 906

40030 KAUPUNKIMITTAUS- JA GEOTEKNIKKAPALVELUT

Kaupunkimittaus- ja geotekniikkapalvelut huolehtii maasto- ja maaperätietojen keruusta, paikkatie-don tuottamisesta, pohjarakentamiseen liittyvistä asiantuntijatehtävistä sekä kaupunkimittaukseen liittyvistä lakisääteisistä viranomaistehtävistä, rekisterien ylläpidosta ja maanalaisten johtojen sijainti-tiedon hallinnasta. Palvelualue on jakaantunut toiminnallisesti neljään yksikköön, joista kiinteistön-muodostus, paikkatieto sekä maastomittaukset tuottavat kaupunkimittauspalveluja ja geotekniik-kayksikkö geotekniikkapalveluja.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Palvelualue vastaa asemakaava-alueiden kiinteistönmuodostuksesta, rekisteritietojen ylläpidosta, kiinteistöverotuksen lähtötietojen hallinnasta maapohjatietojen osalta ja muista maanmittausalan palvelutehtävistä, kuten maanalaisten johtojen näyttötoiminnasta. Lisäksi palvelualue vastaa kaavoituksien ja muun suunnittelun pohja-, opas- ja virastokartan ylläpidosta ja tuottamisesta, kaupungin pohja- ja kalliorakentamiseen liittyvistä tutkimus-, suunnittelu- ja neuvontatehtävistä sekä kokoaa ja ylläpitää maa- ja kallioperätietoihin perustuvia tietokantoja ja jakaa niissä olevia tietoja.

Digitaalinen perusaineisto mahdollistaa monipuolisen tietojen hyödyntämisen sekä tehokkaan tie-donsiirron erilaisten rajapintojen ja tiedonvälityskanavien välityksellä.

Pääpaino paikkatiedon ja rekisteritiedon tuottamisessa on perusaineiston täydentämisessä ja jatku-vassa ylläpidossa. Paikkatietojen keruu ja ylläpito tuottavat 3D-aineistoa mallipohjaista suunnittelua ja toteutusta varten. Hankitut katunäkymäkuvat, laserkeilaus- ja pysty- sekä viistoilmakuva-aineistot palvelevat monipuolisesti kaupungin tarpeita ja omalta osaltaan tehostavat suunnittelua ja vuorovai-kutusta kuntalaisten kanssa. Kantakartan ylläpito on osa 3D-kaupunkimallin ylläpitoa. Tietoyhteis-työllä kaavoittajien kanssa pyritään siihen, että kestävä kehityksen näkökulmat voidaan ottaa huo-mioon läpi kaavoitusprosessin. Ajantasaisella aineistolla ja rekisteritiedolla suunniteltaessa saadaan välillisiä hyötyjä Espoon tavoitteeseen olla hiilineutraali vuonna 2030. Hyötyjä saadaan esim. suun-niteltaessa täydennysrakentamista, joka puolestaan mahdollistaa olemassa olevan

kaupunkirakenteen hyödyntämisen, lyhentää kulkumatkoja ja tehostaa julkisen liikenteen käyttöä. Hyötyjä saadaan myös suunniteltaessa pyöräilyreitistöä ja kaupunkipyörien sijoittelua.

Asiakaspalvelun laatua kehitetään pitämällä rekisteri- ja paikkatietoaineistot sekä tiedot maa- ja kallioperästä ja pohjavedestä mahdollisimman kattavina, ajantasaisina, luotettavina sekä helposti käytettävänä. Maanomistajien tarpeita palvelevat viranomaistehtävät hoidetaan mahdollisuuksien mukaan maanomistajien toiveiden mukaisesti mahdollistaen rakennustoiminnan ja asemakaavojen toteutumisen.

Tarjoamalla ajantasaisen, tietosisällöltään riittävän kattavan ja visuaalisesti havainnollisen pohja-aineiston palvelualue mahdollistaa kaupungin kaikille toimijoille laadukkaiden digitaalisten palveluiden kehittämisen ja tehokkaan vuorovaikutuksen kuntalaisten ja virkamiesten välillä, joka osaltaan pienentää hiilidioksidipäästöjä liikkumistarpeen pienentymisen kautta. Palvelualue edistää tietoa-aineistojen yhteiskäyttöä ja tietojärjestelmien välisiä integraatioita, jotka mahdollistavat ja tehostavat digipalvelujen kehitystä.

Toiminnassa pyritään hyödyntämään automaatiota ja uutta tekniikkaa. Kuntatietojärjestelmäkokoaisuutta kehitetään edelleen vastaamaan toiminnallisia tarpeita ja lainsäädäntömuutoksia. Edistetään sähköisen arkiston ja sähköisen allekirjoituksen käyttöönottoa sekä laajennetaan ja kehitetään maastotoiminnan paperittomia toimintaprosesseja. Kuntalaisille ja yrityksille tarjottavia sähköisiä palveluja kehitetään edelleen ja käyttöä tehostetaan tiedottamalla.

Asiakkaille tarjotaan maksullisia maaperä- ja kartta-aineistoja, kairaustietoja maa- ja kallioperästä ja tietoja pohjaveden pinnan tasoista. Lisäksi tarjotaan maksuttomia aineistopalveluja rajapintapalvelujen kautta.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteutuminen

Ohjelman toteuttaminen on osa päivittäistä toimintaa. Palvelutuotteiden tuottaminen suoritetaan mahdollisimman kustannustehokkaasti ja asiakkailta perittävä lakisääteinen omakustannushinnoittelu pidetään kustannusten mukaisessa tasossa. Palvelutuotteiden tuottamisen resursseista henkilöstön osuus on merkittävin. Henkilöstöresurssit suunnitellaan pitkäjänteisesti.

Palvelualue huolehtii kiinteistöveron maapohjatiedon tietopalvelusta verottajalle, korjaa valtakunnallisen kiinteistörekisterin pinta-alatietoja ja osallistuu yhdessä rakennusvalvonnan kanssa kiinteistöveron pohjatietojen perusparannusprojektiin.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	4 136	3 510	3 210	3 170	3 130
Toimintamenot	-6 704	-7 021	-7 187	-7 370	-7 668
Toimintakate	-2 568	-3 511	-3 977	-4 200	-4 538

40040 RAKENTAMISEN SISÄISET PALVELUT

Rakentamisen sisäisten palveluiden menot koostuvat sellaisten rakentamishankkeiden menoista, jotka kaupunkitekniikan keskus rakentaa pääasiallisesti omaa henkilökuntaa käyttäen. Menot siirretään investointeihin valmistus omaan käyttöön -kirjauksen kautta.

Talous

Rakentamisen sisäiset palvelut on nettobudjetoitu ja sen toimintakate on sitova.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	7 499	10 000	10 000	10 000	10 000
Toimintamenot	-7 500	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Toimintakate	-1	0	0	0	0

40050 HALLINTO

Hallinnon palvelualueeseen kuuluu kaksi palveluyksikköä: hallinto ja asiakaspalvelut sekä viranomaistehtävät.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Palvelualue tuottaa tehtäväalueeseen liittyviä hallinnollisia palveluja ja huolehtii kaupunkiympäristön toimialan keskitetyistä asiakaspalveluista. Asiointipalveluita kehitetään yhteistyössä kaupungin asiointiverkoston kanssa. Palvelualueella valmistellaan uuden asiointiportaalin käyttöönottoa ja hyödynnetään sitä asiointipalvelujen kehittämisessä.

Palvelualue huolehtii kaupungin pysäköinninvalvonnasta ja ajoneuvojen siirtolain mukaisista tehtävistä ja edesauttaa käytännön valvonnalla kaupungin pysäköintitavoitteiden toteutumista. Espoon pysäköinninvalvonta valvoo Kauniaisten kaupungin katualueita sekä yksityisiä alueita sopimusten mukaisesti. Ilmastotoimia toteutetaan mm. käyttämällä pelkästään täyssähköautoja ja sähköpolkupyöriä pysäköinninvalvonnassa sekä hyödyntämällä etätyöskentelyä tehtävissä, joissa se on mahdollista. Pysäköintilupia myönnetään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kotiin vietäville palveluille.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteutuminen

Ohjelman linjaukset ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti. Pysäköinnin maksullisuus on toteutettu valikoiduilla alueilla. Henkilöstömäärä on mitoitettu ohjelman mukaisesti.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	2 835	2 682	2 782	2 824	2 867
Toimintamenot	-3 279	-10 053	-10 030	-10 286	-10 702
Toimintakate	-444	-7 371	-7 248	-7 462	-7 835

Kaupungin konsernihallinnon konsernipalveluiden sisäisten veloitusten budjetointi- ja laskutuskäytäntöä on muutettu vuodesta 2023 alkaen. Talousarviossa konsernipalveluiden sisäisten veloitusten vaatima tulosityksikön määräraha on varattu hallinnon palvelualueelle. Tämän takia määrärahat toimintamenoihin ovat kasvaneet verrattuna vuoden 2022 toteumaan.

40060 ULKOPUOLISET TYÖT

Ulkopuolisille tehtävät työt ovat kaduilla ja muilla yleisillä alueilla pääasiassa HSY:lle toteutettavia vesi- ja viemäriverkostojen rakentamispalveluja ja muille osapuolille toteutettavia telekaapeleiden putkituksia.

Talous

Ulkopuoliset työt on nettobudjetoitu ja sen toimintakate on sitova.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	15 343	15 000	15 000	15 000	15 000
Toimintamenot	-14 791	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Toimintakate	552	0	0	0	0

4100 KAUPUNKISUUNNITTELULAUTAKUNTA

Kaupunkisuunnittelulautakunnan alaisen kaupunkisuunnittelukeskuksen tehtävänä on huolehtia alueiden käytön suunnittelusta ja luoda kaavoituksen kautta edellytykset viihtyisälle, toimivalle ja turvallisuudelle asuin- ja elinympäristölle. Tavoitteena on tuottaa kaupungin kehityksen turvaavia yleiskaavoja ja asemakaavoja sekä niihin liittyviä kehittämis- ja liikennesuunnitelmia, jotka ovat laadullisesti korkeatasoisia, taloudellisesti edullisia ja vastaavat espoolaiselle kaavoitukselle asetettuja vaatimuksia ja ovat valmiita toteutettaviksi. Lisäksi kaupunkisuunnittelukeskus vastaa seudullisesta maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelutyöstä (MAL-sopimus) kaavoitukseen ja Espoon maankäyttöön liittyvien strategisten tavoitteiden toteutumisesta.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kaupunkisuunnittelulautakunnan toiminta painottuu kaavoitusohjelman mukaisten kaavoitustehtävien lisäksi ennakoimattomiin kiireellisiin asemakaavan muutoksiin, lausuntoihin ja selvityksiin, lupa- ja selvitystyöhön, yleiskaavatyön edellyttämiin tutkimuksiin ja seudulliseen yhteistyöhön maankäytön ja liikenteen suunnittelussa. Erityisesti tullaan panostamaan metron ja metroasemien lähialueiden ja metron kehyskäytävän suunnitteluun sekä turvaamaan kaupungin sitoutumisten edellyttämä asuntotuotanto.

Kaavoituksen suoritemäärät ja maankäytöllisten tavoitteiden toteutuminen edellyttävät ammattitaitoista henkilöstöä ja johtamiselta sujuvia prosesseja. Henkilöstövoimavaran riittävyys varmistetaan muutostilanteessa joustavuudella ja moniosaamisen tukemisella. Ilmastoasiantuntijan työhön vahvistetaan riittävät resurssit sisäisillä tehtäväjärjestelyillä.

Helsingin seudun kunnat ja valtio ovat sopineet maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksista vuosille 2020–2031 (kaupunginhallitus 31.8.2020). Sopimuksilla edistetään kestäviä liikennehankkeita ja kohtuuhintaista asuntotuotantoa erityisesti joukkoliikenteellä hyvin saavutettavilla

alueilla. Jatkuvalle neljävuotisella sopimuskaudella Espoon tavoite on kaavoittaa yhteensä 1 200 370 k-m² asuntorakentamiseen.

Palvelutuotteet

Kaupunkisuunnittelukeskukselta esitetään asemakaavoituksen ja yleiskaavoituksen palvelutuotteet. Suoritemäärät kuvaavat asemakaavan osalta kerrosneliömetrejä ja yleiskaavan osalta henkilötyövuosia. Euromääräiset muutokset johtuvat ulkoisten palveluostojen vähentämisestä kasvaneiden henkilöstökustannusten vuoksi. Yleiskaavoituksen osalta ulkoisten ostojen vähennyksiä on budjetoitu vähemmän. Tilasäästöt laskevat palvelutuotteille kohdistuvia sisäisiä veloituksia.

Palvelutuote	Eur		Suorite		Eur/ Suorite		M%	Suorite	
	TA23	TA24	TA23	TA24	TA23	TA24		25	26
Asemakaava	6 086 918	6 024 281	319 000	319 000	19,08	18,88	-1,0 %	319 000	319 000
Yleiskaava	2 553 338	2 623 698	34	34	75 098,16	77 167,59	2,8 %	34	34

Talous

Kaupunkisuunnittelukeskuksen määrärahat ovat sitovia tulojen ja menojen osalta.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	528	590	590	640	690
Toimintamenot	-10 458	-11 338	-11 411	-11 529	-11 749
Toimintakate	-9 931	-10 748	-10 821	-10 889	-11 059

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Kaupunkisuunnittelukeskuksen hiilineutraaliustyön keskeisiä toimenpiteitä on resurssitehokkaan, kestävästä liikkumisesta tukevan ja hiilinielujen säästävän kaupunkirakenteen suunnittelu. Keskeisimpiä toimenpiteitä tässä kokonaisuudessa ovat mm. täydennysrakentaminen, kaavoituksen keskittäminen hyvien joukkoliikennedyhteysien varsille sekä keskuksien kehittäminen tiiviiksi, viihtyisiksi ja toimintoiltaan monipuolisiksi. Näitä toimenpiteitä edistetään muun muassa Espoon yleiskaava 2060:n valmistelulla. Asemakaavoituksessa toimenpiteitä toteutetaan jatkuvasti useilla kaavoilla yksittäisten projektien sijaan. Lisäksi kaupunkisuunnittelukeskuksessa pidetään yllä tietopohjaa nykytilasta ja tulevaisuuden tarpeista.

Kaupunkisuunnittelukeskus osallistuu ratahankkeiden suunnitteluun ja Yleiskaava 2060:ssä määritellään joukkoliikenteen kehittämisen linjaukset pitkällä aikavälillä. Joukkoliikenteen lisäksi kaavoituksella parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita mm. suunnittelemalla pyöräbaanoja. Kaupunkisuunnittelulla edistetään myös ilmastoviisasta rakentamista ja energiahuoltoa. Kaavoituksella mahdollisista muun muassa datakeskuksissa syntyvän hukkalämmön tehokas hyödyntäminen ja ohjataan esimerkiksi kaavamääräyksiin energiatehokkuuteen, uusiutuvan energian käyttöön ja vähähiiliseen rakentamiseen.

Hiilineutraaliutta edistetään kaupunkisuunnittelussa kaavojen vaikutusten arviointiin, tarvittaessa myös päästölaskentaan ja hiilinieluvaiikutusten arviointiin, pohjautuen. Vaikutusten arvioinnin kehittämiseksi edelleen kaupunkisuunnittelukeskus osallistuu erilaisten laskentatyökalujen kehitykseen ja testaamiseen sekä alan tutkimushankkeisiin.

4200 YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan alaiseen ympäristö- ja rakennusvalvontakeskukseen sisältyy kolme palvelualueetta: ympäristönsuojelu, ympäristöterveydenhuolto ja rakennusvalvonta. Lisäksi keskuksen sisältyy palvelualueiden yhteinen tukipalvelut-palveluyksikkö.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen tehtävänä on huolehtia ympäristön- ja luonnonsuojelusta, rakentamisen ohjauksesta ja valvonnasta sekä ympäristöterveydenhuollosta. Keskuksen toiminnan kehittämisessä painotetaan hyvää yhteishenkeä ja työilmapiiriä, yhteisissä asiakasrajapinnoissa työskentelyä, viestintää, jatkuvaa oppimista ja kasvamista sekä verkostotyötä.

Palvelutuotteet

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskukselta esitetään kolme palvelutuotetta: rakentamisen luvat ja viranomaisvalvonta, ympäristön suojelun viranomaispäätökset ja rekisteröinnit sekä ympäristöterveydenhuollon tarkastukset. Palvelutuotteiden suoritteet kuvaavat myönnettyjen lupien, viranomaispäätösten ja rekisteröintien sekä tehtyjen tarkastusten kappalemääriä. Rakentamisen luvat ja viranomaisvalvonta- sekä ympäristöterveydenhuollon tarkastukset -palvelutuotteiden kustannusten kasvu johtuu kasvavista henkilöstökustannuksista. Ympäristönsuojelun viranomaispäätökset ja rekisteröinnit on uusi palvelutuote, joka ei ole täysin vertailukelpoinen vuoden 2023 talousarvion kanssa.

Palvelutuote	Eur		Suorite		Eur/ Suorite		M%	Suorite 25	Suorite 26
	TA23	TA24	TA23	TA24	TA23	TA24			
Rakentamisen luvat ja viranomaisvalvonta	3 812 720	4 181 831	1 600	1 600	2 382,95	2 613,64	9,7 %	1 600	1 600
Ympäristön suojelun viranomaispäätökset ja rekisteröinnit	568 266	566 448	756	756	751,67	749,27	-0,3 %	756	756
Ympäristöterveydenhuollon tarkastukset	776 766	889 919	1 380	1 380	562,87	644,87	14,6 %	1 380	1 380

Talous

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen määrärahat ovat sitovia tulojen ja menojen osalta.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	9 054	7 173	7 323	7 323	7 323
Toimintamenot	-9 837	-10 710	-11 407	-11 345	-11 277
Toimintakate	-783	-3 537	-4 084	-4 022	-3 954

42040 TUKIPALVELUT-PALVELUYKSIKÖ

Tukipalvelut -palveluyksikkö vastaa ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen keskitetystä asiakaspalvelusta sekä hallinnollisista ja oikeudellisista palveluista. Tukipalvelut palveluyksikkö tukee ja on osa keskuksen eri palvelualueiden prosesseja.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Tukipalvelut-palveluyksikön tehtäviin kuuluvat mm. asiakaspalvelu ja erilaiset hallinnolliset palvelut sekä oikeudelliset palvelut. Tehtäviin kuuluvat myös lupa- ja valvontaprosesseihin sisältyvät tiedonhallinta-, rekisteri- ja arkistopalvelut sekä rakennusrasitteiden ja kiinteistöjen yhteisjärjestelypäätösten tekeminen. Lisäksi tehtäviin kuuluvat mm. maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamien hallinnollisten pakkokeinojen käyttäminen ja lupapäätöksistä tehtyjen oikaisuvaatimusten käsittely. Tukipalvelujen asiakastyötä kehitetään koko keskuksen asiantuntijoiden työnteon sujuvuus huomioiden.

Talous

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskukselta veloittavat Espoon sisäiset kustannukset sisältyvät kaikki tukipalvelujen toimintamenoihin.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	-	-	-	-	-
Toimintamenot	-1 010	-2 970	-3 244	-2 982	-2 657
Toimintakate	-1 010	-2 970	-3 244	-2 982	-2 657

42010 YMPÄRISTÖNSUOJELUN PALVELUALUE

Ympäristönsuojelun palvelualue toimii asiantuntijana ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista sekä luonnon monimuotoisuutta ja vesiluontoa koskevissa asioissa ja tarjoaa luotettavaa ympäristötietoa kaupunkiorganisaatiolle, päättäjille ja asukkaille. Ympäristönsuojelu ehkäisee ympäristön pilaantumista sekä ohjeistaa yrityksiä ja muita espoolaisia toimijoita ympäristövalvonnassa. Palvelualue tarjoaa Villa Elfvikin ympäristökasvatustalouksia. Ympäristönsuojelu vaikuttaa keskeisissä verkostoissa ja edistää ympäristöasioita yhdessä kumppanien kanssa.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ympäristönsuojelu edistää, seuraa ja raportoi kestävän energian ja ilmaston SECAP-toimintasuunnitelman ilmastonmuutoksen hillintätoimenpiteiden toteutumista, tuottaa hiilineutraaliustavoitteeseen liittyviä selvityksiä sekä koordinoi ilmastonmuutoksen vaikutuksia ehkäisevää ja lieventävää sopeutumistyötä. Ympäristönsuojelu ylläpitää ja lisää luonnon monimuotoisuutta ja vesiluontoa tuottamalla monipuolisesti tietoa luonnosta ja ympäristöstä sekä toimimalla asiantuntijana kaupungin suunnitteluprosesseissa kuten kaavoituksessa, rakentamisessa, virkistysreittien suunnittelussa ja metsien hoidossa. Ympäristönsuojelu ylläpitää ja kehittää ympäristöpaikkatietoja. Ympäristönsuojelun suunnitelmallinen ohjelmatyö ja yhteistyöhankkeet tukevat luonnon- ja vesiensuojelua. Ympäristönsuojelu ennaltaehkäisee ympäristöhaittoja luvituksen, päätösten ja tiedottamisen keinoin. Ympäristönsuojelu tarjoaa asiantuntemusta ja ohjeistaa mm. melu-, vesi-, ja ilmanlaatuasioissa sekä ympäristövahinkotilanteissa.

Villa Elfvikin luontotalo tekee ympäristökasvatusta, edistää kestävästä elämäntapaa mm. luontokoulun, luontoretkien, luontopolkujen, perus- ja vaihtuvien näyttelyiden ja tapahtumien keinoin.

Espoon kaupunki osallistuu vuosina 2018–2025 Metsähallituksen vetämään hankkeeseen, joka saa EU:n komission LIFE-rahoitusta liito-oravien suojeluun Suomessa ja Virossa.

Ympäristönsuojelun henkilöstö on moniammatillinen ja ikärakenteeltaan monipuolinen. Toimintaympäristö on muutoksessa ympäristöasioiden kiinnostaessa ja koskiessa yhä useampia toimijoita. Ympäristöasiantuntemuksen lisääntynyt kysyntä (mm. tiiviissä kaupunkiympäristössä monimutkaistuneet valvontatapaukset ja lisääntyneet asiakasyhteydenotot) ja muuttuva ympäristölainsäädäntö edellyttävät jatkuvaa osaamisen kehittämistä sekä työnkuvien kehittämistä joustaviksi ja monipuoliseksi.

Ympäristönsuojelu kehittää toimintaansa strategian palvelutoiminnan taloudellisuutta, tuottavuutta ja laatua koskevien tavoitteiden perusteella. Valvontasuunnitelma täydentää tuloskorttia.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	122	100	100	100	100
Toimintamenot	-2 770	-2 668	-2 536	-2 587	-2 651
Toimintakate	-2 647	-2 568	-2 436	-2 487	-2 551

42020 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON PALVELUALUE

Ympäristöterveys huolehtii Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen alueella elintarvikelain, terveys-
densuojelulain sekä tupakka- ja lääkelain mukaisista, kunnalle säädetyistä valvontatehtävistä. Li-
säksi ympäristöterveys huolehtii kunnalle kuuluvista eläinlääkintähuoltolain mukaisista tehtävistä.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ympäristöterveys toteuttaa valvontaa vuosittaisen suunnitelman perusteella, minkä lisäksi resurs-
seja kohdennetaan ennalta suunnittelemaan valvontatyöhön, kuten elintarvike- ja talousvesi-
peräisten terveysvaarojen ja -haittaepäilyjen sekä asumisterveyden sisäilmaongelmien selvittelyyn.
Valvontayksikön työn tavoitteena on ehkäistä elintarvikkeiden ja ympäristön aiheuttamia terveyshait-
toja, järjestää ympärivuorokautinen kiireellisten eläinlääkintäpalveluiden saanti sekä huolehtia seu-
tuyksikön alueen eläinsuojelu- ja eläintautitehtävistä ja löytöeläinten hoidon järjestämisestä.
Ympäristöterveydenhuollon valvonnassa painotetaan valtakunnallisesti yhä enemmän ohjaus- ja
koulutustyötä ja valvontaa kohdennetaan yhä enemmän vaativiin riskikohteisiin. Tähän ohjaa myös
vuonna 2022 käyttöön otettu uusi valvonnan perusmaksu, joka laskutetaan vuosittain sekä elintar-
vike- että terveysdensuojelulain mukaisesti toimijoilta. Myös toimijoiden jatkuvasti kasvava määrä
alueella pakottaa valvontatyön tehokkaaseen priorisointiin. Toimintaa kehitetään mm. sisäisin audi-
toinnein sekä asiakaspalautteen kautta. Keskeisenä tavoitteena on ajantasaisen kohdetietojärjestel-
män ylläpito, valvonnan toteutumisen varmistamiseksi.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	1 525	1 150	1 150	1 150	1 150
Toimintamenot	-2 470	-2 155	-2 423	-2 484	-2 561
Toimintakate	-945	-1 005	-1 273	-1 334	-1 411

42030 RAKENNUSVALVONNAN PALVELUALUE

Ympäristö- ja rakennuslautakunta toimii maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuna rakennusvalvontaviranomaisena. Rakennusvalvonnan palvelualue huolehtii laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyistä viranomaistehtävistä. Rakennusvalvonnan palvelualue valvoo rakennustoimintaa yleisen edun kannalta ja huolehtii osaltaan siitä, että rakentamisessa noudatetaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa ja sen nojalla säädetään tai määrätään. Rakennusvalvonta vastaa mm. rakentamista koskevien lupahakemusten käsittelystä ja lupapäätöksistä, rakennustyön viranomaisvalvonnasta, rakennetun ympäristön kaupunkikuvan ohjauksesta ja valvonnasta sekä rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta. Rakennusvalvonta antaa muille toimialan keskuksille asiantuntija-apua osallistumalla asemakaavoituksen ja muiden kaupungin kannalta tärkeiden hankkeiden valmisteluun niiden kitkattoman etenemisen varmistamiseksi.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Palvelualueen toiminnassa varaudutaan kaupunkirakenteen tiivistymisestä ja entistä tehokkaammasta rakentamisesta johtuvien vaativien lupahankkeiden määrän lisääntymiseen sekä korjausrakentamisen kasvuun. Toiminnassa varaudutaan rakennuksen vähähiilisyteen liittyvän lainsäädännön uudistumiseen ja vähähiilisen rakentamisen ohjaukseen. Rakennusvalvonnassa seurataan mm. rakennusten energiatehokkuuden kehittymistä sekä pyritään asiakaspalvelun, neuvonnan ja ulkoisen tiedottamisen parantamiseen.

Sähköistä lupa-asiointia kehitetään edelleen ja osallistutaan uudistuvan rakennusvalvonnan sähköisen asiointijärjestelmän kehitysohjelmaan toimittajan kanssa. Tietomallipohjainen lupakäsittely tulee uutena toimintamallina uuden rakentamislain myötä ja se edellyttää rakennusvalvonnan prosessien ja osaamisen kehittämistä sekä koko rakennusvalvonnan henkilöstön koulutautumista. Rakennuslupaprosessia kehitetään edelleen hyödyntämällä ulkopuolisen konsultin avulla laadittua pientalojen sekä kerrostalojen lupaprosessin analyysiä. Jatkossa keskitytään erityisesti hakijan tiedottamiseen lupaprosessin kulusta ja hakijan kannalta olennaisista lupaprosessin vaiheista. Kehitys ja muutosten vieminen käytäntöön edellyttää henkilöstön osallistamista ja kouluttamista. Palvelujen saatavuuden parantamista jatketaan alueellisella toimintamallilla. Tuetaan osaamisen kehittämistä ja ylläpitämistä lisäämällä henkilöstön verkostoitumista ja koulutuksiin osallistumista sekä jakamalla osaamista keskuksen sisällä.

Rakentamisen ohjauksessa keskitytään rakentamisen kestävyyspitkällä aikavälillä. Keskeinen tavoite on rakenteiden rakennusfysikaalisen toimivuuden tarkastelu sekä korjausrakentamisessa että uudisrakennushankkeissa. Hulevesien hallintaan sekä kosteus- ja homevaurioiden estämiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja rakentamisaikaisen kosteudenhallintasuunnitelman esittämistä samoin kuin kosteudenhallintakoordinaattorin nimeämistä edellytetään.

Pääkaupunkiseudun ja muiden suurimpien kuntien rakennusvalvontojen yhteistyötä jatketaan ohjeiden ja toimintatapojen yhtenäistämiseksi ja yhteisten koulutustilaisuuksien järjestämiseksi. Osallistutaan aktiivisesti yhteisten tulkinta- ja ohjekorttien laadintaan ja tehdään tiivistä yhteistyötä Topten-kaupunkien ja PKS-alueen rakennusvalvontojen, ympäristöministeriön ja muiden keskeisten rakennusalan toimijoiden kanssa. Rakennusvalvonta osallistuu Topten-käytäntöjen digitaalisen tuotanto- ja julkaisualustan kehittämishankkeeseen yhdessä muiden Topten-kuntien kanssa.

Palautetta rakennusvalvonnan toiminnasta ja sen kehittämisestä kerätään jatkuvalla palautekyselyllä, joka lähetetään viikoittain lupapäätöksen saaneille ja valmistuneiden hankkeiden osallisille. Strategian mukaan tavoitteena on joustava ja vuorovaikutteinen työskentely, jossa arvostetaan yhteistyötaitoja, osaamista ja uudistumiskykyä. Rekrytoinnilla pyritään turvaamaan tulevaisuuden palvelujen, rakentamisen uusien määräysten ja erityiskohteiden vaatima henkilöstö.

Talous

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	7 407	5 923	6 073	6 073	6 073
Toimintamenot	-3 588	-2 916	-3 204	-3 293	-3 407
Toimintakate	3 820	3 007	2 869	2 780	2 666

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Ilmastobudjetin keskeisiä toimenpiteitä ovat ilmastomuutokseen sopeutumisen toimenpidesuunnitelman laatiminen ja toteutumisen seuranta, ilmastovahdin toteuttaminen ja ylläpito, luonnonsuojelutyö, luontoviisas Espoo - luonnon kokonaisheikentymättömyystiekarttatyö sekä rakennusvalvonnan ohjaustyö (ilmastoseelvitys, rakennusten pitkäaikaiskestävyys, hulevesien ja sisälämpötilan hallinta, rakennusten muunneltavuus jne.)

44100 JOUKKOLIIKENNE-PALVELUALUE

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Joukkoliikenne-palvelualueen tulot ovat korvausta HSL-kuntayhtymältä Espoon kaupungin joukkoliikenneinfrastruktuurin investoinneista kuten metrosta, raitiotiestä ja bussiterminaaleista. Menomäärärahalla rahoitetaan Espoon asukkaille tarjottavan HSL-joukkoliikenteen järjestämisestä ja operoinnista Espoon kaupungille koituvat menot sekä Espoossa sijaitsevan metron hallinto-, hoito- ja pääomavastikkeet. Budjettiin sisältyvät myös Leppävaaran, Tapiolan, Matinkylän, Espoonlahden ja Kiivenlahden liityntäpysäköintilaitoksista sekä kaupunkipyöristä Espoon kaupungille aiheutuvat palvelutuotannon kulut.

Määrärahoilla varaudutaan ylläpitämään ja kehittämään pitkällä tähtäimellä runkoverkkoihin perustuvaa joukkoliikennettä ottaen huomioon käyttäjien liikkumistarpeet. Tapiolaan, Matinkylään, Espoonlahteen ja Leppävaaraan päättyvät bussien liityntälinjat palvelevat metron ja kaupunkiradan liitynnän lisäksi myös Espoon sisäistä sekä Etelä- ja Keski-Espoon välistä poikittaista matkustamista. Infrastruktuuria kehitetään edelleen vastaamaan erityisesti runkolinjojen tarpeita.

Espoon joukkoliikennejärjestelmässä tapahtuu muutoksia tulevalla TTS-kaudella. Raide-Jokeri on aloittanut liikennöinnin, ja samalla on otettu käyttöön Etelä-Espoon ja Tapiola–Leppävaaran uudet linjastokokonaisuudet. Lisäksi määrärahoissa on varauduttu joukkoliikenteen poikkeusjärjestelyihin ja niistä aiheutuviin kustannuksiin.

HSL kehittää digitaalisia palveluita, kuten digitaalisia myyntikanavia ja yrityspalvelujen digitalisointia. Lippujen ostamista ja maksamista kehitetään. IT-käyttöpalveluiden kustannusten ennakoidaan laskevan TTS-kaudella, kun uusi lippujärjestelmä (lipputilihanke) valmistuu.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo-ohjelman 4 milj. euron tuottavuustavoite joukkoliikenteen osalta vuoteen 2025 asti huomioidaan jatkuvuusilla HSL:n talousarvion lausuntojen yhteydessä. Toimiva ja kohtuuhintainen joukkoliikenne työ- ja asiointimatkoilla tukee myös tulevana vuosina ihmisten hyvinvointia ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. Toimivan ja kohtuuhintaisen joukkoliikenteen järjestäminen taloudellisesti kestävällä tavalla edellyttää, että joukkoliikenteen matkustajamäärät saadaan

palautettua ja joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kehitys saadaan koronaa edeltäneelle tasolle. Samoin palveluverkon toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan aktiivisesti ja muutetaan tarpeita tai taloudellisia realiteetteja vastaavaksi.

Joukkoliikennejärjestelmän kustannusten kasvua hillitään liikennejärjestelmä-, palvelutaso- ja linjastosuunnittelun keinoin. Kestävän talouden varmistaminen edellyttää nopeaa ja joustavaa reagointia mahdollisiin muutoksiin liikkumistottumuksissa sekä uusien ratkaisujen löytämistä.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Hiilineutraalisuutta edistetään raidehankkeilla kuten Länsimetro, Espoon kaupunkirata ja Raide-Jokeri. Kaupunkipyöräjärjestelmän uuden sopimuskauden valmistelussa pyritään laajentamaan asemaverkkoa raideliikenteen varrelle, ensi vaiheessa Länsimetron jatkeelle. Näin varmistetaan kestävä liikemisen matkaketjujen sujuvuus. Myös liityntäpysäköinnin avulla pyritään lisäämään joukkoliikenteen käyttöä.

Talous

Joukkoliikenne-palvelualueen määrärahat ovat sitovia tulojen ja menojen osalta.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	51 313	97 403	105 235	105 235	104 235
Toimintamenot	-135 699	-210 254	-227 632	-221 380	-220 502
Toimintakate	-84 386	-112 851	-122 397	-116 145	-116 267

Investoinnit

Arvopaperit kaupunkiympäristön toimiala

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-41 539	-48 300	-56 900	-61 700
Netto	-41 539	-48 300	-56 900	-61 700

441000 JOUKKOLIIKENNE – HSL

Espeen joukkoliikenteen järjestämisestä ja suunnittelusta vastaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL). HSL:n toimialue kattaa Espoon, Kauniaisten, Helsingin, Vantaan, Keravan, Kirkkonummen, Sipoon, Tuusulan ja Siuntion alueella liikennöitävän seudullisen ja kuntien sisäisen joukkoliikenteen. Espoon kaupunki on Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän jäsenkunta.

Tunnusluvut

Tunnusluku (milj. km/vuosi)	TP 2021	TP 2022	TA 2023	ENN 2023	2024	2023–2024 muutos-%	2025	2026
Sisäisten linjojen linjakilometrit Espoo	18,347	18,196	16,764	16,086	15,832	-1,6 %	15,832	15,832
Seutulinjoiden linjakilometrit Espoon suunta	6,585	6,300	5,318	5,458	5,160	-5,5 %	5,160	5,160
Metron linjakilometrit yhteensä	5,747	5,458	6,393	6,250	6,009	-3,9 %	6,345	6,349
Metron linjakilometrit Espoossa	1,420	1,377	1,990	1,945	1,870	-3,9 %	1,975	1,976
Pika-raitio yhteensä			0,763	0,215	2,147	898,6 %	2,250	2,252

Talous

Tuloina on huomioitu HSL:n infrasopimuksen mukaan perittävät käyttökorvaukset kaupungin omistamasta joukkoliikenneinfrastruktuurista, jonka Espoon kaupunki laskuttaa HSL:ltä. HSL:n jäsenkunnat maksavat kuntaosuuksina ne kustannukset, joita HSL ei voi kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla. Määrärahaan sisältyy menoina Espoon kuntaosuus HSL:lle kattamaan Espoolle kohdistuvaa maksuosuutta joukkoliikenteen operointi-, yleis-, ja infrakustannuksista. Menojen talousarvio on valmisteltu oletuksella, että HSL:n matkustusmäärät ovat 8,9 % ja lipputulokertymä 0,4 % suuremmat kuin vuonna 2023. Kuntaosuuksien lisäksi määrärahalta rahoitetaan Espoon kaupungille joukkoliikenteen koordinoinnista, viranomaistehtävistä ja matkustajia palvelevien toimintojen, mm. Kampin, Matinkylän, Tapiolan ja Espoonlahden bussiterminaalien sekä Espoon aseman ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	51 113	97 168	105 000	105 000	104 000
Toimintamenot	-102 699	-152 486	-165 865	-161 942	-161 452
Toimintakate	-51 586	-55 317	-60 865	-56 942	-57 452

441010 JOUKKOLIIKENNE – LÄNSIMETRO OY

Talous

Länsimetro Oy on Espoon kaupungin tytäryhtiö. Määräraha kattaa yhtiön hallintovastikkeen, hoitovastikkeen kunnossa- ja ylläpitomenoja sekä rahoitusvastikkeen korkomenoja. Metron vaatiman infrastruktuurin laajentuminen Kivenlahteen nosti menoja vuonna 2023. Korkotason merkittävä nousu nostaa menoja talousarviovuonna, ja lainamäärän alentumisen seurauksena korkomenot laskevat suunnitteluvuosille.

Rahoitusvastikkeeseen sisältyvä osuus Espoon vastuulla olevista Länsimetro Oy:n lainojen lyhennyksistä on budjetoitu investointeihin osakkeiden ja osuuksien määrärahaan. Lainanlyhennys nousee portaittain vuoteen 2028 saakka. Vuodesta 2023 lähtien kaikkia ensimmäisen vaiheen lainoja lyhennetään ja vuodesta 2028 lyhennetään kaikkia vaiheen 2. lainoja.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	-	-	-	-	-
Toimintamenot	-30 333	-54 524	-58 430	-56 074	-55 652
Toimintakate	-30 333	-54 524	-58 430	-56 074	-55 652

441020 JOUKKOLIIKENNE-PALVELUT

Talous

Määrärahoista maksetaan Tapiolan, Matinkylän, Espoonlahden ja Kivenlahden metroasemilla sijaitsevat liityntäpysäköintilaitokset. Tämän lisäksi Espoon kaupunki pitää yllä Leppävaarassa bussiterminaalin alle sijoitettavaa liityntäpysäköintilaitosta. Määrärahalla rahoitetaan Kivenlahden, Espoonlahden ja Matinkylän liityntäpysäköintien rahoitus- ja ylläpitomenoja, Tapiolan liityntäpysäköinnin ylläpitomenoja ja Leppävaaran liityntäpysäköinnin sisäistä toimitilavuokraa. Liityntäpysäköinnistä aiheutuvat menot eivät kuulu HSL:n kanssa sovitun infrasuorituksen käyttökorkorvauslaskutuksen piiriin.

Määrärahalla rahoitetaan myös joukkoliikennekokonaisuuteen liittyvän kaupunkipyöräpalvelun Espoon käyttökustannukset. Tulot ovat kaupunkipyörien maksutuloloja. Kaupunkipyöräpalvelun tuottajina ovat Espoon kaupunki ja Helsingin kaupungin Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy. Kaupunkipyöräpalvelu toteutetaan yhteistyössä HSL:n ja palveluntuottajayrityksen kanssa. Nykyinen kaupunkipyöräjärjestelmän sopimus on voimassa vuoteen 2025 ja talousarvio on tehty voimassa olevan järjestelyn pohjalta. Mahdollisen laajennuksen kustannusvaikutukset arvioidaan suunnitelmien valmistuttua.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	200	235	235	235	235
Toimintamenot	-2 667	-3 245	-3 337	-3 364	-3 398
Toimintakate	-2 467	-3 010	-3 102	-3 129	-3 163

4400 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN ESIKUNTA

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Toimialan esikunta koordinoi ja kehittää koko toimialaa koskevia yhteisiä asioita ja hankkeita. Se tuottaa hallinto-, kehittämis-, henkilöstö-, asiakirjahallinto- ja talousohjauspalveluita tulosyksiköille ja Tilapalvelut-liikelaitokselle. Lisäksi esikunnan tehtäviin kuuluvat kaupungin maaomaisuuden hallinta, maankäytön suunnittelun ja rakentamisen ohjaus, asuntotuotannon seuranta ja ohjaus, joukkoliikenteen koordinointi sekä toimialan viestinnän ja markkinoinnin linjaukset, toiminnan kehittäminen, suunnittelu ja toteutus. Toimialan esikunta ohjaa yhteistyössä konserniesikunnan kanssa Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymää (HSY), Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymää (HSL) sekä muita konserni- ja osakkuusyhtiöitä.

Asuntoyksikkö huolehtii kunnan vastuulle kuuluvien asuntorakentamisen ohjaamisen ja rahoituksen tehtävistä. Tavoitteena on varmistaa asuntotuotannon edellyttämät kaavalliset ja kunnallistekniset

valmiudet sekä kysyntää vastaavan ja eri elämäntilanteisiin sopivan asuntotuotannon toteutuminen. Yksikkö edistää monipuolista ja kohtuuhintaista asuntotarjontaa, tukee erilaisten väestöryhmien asumista ja osallistuu aluekeskusten ja olemassa olevien asuntoalueiden kehittämiseen. Lisäksi asuntoyksikkö myötävaikuttaa eri kaupunginosien elinvoimaisuuden ja sosiaalisen eheyden toteutumiseen sekä edistää asumisen ekologista kestävyttä.

Tonttiyksikkö huolehtii maan saatavuudesta yhdyskuntarakentamiseen, hankkii ja luovuttaa maata sekä vastaa maankäyttösopimuksista. Tavoitteena on ensisijaisesti hankkia asumiseen ja työpaikkarakentamiseen soveltuvaa raakamaata etenkin hyvien liikenneyhteyksien varrelta ja keskusten tuntumasta. Maanhankintaan on varattu 7 milj. euroa.

Asunto- ja työpaikkarakentamiseen luovutetaan rakentamiskelpoisia kerrostalo- ja pientalotontteja sekä yritystontteja. Asuntotontteja varataan valtion tukemaan asuntotuotantoon asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Asuntotontteja luovutetaan pääsääntöisesti julkisiin hakumenettelyihin tai hintakilpailuihin perustuen. Yritystontteja luovutetaan hakemusten perusteella ja julkisella hakumenettelyllä sekä hintakilpailulla. Tonttiyksikön tuloarvio sisältää maanmyyntivoittoja yhteensä 30 miljoonaa euroa. Kaupungin maaomaisuuden kehittämistoimia jatketaan, jotta luovutettavia tontteja olisi vuosittain luovutettavissa edellä mainittuihin käyttötarkoituksiin. Esikunta osallistuu kaavoituksen ohjaukseen pyrkien varmistamaan toteuttamiskelpoiset ja taloudelliset kaavat.

Markkinointi- ja viestintäyksikkö tukee Espoo-tarinan toteutumista, ohjaa ja koordinoi toimialan viestintää ja huolehtii tarvittavasta osaamistasosta esimerkiksi valmiusviestinnässä. Viestintä tekee tunnetuksi toimialan palvelutoimintaa ja kehittämistyötä sekä lisää tyytyväisyyttä toimialan toimintaan. Markkinointiviestintä tukee yritysten ja osaavien ihmisten kiinnostuksen kasvattamista Espoon kehityksiin alueisiin. Toimialan yhteisö- ja työnantajakuvaa vahvistetaan viestinnän ja markkinoinnin keinoin.

Henkilöstöyksikkö tukee johtoa ja esihenkilöitä onnistumaan tavoitteidensa saavuttamisessa henkilöstöjohtamisen näkökulmasta. Yhteisenä tavoitteena on osaava, hyvinvoiva ja hyvin johdettu henkilöstö. Henkilöstöyksikkö ohjaa ja tukee henkilöstösuunnittelussa, palvelussuhdeasioissa, työkykyjohtamisessa ja työsuojelun teemoissa. Lisäksi henkilöstöyksikkö edistää johtamisen, osaamisen ja organisaatiokulttuurin kehittymistä sekä työvoiman saatavuutta.

Palvelutuotteet

Kaupunkiympäristön toimialan esikunnalta esitetään neljä palvelutuotetta: luovutuskirja, maankäyttölupa, vuokrasopimus ja maankäyttösopimus. Palvelutuotteiden suoritteet kuvaavat myönnettyjen lupien ja tehtyjen sopimusten kappalemääriä. Raportoivat palvelutuotteet kattavat esikunnan tonttipalveluiden käyttötalouden. Kustannusten kasvu johtuu esikunnan yleisen kustannustason noususta.

Palvelutuote	Eur		Suorite TA23	TA2 4	Eur/ Suorite		M%	Suorite 25	Suorite 26
	TA23	TA24			TA23	TA24			
Luovutuskirja	935 806	1 115 591	80	80	11 697,58	13 944,88	19,2 %	80	80
Maankäyttölupa	73 110	87 156	130	130	562,38	670,43	19,2 %	130	130
Vuokrasopimus	219 330	261 467	175	175	1 253,31	1 494,09	19,2 %	175	175
Maankäyttösopimus	233 952	278 898	20	20	11 697,58	13 944,88	19,2 %	20	20

Talous

Kaupunkiympäristön toimialan esikunnan määrärahat ovat sitovia tulojen ja menojen osalta.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	72 097	75 719	72 011	75 011	74 011
Toimintamenot	-12 534	-13 052	-13 063	-13 126	-13 198
Toimintakate	59 563	62 667	58 948	61 885	60 813

Investoinnit

Maa- ja vesialueet, sitovuustaso omaisuuslaji

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	1 500	1 500	1 500	1 500
Menot	-11 000	-7 000	-5 000	-5 000
Netto	-9 500	-5 500	-3 500	-3 500

Maanhankinnan tavoitteena on hankkia asunto- ja työpaikkarakentamista palvelevaa raakamaata sekä asemakaavan toteuttamiseksi tarvittavia yleisiä alueita. Vuodelle 2024 maanhankintaan on varattu 7 milj. euroa ja sen jälkeen vuosittain 5 milj. euroa. Maanhankinnan lisäksi määrärahoja käytetään tonttien myyntikuntoon saattamisen edellyttämiin investointeihin. Maankäyttösopimusten hyvityksenä vastaanotetut maa-alueet kirjataan samaan tapaan maanostoksi kuin rahalla maksettavat kaupat. Merkittävät ja strategisesti tärkeät maanhankinnat ja niiden rahoitus käsitellään tapauskohtaisesti erikseen.

Peruskaupungin maanmyyntituloksi arvioidaan 31,5 milj. euroa vuonna 2024. Tästä hankintahinnan osuus 1,5 milj. euroa sisältyy investointituloihin ja myyntivoiton osuus 30,0 milj. euroa tonttipalvelujen toimintatuloihin. Yleinen talouskehitys ja suhdanteet vaikuttavat voimakkaasti tonttikauppoihin ja maanmyyntituloihin.

Osakkeet ja osuudet, sitovuustaso omaisuuslaji

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-4 631	-3 880	-780	-780
Netto	-4 631	-3 880	-780	-780

4500 TILAPALVELUT-LIIKELAITOS

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Tilapalvelut-liikelaitoksen tehtävänä on hankkia ja ylläpitää kaupungin toimitiloja kustannustehokkaasti ja pitää huolta niiden turvallisuudesta ja terveellisyydestä. Tilapalvelut-liikelaitos tarjoaa lisäksi erilaisia tilapalveluja tilojen käyttäjille. Liikelaitoksessa on toimitilajohtamisesta, suunnittelupalveluista, rakennuttamisesta, palvelutuotannosta ja toiminnan tuki- ja kehittämispalveluista vastaavat palvelualueet. Tilapalvelut-liikelaitos tuottaa palvelunsa joko omalla organisaatiolla tai ostopalveluna peruskaupungin muilta yksiköiltä ja liikelaitoksilta tai ulkopuolisilta yrityksiltä. Ostopalvelujen osuus vaihtelee palveluittain.

Toimitilajohtamisen palvelualue vastaa kiinteistöjohtamisesta, laatii toimitilaverkon suunnitelmia ja kehittää tilaratkaisuja, valmistelee myyntikohteet, hoitaa tilojen hankintaa, vuokraa tiloja käyttäjille sekä vastaa tilojen yhteiskäytöstä ja hoitaa isännöintitehtäviä. Kiinteistönhallintayksikkö vastaa kiinteistöjen energiahallinnasta, elinkaarikohteiden ja yhtiöiden hallinnasta. Vuokrausyksikkö hoitaa lisäksi vuokralaskennan ja -laskutuksen. Kiinteistötietojen hallintoyksikkö vastaa liikelaitoksen kiinteistötietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä.

Suunnittelupalvelut-palvelualue vastaa tilasuunnittelusta, valmistelee ja suunnitteluttaa kaupungin toimitilahankkeet siten, että laatu-, aikataulu- ja kustannustavoitteet toteutuvat. Palvelualueen tehtävät kattavat myös pienempien korjaus- ja muutostöiden suunnitteluttamisen, kohteisiin tehtävät kunto- ja sisäilmatutkimukset sekä tarvittavat kiinteistöjen purut. Lisäksi palvelualue toteuttaa kaupungin yhtiöiden tilaamat valmistelu- ja suunnitteluttamistehtävät osana rakennuttamisen kokonaisuutta.

Rakennuttamisen palvelualue toteuttaa kaupungin toimitilojen rakennuttamistehtävät, kustannuslaskentapalvelut sekä investointi- ja kunnossapito-ohjelman valmistelun. Palvelualue rakennuttaa kaupungin toimitilahankkeet siten, että laatu-, aikataulu- ja kustannustavoitteet toteutuvat. Lisäksi palvelualue toteuttaa kaupungin omistamien yhtiöiden tilaamat rakennuttamistehtävät.

Palvelutuotannon palvelualue tuottaa toimitilojen aula- ja turvallisuus, kiinteistöhoito-, kunnossapito- ja siivouspalveluja omana työnä tai ostopalveluna sekä vastaa näiden palvelujen laadusta. Lisäksi kaikki palvelualueet tuottavat kaupungin yksiköille käyttäjäpalveluja.

Toiminnan tuki ja kehittäminen -palvelualue vastaa liikelaitoksen tukitoiminnoista, joita ovat talous-, laki-, viestintä-, kehittämis- ja henkilöstöasiat, koulutussuunnittelu sekä toiminnan ja hankkeiden talouden seuranta. Yksikön vastuulla on myös liikelaitoksen asiakassuhteiden hoito ja niiden hallinnasta vastaaminen.

Tilapalvelut-liikelaitos kehittää toimintaansa asiakaspalvelulähtöisesti ja viestii toiminnastaan ja palveluistaan asiakkaille Espoo-tarinan sekä Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman ja Espoon kaupungin toiminnan talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelman projektien ja toimenpiteiden pohjalta. Kehityshankkeena on kohdekohtaisen tiedonkulun parantaminen, jolla parannetaan sisäistä tiedonkulkua ja asiakasviestintää.

Liikelaitoksen toiminta ja tuotanto on järjestetty mahdollisimman tehokkaasti kehitetyt prosessit huomioiden ja tuottavuutta parannetaan osana toimintojen kehittämistä. Palvelutuotannossa lisätään hallitusti ostettujen palvelujen käyttöä ja seurataan oman ja ostotoiminnan laatua ja kustannuksia sekä kehitetään toimintaa koulutusta lisäämällä. Siivouksen hankintaa ja palveluntuottajien valvontaa kehitetään yhteistyössä hankintakeskuksen kanssa niin, että toiminnassa tavoitteemme on noltolateralanssi työsuhteisiin liittyviin väärinkäytöksiin, harmaaseen talouteen ja ihmiskauppaan.

Palvelutoiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta parannetaan kehittämällä asiakasyhteistyötä, kumppanuuksia, palveluprosesseja ja tietojärjestelmiä sekä hankintoja.

Liikelaitoksen kaikissa hankinnoissa huomioidaan kestävä kehitys ja hiilineutraaliustavoitteet. Yhteistyötä Tilapalvelujen ja asiakkaiden välillä lisätään aktiivisesti ja erityisesti viestintää kehitetään. Asiakaspäälliköt tapaavat säännöllisesti tilojen käyttäjiä ja käytössä on kerran vuodessa toteutettava asiakastytyväisyyskysely sekä vuosittaiset kehityskokoukset ja yhteistyöhaastattelut toimialojen johdon kanssa. Myös toiminnasta saadut palautteet ja reklamaatiot hyödynnetään toimintaa kehitettäessä.

Tiloissa ilmenevät sisäilmaongelmat ovat hallinnassa sekä vastuut ja roolit selkeät Tilapalvelujen ja käyttäjien kesken. Toiminta on menettelytapaohjeen mukaista. Tilapalvelujen edustaja toimii puheenjohtajana kaupungin moniammatillisessa sisäilmaryhmässä. Tiiviistä yhteistyötä tehdään ennakkoivasti työterveyspalvelujen, kouluterveydenhoidon ja ympäristöterveyden ja kanssa. Ongelmatilanteista ja korjaavista toimenpiteistä viestitään avoimesti ja kattavasti päivitettyä viestintäsuunnitelmaa noudattaen. Useissa kohteissa on jatkuva sisäilmaolosuhteiden seurantamittaus, jota hyödynnetään kohteiden ennakoivan ylläpidon edistämiseen. Kahdeksan kaupungin sisäilmaverkosto jatkaa toimintaansa yhteisten toimintamallien ja ohjeistuksen tekemiseksi. Vuoden 2024 ohjelma jatkaa olosuhdeongelmien vähentämiseksi sekä toiminnan kehittämiseksi ja yhtenäistämiseksi. Verkostossa on mukana myös Sisäilmayhdistys Ry ja kehitysyhteistyötä tehdään muun muassa VTT:n, Helsingin yliopiston, Aalto-yliopiston sekä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa.

Toimitiloja hyödynnetään monipuolisesti ja tehokkaasti tilojen yhteiskäyttöä edistämällä. Hybridityön vaikutusta toimitilojen käyttöön on selvitetty ja tarpeettomista tiloista luopumista jatketaan. Toimitilojen energiataloutta ja energian säästöä tehostetaan mm. KETS-toimintasuunnitelman (Kuntien energiatehokkuussopimus) avulla, uusiutuvan kaukolämmön optimointipalvelulla, kiinteistöjen etävalvonnalla ja ilmastoinnin säädoilla energiamanagerin tavoitteita ohjaamalla. Toimitilajohtamisen pääkehittämisaalueet ovat toimitilaverkon laadinta toimialojen palvelujen järjestämisen tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä toimialojen kanssa, kiinteistöjen salkutuksen kehittäminen ja kohteiden PTS-suunnitelmien laadinta. Tilojen yhteiskäytön pääperiaatteet on selkeytetty ja järjestelmähankinta on menossa.

Toiminnan lähivuosien tärkeimmät tavoitteet ovat rakentamisen investoinnit ja mittava korjausrakentaminen, Koulut kuntoon -tavoite, tilojen käytön tehostaminen ja toiminnan tuottavuuden parantaminen. Rakennuttamisen ja suunnittelun päätoimitilaprosessien kehittäminen jatkuu. Hankkeiden kustannusohjaukseen, toteuttamisen valvontaan sekä seurantaan panostetaan noudattamalla hankkeiden suunnittelua ohjaavia ominaistavoitteita. Hankkeissa suunnitteluohjauksella tavoitellaan hankkeiden kustannusten alentamista ja investointiohjelman toteutuksessa huomioidaan Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteet huomioiden hankkeiden toiminnalliset vaatimukset.

Koulut kuntoon -ohjelmalla varmistetaan, että kouluilla ja päiväkodeilla on terveet ja toimivat tilat, ja sisäilmakohteiden ja hätäväistöjen lukumäärä on nolla vuonna 2028. Tilaohjelmassa varmistetaan toimivat väistötilat käyttäjien tarpeisiin yhteistyössä toimialojen kanssa. Sisäilmaratkaisuja haetaan kansallisesti yhdessä muiden suurien kaupunkien kanssa. Kohteiden kuntoon saattaminen toteutetaan useilla eri ohjelman toimenpiteillä. Korjausvelkaa pienennetään kunnossapitomäärärahojen tehokkaalla kohdentamisella. Ikääntyvien kohteiden käyttökunto varmistetaan kohteiden kuntoarviointeilla ja elinkaarta jatkavilla investoinneilla. Esteettömyys otetaan huomioon hankkeiden ja korjausten suunnittelussa.

Investointi- ja vuokrakustannukset ohjaavat toimitilahankkeiden toteuttamista. Toteuttamisessa hyödynnetään eri omistusmuotoja sekä eri muotoisia toteutusmalleja kuten vuokratiloja, elinkaarimalleja ja kumppanuushankkeita. Uusia toiminta- ja toteutustapoja kehitetään hankkeiden laadun ja kustannustehokkuuden parantamiseksi sekä aikataulujen nopeuttamiseksi hankkeiden koko elinkaaren

kokonaistaloudellisuus huomioiden. Uudis- ja peruskorjaushankkeissa on käytössä Kuivaketju10 -toimintamallit. Hankkeissa huomioidaan digitaalisuuden tuomat mahdollisuudet, kuten esimerkiksi tietomallinnus suunnittelussa, monitavoiteoptimoidut energiatehokkuusvaatimukset ja ympäristökriteerit. Kaikkiin uudishankkeisiin liitetään aktiivinen energiaohjaus ja todentamisen raportointia parannetaan. Jälkilaskentatiedot ja saatu palaute käytetään hyödyksi hankkeiden kehittämisessä.

Palvelutuotannossa jatketaan laadunseurannan kehittämistä ja laajentamista kunnossapidon korjauksiin. Kiinteistönhoidossa tavoitellaan myös toiminnan tehostamista, jossa tärkeimpänä tukena tullaan käyttämään tehokasta rekrytointia, henkilöstön osaamisen varmistamista ja hoitoalueiden mitoitusten uusimista.

Kunnossapidossa tavoitellaan edelleen toiminnan painopisteen siirtämistä vikakorjauksista ennakoiviin vuosikorjauksiin. Tavoitteeksi on asetettu, että lähimmän viiden vuoden aikana korjauksista 70 prosenttia voidaan hoitaa suunniteltuina vuosikorjauksina ja vikakorjauksien määrä saadaan laskemaan 30 prosentin tasolle.

Vuoden 2024 aikana valmistaudutaan uuden rakentamislain ja ilmastoasetuksen voimaantuloon vuoden 2025 alusta niin kouluttautumalla kuin yhteistyöllä rakennusvalvonnan kanssa.

Palvelutuotteet

Tilapalvelut-liikelaitokselta esitetään neljä palvelutuotetta: vuokrauspalvelut, toimitilojen käyttömenot sekä siivouspalvelujen oma tuotanto ja ostopalvelut. Palvelutuotteiden suoritteet kuvaavat pinta-alaa (m²). Suoritemäärät laskevat vuonna 2024 siivouspalvelujen ostopalveluja lukuun ottamatta. Toimitilojen käyttömenot pienenevät sähkökustannuksiin liittyvien säästötoimenpiteiden ansiosta. Tilapalvelut-liikelaitoksen palvelutuotannon muiden kustannusten kohdentuminen siivouspalvelujen omaan tuotantoon ja ostopalveluihin ei ole vertailukelpoista vuoden 2023 talousarvioon nähden.

Palvelutuote	Eur		Suorite		Eur/ Suorite		M%	Suorite	
	TA23	TA24	TA23	TA24	TA23	TA24		25	26
Vuokrauspalvelut	93 219 763	103 158 065	1 113 475	1 093 078	83,72	94,37	12,7 %	1 093 078	1 093 078
Toimitilojen käyttömenot	27 584 818	24 625 667	1 113 475	1 093 078	24,77	22,53	-9,1 %	1 093 078	1 093 078
Siivouspalvelut oma tuotanto	7 374 092	6 794 442	251 802	249 178	29,29	27,27	-6,9 %	249 178	249 178
Siivouspalvelut ostopalvelut	9 527 365	10 141 655	468 674	468 680	20,33	21,64	6,4 %	468 680	468 680

Talous

Sitovat tulostavoitteet vuodelle 2024:

1. Liikelaitoksen vuoden 2024 tulostavoite on 22 milj. euroa ylijäämäinen tulos ennen varauksia.
2. Liikelaitoksen talonrakennusinvestointien hankkeiden toteutuminen valtuuston päättämän talousarvion sekä taloussuunnitelman investointiohjelman aikataulun ja kustannusarvion mukaan.

Tilapalvelujen tulostavoite katetaan omien yhtiöiden rahoitusvastikkeiden lainojen lyhennysten osuudella, jonka esitystä laadittaessa arvioitiin olevan 20,9 milj. euroa. Lisäksi otetaan huomioon Espoon tuottavuustavoitteet.

Tilapalvelut-liikelaitoksen tuloissa vuodelle 2024 on toimintatuottoja 309,6 milj. euroa ja lukuihin sisältyy myös valmistus omaan käyttöön 0,1 milj. euroa kaikkina vuosina. Rahoituskuluissa on sisäisesti Tilapalveluilta veloittettava korvaus peruspääomasta sekä välitystilin sisäinen korko.

Talousarvioesityksen tulot muodostuvat kehyksen mukaisesti seuraavasti: 251,2 milj. euroa sisäisiä vuokratuottoja, 34,2 milj. euroa ulkoisia vuokratuottoja, 23,3 milj. euroa tuloja siivous-, aula- ja turvallisuuspalveluista sekä 0,9 milj. euroa muita tuottoja. Luku on yhteensä 309,7 milj. euroa, kun siihen on lisätty valmistus omaan käyttöön (0,1 milj. euroa).

Toimintamenoihin on budjetoitu 196,6 milj. euroa. Toimintamenoraami määräytyy vähentämällä tulotavoitteesta rahoituskulut, poistot ja tulostavoite. Edelleen talousarvion laadinnassa on huomioitava suunnitteluprosessissa aiemmin määräytyneet sisäiset kuluveloitukset, jotka ovat 24,4 milj. euroa sisältäen maanvuokran (16,6 milj. euroa) lisäksi taloushallinnon, henkilöstöpalveluiden, tietotekniikan ja muiden asiantuntijapalveluiden ostot. Sisäisten kulujen jälkeen henkilöstökuluihin ja ulkoisiin ostoihin jää käytettäväksi 172,2 milj. euroa.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	309 280	293 307	292 816	308 744	317 417	323 634
Valmistus omaan käyttöön	155	100	100	100	100	100
Liiketoiminnan muut tuotot	12 868	140	140	890	890	890
Materiaalit ja palvelut	-84 710	-84 566	-80 854	-86 551	-91 860	-94 833
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-31 604	-28 405	-24 405	-25 423	-29 247	-30 299
Palvelujen ostot	-53 106	-56 160	-56 449	-61 128	-62 613	-64 534
Henkilöstökulut	-27 747	-31 269	-29 778	-29 604	-30 420	-31 407
Palkat- ja palkkiot	-22 976	-25 390	-24 117	-24 511	-25 216	-26 070
Henkilösivukulut	-4 771	-5 879	-5 661	-5 093	-5 204	-5 337
Poistot ja arvonalentumiset	-61 169	-56 347	-56 347	-57 076	-59 396	-60 641
Liiketoiminnan muut kulut	-99 649	-79 741	-84 241	-85 499	-87 339	-89 683
Liikeyli-/alijäämä	53 799	47 503	47 496	56 097	54 597	53 397
Rahoitustuotot ja -kulut	-28 824	-28 608	-28 608	-34 118	-32 618	-31 418
Rahoituskulut	-28 824	-28 608	-28 608	-34 118	-32 618	-31 418
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	24 975	18 895	18 888	21 979	21 979	21 979
Satunnaiset tuotot ja -kulut	97 105	-	-	-	-	-
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	5 015	5 015	5 015	5 015	5 015	5 015
Tilikauden yli-/alijäämä	127 095	23 910	23 903	26 994	26 994	26 994

Toimitilojen pinta-alojen määrässä on tapahtunut alla olevan taulukon mukaiset muutokset. Osaketiilojen määrä on noussut 4,5 %, vuokratilojen määrä on alentunut 3,5 % ja suoraomisteisten toimitilojen määrä alentunut 3,0 %. PPP-tilojen pinta-alojen osuus taulukon suoraomisteisissa tiloissa on 5 % vuonna 2024. Yhteensä kaikkien toimitilojen yhteenlaskettu pinta-alan määrä on alentunut 1,8 %. Omassa omistuksessa olevien tilojen määrä on alentunut ja niistä kertyvä tulo nousee 10,0 milj. euroa, kun 2023 valmistuneet loputkin PPP hankkeet lasketaan omiin tiloihin täysillä hinnoilla 2024 alusta. Vuokratilojen määrä on alentunut 3,5 % ja niistä kertyvä tulo putoaa 1,6 milj. euroa. Osakeomisteisen toimitilojen määrä kasvaa 4,5 %.

Toimitilat m ²	TP 2022	TA 2023	30.9.2023	1.1.2024	Muutos TA 2023-2024
suoraomisteiset (mukana PPP-kohteet)	720 045	740 764	707 183	718 437	-3,0 %
osaketilat	185 403	186 070	186 908	194 510	4,5 %
vuokratilat	251 252	186 640	179 575	180 131	-3,5 %
Yhteensä	1 156 700	1 113 475	1 073 666	1 093 078	
PPP- kohteet suoraomisteisista	25 464	25 464	26 093	35 946	41,2 %

Rahoitus

Peruskaupunki rahoittaa liikelaitoksen investointeja tarvittaessa korollisen kaupungin sisäisen välitystilin kautta. Talousarvioon on arvioitu, että sisäinen korkokulu on 5,7 milj. euroa. Suunnitelmavuotena 2024 liikelaitoksen tulorahoitus ei riitä investointien rahoittamiseen ja peruskaupunki rahoittaa loppuosan välitystilin kautta. Vuoden 2024 rahoitustarve on 50,9 miljoonaa euroa ja vuosina 2025 ja 2026 tulorahoitus riittää investointien rahoittamiseen. Rahoitustarpeeseen vaikuttavat investointiohjelman toteutuminen ja kaupungin tilinpäätösjärjestelyt.

1000 EUR	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta	75 243	75 236	79 055	81 375	82 620
Liikelijäämä (-alijäämä)	47 503	47 496	56 097	54 597	53 397
Poistot ja arvonalentumiset	56 347	56 347	57 076	59 396	60 641
Rahoitustuotot ja -kulut	-28 608	-28 608	-34 118	-32 618	-31 418
Satunnaiset erät	-	-	-	-	-
Tulorahoituksen korjauserät	-	-	-	-	-
Investointien rahavirta	-152 155	-136 378	-129 062	-113 608	-79 958
Investointimenot	-152 155	-136 378	-129 062	-113 608	-79 958
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-	-	-	-	-
Toiminnan ja investointien rahavirta	-76 913	-61 143	-50 007	-32 233	2 663
Rahoituksen rahavirta	76 913	52 950	50 007	32 233	-2 663
Lainakannan muutokset	55 545	63 660	50 072	32 133	-2 763
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	55 545	63 660	50 072	32 133	-2 763
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos kunnalta	22 700	-	-	-	-
Saamisten muutos muilta	200	200	120	100	100
Korottomien velkojen muutos muilta	-1 532	-10 910	-185	-	-
Rahavarojen muutos	0	-8 193	0	0	0

Investoinnit

Toimitilainvestointien suunnittelun lähtökohtana on edellisen vuoden hyväksytty investointiohjelma, käyttäjätoimialojen tarpeet ja Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteet. Lähtökohtana ovat myös kaupunginjohtajan tulevan vuoden talousarvioesitys sekä kaupungin asettama investointikatto. Tilapalvelut-liikelaitoksen investointiohjelmasta päätetään valtuustossa kaupungin talousarvion osana. Kaupungin koko rakentamisen omaisuuslaji on Tilapalveluilla. Maaomaisuus on kaupungin taseessa.

Vuonna 2024 Tilapalvelut-liikelaitoksen investointiohjelmaan sisältyvät investointimenot ovat yhteensä 129,1 milj. euroa. Toimitilainvestointien osuus on 97,6 milj. euroa. Perusparannukset ovat 9,0 milj. euroa ja osakkeet ja osuudet 22,5 milj. euroa. Lisäksi yhtiöhankkeiden investointeihin on varattu 12,0 milj. euroa vuonna 2024.

Rakennusinvestoinnit kohdistuvat sekä uudisrakentamiseen että kiinteistökannan peruskorjaamiseen ja laajennukseen. Kaikista toimitilahankkeista, myös vuokrahankkeista, päätetään valtuustossa talousarvion ja -suunnitelman hyväksymisen yhteydessä, eikä niiden valmistelussa tehdä ennen taloussuunnitelman käsittelyä kaupunkia sitovia ratkaisuja. Toimitilojen rakentaminen painottuu sekä peruskorjaamiseen, korvaaviin uusiin tiloihin että uudistuotantoon. Lisäksi osassa peruskorjaushankkeita laajennetaan toimitiloja.

1000 EUR	TA 2023	TA 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Toimitilarakentaminen	108 153	106 604	92 572	61 070	12 060	7 054	7 242	7 050	5 059
Uudisrakentaminen	99 153	97 604	83 572	54 070	5 060	54	242	50	715
Elinvoiman rakennukset	20 050	13 500	50 600	40 700	0	0	-	-	-
Kasvun ja oppimisen rakennukset	64 473	57 691	19 472	12 320	5 010	4	192	-	665
Kaupunkiympäristön rakennukset	1 200	1 000	1 600	-	-	-	-	-	-
Tilapalvelut	2 730	12 563	2 000	-	-	-	-	-	-
Muu talonrakentaminen	10 700	12 850	9 900	1 050	50	50	50	50	50
Perusparantaminen	9 000	9 000	9 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	4 344
Muut investoinnit	21 302	22 458	21 036	18 888	17 890	17 584	17 584	17 584	17 584
Osakkeet ja sijoitukset	21 302	22 458	21 036	18 888	17 890	17 584	17 584	17 584	17 584
Investointimenot (brutto)	129 455	129 062	113 608	79 958	29 950	24 638	24 826	24 634	22 643
Investoinnit (netto)	129 455	129 062	113 608	79 958	29 950	24 638	24 826	24 634	22 643

UUDISRAKENTAMINEN

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-105 353	-97 604	-83 572	-54 070
Netto	-105 353	-97 604	-83 572	-54 070

KONSERNIHALLINTO

Konsernihallinnon talonrakennusohjelmassa on Espoolaistentalon hanke. Espoolaistentalon arkkitehtikilpailu on päättynyt ja hankkeen esisuunnittelu on käynnissä. Suunnittelulle on varattu 1,0 milj. euroa vuodelle 2024.

ELINVOIMAN TULOSALUE

Yleishallintoon kuuluvan elinvoiman tulosalueen talonrakennusohjelmassa on Tapiolan uimahallin peruskorjaus ja Kulttuurikeskuksen laajennus teatteritilan osalta, jonka suunnittelulle on varattu 1,5 milj. vuodelle 2024 ja rakentamisen määrärahat vuosille 2025 ja 2026.

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-20 050	-13 500	-50 600	-40 700
Netto	-20 050	-13 500	-50 600	-40 700

KASVUN JA OPPIMISEN RAKENNUKSET

Kasvun ja oppimisen toimialan talonrakennusohjelma painottuu päiväkotien ja koulujen peruskorjaamiseen, laajentamiseen ja uudisrakentamiseen. Elinkaarimallilla toteutettavat kouluhankkeet on siirretty Kiinteistö Oy Espoon koulu- ja päiväkotikiinteistöt -yhtiön toteutettavaksi.

Tilapalveluiden vuosien 2024–2031 rakentamisohjelmassa on neljä koulun peruskorjaus- ja laajennushanketta sekä uudisrakentamishanketta. Uusia kouluja rakennetaan Kalajärvelle ja Tiistilään. Peruskorjattavat koulut ovat Postipuun koulu ja päiväkoti ja Sunan koulu. Vuokrakohteena olevia koulutiloja lunastetaan kaupungille neljä. Koulujen uudisrakentamiseen ja peruskorjaukseen sisältyy aina myös koulun pihan ja pääsääntöisesti myös liikuntakentän toteutus.

Valmistellun investointiohjelman uudet päiväkotihankkeet on ajoitettu väestönkasvuennusteiden ja päivähoitoikäisten lasten määrän kasvun mukaan. Rakentamisohjelmassa on 11 päiväkodin peruskorjausta ja uudishanketta. Lisäksi lunastettavia päiväkoteja on kuusi. Suunnitelmakauden alkuvuosina valmistuu Aarrekartan, Täyhystäjän, Vallipuiston ja Viherkallion tilat. Lisäksi valmistuu Hösmäripuiston, Leppäsillan, Niipperin ja Tapiolan päiväkodin peruskorjaus. Suunnitelmakauden loppuvuosina toteutetaan Aamunkoiton päiväkodin sekä Westends daghemin peruskorjaus.

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-64 473	-57 691	-19 472	-12 320
Netto	-64 473	-57 691	-19 472	-12 320

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

Kaupunkiympäristön toimialan talonrakennushankkeina ovat Kaupungin puutarhan puutyöhalli ja Olarin talvipuutarhan ja nuorisotila.

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-1 200	-1 000	-1 600	-
Netto	-1 200	-1 000	-1 600	-

TILAPALVELUT

Suunnitelmakaudella toteutetaan Träskändan kartanon ja Karhusaaren päärakennuksen peruskorjaus.

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-8 930	-12 563	-2 000	-
Netto	-8 930	-12 563	-2 000	-

MUU TALONRAKENTAMINEN

Elinkaarta jatkaville investoinneille on varattu 8,5 milj. euroa vuodelle 2024 ja 6,0 milj. euroa vuodelle 2025.

Esisuunnittelulle ja tutkimuksille on varattu 1,0 milj. euroa vuosittain vuosille 2024–2025. Kulttuuri-keskuksen laajennuksen suunnittelurahat on kuvattu yllä kohdassa elinvoima tulosalue, ja Espoolaistentalon kohdassa konsernihallinto.

Hallinnon tilatehokkuuden parantamiseen on varattu 0,3 milj. euroa vuodelle 2024.

Joukkoliikenteen pienkohteille on varattu 0,1 milj. euroa vuodelle 2024 ja 0,05 milj. euroa vuosittain vuosille 2025–2031.

Siirtokelpoisten tilojen perustuksiin ja pihatöihin on varattu 0,5 milj. euroa vuosittain vuosille 2024–2025 sekä 1,0 milj. euroa vuodelle 2026.

Uudisrakentamisen hankkeiden takuuajan korjauksiin ja siirtyviin maksueriin on varattu 1,0 milj. euroa vuosittain vuosille 2024–2025.

Palveluverkkoselvityksen pohjalta tehtäviin palvelutilojen muutostöihin on varattu 1,0 milj. euroa vuosille 2024–2025.

Sähköautojen latausinfrale kohteissa on varattu 0,15 milj. euroa vuosittain vuosille 2024–2025. Vuoden 2023 aikana on kartoitettu 2024 lakisääteisesti toteutettaviksi tulevien pysäköintialueiden latauspisteiden vähimmäismäärää sekä kaupungin toimialojen tarpeita latauspisteiden osalta kaupungin kiinteistöissä. Syksyllä 2023 valmistuneiden selvitysten perusteella on todennäköistä, että määrärahaa joudutaan jonkin verran nostamaan tulevina vuosina. Sähköautojen latauspisteiden toteuttaminen ja sähköiseen kalustoon siirtyminen osaltaan tukevat Espoon hiilineutraalisuuden saavuttamista.

Virve 2.0 -hankkeelle on varattu 0,3 milj. euroa vuodelle 2024 ja 0,2 milj. euroa vuodelle 2025. Rakennusten sisäkuuluvuuden parantamishanke toteutetaan yhteistyössä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-10 700	-12 850	-9 900	-1 050
Netto	-10 700	-12 850	-9 900	-1 050

PERUSPARANTAMINEN

Suunnitelmallisella kunnossapito- ja peruskorjaustoiminnalla varmistetaan toimitilojen käyttökelpoisuuden ja turvallisuuden hyvä taso, terveellinen työskentely-ympäristö sekä toimitilakiinteistöjen arvo.

Perusparantamiseen on varattu 9,0 milj. euroa vuosittain vuosille 2024–2025, 7,0 milj. euroa vuosittain vuosille 2026–2030 ja 4,344 milj. euroa vuodelle 2031. Perusparannuksia tehdään rakennusten ikääntymisen ja palvelutoiminnan kasvun sekä toiminnan kehittymisen aiheuttamien toiminnallisten muutosten vuoksi.

Menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-9 000	-9 000	-9 000	-7 000
Netto	-9 000	-9 000	-9 000	-7 000

OSAKKEET JA OSUUDET

Toimitilahankkeiden määrärahaan sisältyvät osakeomistuksena hankittavien toimitilojen rahoitus osakkeiden ostoon tai pääomansijoitukseen sekä Tilapalvelut-liikelaitoksen konserniyhtiöille maksamat, yhtiöiden rahastoimat rahoitusvastikkeet lainanlyhennyksiä varten. Yhtiöiden arvioidaan rahoitavan rahoitusvastikkeita yhteensä 22,5 milj. euroa vuonna 2024.

Yhtiöt, jotka rahastoivat rahoitusvastikkeita, ovat Kiinteistö Oy Espoon koulu- ja päiväkotitilat, Kiinteistö Oy Espoon Sotekiinteistöt, Kiinteistö Oy Opinmäen Kampus, WeeGee Oy, Espoon Elä ja Asu Oy, Kiinteistö Oy Suviniityn Pysäköinti I, Kiinteistö Oy Keskuskeittiö, Kiinteistö Oy Matinkylän lukio sekä ja Kiinteistö Oy Matinkylän Uimahalli.

Yhtiöhankkeina toteutettavat Espoonlahden terveysaseman peruskorjaus sekä Matinkylän lukio ja liikuntahalli valmistuvat 2024. Lisäksi KOy Otahallin peruskorjaamiseen on varattu 1,0 milj. euroa vuodelle 2024. Tapiolan stadionia suunnitellaan yhtiöhankkeena. Stadionin suunnitteluun ja rakentamiseen varaudutaan vuosina 2024–2026 ja sen kustannusarvio on 65 milj. euroa.

Menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-37 802	-22 458	-21 036	-18 888
Netto	-37 802	-22 458	-21 036	-18 888

SUURPELLON TASEYKSIKKÖ

Toiminta

Taseyksiköllä on elinaikainen tavoite: toteuttaa asumista, työpaikkoja ja palveluita uudella tavalla yhdistävä innovatiivinen asuin-, koulutus- ja työympäristö Suurpellon alueelle. Suurpellon yleisten alueiden rakentaminen rahoitetaan alueelta perittävien maankäyttömaksuin sekä kaupungin tonttien myynti- ja vuokratuloilla.

Taseyksikkö muodostaa kaupungin sisällä erillisen raportointiyksikön, mikä mahdollistaa alueen rakentamiskustannusten ja alueelta saatavien tulojen pitkän aikavälin seurannan.

Toiminnan kehittäminen ja tavoitteet

Suurpellon asuntorakentaminen jatkuu ensimmäisten kaava-alueiden lisäksi kaava-alueella III (Henttaanlaakso) ja Suurpellon pohjoisosassa Sepänkallion alueella. Suunnitelmakauden alussa alueella asuu noin 6 000 ihmistä. Asuntorakentamisen määrä on kasvanut aloitusvuosista ja on nyt yli 25 000 kerrosneliometriä vuodessa.

Alueen uudelleenkaavoitusta toteutetaan vaiheittain, muuttuneen kysyntätilanteen ja alueen kehittämisen tavoitteiden mahdollistamassa aikataulussa. Yleisten alueiden ja kunnallistekniikan rakentaminen edistyy kaavoituksen mahdollistamassa aikataulussa.

Nygrannaksen kaava-alueen osalta on tavoitteena saada ensimmäinen kaava vahvistettua suunnitelmakauden aikana.

Vuoden 2024 aikana alueen keskeisimpiä toimia ovat:

- Aloituskava-alueiden I, II ja III kunnallisteknisten rakennusurakoiden valmistuminen pintarakenteiden osalta muun rakentamisen tahdissa.
- Keskusta-alueen elävöittäminen edistämällä uusien palveluiden sijoittamista kortteleihin 21032 ja 21183.
- Kaava-alueen III (Henttaanlaakso) kaupungin omistaminen kortteleiden myynti ja asuntorakentamisen jatkaminen.
- Katurakennusurakoiden loppuunsaattaminen pohjoisten alueiden asuntokatujen osalta.
- Yhteistoiminnan kehittäminen edelleen alueen asukkaiden, rakennuttajien, rakentajien, yrittäjien, palvelutuottajien sekä muiden sidosryhmien välillä.
- Palvelukorttelialueen asemakaavamuutosten edistäminen ja käyttöönoton jatkaminen alueellisten palveluiden näkökulmasta yhteistyössä toteuttajien kanssa.

Suunnitelmakauden tavoitteet:

- Kaava-alueiden I ja II osalta keskustan palvelukorttelialueen asemakaavamuutosten vahvistaminen.
- Kaava-alueiden IV ja V pääkatujen käyttöönotto.
- Nygrannaksen keskialueen asemakaavan vahvistaminen.
- Suurpellon pohjoisten alueiden kaavoitus sekä katu- ja asuntorakentaminen.

Henkilöstö

Taseyksikön palveluksessa on yksi henkilö. Henkilömäärä on pysynyt samana taseyksikön perustamisesta lähtien.

Talous ja investoinnit

Taseyksikön tuotot kertyvät maanmyyntivoitoista, pitkäaikaisisten maanvuokrasopimusten tuotoista ja maankäyttösojimusmaksuista, joita tuloutetaan toteutuneiden investointien tahdissa taseyksikön liikevaihtoon. Kulut liittyvät operatiiviseen johtamiseen sekä kaupungin yksiköiltä ostettaviin palveluihin, kuten kaavoituksen, kunnallistekniikan suunnittelun ja taloushallintopalvelujen kustannuksiin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Investoinnit rahoitetaan saadulla tulo-rahoituksella. Sitovuustaso on omaisuuslaji. Kaupunkitekniikan keskus toteuttaa alueen yleisten alueiden rakentamisen Suurpellon taseeseen ja Tilapalvelut-liikelaitos yleiset rakennukset omaan taseeseensa. Suunnitelmakauden kunnallistekniikkainvestointeja toteutetaan asemakaavoituksen mahdollistamassa tahdissa ja viimeistelytyöt tehdään mahdollisimman pian ympäröivän alueen valmistumisen tahdissa.

Kaupungin ja taseyksikön välisen yhdystilin saldo on koko suunnitelmakauden positiivinen Suurpellon hyväksi.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	6 248	4 810	4 970	2 260	1 960	2 260
Liiketoiminnan muut tuotot	-	2 700	0	-	-	-
Materiaalit ja palvelut	-32	-299	-299	-191	-188	-184
Palvelujen ostot	-32	-299	-299	-191	-188	-184
Henkilöstökulut	-118	-	-	-125	-129	-133
Palkat- ja palkkiot	-101	-	-	-107	-111	-115
Henkilösivukulut	-17	-	-	-17	-18	-19
Poistot ja arvonalentumiset	-6 230	-6 004	-6 004	-5 274	-4 332	-4 077
Liiketoiminnan muut kulut	-	-103	-103	-103	-103	-103
Liikeyli-/alijäämä	-115	1 103	-1 437	-3 416	-2 774	-2 219
Rahoitustuotot ja -kulut	86	-	1 000	1 000	1 000	1 000
Rahoitustuotot	86	-	1 000	1 000	1 000	1 000
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	-30	1 103	-437	-2 416	-1 774	-1 219
Tilikauden yli-/alijäämä	-30	1 103	-437	-2 416	-1 774	-1 219

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta	4 407	5 567	2 858	2 558	2 858
Liikeliijäämä (-alijäämä)	1 103	-1 437	-3 416	-2 774	-2 219
Poistot ja arvonalentumiset	6 004	6 004	5 274	4 332	4 077
Rahoitustuotot ja -kulut	-	1 000	1 000	1 000	1 000
Tulorahoituksen korjaukset	-2 700	0	-	-	-
Investointien rahavirta	-1 400	-4 130	-1 400	-1 100	-1 400
Investointimenot	-4 100	-4 130	-1 400	-1 100	-1 400
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	2 700	0	-	-	-
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 007	1 437	1 458	1 458	1 458
Rahoituksen rahavirta	-5 680	-1 437	-1 458	-1 458	-1 458
Muut maksuvalmiuden muu- tokset					
Saamisten muutos kunnalta	-	2 673	-1 458	-1 458	-1 458
Saamisten muutos muilta	520	520	-	-	-
Korottomien velkojen muutos muilta	-6 200	-4 630	-	-	-
Rahavarojen muutos	-2 673	0	0	0	0

Investoinnit

Sitovuustaso omaisuuslaji

1000 EUR	TA 2023	TA 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Infrarakentaminen	4 100	1 400	1 100	1 400	1 400	1 000	1 000	1 000	1 000
Kaavojen I ja II infra- strukturi	500	400	400	400	400	-	-	-	-
Kaavan III infrastrukturi	300	300	300	-	-	-	-	-	-
Kaavojen IV ja V infra- strukturi	3 200	600	300	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Kaavan VI ja VII (Ny- grannas) infrastrukturi	100	100	100	-	-	-	-	-	-
Investoinnit yhteensä	4 100	1 400	1 100	1 400	1 400	1 000	1 000	1 000	1 000

TAPIOLAN TASEYKSIKKÖ

Toiminta

Tavoitteena on turvata Tapiola–Otaniemi–Keilaniemi-alueen Espoo-strategiassa määriteltyjen kehittämistavoitteiden toteutumisedellytykset alueelta kerättävin tuloin.

Toiminnan kehittäminen ja tavoitteet

Tapiola–Otaniemi–Keilaniemi-aluetta kehitetään tieteen, taiteen, talouden ja liikunnan monipuolisen keskittymänä sekä puutarhamaisena asuinalueena. Länsimetron ja Raide-Jokerin toteuttaminen luovat alueen kehittämislle erinomaiset lähtökohdat. Aalto-yliopiston toiminnan kehittyminen on alueen merkittävä voimatekijä.

Taseyksikön tärkeimmät kehittämiskohteet ovat:

- Tapiolan keskuksen perusteellinen uudistaminen metroaseman tuntumassa.
- Tapiolan arvokkaan kulttuurisen keskuksen uudistaminen ja elävöittäminen.
- Kulttuurikeskuksen laajennus teatteritilan osalta.
- Kehä I:n uudistaminen välillä Kalevalantie–Länsiväylä ja siihen liittyvä maankäytön kehittäminen.
- Otaniemen kehittäminen monipuoliseksi ja eläväksi opetukseen ja tutkimukseen pohjautuvaksi kaupunginosaksi metroon ja Raide-Jokeriin tukeutuen.
- Keilaniemen kehittäminen monipuoliseksi ja eläväksi merenrantakaupunginosaksi metroon ja Raide-Jokeriin tukeutuen.
- Uusien asuntojen rakentaminen alueelle.
- Jousenpuiston asuntoalueen kehittäminen.

Suunnitelmakauden tavoitteet:

- Tapiolan keskuksen uudistaminen ja kehittäminen etenevät sekä metroaseman että Kulttuuriauukion ympäristössä.
- Keilaniemen kehittäminen entistä voimakkaammaksi ja monipuolisemmaksi merenrannassa sijaitsevaksi toimitila-alueeksi etenee.
- Otaniemen keskustan, Kivimiehen alueen sekä Maarin alueen uudistaminen etenevät.
- Maarinsolmun ympäristön kehittäminen etenee.
- Kehä I:n uudistaminen Maarinsolmussa etenee.
- Uusien asuntojen rakentaminen jatkuu Tapiolassa ja Jousenpuistossa ja käynnistyy Keilaniemessä ja Otaniemessä.
- Kaupunkirakenteen vahvistamiseen keskitytään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Henkilöstö

Tapiolan kehittämisprojektin projektinjohtajat toimivat kaupunkiympäristön toimialan esikunnan alaisuudessa.

Talous ja investoinnit

Tulot ovat kaupungin luovuttamien kiinteistöjen myyntivoittoja, pitkäaikaisten vuokrasopimusten vuokratuloja tai maankäyttösopimustuloja. Tulojen aikataulu riippuu siitä, milloin asemakaavat tulevat voimaan. Investointien sitovuustaso on omaisuuslaji.

Kunnallistekniikka

Alueen kehittämistoiminta on metron toteuttamisen ja Raide-Jokerin toteuttamispäätöksen myötä jatkuvasti voimistunut. Maankäyttöä tehostetaan Raide-Jokerin pysäkkien ympäristössä.

Kaupungin ja LähiTapiolan välisestä Merituulentien ja sen ympäristön toteuttamista koskevasta sopimuksesta (allekirjoitettu 17.6.2014) ja lisäsopimuksesta (allekirjoitettu 10.5.2017) on toteuttamatta enää kaksi asuinrakennusta. Ne valmistuvat vuonna 2025.

Entisen Vesiputoustalon tontille rakenteilla oleva Feenix-asuinkortteli valmistuu keväällä 2024. Keskuksen länsiosaan on rakenteilla asuntoja perustuen 20.4.2021 allekirjoitettuun kaupungin ja YIT Suomi Oy:n väliseen kokonaissopimukseen. Satakielenrinteen alueen asemakaava tuli voimaan vuoden 2022 lopussa ja asuinrakentaminen käynnistyy loppuvuodesta 2023.

Kaupunginhallitus päätti 20.9.2021 uusista lähtökohdista kulttuurikeskuksen kehittämiseksi. Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan kulttuurikeskuksen yhteyteen uusi esityssali ja peruskorjausta selvitetään pitemmällä tähtäimellä. Laajennuksen hankesuunnitelma hyväksyttiin syksyllä 2022. Kulttuurialueen ympäristön kaavamuutoksen laadinta on käynnissä ja tavoitteena on tuoda kaavaehdotus kaupunkisuunnittelulautakuntaan loppuvuodesta 2023.

Kaava-alueeseen sisältyvät kulttuurikeskuksen laajennuksen lisäksi kaupungin omistamat Tapiolan Urheilutalon ja Kaupinkallion pysäköintitalon tontit sekä KOy Kulttuurialue ja suojeltavat Tapiontori ja Keskustorni. Kaupungin omistamien KOy Kulttuurialueen ja Tapiolan Urheilutalon kehittämistä jatketaan annetun suunnitteluvaramuksen pohjalta tavoitteena monipuolinen ja elävä toimisto- ja liikekiinteistö osana Tapiolan kulttuurista keskusta.

Tapiolan keskuksen tuntumassa Weegee-talon ympäristöä kehitetään elävämmäksi ja viihtyisämmäksi.

Keilaniemessä jatkuu Keilaniemenranta-hankkeen toteuttaminen kaupungin ja Regenero Oy:n välisen 20.5.2019 allekirjoitetun kokonaissopimuksen pohjalta. Kaupunginhallitus hyväksyi 5.9.2022 em. kokonaissopimuksen vastuiden ja velvoitteiden siirtämisen Regenero Oy:ltä Keilaniemen kiinteistökehitys Strike Ky:lle, jonka omistavat Regenero Oy:n omistajien YIT:n ja HGR:n lisäksi Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen. Strikelle on Regenerolta siirtynyt myös vireillä olevien Keilaniemen yleisen kalliopysäköintilaitoksen ja Raide-Jokerin päätepysäkin viereisen Valokeila-toimisto/hotellihankkeen toteuttaminen. Kalliopysäköintilaitoksella luodaan edellytykset Keilaniemen kehittämiseksi entistä voimakkaammaksi toimitila-alueeksi, jossa on myös asumista ja palveluja. Kalliopysäköintilaitoksen ensimmäisen vaiheen (1 800 autopaikkaa) rakentaminen on tavoitteena saada käyntiin vuoden 2023 lopussa.

Varman puurakenteisen toimistotalon Keilaniemen Portin rakentaminen käynnistyi kesällä 2023. Kohde valmistuu loppukesästä 2026.

Keilaniemessä on vireillä useita muitakin hankkeita: mm. SRV:n toimistohanke Keilaniemen eteläisen sisääntulon vieressä, SRV:n asuintorni ja NCC:n toimisto-/asuintorni tunnelin ja metroaseman vieressä, AB Invest As:n toimisto- ja hotellihanke Keilarannassa, Skanskan toimistohanke Keilaranta 3:ssa sekä eQ Varainhoidon toimisto- ja asuntohanke Keilaranta 5–7:ssä.

Valtuusto hyväksyi Maarinsolmun eritasoliittymän mahdollistavan asemakaavan elokuussa 2022. Neuvottelut valtion kanssa eritasoliittymän rakennussuunnittelusta ja toteuttamisesta pyritään käynnistämään mahdollisimman pian.

Otaniemen kehittäminen jatkuu voimakkaana. Keskukseen ollaan rakentamassa uusia tiloja yliopistolle. Otaniemen keskuksen kehittäminen jatkuu Biologin ja Meritekniiikan kortteleissa Senaatti-kiinteistöjen ja Aalto-yliopiston vuonna 2022 ratkaistun arkkitehtuurikilpailun voittajaehdotuksen pohjalta. Kemistin kortteliin laadittu asemakaavanmuutos hyväksyttiin vuoden 2023 alussa, mutta päätöksestä tehdyt valitukset ovat käsittelyssä. Kortteliin tulee opiskelijoiden talo, tutkimustiloja ja asuntoja. Otakaaren varteen suunnitellaan uusia opiskelija-asuntoja, joiden rakentaminen käynnistyy vuonna 2024. Merkittävä kehittämiskohde on Kivimies-kortteli, jonka eteläosaan kaavoitetaan runsaasti asuntoja. Entisen Poliisiopiston tontin läntiseen osaan suunnitellaan paloasemaa ja opiskelija-asuntoja. Technopolis Oyj:n uuden Innopoli 4:n kolmannen vaiheen rakentaminen on käynnistymässä, päävuokralaiseksi tulee VTT.

Jousenpuiston alueella pääosa asuinrakennuksista on valmiina, kaksi on rakenteilla ja yksi on aloitamatta. Kaikki alueen asuntojen pysäköintipaikat on jo toteutettu metroaseman päälle rakennettuun kaupungin omistamaan pysäköintilaitokseen (KOy Jousenpuiston pysäköinti).

Tapiolan urheilupuiston pohjoisosan asemakaava on voimassa. Jalkapallostadionin toteuttamisen käynnistämistä valmistellaan, ja sen toteuttamiseksi on perustettu erillinen urheilupuiston taseyksikkö.

Osakkeet ja osuudet

Taloussuunnitelmakauden investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin kohdistuvat Tapiolan Keskuspysäköinti Oy:n rahoitusvastikkeisiin, joilla rahoitetaan Espoon kaupungin osuus yhtiön investointien lainanlyhennyksistä sekä sijoituksiin Kiinteistö Oy Jousenpuiston vapaan oman pääoman rahastoon.

Tapiolan Keskuspysäköinti Oy on rakennuttanut Tapionaukion pysäköintilaitoksen ja maanalaisen keskuspysäköinnin ja niiden yhteydessä liiketiloja palvelevat huolto- ja varastotilat sekä yhteisväestönsuojan. Pysäköintipaikat ovat asemakaavojen ja rakennuslupien vaatimia velvoitepaikkoja, joiden osakkeista Espoon kaupunki omistaa nykyisin suoraan 22 prosenttia. Laitos otettiin käyttöön keväällä 2016.

Kaupunki omistaa Kiinteistö Oy Jousenpuiston pysäköinnin kaikki 770 osaketta. Yhtiö on rahoittanut pysäköintilaitoksen rakentamisen kaupungin takaamalla lainalla. Laitos otettiin käyttöön vuoden 2017 alussa. Laitoksessa on 789 pysäköintipaikkaa.

Peruskaupunki rahoittaa taseyksikön investointeja tarvittaessa korollisen välitystilin kautta. Taseyksikön välitystili painui negatiiviseksi vuonna 2015. Välitystilin saldo pysyy negatiivisena suunnitelma-
vuosien ajan.

Kaupunki päätti 19.12.2022, että se käyttää osto-optiota Tapiolan terveysaseman kiinteistön osalta. Osto-optio on käytettävä 31.12.2023 mennessä.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	15 053	17 950	24 161	18 023	18 028	18 033
Liiketoiminnan muut tuotot	14 893	20 050	14 050	12 050	15 050	25 050
Materiaalit ja palvelut	-589	-882	-882	-672	-666	-659
Palvelujen ostot	-589	-882	-882	-672	-666	-659
Henkilöstökulut	-229	-	-	-243	-250	-259
Palkat- ja palkkiot	-212	-	-	-209	-215	-223
Henkilösivukulut	-16	-	-	-34	-35	-36
Poistot ja arvonalentumiset	-26 156	-26 666	-26 666	-27 225	-27 577	-27 914
Liiketoiminnan muut kulut	-644	-912	-912	-912	-912	-912
Liikeyli-/alijäämä	2 345	9 540	9 751	1 054	3 707	13 375
Rahoitustuotot ja -kulut	-887	-350	-3 116	-4 100	-3 200	-2 100
Rahoituskulut	-887	-350	-3 116	-4 100	-3 200	-2 100
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	1 457	9 190	6 635	-3 046	507	11 275
Tilikauden yli-/alijäämä	1 457	9 190	6 635	-3 046	507	11 275

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta	15 856	19 301	12 179	13 084	14 189
Liikeylijäämä (-alijäämä)	9 540	9 751	1 054	3 707	13 375
Poistot ja arvonalentumiset	26 666	26 666	27 225	27 577	27 914
Rahoitustuotot ja -kulut	-350	-3 116	-4 100	-3 200	-2 100
Tulorahoituksen korjauserät	-20 000	-14 000	-12 000	-15 000	-25 000
Investointien rahavirta	1 630	-4 390	-5 300	-4 500	13 900
Investointimenot	-18 370	-18 390	-17 300	-19 500	-11 100
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	20 000	14 000	12 000	15 000	25 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	17 486	14 911	6 879	8 584	28 089
Rahoituksen rahavirta	5 598	-14 106	-6 879	-8 584	-28 089
Lainakannan muutokset	-	-	-6 879	-8 584	-28 089
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-	-	-6 879	-8 584	-28 089
Muut maksuvalmiuden muutokset	-	-	-	-	-
Saamisten muutos muilta	5 598	5 598	-	-	-
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-	-19 704	-	-	-
Rahavarojen muutos	23 084	805	0	0	0

Investoinnit

Sitovuustaso omaisuuslaji

1000 EUR	TA 2023	TA 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Infrarakentaminen	9 570	9 700	12 300	4 800	500	1 000	1 000	500	-
Tapiolan keskusta	4 950	4 900	7 800	3 300	500	-	-	-	-
Jousenpuisto	100	100	100	-	-	-	-	-	-
Otaniemi ja Keilaniemi	4 520	4 700	4 400	1 500	-	1 000	1 000	500	-
Muut investoinnit	8 800	7 600	7 200	6 300	3 600	1 200	1 000	1 000	1 000
Osakkeet ja sijoitukset	8 800	7 600	7 200	6 300	3 600	1 200	1 000	1 000	1 000
Investoinnit yhteensä	18 370	17 300	19 500	11 100	4 100	2 200	2 000	1 500	1 000

Taseyksikön rakennukset

1000 EUR	Kustannusarvio
Kulttuurikeskuksen laajennus teatteritilan osalta	65 000

URHEILUPIUSTON TASEYKSIKKÖ

Toiminta

Taseyksikön tehtävänä on Tapiolan urheilupuiston pohjoisosan ja erityisesti jalkapallostadion-hankkeen kehittäminen kaupunginhallituksen 17.6.2019 tekemän päätöksen pohjalta. Urheilupuiston pohjoisosan asemakaava hyväksyttiin vuonna 2021. Kaava vahvistui 30.9.2022.

Stadionin ja sen alapuolisen pysäköintilaitoksen toteuttamiseksi on perustettu yhtiöt KOy Tapiolan Stadion ja KOy Tapiolan Urheilupuiston Pysäköinti. Yhtiöt ovat jatkaneet stadionin ja pysäköintilaitoksen urakkatarjouspyyntöjen ja rakennussuunnitelmien valmistelua. Asuntokaupan hiljentymisen vuoksi stadionkorttelin viitesuunnitelmia on päivitetty. Muutoksen tavoitteena on aiemmin kiinteästi länsikatsomoon sijoittuneiden asuntojen eriyttäminen stadionista, mikä mahdollistaa stadionkorttelin asuintalojen myöhäisemmänkin toteutuksen.

Taseyksikön tulot muodostuvat maanmyyntituloista ja maanvuokratuloista. Alue on kokonaisuudessaan kaupungin omistuksessa. Taseyksikön lähtökohtana on kattaa alueen investoinnit pitkällä aikavälillä alueelta saatavilla maankäytön tuloilla.

Maanmyyntitulojen tarkka ajoittaminen on vaikean asuntomyyntitilanteen vuoksi hankalaa. Vuodelle 2024 on budjetoitu vain maanvuokratuloja. Myyntitulojen optimoimiseksi maanmyyntiä on perusteltua siirtää myöhemmäksi. Asuntokorttelien myynnistä saatavien tulojen arvioidaan ajoittuvan vuosille 2026–2029. Viimeiset asuinkerrostalot valmistuvat 2030-luvun alussa. Maanmyyntitulojen kertymisen edellytyksenä on infrarakentamisen toteutuminen.

Asemakaavan mahdollistavan hotellin rakentaminen alkaa aikaisintaan vuonna 2028 liikuntapaikka- ja aluerakentamisen valmistumisen jälkeen. Alueen mailapelihallin rakentamisajankohta määritellään myöhemmin.

Kunnallistekniikka

Kaupunkitekniikan keskus on käynnistänyt Tapiolan urheilupuiston pohjoisosan aluesuunnittelun. Vuodelle 2024 on tarpeen varata kunnallistekniikan yleissuunnitteluun sekä alueen infran toteuttamisen aloittamiseen 1 milj. euroa.

Kunnallistekniset työt jatkuvat vuonna 2025. Pohjoisosan osalta ensimmäisen vaiheen työt sisältävät uusien katujen sekä useiden ulkoliikuntapaikkojen rakentamisen. Ensimmäisen vaiheen työt ajoittuvat jaksolle 2025–2026. Seuraavassa vaiheessa rakennetaan eteläosan aukiot liikuntapaikkoineen sekä loput kaava-alueen uudet kadut. Tämä vaihe ajoittuu jaksolle 2026–2027.

Osakkeet ja osuudet

Taloussuunnitelmakauden investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin kohdistuvat KOy Tapiolan Stadionin ja KOy Tapiolan Urheilupuiston Pysäköinnin rahoitusvastikkeisiin, joilla rahoitetaan yhtiöiden investointien lainanlyhennykset. Yhtiöt ovat kehittäneet suunnitteluratkaisujaan, mutta varsinaisia investointeja ei ole vielä aloitettu eikä niiden rahoittamiseksi tarvittavia lainoja nostettu. Suunnitelmassa on arvioitu, että ensimmäiset rahoitusvastikkeet toteutuvat vuonna 2026.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	65	65	65	70	70	70
Liiketoiminnan muut tuotot	-	-	-	-	-	12 150
Materiaalit ja palvelut	-20	-268	-268	-268	-268	-268
Palvelujen ostot	-20	-268	-268	-268	-268	-268
Poistot ja arvonalentumiset	-	-	-	-67	-467	-867
Liiketoiminnan muut kulut	-	-0	-0	-0	-0	-3 000
Liikeyli-/alijäämä	45	-203	-203	-265	-665	8 085
Rahoitustuotot ja -kulut	-2	-	-10	-25	-120	-15
Rahoituskulut	-2	-	-10	-25	-120	-15
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	43	-203	-213	-290	-785	8 070
Tilikauden yli-/alijäämä	43	-203	-213	-290	-785	8 070

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta	-203	-213	-223	-318	-3 213
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-203	-203	-265	-665	8 085
Poistot ja arvonalentumiset	-	-	67	467	867
Rahoitustuotot ja -kulut	-	-10	-25	-120	-15
Tulorahoituksen korjauserät	-	-	-	-	-12 150
Investointien rahavirta	-4 300	-4 300	-1 000	-6 000	2 725
Investointimenot	-4 300	-4 300	-1 000	-6 000	-9 425
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-	-	-	-	12 150
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 503	-4 513	-1 223	-6 318	-488
Rahoituksen rahavirta	-	4 516	1 223	6 318	488
Lainakannan muutokset	-	-	1 223	6 318	488
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-	-	1 223	6 318	488
Muut maksuvalmiuden muutokset	-	-	-	-	-
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-	4 516	-	-	-
Rahavarojen muutos	-4 503	3	0	0	0

Investoinnit

Sitovuustaso omaisuuslaji

1000 EUR	TA 2023	TA 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Infrarakentaminen	4 300	1 000	6 000	6 000	1 000	-	-	-	-
Urheilupuisto	4 300	1 000	6 000	6 000	1 000	-	-	-	-
Muut investoinnit	-	-	-	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425
Osakkeet ja sijoitukset	-	-	-	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425
Investoinnit yhteensä	4 300	1 000	6 000	9 425	4 425	3 425	3 425	3 425	3 425

TULOSLASKELMAOSA

TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosassa on peruskaupungin toimintatulot ja -menot, joihin sisältyvät myös sisäiset erät. Liikelayosten ja muiden erillisten taseyksiköiden toimintatulot ja -menot eivät sisälly talousarvion tuloslaskelmaosaan.

Taloussuunnitelman perusteluosan lopussa olevat tuloslaskelmat sisältävät peruskaupungin lisäksi liikelaitokset ja erilliset taseyksiköt ja ovat siten taloussuunnitelman arvio tilinpäätöksen mukaisesta tuloslaskelmasta.

Tulorahoituksen riittävyttä arvioidaan toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Koska liikelaitokset ja taseyksiköt vaikuttavat oleellisesti peruskaupungin lukuihin, on taloussuunnitelman tunnusluvut laskettu yleisperusteluissa olevasta koko kaupungin tuloslaskelmasta.

Verorahoitus on verotulojen ja käyttötalouden valtionosuuksien yhteismäärä. Verorahoituksen vuoden 2024 tasoon vaikuttaa edelleen merkittävästi sote-uudistukseen verorahoitusmuutokset ja niiden jälkikäteistarkastusten aiheuttamat muutokset. Verorahoitus pienenee vuonna 2024 2,2 prosenttia vuoden 2023 ennusteeseen nähden. Vuonna 2025 kasvuksi arvioidaan 7,7 prosenttia ja vuonna 2026 noin 3 prosenttia. Vuoden 2025 kasvuun vaikuttaa TE-uudistus ja valtiolta siirtyvät työllisyyspalvelut ja niiden rahoitus, joka kanavoidaan kunnille valtionosuuden kautta.

Kunnallisveron tuotoksi vuonna 2024 arvioidaan 525 milj. euroa, joka on 12 prosenttia vähemmän kuin ennuste 2023. Kunnallisveron veroprosentti on 5,3. Vuoden 2023 kertymään sisältyy vielä verotuloja vuoden 2022 korkeammalla veroprosentilla. Vaikutukset poistuvat vuonna 2024. Ansiotulojen kasvuksi on arvioitu noin 6 prosenttia. Vuoden 2025 verotulokasvuksi arvioidaan 4,6 prosenttia ja vuoden 2026 4,7 prosenttia. Tuloarviot perustuvat valtiovarainministeriön ja kuntaliiton lokakuun ennusteisiin.

Yhteisöveroa arvioidaan tilitettävän yhteensä 133 milj. euroa, noin 10 prosenttia vähemmän kuin 2023. Kuntaryhmän uusi yhteisöveron jako-osuus on 23,67 prosenttia yhteisöveron tuotosta ja Espoon jako-osuus arviolta 7,4 prosenttia. Vuoden 2023 tilitys sisältää vielä vuoden 2022 korkeamman veroprosentin tilityksiä. Vuoden 2025 kasvuksi arvioidaan 7,5 prosenttia ja vuoden 2026 2,1 prosenttia. Arviot perustuvat valtiovarainministeriön ja kuntaliiton ennusteeseen yhteisöveron kasvusta.

Kiinteistöveroarviot perustuvat valtuuston päätökseen veroprosenteista. Kiinteistöveroa arvioidaan kertyvän 165 milj. euroa, 12 prosenttia enemmän kuin 2023. Maapohjan kiinteistövero on arvioitu uuden 1.1.2024 voimaan tulevan alarajan mukaan. Maapohjan kiinteistöveroa kertyy uudella 1,3 prosentin alarajalla noin 17,8 milj. euroa enemmän kuin nykyisellä 1,0 prosentilla.

Käyttötalouden valtionosuudet perustuvat valtiovarainministeriön 10.10.2023 julkaisemiin ennakkolisiin valtionosuuslaskelmiin sekä kuntatalousohjelman yhteydessä julkaistussa painelaskelmassa esitettyihin kuntakohtaisiin arvioihin. Laskelman mukaan Espoon peruspalvelujen valtionosuus vuodelle 2024 on 205 milj. euroa, veromenetysten kompensatiot 31,5 milj. euroa, muutusrajoitin 116 milj. euroa ja siirtymätasaus 45 milj. euroa, yhteensä 398 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuri-toimen valtionosuus on arviolta 0,5 milj. euroa. VM painelaskelman mukaan valtionosuudet yhteensä ovat vuonna 2025 456 milj. euroa ja vuonna 2026 462 milj. euroa. Vuodesta 2025 alkaen valtionosuudet sisältävät alustavat arviot TE-uudistuksessa siirtyvästä rahoituksesta.

Vuosikate osoittaa peruskaupungin pitkäaikaisten menojen kattamiseen käytettävissä olevan osuuden peruskaupungin toiminnan tuloksesta. Espoon kaupungin rakenne on sellainen, että

investointien rahoitukseen kertyvä vuosikate näkyy myös liikelaitosten, taseyksiköiden ja rahastojen tuloslaskelmissa. Peruskaupungin vuosikatteen muodostuu 147 milj. euroa vuonna 2024.

Peruskaupungin tilikauden tulos vuonna 2024 on 34 milj. euroa.

Peruskaupungin vuosikatteen sekä tuloksen tulkinta on vaikeaa johtuen kaupungin ja konsernin organisaatio- ja laskentarakenteesta. Rakenteellisten asioiden lisäksi peruskaupungin tunnuslukujen kehitykseen vaikuttavat kaupungin omistamat osakeyhtiöt, joiden taseissa on yhä kasvava osa kaupungin käytössä olevista toimitiloista. Tilojen vuokratkustannukset näkyvät toimialojen menoissa. Taloushajauksen keskeisenä välineenä toimii peruskaupungin, liikelaitosten ja taseyksiköiden muodostama kokonaisuus sekä kaikki yhteisöt muodostava Espoo-konserni.

PERUSKAUPUNGIN TULOSLASKELMA

1000 EUR	TP 2022	ENN 2023*	TA 2024	2025	2026
Toimintatulot	461 589	388 954	384 780	393 910	396 497
Valmistus omaan käyttöön	8 679	13 072	11 887	11 787	11 687
Toimintamenot	-2 232 859	-1 455 828	-1 512 206	-1 589 652	-1 639 592
Toimintakate	-1 762 591	-1 053 802	-1 115 539	-1 183 955	-1 231 408
Verotulot	1 850 146	893 700	822 900	859 400	890 900
Valtionosuudet	165 598	355 493	398 689	456 663	462 066
Käyttökate	253 152	195 391	106 050	132 108	121 557
Rahoitustuotot ja -kulut	38 684	50 288	41 055	37 537	32 646
Korkotulot muilta	14 558	15 921	16 765	15 949	15 330
Korkotulot liikelaitoksilta	1 302	6 717	9 825	7 520	5 115
Muut rahoitustuotot	33 561	39 274	29 018	28 818	28 618
Korkomenot muille	-8 223	-10 624	-13 553	-13 750	-15 417
Muut rahoitusmenot	-2 514	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Vuosikate	291 836	245 679	147 105	169 645	154 203
Suunnitelman mukaiset poistot	104 465	103 398	113 388	120 290	127 021
Arvon alentumiset	9	-	-	-	-
Tilikauden tulos	187 363	142 281	33 717	49 355	27 182
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	10 753	0	-15 000	-15 000	-15 000
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	2 170	0	15 000	15 000	15 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	200 285	142 281	33 717	49 355	27 182

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

VEROT JA VALTIONOSUUDET

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA2024	2025	2026
Tulot	2 015 744	1 221 769	1 221 589	1 316 063	1 352 966

VEROTULOT

Tulot sitovia

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	1 850 146	865 000	822 900	859 400	890 900

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Kunnan verotulo	1 484 706	580 000	525 000	549 000	575 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	223 623	145 000	133 000	143 000	146 000
Kiinteistöverotulo	141 817	140 000	164 900	167 400	169 900
Yhteensä	1 850 146	865 000	822 900	859 400	890 900

Verotulon muutos-%	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Kunnan verotulot	8,0	-60,9	-9,5	4,6	4,7
Osuus yhteisöveron tuotosta	10,1	-35,2	-8,3	7,5	2,1
Kiinteistöverotulo	6,6	-1,3	17,8	1,5	1,5
Muutos-% yhteensä	8,1	-53,2	-4,9	4,4	3,7

Vuoden 2023 verokertymään sisältyy vielä verotuloja vuoden 2022 korkeammalla veroprosentilla. Vaikutukset poistuvat vuonna 2024 ja verotulot laskevat.

	TP2022	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Veroprosentit					
Tulovero	18,00	5,36	5,3	5,3	5,3
Kiinteistövero					
- yleinen kiinteistövero	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
- maapohja	1,00	1,00	1,30	1,30	1,30
- vakituiset asuinrakennukset	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41
- muut asuinrakennukset	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
- voimalaitosrakennukset	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
- yleishyödylliset yhteisöt	0	0	0	0	0
- rakentamaton rakennuspaikka	4,43	4,43	4,43	4,43	4,43

VALTIONOSUUDET

Tulot yhteensä sitovia

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	244 484	231 382	229 522	291 107	301 518
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	-176 242	-23 535	-24 503	-24 503	-24 503
Veromenetysten kompensaatio	95 982	146 271	193 169	189 558	184 550
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus	1 374	2 651	501	501	501
Yhteensä	165 598	356 769	398 689	456 663	462 066

Veromenetysten kompensaatioon sisältyy taulukossa veromenetysten kompensaatio 31,5 milj. euroa, Sote-muutosrajoitin 116 milj. euroa ja Sote-siirtymätasaus 45 milj. euroa. Vuodesta 2025 alkaen valtionosuudet sisältävät alustavat arviot TE-uudistuksessa siirtyvästä rahoituksesta.

RAHOITUSTULOT JA -MENOT

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	49 420	44 979	55 608	52 287	49 063
Menot	-10 737	-11 612	-14 553	-14 750	-16 417
Netto	38 684	33 367	41 055	37 537	32 646

KORKOTULOT JA -MENOT

Korkotulot koostuvat kassavarojen sijoittamisesta saaduista korkotuloista, HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle annetun lainan koroista sekä liikelaitosten maksamista sisäisistä koroista. Korkomenot koostuvat pääosin talousarviolainoista maksettavista koroista. Markkinakorkojen nousu on nostanut myös kaupungin sisäisiä korkotuloja- ja menoja.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	15 859	16 461	26 590	23 469	20 445
Menot	-8 223	-10 612	-13 553	-13 750	-15 417
Netto	7 637	5 849	13 037	9 719	5 028

MUUT RAHOITUSTULOT JA -MENOT

Rahoitustulot koostuvat rahastojen ja kassavarojen sijoittamisesta saaduista tuloista, verontilityskoroista, osinkotuloista sekä liikelaitosten ja kuntayhtymien maksamista sijoitetun pääoman tuotoista. Rahoitusmenot koostuvat verontilityskoroista, kurssitappioista sekä muista lainanhoitomenoista.

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	33 561	28 518	29 018	28 818	28 618
Menot	-2 514	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Netto	31 047	27 518	28 018	27 818	27 618

RAHASTOJEN KÄYTTÖSUUNNITELMA

Rahastot -osa käsittää kaupungin rahastot. Investointirahasto on erityiskatteinen rahasto. Espoon kaupungin peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahasto, Elinkeinojen ja työllisyyden kehittämisrahasto sekä vahinkorahasto ovat kirjanpidossa eriytetty erillisiksi taseyksiköiksi.

Rahastojen osalta suurin osa sijoituksista on sijoitusrahastoissa eri omaisuuslajeissa. Tämän vuoksi sijoitusten tuotot eivät vuosittain kokonaisuudessaan realisoidu kirjanpitoon, eikä kirjanpito anna oikeaa kuvaa rahastojen sijoitusten kehittymisestä. Kirjanpidollisen tuloksen lisäksi rahastoja seurataan kuukausittain markkina-arvostettuina. Sijoitusten kunkin raportointiajankohdan markkina-arvon perusteella lasketaan ja analysoidaan sijoitusten kehitystä.

Investointirahasto (erityiskatteinen)

	TOT 2022	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Rahastopääoma 1.1.	80 779	80 779	80 779	80 779	80 779
Rahastopääoman lisäykset	0	0	0	0	0
Rahaston purku	0	0	0	0	0
Rahaston yli-/alijäämä	0	0	0	0	0
Oma pääoma yhteensä 31.12	80 779	80 779	80 779	80 779	80 779

Investointirahaston tarkoituksena on turvata kaupungin kehittämisen edellyttämä maanhankinta, kaupunkirakenteen kehittämistä aiheutuvien kynnysinvestointien toteuttaminen ja taloudellisten vaikutusten tasaaminen sekä valtuuston hyväksymän investointiohjelman ja investointien käyttöön-oton toteuttaminen kaupungin talouden tasapainoa vaarantamatta.

Erillisinä taseyksikköinä olevat rahastot

Espoon kaupungin peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahasto

	TOT 2022	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Rahastopääoma 1.1.	460 849	502 786	532 450	545 229	553 953
Rahastopääoman lisäykset	41 937	29 664	12 779	8 724	8 863
Rahaston purku	0	0	-15 000	-15 000	-15 000
Rahaston yli-/alijäämä	-26 086	14 940	14 940	14 940	14 940
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	134 898	79 148	81 309	72 525	63 602
Rahastopääoma 31.12.	502 786	532 450	545 229	553 953	562 816
Oma pääoma yhteensä 31.12	611 598	626 538	641 478	641 418	641 358

Espoon kaupungin peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahastoon on rahastoitu vuonna 2006 energiayhtiön myynnistä saadut tulot. Rahaston tarkoituksena on varmistaa kaupungin peruspalvelujen ja maanhankinnan investointien rahoitusta pitkällä aikavälillä.

Rahastolla on kaupunginhallituksen hyväksymät sijoitusperiaatteet. Rahastolle on kilpailutettu kolme täyden valtakirjan varainhoitajaa ja tämän lisäksi rahoituksen vastuualue hoitaa pääsääntöisesti vaihtoehtoisia sijoituksia. Rahasto toimii kaupunginhallituksen alaisuudessa ja konsernihallinnon rahoitus ja talous -yksikön rahoituksen vastuualue hallinnoi rahastoa sekä koordinoi varainhoitajien toimintaa. Rahaston oma pääoma oli vuoden 2022 lopussa 611,6 milj. euroa ja markkina-arvo 31.8.2023 oli noin 702,0 milj. euroa. Vuoden 2023 alusta elokuun loppuun rahaston tuotto oli 5,0 prosenttia. Rahaston pääoma säilytetään inflaatio huomioon ottaen vähintään alkuperäisen suuruisena. Rahaston säännön mukaan rahastoa kartutetaan – kaupungin tilinpäätöksen sen salliessa – sen tuotolla vuosittain valtuuston päätöksen mukaisesti. Rahaston tuottoa voidaan käyttää säännön mukaisesti peruspalvelu- ja maanhankintainvestointeihin.

Talousarviossa rahaston tulos sisältää varovaisuuden periaatteen mukaisesti arvioitavissa olevat korko- ja muut rahoitustulot sekä varainhoitopalkkioiden palautukset. Sijoitustoiminnan ensisijainen lähtökohta on pääoman reaaliarvon säilyttäminen pitkällä aikavälillä inflaatio huomioon ottaen. Vuotuinen tuoton vaihtelu voi kuitenkin markkinoiden kehityksestä riippuen olla suurta.

Taloussuunnitelmaan on merkitty rahaston tuoton käyttöä 15,0 milj. euroa vuosille 2024–2026. Rahaston pääomaa ei vähennetä ja mikäli verorahoitus jatkossa riittää investointien rahoitukseen, rahastoa ei pureta. Rahastopääomaa on suunniteltu kartutettavan inflaatio verran vuosittain, jotta rahaston reaalin ostovoima saadaan säilytettyä.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Materiaalit ja palvelut	-30	-60	-60	-60	-60	-60
Palvelujen ostot	-30	-60	-60	-60	-60	-60
Liikelyli-/alijäämä	-30	-60	-60	-60	-60	-60
Rahoitustuotot ja -kulut	-26 057	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Rahoitustuotot	16 013	19 000	19 000	19 000	19 000	19 000
Rahoituskulut	-42 069	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	-26 086	14 940	14 940	14 940	14 940	14 940
Tilikauden yli-/alijäämä	-26 086	14 940	14 940	14 940	14 940	14 940

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta	14 940	14 940	14 940	14 940	14 940
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-60	-60	-60	-60	-60
Rahoitustuotot ja -kulut	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	14 940	14 940	14 940	14 940	14 940
Rahoituksen rahavirta	-15 000	0	-15 000	-15 000	-15 000
Oman pääoman muutokset	-15 000	0	-15 000	-15 000	-15 000
Rahavarojen muutos	-60	14 940	-60	-60	-60

Elinkeinojen ja työllisyyden kehittämisrahasto

	TOT 2022	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Rahastopääoma 1.1.	53 656	53 955	55 065	55 725	56 385
Rahastopääoman lisäykset	1 760	299	1 110	660	660
Rahaston purku	0	0	0	0	0
Rahaston yli-/alijäämä	299	1 110	660	660	660
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	0	0	0	0	0
Oma pääoma yhteensä 31.12	55 714	56 824	57 484	58 144	58 804

Rahaston tarkoituksena on edistää elinkeinotoiminnan edellytyksiä ja sitä kautta työllisyyttä Espoossa. Rahaston toimintaa hoidetaan valtuuston Espoo-tarinassa asettamien tavoitteiden mukaisesti. Rahaston varoja voidaan osoittaa elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiä ja työllisyyttä edistäviiin hankkeisiin sijoituksina tai lainanantona.

Hallintosäännön mukaan valtuusto hyväksyy talousarvioin ja taloussuunnitelman yhteydessä suunnitelman rahaston käytöstä. Hankkeiden tulee olla tuottavia ja taloudellisesti terveitä siten, että rahaston pääoma voidaan turvata. Sijoitukset ja lainananto tulee tehdä niin, ettei kilpailutilanne

vääristy. Rahaston tuotoista voidaan osoittaa varoja elinkeinotoiminnan edellytyksiä ja työllisyyttä tukeviin ja edistäviin kohteisiin. Tarvittaessa voidaan rahaston varoja käyttää kaupungin omaan maksuosuuteen, kun Espoo-tarinaa toteuttaviin toimenpiteisiin haetaan ulkoista rahoitusta kansallisista lähteistä ja EU-ohjelmista.

Rahaston tuoton muodostavat sijoitustuotot ja lainanannosta saatavat korkotuotot. Rahaston oma pääoma vuoden 2022 lopussa oli yhteensä 55,7 milj. euroa. Rahaston pääomasta oli sitoutunut 9,7 milj. euroa maa- ja vesialueisiin ja 12,5 milj. euroa oli lainattu Koy Otaniemen Tiedeasunnoille. Rahastosijoituksissa pääomaa oli 31,7 milj. euroa. Rahastosijoitusten markkina-arvo 31.8.2023 oli 33,5 milj. euroa.

Rahasto omistaa Espoon Miestentien 2:ssa entisen Poliisiopiston kiinteistön. Tontilla toimii Aalto Village 1, jossa on AYY:n ja Hoasin omistama kerrostalo. Aalto Village 2 on suunnitteilla tontin länsiosaan ja tontti on jaettu kolmeen osaan: AYY, Hoas ja paloasema. Tontin määräalalla toimii tällä hetkellä Nesteen kylmäasema.

Vuonna 2008 päätettiin rakentaa Kiinteistö Oy Otaniemen tiedeasunnot, jonka rakentamiseen on myönnetty kehittämisrahastosta lainaa. Lainan määrä oli vuoden 2022 lopussa 12,5 milj. euroa ja omaa pääomaa yhtiössä oli 31.12.2022 yhteensä noin 2,0 milj. euroa. Kaupunki on pääomittanut yhtiötä luovuttamalla sille apporttina tontin arvolla 1,89 milj. euroa.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	200	200	200	200	200	200
Materiaalit ja palvelut	-1	-	-	-	-	-
Palvelujen ostot	-1	-	-	-	-	-
Liikeyli-/alijäämä	199	200	200	200	200	200
Rahoitustuotot ja -kulut	100	360	910	460	460	460
Rahoitustuotot	630	360	910	460	460	460
Rahoituskulut	-530	-	-	-	-	-
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	299	560	1 110	660	660	660
Tilikauden yli-/alijäämä	299	560	1 110	660	660	660

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta	560	1 110	660	660	660
Liikeliiketoiminta (-alijäämä)	200	200	200	200	200
Rahoitustuotot ja -kulut	360	910	460	460	460
Investointien rahavirta	-	-	100	100	100
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-	-	100	100	100
Toiminnan ja investointien rahavirta	560	1 110	760	760	760
Rahoituksen rahavirta	-100	-100	100	100	100
Antolainauksen muutokset	-	-	100	100	100
Antolainasaamisten vähen- nys muilta	-	-	100	100	100
Lainakannan muutokset	-100	-100	-	-	-
Pitkäaikaisten lainojen vä- hennys muilta	-100	-100	-	-	-
Rahavarojen muutos	460	1 010	860	860	860

Espoon kaupungin vahinkorahasto

	TOT 2022	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Rahastopääoma 1.1.	5 131	5 131	5 131	5 131	5 131
Rahastopääoman lisäykset	0	0	0	0	0
Rahaston purku	0	0	0	0	0
Rahaston yli-/alijäämä	935	1 041	882	802	731
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 411	6 345	7 386	8 268	9 071
Oma pääoma yhteensä 31.12	11 476	12 517	13 399	14 201	14 932

Kaupungin vahinkorahaston tarkoituksena on kattaa kaupungin takausvastuun perusteella maksettavat suoritukset, kaupungin omaisuutta tai kaupungin vastuulla olevaa omaisuutta kohdanneet merkittävät vahingot sekä muut merkittävät vahingot, joista kaupunki on vastuussa, siltä osin kuin kaupungin vakuutukset eivät niitä kata tai kun vahingon määrä alittaa vakuutuksen vahinkokohtaisen omavastuun.

Rahaston tuloja ovat takausprovisioista saatu tuotto, rahaston varoille saatu korko tai muu tuotto, suoritetuista vahingoista takaisinperityt korvaukset sekä omaisuuden ja toiminnan vakuutusmaksuperusteista johdetut sisäiset maksut, joiden perusteet vahvistetaan talousarvion laatimista koskevien ohjeiden antamisen yhteydessä.

Vahinkokertymä vaihtelee eri vuosina. Tätä ei ole mahdollista ennakoita vuositasolla etukäteen. Vahinkorahaston talousarvioon on kuitenkin huomioitu arvion tekohetkellä tiedossa olleiden sattuneiden vahinkojen kuluja (jotka maksetaan rahastosta vasta, kun vahingon selvittely on kokonaan valmis, usein vahinkotapahtumaa seuraavana tai sitä seuraavana vuonna) sekä varauduttu siihen, että korvattavia vahinkoja sattuu keskimäärin yhtä paljon kuin aikaisempina vuosina.

Vahinkorahaston tuottamat korvaustilastot tukevat kaupungin riskienhallintatyötä. Vahinkorahasto toimii tehokkaana vahinkoriskien kustannusten tasaajana niin, että kaupungin ja toimialojen vuosibudjettia ja -suunnitelmia ei vaaranneta odottamattomien vahinkotapahtumien vuoksi. Yhdessä vahinkoriskien hallinnan ja oikein mitoitettujen vakuutusratkaisujen kanssa pyritään löytämään kaupungin vahinkoriskien kustannusoptimi.

Vahinkorahaston 4 §:n määrittelemien rahastotulojen ja menojen tulee olla tasapainossa.

Rahaston varat on sijoitettu kaupunginjohtajan antamien ohjeiden mukaisesti tuottavasti ja turvallisesti sekä siten, että varat ovat tarvittaessa tarkoitukseensa käytettävissä.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2022	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Materiaalit ja palvelut	-102	-	-	-	-	-
Palvelujen ostot	-102	-	-	-	-	-
Liiketoiminnan muut kulut	-94	-500	-500	-500	-500	-500
Liikeyli-/alijäämä	-196	-500	-500	-500	-500	-500
Rahoitustuotot ja -kulut	1 130	1 312	1 542	1 382	1 309	1 238
Rahoitustuotot	1 347	1 312	1 542	1 382	1 309	1 238
Rahoituskulut	-217	-	-	-	-	-
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	935	812	1 042	882	809	738
Tilikauden yli-/alijäämä	935	812	1 042	882	809	738

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2023	ENN 2023	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta	812	1 042	882	809	738
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-500	-500	-500	-500	-500
Rahoitustuotot ja -kulut	1 312	1 542	1 382	1 309	1 238
Toiminnan ja investointien rahavirta	812	1 042	882	809	738
Rahavarojen muutos	812	1 042	882	809	738

INVESTOINTIOSA

INVESTOINTIOSA

Investointiosa sisältää Espoon peruskaupungin investoinnit omaisuuslajeittain. Liikelaistosten ja taseyksiköiden investoinnit käsitellään kunkin yksikön suunnitelmien yhteydessä. Kaupunkikonsernin investointien kokonaisuutta on tarkasteltu talousarviokirjan konsernia käsittelevässä osassa. Investointiliitteellä on esitetty kaupungin investointiohjelma vuoteen 2031 asti.

Peruskaupungin investoinnit

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	4 340	9 440	12 340	12 540
Menot	-170 838	-167 456	-173 847	-184 071
Netto	-166 498	-158 016	-161 507	-171 531

Vuonna 2024 peruskaupungin investointiosan bruttomenot ovat yhteensä 167 milj. euroa. Valtionosuudet sekä muut rahoitusosuudet huomioiden peruskaupungin nettoinvestointimenot vuonna 2024 ovat 158 milj. euroa ja vuosina 2024–2026 keskimäärin 163 milj. euroa. Investointitaso laskee hiukan vuonna 2024 edellisestä vuodesta. Suurista ratahankkeista Raide-Jokeri on valmistunut, Kaupunkiradan toteutus alkamassa. Jatkovuosina investointitasoa nostaa kaupunkiradan rakentaminen sekä Länsimetro Oy:lle maksettavien rahoitusvastikkeiden kasvu.

Omaisuuslajeittain

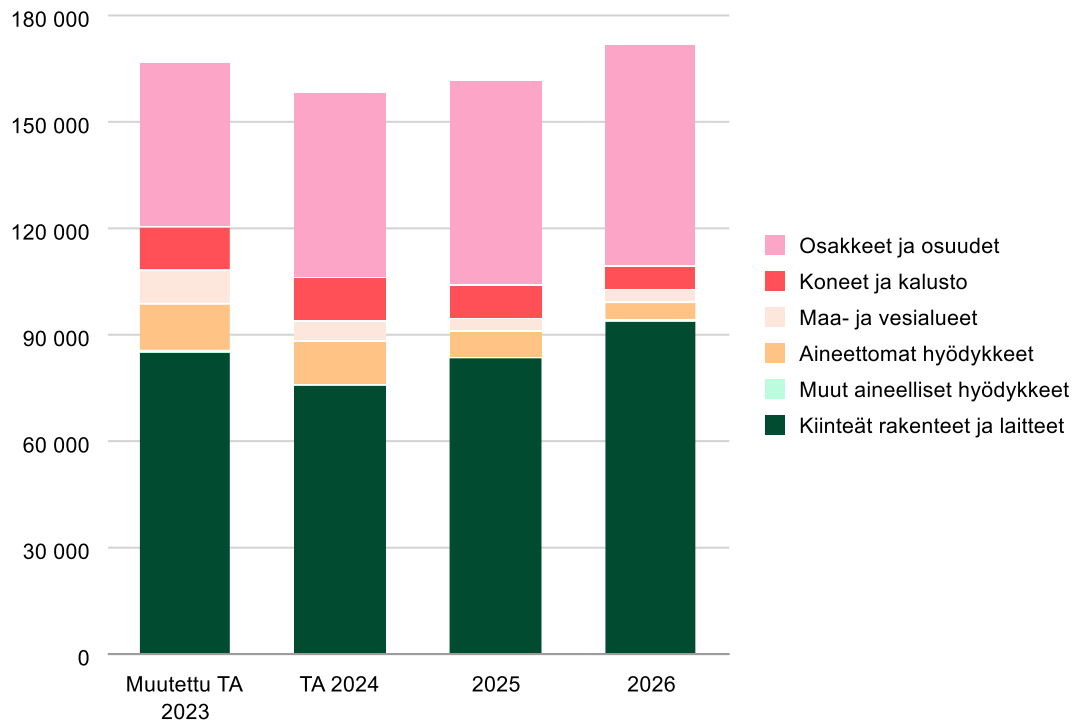
1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Investointimenot	-170 838	-167 456	-173 847	-184 071
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-87 026	-82 716	-93 352	-103 896
Muut aineelliset hyödykkeet	-210	-80	-	-215
Aineettomat hyödykkeet	-14 035	-13 243	-8 240	-5 840
Maa- ja vesialueet	-11 000	-7 000	-5 000	-5 000
Koneet ja kalusto	-12 197	-12 237	-9 575	-6 640
Osakkeet ja osuudet	-46 369	-52 180	-57 680	-62 480
Investointitulot	4 340	9 440	12 340	12 540
Nettoinvestoinnit	-166 498	-158 016	-161 507	-171 531

Investoinnit kaupunkirakenteen kehitykseen jatkuvat metron II-vaiheen asemaseuduilla ja joukkoliikenteen parantamiseen kaupunkiradan Leppävaara – Kauklahti rakentamisen alkaessa. Investoinneissa painottuvat kestävätkä liikkuumuodot.

Kaupunkirakenteen kehitys mahdollistaa maanjalostuksesta saatavia sopimus- ja myyntituloja, joilla peruskaupungin investointeja rahoitetaan vuosina 2024–2026 keskimäärin 51 milj. eurolla vuodessa.

Osakkeiden ja osuuksien osuus investointiohjelmassa kasvaa edelleen tulevina vuosina. Vuodesta 2016 alkaen osakkeista on maksettu Länsimetro Oy:n rahoitusvastikkeeseen sisältyvän lainanlyhennyksen osuus Espoon vastuulla olevista lainoista. Lainanlyhennykset kasvavat portaittain, kun laina-ajan alun lyhennysvapaat päättyvät. Maksettavien lainanlyhennysten määrä nousee 62 milj. euroon vuonna 2026.

Peruskaupungin nettoinvestoinnit vuosina 2024–2026

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	840	840	840	840
Menot	-14 035	-13 243	-8 240	-5 840
Netto	-13 195	-12 403	-7 400	-5 000

Aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy pitkävaikutteisten tietojärjestelmien määrittely-, hankinta- ja käyttöönottokustannukset sekä laajat tietojärjestelmien muutos- ja kehittämistyöt.

TIETOHALLINTO

Tulot ja menot sitovia, Tietohallinto

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	840	840	840	840
Menot	-14 035	-13 243	-8 240	-5 840
Netto	-13 195	-12 403	-7 400	-5 000

Tietohallinto vastaa keskitetysti toimialojen IT-järjestelmien kehityksestä ja hankinnasta kaupungin toimintamallin mukaisesti. IT-järjestelmien kehittämisen avulla tähdätään toiminnan tehostamiseen sekä sähköisen asioinnin ja digitalisaation edistämiseen. Toimialojen IT-kehitystarpeisiin on varattu vuodelle 2024 aineettomiin investointeihin 13,2 milj. euroa. Vuoden 2024 investoinnit koostuvat pääosin Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmassa linjattujen digikärkihankkeiden investointipanostuksista, joista keskeisimmät ovat Espoon johtamisen ja talousohjauksen tietojärjestelmä, työvuorosuunnittelu- ja HRD-järjestelmä, DigiOne, kaupunkitasoinen resurssivarausjärjestelmä sekä tilapalveluiden toiminnanohjausjärjestelmä.

MAA- JA VESIALUEET

Tulot ja menot sitovia, Kaupunkiympäristön esikunta

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	1 500	1 500	1 500	1 500
Menot	-11 000	-7 000	-5 000	-5 000
Netto	-9 500	-5 500	-3 500	-3 500

Maanhankinnan tavoitteena on hankkia asunto- ja työpaikkarakentamista palvelevaa raakamaata sekä asemakaavan toteuttamiseksi tarvittavia yleisiä alueita. Vuodelle 2024 maanhankintaan on varattu 7 milj. euroa ja sen jälkeen vuosittain 5 milj. euroa. Maanhankinnan lisäksi määrärahoja käytetään tonttien myyntikuntoon saattamisen edellyttämiin investointeihin. Maankäyttösopimusten hyötyksenä vastaanotetut maa-alueet kirjataan samaan tapaan maanostoksi kuin rahalla maksettavat kaupat.

Merkittävät ja strategisesti tärkeät maanhankinnat ja niiden rahoitus käsitellään tapauskohtaisesti erikseen.

Peruskaupungin maanmyyntituloksi arvioidaan 31,5 milj. euroa vuonna 2024. Tästä hankintahinnan osuus 1,5 milj. euroa sisältyy investointituloihin ja myyntivoiton osuus 30,0 milj. euroa tonttipalvelujen toimintatuloihin. Yleinen talouskehitys ja suhdanteet vaikuttavat voimakkaasti tonttikauppoihin ja maanmyyntituloihin. Vuodelle 2024 myyntituottoa on laskettu heikentyneestä suhdanteesta takia.

KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET

Tulot ja menot sitovia

Kiinteät rakenteet ja laitteet (pl. liikuntapaikkojen perusparantaminen), Tekninen lautakunta
 Liikuntapaikkojen perusparantaminen, Liikuntalautakunta

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	2 000	7 100	10 000	10 200
Menot	-87 026	-82 716	-93 352	-103 896
Netto	-85 026	-75 616	-83 352	-93 696

Peruskaupungin nettoinvestoinnit kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin ovat vuosina 2023–2031 keskimäärin 63 milj. euroa vuodessa. Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen tukemiseksi toteutetaan kestävä liikumisen väyliä ja verkostoja. Raidehankkeet liityntäpysäköinteineen edistävät joukkoliikenteen käyttöä.

Investointituloihin on budjetoitu kunnallistekniikan rakentamiseen saatavia avustuksia sekä arvio Kaupunkiradan toteutuksen CEF-tuesta.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden ryhmittelyä on uudistettu ja jaettu projektirakenne yhdeksään pääluokkaan, jotka esitetty ao. taulukossa. Tarkempi erittely investoinneista on esitetty investointiliitteessä.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden määrärahat vuosina 2024–2031

1000 EUR	TA 2023	TA 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Strategiset maankäytön hankkeet	10 950	8 650	9 100	8 650	6 400	-	-	-	-
Strategiset joukkoliikenteen hankkeet	18 050	21 400	29 400	40 400	30 400	10 800	-	-	-
Tuloa tuottavat hankkeet	1 890	7 300	7 226	6 200	6 200	6 200	6 200	6 200	6 200
Toimintojen edellyttämät hankkeet	3 400	2 000	2 150	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850
Korjausvelkaa alentavat hankkeet	6 350	6 950	6 650	6 250	6 250	6 250	6 250	6 250	6 150
Liikenteen toimivuus ja turvallisuus hankkeet	8 980	8 730	11 490	13 190	9 890	4 940	1 640	1 640	1 640
Asukasviihtyisyyttä parantavat hankkeet	5 980	6 270	5 920	5 940	5 990	5 990	5 990	5 990	5 990
Yksityisrahoitteiset hankkeet	25 010	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	15 000	15 000	15 000
Liikuntapaikkojen perusparantaminen	1 090	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416
Rakentaminen yhteensä	81 700	82 716	93 352	103 896	88 396	57 446	38 346	38 346	38 246

STRATEGISET MAANKÄYTÖN HANKKEET

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-10 950	-8 650	-9 100	-8 650
Netto	-10 950	-8 650	-9 100	-8 650

Strategiset projektit, joiden tarkoituksena on kehittää kaupunkirakenteen painotusta Espoo-tarinan ohjaamana. Strategisten maankäyttöprojektien menoja vastaavat tai ylittävät tulot saadaan keskipitkällä tai pitkällä palautusajalla.

Strategisiin maankäytön hankkeisiin kuuluu alueelliset kehittämisprojektit (PR5111), joissa projekti-alueita palveleva kunnallistekniikka rakennetaan hallitusti, kustannustehokkaasti ja mahdollisimman nopeasti. Suunnitelmakaudella on varauduttu rakentamaan kunnallistekniikkaa Leppävaaran ja Espoon keskuksen alueelle. Omakotitalojen tonttitarjontaa lisätään Omatoimirakentamisen pientaloalueet -projektin kautta, jolla luodaan kunnallistekniikan edellytykset omatoimiselle pientalorakentamiselle vaiheittain 200 asunnolle vuodessa.

Strategisiin maankäytön hankkeisiin kuuluu myös Metron kehityskäytävä (PR5112), jolla rahoitetaan Metroasemien edellyttämän ja mahdollistaman kunnallistekniikan rakentamisprojekteja suunnitelmakaudella Espoonlahden ja Kivenlahden metrokeskusten ympäristössä.

STRATEGISET JOUKKOLIIKENTEEN HANKKEET

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	6 100	9 000	9 200
Menot	-18 050	-21 400	-29 400	-40 400
Netto	-18 050	-15 300	-20 400	-31 200

Strategiset projektit, joissa kehitetään kaupunkikeskuksia yhdistävää joukkoliikenneinfraa. Strategisen joukkoliikenteen hankkeita suunnitelmakaudella ovat Raide-Jokeri (PR5121), jossa on rakennettu Raide-Jokeri Keilaniemestä Itäkeskukseen ja siihen liittyvät kunnallistekniset muutokset sekä Kaupunkirata (PR5122), johon sisältyy Espoon kaupunkiradan jatkeen suunnittelun ja rakentamisen projektit.

Kaupunkiradan Leppävaara – Kauklahti rakennussuunnittelu on valmistunut ja urakkakilpailutukset ovat käynnissä ja rakentaminen alkaa vuoden 2023 lopussa. Hankkeen kustannusarvio tarkistettiin vuonna 2023 ja valtuustossa hyväksytyn kustannusarvion ja muutetun sopimuksen mukaisesti Espoon rahoitusosuus kaupunkiradan toteuttamiskustannuksista on 40,9 %, enintään kuitenkin 142,8 milj. euroa. Hankkeen suunnitteluun on saatu CEF-tukea ja tukea tullaan hankemaan myös rakentamiselle. Espoon kaupungin osuudeksi tuesta arvioidaan noin 30 milj. euroa.

TULOJA TUOTTAVAT HANKKEET

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	1 000	1 000	1 000
Menot	-1 890	-7 300	-7 226	-6 200
Netto	-1 890	-6 300	-6 226	-5 200

Projektit, joissa investointikustannukset saadaan takaisin lyhyellä tähtämellä esimerkiksi kaupungin maanmyynti- tai -vuokratulojen kautta. Tuloa tuottavia projekteja ovat peruskunnallistekniikan (PR5131) projektit, joissa rakennetaan kunnallistekniikkaa kaupungin omistamille maille tai niille maankäyttösopimusalueille, joissa maankäyttösopimus ei kata täysimääräisesti kunnallistekniikan rakentamiskustannuksia.

Tuloihin sisältyy arvioidut valtion rahoitusavustukset.

TOIMINTOJEN EDELLYTTÄMÄT HANKKEET

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-3 400	-2 000	-2 150	-1 850
Netto	-3 400	-2 000	-2 150	-1 850

Muiden tehtäväalueiden edellyttämät esi- tai tukitoiminnot tai valmistelevat projektit, joita ei voida suoraan sijoittaa yhdelle tehtäväalueelle. Toimintojen edellyttämiä projekteja ovat tukitoiminnot (PR5141), joita ovat esisuunnittelu- ja tukitoiminnot esimerkiksi maastomittauksen ja maaperätutkimukset sekä kunnallistekniikkaa tukevien alueiden rakentaminen ja parantaminen. Suunnitelmakauden hankkeita ovat mm. Suomenojan hiekkasiilon perusparantaminen, Sammalvuoren lumenvastaa- ja taanottoalueen rakentaminen sekä Turvesuon varastoalueen siirtäminen.

Kaupungin muiden toimintojen edellyttämät (PR5142) projektit ovat Koulujen, päiväkotien ja muiden toimintojen edellyttämän, yleisille alueille sijoitettavan kunnallistekniikan rakentaminen.

KORJAUSVELKAA ALKENTAVAT HANKKEET

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-6 350	-6 950	-6 650	-6 250
Netto	-6 350	-6 950	-6 650	-6 250

Korjausinvestoinnit ja peruskorjaukset, jotka nostavat projektin palvelutason alkuperäiselle tasolle ja jatkavat hankkeen elinkaarta. Korjausvelkaa alentavat projektit ovat Katujen perusparantaminen

(PR5151) sisältäen katujen, liikennealueiden ja raittien perusparannusprojektit, puistojen perusparantaminen (PR5152) sekä siltojen perusparantaminen (PR5153).

Uudelleen päällystysurakan hintataso on noussut vuoden 2022 tilanteesta 51,6 % vuodelle 2023. Vuonna 2022 päällystettiin kunnossapidon kohteita 24 000 tonnia. Liikenne ja ilmaston muuttuminen sateisemmaksi ja talvikauden kasvaneet lämpötilanvaihtelut rasittavat vuosi vuodelta enemmän päällysteitä. Kaupungin kunnossapitämien asfalttialueiden pinta-ala kasvaa joka vuosi noin 3 %. Korjausvelan kasvua pyritään hillitsemään myös katujen kuivatuksen ja sorateiden pintakerrosten parantamisella, routavaurioiden korjaamisella sekä ajoratojen ja pyöriteiden kaiteiden uusimisella. Espoo on ottamassa 2024 uusia yksityisteitä kaupungin kunnossapitoon, joka edellyttää tehostettua rakenteiden parantamista vuosina 2024–25.

Puistojen ja raittien perusparantamismäärärahaalla suunnitellaan, kunnostetaan ja parannetaan puistoja, leikkipaikkoja, katuviheralueita, aukioita ja toreja sekä lähiliikuntapaikkoja ja koira-aitauksia. Lisäksi määrärahoilla kustannetaan perusparannettavien kohteiden takuuajan hoito. Suunnitelmakauden aikana toteutetaan leikkipaikka-, lähiliikuntapaikka-, koira-aitaus- ja kaupunkiviljelyohjelman mukaisia perusparannuskohteita.

Espoon kaupungilla on kunnossapidettävänä noin 350 siltaa, jotka vaativat peruskorjauksen noin 30 vuoden välein. Peruskorjauskustannukset ovat keskimäärin 40 % sillan uudelleenhankinta-arvosta. Peruskorjauksen viivästyminen aiheuttaa korjauskustannusten merkittävän nousun tai saattaa tehdä sillasta korjauskelvottoman. Siltojen kuntoa tarkkaillaan vuosittain tehtävillä yleistarkastuksilla siten että jokainen silta tarkastetaan noin 5 vuoden välein. Yleistarkastusten perusteella määritetään sillat, joille tehdään tarkempi kuntotutkimus (erikoistarkastus).

LIIKENTEEN TOIMIVUUS JA TURVALLISUUS HANKKEET

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	2 000	-	-	-
Menot	-8 980	-8 730	-11 490	-13 190
Netto	-6 980	-8 730	-11 490	-13 190

Projektit, joissa rakennetaan olemassa olevaa ja uutta asutusta ja elinkeinoelämää palvelevia liikenneyhteyksiä sekä parannetaan vanhan liikenneinfran turvallisuutta ja toimivuutta. Liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta parantavia projekteja ovat maantiet (PR5161), jotka ovat maanteiden perusparantamisen yhteishankkeita valtion kanssa, joista kaupunki maksaa osan tai koko hankkeen. Suunnitelmakaudella parannetaan Turuntien ja Lähderannantien liittymä sekä Kauklahdenväylän keskiosa. Yhteishankkeena Valtion kanssa rakennetaan melunsuojausta Kehä III varteen Espoonkartanon kohdalle sekä parannetaan Vihdintien ja Niipperintien liittymä, joka mahdollistaa myös Kortsmäen maankäytön kehittämistä.

Kaupunkialueella parannetaan lisäksi liiketeen toimivuutta ja turvallisuutta rakentamalla ja parantamalla pääkatuja (PR5162), jotka ovat merkittäviä, useita asemakaavoja palvelevia pää- ja kokoojakatuja, parantamalla katujen (PR5163) sekä baanojen ja seuturaittien (PR5164) toimivuutta ja turvallisuutta. Pääkatujen osalta suunnitelmakaudella jatketaan Espoonväylän suunnittelua. Baanojen ja seuturaittien osalta rakentaminen painottuu suunnitelmakaudella Rantaradanbaanan rakentamiseen välillä Leppävaara - Espoon keskus.

Liikenteen toimivuuden ja turvallisuuden projekteihin kuuluu myös Joukkoliikenne (PR5165), jonka myötä rakennetaan ja parannetaan joukkoliikennejärjestelmiä sekä niihin liittyvät erilliskohteita,

esimerkiksi joukkoliikennekatuja, terminaaleja, joukkoliikenteen telematiikkajärjestelmiä sekä joukkoliikennettä palvelevia latausasemia. Liikenteen ohjaus ja valaistus (PR5166) palvelee omana tekniikkalajinaan kaikkia eri liikennemuotoja. Tähän sisältyy liikennevalojen ja liikennetelematiikan perusparantamista, erillisten liikennevalojen rakentamista sekä liikenneväylien valaistusta.

Ilmastonmuutokseen sopeudutaan parantamalla liikenneväylien ja yleisten alueiden tulvasuojelua ja hulevesien hallintaa (PR5167), jonka projektit sisältävät tulvariskien ennaltaehkäisyyn ja poistamiseen tähtäävää kunnallisteknisten rakenteiden rakentamista. Suunnitelmakauden merkittävin tulvasuojelukohde on 2023 käynnistynyt Meritorin tulvasuojelu. Lisäksi suunnitelmakaudella on varauduttu Niiperinojan tulvasuojelutoimenpiteisiin.

ASUKASVIIHTYISYYTTÄ PARANTAVAT HANKKEET

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-5 980	-6 270	-5 920	-5 940
Netto	-5 980	-6 270	-5 920	-5 940

Projektit, joissa parannetaan espoolaisten asumisviihtyvyyttä rakentamalla viheralueita, puistoja, raitteja, liikunta-alueita ja ulkoilureittejä sekä nostetaan vanhan katu-infran palvelutasoa. Asukasviihtyvyyttä parantaviin projekteihin kuuluu urheilupuistot (PR5171) jossa rakennetaan ja perusparannetaan urheilupuistoja ja niiden kunnallistekniikkaa. Hankkeet perustuvat liikunta- ja nuorisolautakunnan esitykseen urheilupuistojen ja -keskusten, venesatamien ja perusliikuntapaikkojen rakentamisen ja parantamisen investointitarpeista. Suunnitelmakauden parannettavia kohteita ovat mm. Leppävaaran urheilupuisto, Laaksolahden skeittialue sekä Oittaa lähiliikunta- ja virkistysalueet.

Puistojen ja raittien rakentaminen ja perusparantamisen (PR5172) määrärahalla rakennetaan suunnitelmakauden aikana leikkipaikka-, lähiliikuntapaikka-, koira-aitaus- ja kaupunkiviljelyohjelman mukaisia kohteita. Palveluiden saavutettavuus edellyttää uusien puistoraittien rakentamista. Uusia leikkipaikkoja rakennetaan mm. Niittykumpuun, Tonttumaalle, Tuuliniittyyn sekä Keran, Lasihytin, ja Puustellinmäelle. Puistoihin rakennetaan lisäksi hulevesirakenteita ja viheralueiden luonnon monimuotoisuutta edistetään.

Vanhojen alueiden parantamisen (PR5173) määrärahalla parannetaan vanhojen alueiden kunnallistekniikan palvelutasoa rakentamalla katuja asemakaavan mukaisiksi KTP-ohjelman (Kaavoitetut, Tiivistyvät Pientaloalueet) määrittämässä järjestyksessä sekä toteutetaan vesihuoltoa yhdessä HSY:n kanssa. Suunnitelmakaudella KTP-ohjelma painottuu Jupperin ja Lintuvaaran alueille.

YKSITYISRAHOITTEISET HANKKEET

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-30 010	-20 000	-20 000	-20 000
Netto	-30 010	-20 000	-20 000	-20 000

Projektit, joissa investointikustannukset saadaan suoraan kumppanilta esimerkiksi maankäyttöso-
pimuksen tai kunnallistekniikkasopimuksen myötä. Yksityisrahoitteisia hankkeita ovat maankäyttöso-
pimusrakentaminen (PR5211) ja Kunnallistekniikkasopimusrakentaminen (PR5212), joissa kunnal-
listekniikan rakentaminen ja sen rahoitus perustuu yksityisen tahon ja kaupungin tekemään sopi-
mukseen. Maankäyttöso-
pimusrakentaminen painottuu suunnitelmakauden aikana Keran, Niittykum-
mun ja Suomenojan alueille.

Ulkopuolisille tehtävät työt (PR5213) ovat kaduilla ja muilla yleisillä alueilla, pääasiassa HSY:lle, to-
teutettavia vesi- ja viemäriverkostojen rakentamispalveluja ja muille osapuolille telekaapeleiden put-
kituksia. Ulkopuolisille tehtävät työt tehdään sopimuskumppanien maksamana eikä näistä aiheudu
lopullisia kustannuksia kaupungille.

LIIKUNTAPAikkojen perusparantaminen

Liikuntalautakunta

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-1 416	-1 416	-1 416	-1 416
Netto	-1 416	-1 416	-1 416	-1 416

Tehtäväalueen määrärahaa käyttää liikuntalautakunta ulkoiluliikuntapaikkoihin, venesatamiin, saa-
riin ym. pieniin kunnostuksiin ja korjauksiin.

KONEET JA KALUSTO

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-12 197	-12 237	-9 575	-6 640
Netto	-12 197	-12 237	-9 575	-6 640

Koneiden ja kaluston hankintaan varatut rahat esitetään käyttötalouso-
sassa toimialojen ja asian-
omaisen lautakunnan kohdalla sekä investointiliitteellä. Määrärahoilla tehdään yli 10 000 euron

hankintahintaisia poistonalaisia hankintoja. Toimitilojen ensikertainen kalustaminen luetaan myös poistonalaiseksi hankinnaksi, silloin kun sen hankintahinta on yli 10 000 euroa.

Määrärahat sisältävät toimitilahankkeiden ensikertaisen varustelun ja kalustamisen (sisältäen opetus- ja oppimisteknologian) lisäksi yksittäisiä poistonalaisia hankintoja, kuten esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologian hankinnat, lähi- ja kuituverkot, logistiikan kaluston sekä liikunta- ja kulttuuripalvelujen laite- ja kalustohankinnat.

Toimitilahankkeista vuonna 2024 varaudutaan kalustamaan ja varustamaan useita koulu- ja päiväkotitiloja. Lisäksi investoidaan muun muassa kuituverkkoon, tvt-laitteisiin, mittaus-, tutkimus- ja erikoistyökoneisiin, venesatamien laitureihin sekä kulttuuritilojen akustiikkaan ja valaistukseen.

OSAKKEET JA OSUUDET

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-46 369	-52 180	-57 680	-62 480
Netto	-46 369	-52 180	-57 680	-62 480

Osakkeet ja osuudet sisältää varaukset osakkeiden merkintään sekä vuodesta 2016 alkaen Länsimetro Oy:lle maksettavaan rahoitusvastikkeeseen sisältyvän lainanlyhennyksen osuuden.

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

Tulot ja menot sitovia, Kaupunkiympäristön esikunta

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	-	-	-	-
Menot	-46 169	-52 180	-57 680	-62 480
Netto	-46 169	-52 180	-57 680	-62 480

Määräraha kattaa Länsimetro Oy:lle maksettavien rahoitusvastikkeiden lainanlyhennyksen osuuden, yhtiön tarvitseman rahoituksen korvausinvestointeihin sekä Espoon sijoitukset Turun Tunnin Juna Oy:hyn ja Kiinteistö Oy Finnoon Pysäköinti I:lle maksettavien rahoitusvastikkeiden lainanlyhennyksen sekä sijoitukset perustettuihin tai perustettaviin yhtiöihin.

Länsimetro Oy:n lainanlyhennys kasvaa suunnitelmakaudella portaittain 44,6 milj. eurosta 55,2 milj. euroon sen mukaan, kun nostettujen lainojen lyhennysvapaat päättyvät. Samoin kasvaa yhtiön tarvitsema rahoitus korvausinvestointeihin 3,7 milj. eurosta 6,5 milj. euroon.

Espoo on varatunut Turun Tunnin Juna Oy:n osakkeiden merkintään ja pääomittamiseen enintään 10,25 milj. euron rahoitussitoumuksella siten, että kustannukset jaksottuvat vuosille 2020–2024. Talousarviovuodelle on varattu 3,1 milj. euroa.

Talousarviovuodelle sekä suunnitelmakausille on varattu 0,28 milj. euroa vuosittain Kiinteistö Oy Finnoon Pysäköinti I:n rahoitusvastikkeisiin.

RAHOITUSOSA

RAHOITUSOSA

Peruskaupungin rahoitusosa kuvaa tulo-rahoituksen riittävyyden pääoma- ja investointimenoihin sekä rahoitusjäämän ja sen käytön tai rahoitustarpeen ja sen kattamisen.

Varsinaisen toiminnan ja investointien tulo-rahoitus muodostuu vuosikatteesta, satunnaisista eristä sekä tulo-rahoituksen korjauseeristä. Tulo-rahoituksen korjauseerät vastaavat käyttöomaisuuden myynnistä, lähinnä maaomaisuuden myynnistä, saatua myyntivoiton osuutta, joka sisältyy käyttötulojen toimintatuloihin.

Investointimenot ja -tulot sisältävät vain peruskaupungin investoinnit. Rahoitusosuudet koostuvat lähinnä valtiolta saatavista rahoitusosuuksista. Pysyvien vastaavien luovutustuloissa on myös toimintatuloihin sisältyvät käyttöomaisuuden myyntivoitot, jotka vastaavat tulo-rahoituksen korjauseeriä.

Taloussuunnitelman perusteluosan lopussa on esitetty laskelmat, johon sisältyvät myös liikelaitosten ja erillisten taseyksiköiden rahavirtoihin vaikuttavat erät.

PERUSKAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA

1000 EUR		ENN 2023*	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta		214 855	116 806	137 346	123 904
Vuosikate	+/-	245 679	147 105	169 645	154 203
Tulo-rahoituksen korjauseerät	+/-	-30 824	-30 299	-32 299	-30 299
Investointien rahavirta		-137 518	-127 717	-129 208	-141 232
Investointimenot	-	-171 182	-167 456	-173 847	-184 071
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	2 840	9 440	12 340	12 540
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	+	30 824	30 299	32 299	30 299
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-	77 337	-10 911	8 138	-17 328
Rahoituksen rahavirta		-86 298	52 487	18 665	-15 665
Antolainauksen muutokset		-33 336	10 819	16 198	16 458
Antolainasaamisten lisäykset	-	-43 750	-5 900	-	-
Antolainasaamisten vähennykset	+	10 414	16 719	16 198	16 458
Lainakannan muutokset		-52 962	26 668	-12 533	-47 123
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	0	75 500	45 000	12 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-52 962	-48 832	-57 533	-59 123
Oman pääoman muutokset	+/-	0	15 000	15 000	15 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	+/-	-	-	-	-
Vaikutus maksuvalmiuteen		-8 961	41 576	26 803	-32 993

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

Vuonna 2024 peruskaupungin toiminnan ja investointien rahavirta on 11 milj. euroa negatiivinen. Peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahaston arvioitua lisätuottoa varataan käytettäväksi investointien rahoitukseen 15 milj. euroa vuodessa. Lisäksi rahoitustarpeen kattamiseen varaudutaan nostamaan uutta pitkäaikaista lainaa 75 milj. euroa vuonna 2024. Tällä katetaan myös liikelaitosten ja taseyksiköiden rahoitustarpeet, jotka on esitetty yhdistetyssä rahoituslaskelmassa yleisperustelujen lopussa olevassa taulukossa. Lyhennykset huomioiden kaupungin pitkäaikainen lainakanta kasvaa 27 milj. euroa vuonna 2024, mutta vähenee kaikkiaan 33 milj. euroa taloussuunnitelmakaudella.

ANTOLAINAT

Lainojen lyhennykset ovat aiempina vuosina kaupungin tytäryhtiöille myönnettyjen lainojen lyhennyksiä. Menoissa on varauduttu antolainoihin meneillään olevien yhtiöhankkeiden rahoittamiseen.

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	10 414	16 719	16 198	16 458
Menot	-43 750	-5 900	-	-
Netto	-33 336	10 819	16 198	16 458

TALOUSARVIOLAINAT

Suunnitelmakauden lainanotto on yhteensä 132,5 milj. euroa ja lyhennykset 165,5 milj. euroa.

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tulot	51 000	75 500	45 000	12 000
Menot	-52 962	-48 832	-57 533	-59 123
Netto	-1 962	26 668	-12 533	-47 123

LIITTEET

**Liite 1 TALOUSARVION SITOVUUS JA SEURANTA SEKÄ
NOUDATTAMISTA KOSKEVAT OHJEET**

Liite 2 INVESTOINNIT HANKKEITTAIN VUOSINA 2024–2031

- Kaupungin investointiohjelma vuoteen 2031
- Toimitilahankkeet ja yhtiökohteet 2024–2031

LIITE 1 TALOUSARVION SITOVUUS JA SEURANTA SEKÄ NOU- DATTAMISTA KOSKEVAT OHJEET

1 TALOUSARVION SITOVUUS

Kuntalain 110 pykälän mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Valtuusto hyväksyy talousarvion yhteydessä Espoo-tarinaa (= Espoon strategia) perustuvat kuntalain edellyttämät toiminnalliset ja taloudelliset tulostavoitteet, määrärahat ja tuloarviot sekä nettobudjetoitujen tulosyksiköiden toimintakatteet. Liikelaitosten tavoitteet ovat liikelaitosten suunnitelmatksteissä. Näistä voidaan poiketa vain valtuuston päätöksin tai valtuuston jäljempänä sitovien määrärahojen yhteydessä päättämin valtuutuksin. Sitovia erityisperusteluja käytetään tarkentamaan toimintaa sekä menomäärärahojen ja tuloarvioiden hyväksyntää tai siirtoja. Talousarvion toteuttamiseen tarvittavasta viranhaltijoiden päätösvallasta on säännökset hallintosäännössä ja toimintaohjeissa. Tässä asiakirjassa annettavat ohjeet perustuvat edellä mainittuihin säädöksiin.

Lautakuntien ja johtokuntien sekä toimialojen, tulosyksiköiden ja liikelaitoksen johtajien on huolehdittava, että tulostavoitteet toteutetaan määrärahojen puitteissa eikä muutoksia talousarvioon lähtökohtaisesti tarvita. Tämän toteuttamiseksi käyttösuunnitelmia on tarvittaessa tarkistettava.

Mahdollisista valtuustoon nähden sitovien määrärahojen, tuloarvioiden tai tavoitteiden tarkistustarpeista on ilmoitettava konsernihallinnon rahoitus ja talous -yksikölle heti kun poikkeamia havaitaan. Kaupunginjohtaja esittelee sitovuuteen liittyvät talousarviomuutokset.

Sitovuustasoista päätetään talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Menomäärärahat ja tuloarviot voidaan talousarviossa määrätä sitoviksi valtuustoon nähden joko brutto- tai nettoperiaatteella. Bruttoperiaate tarkoittaa, että menot ja tulot ovat erikseen sitovia. Nettoperiaate tarkoittaa, että talousarviossa sitovuus määrätään toimintakatetasolle, nettomääräisesti tulojen ja menojen erotuksena.

1.1 SITOVAT MÄÄRÄRAHAT

Käyttötalousoosan sitovuustaso

10 ja 11	Valtuusto ja konsernihallinto (toimintakate sitova) pl. 1020
1020	Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus
12	Elinvoiman tulosalue (pl. 1220, 1230)
1220	Kulttuurin tulosyksikkö (pl. 12220)
12220	Kulttuuri, netto (toimintakate sitova)
1230	Liikunnan ja urheilun tulosyksikkö
3000	Kasvun ja oppimisen esikunta ja yhteiset
3101-3104	Kasvun ja oppimisen lautakunta
3200	Svenska bildningstjänster

4001	Kaupunkitekniikan keskus (pl. 40040, 40060)
40040	Rakentamisen sisäiset palvelut (toimintakate sitova)
40060	Ulkopuoliset työt (toimintakate sitova)
4100	Kaupunkisuunnittelukeskus
4200	Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus
4400	Kaupunkiympäristön toimialajohto (pl. 44100)
44100	Joukkoliikenne

Talousarviokirjassa valtuustoon nähden sitovat erät on erikseen mainittu taulukoiden tekstien yhteydessä.

Talousarviokirjassa esitetään raha- ja tunnuslukutietoja sitovaa tasoa alemmilla tasoilla. Nämä tiedot eivät ole valtuustoon nähden sitovia. Talousarviokirjassa esitetyt palvelutuotteiden suoritemäärät ja yksikkökustannukset eivät ole valtuustoon nähden sitovia.

Tuloslaskelmaosan sitovuustaso

Verotulot
Valtionosuudet
Rahoitustulot ja -menot

Investointiosan sitovuustaso

Peruskaupungin investointiosan sitovuustaso määräytyy investoinnin omaisuuslajista ja organisaatiotasosta.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kiinteät rakenteet ja laitteet, Tekninen lautakunta
Liikuntapaikkojen perusparantaminen, Liikuntalautakunta

Aineettomat hyödykkeet

IT-kehitysprojektit, Tietohallinto

Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueet, Kaupunkiympäristön esikunta

Koneet ja kalusto

Koneet ja laitteet Konsernihallinto
Koneet ja laitteet Elinkeino- ja työllisyys
Koneet ja laitteet Kulttuurilautakunta
Koneet ja laitteet Liikuntalautakunta
Koneet ja laitteet Opetuksen ja varhaiskasvatuksen lautakunta
Koneet ja laitteet Svenska rum lautakunta
Koneet ja laitteet Tekninen lautakunta

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja sijoitukset Konsernihallinto
Osakkeet ja sijoitukset Kaupunkiympäristön esikunta

Tilapalvelut -liikelaitoksen investointien sitovuustasot

Uudisrakentaminen
Perusparantaminen
Koneet ja kalusto
Osakkeet ja osuudet

Taseyksiköiden sitovuustasot
Kiinteät rakenteet ja laitteet
Koneet ja kalusto
Osakkeet ja osuudet

Liikelaitokset

Valtuusto päättää liikelaitosten investoinneista ja niiden rahoituksesta. Espoo Tilapalvelut -liikelaitoksen uudisrakentamisen investointiliitteessä nimetyistä hankkeista päätetään hankekohtaisesti. Tilapalvelujen muista investoinneista päätetään omaisuuslajeittain.

Taseyksiköt

Valtuusto päättää taseyksiköiden investoinneista ja niiden rahoituksesta. Kunkin taseyksikön sitovuustaso on omaisuuslaji.

Rahoitusosan sitovuustaso

Antolainat
Talousarviolainat

1.2 SITOVAT MÄÄRÄYKSET

Kaupunginhallituksella on oikeus tehdä sellaisia siirtoja käyttötalous- ja investointiosan välillä, jotka liittyvät muun muassa kiinteän omaisuuden myyntitulojen, vuosi- ja peruskorjausmäärärahojen välisen jakosuhteen, koneiden ja kaluston, ICT-järjestelmien, suunnittelukustannusten tai muiden sellaisten poistonalaisten hankintojen sekä pilaantuneiden maa-alueiden puhdistuksien kirjanpitolain edellyttämään oikeellisuuteen.

Silloin kun toimintaan saadaan merkittävää ulkopuolista rahoitusta, joka ei sisälly talousarvion tuloihin, voidaan kaupunginhallituksen päätöksellä korottaa menoja ulkopuolisia tuloja vastaavalla määrällä. Menettely edellyttää talousarvion tulojen vastaavaa korottamista. Toimintaan liittyvien menojen ja tulojen seuranta on järjestettävä kaupungin kirjanpidossa.

Toimialajohtajalla on oikeus tehdä toimialansa sitovien määrärahojen välillä vähäisiä siirtoja, joilla varmistetaan Espoo-tarinan tulostavoitteiden toteutuminen ja jotka eivät aiheuta lisämäärärahan tarvetta. Toimialajohtaja voi vastaavin edellytyksin tehdä toimialansa sisällä toiminnan uudelleen järjestämisestä aiheutuvia määrärahojen siirtoja. Kaupunginjohtajalla on oikeus tehdä vastaavia siirtoja yleishallinnon (valtuusto, konsernihallinto ja elinvoima) määrärahoista (pl. tarkastuslautakunta ja tilintarkastus) ja yleishallintoon keskitetyistä budjetoiduista määrärahoista siirtoja toimialoille.

Kaikki talousarvioon esitettävät muutokset valmistellaan yhteistyössä konsernihallinnon rahoitus ja talous -yksikön kanssa.

Käyttötalousosa

1. Valtuuston hyväksymä talousarvio ja taloussuunnitelma sitoo kaupungin toimialoja, toimielimiä ja tulosityksiköitä.

Valtuustoon nähden sitovia ovat Espoo-tarinan tavoitteisiin perustuvat tulostavoitteet, liikelaitosten sitovat tavoitteet sekä talousarviokirjaan sisältyvät edellä todetut määrärahat, tuloarviot, nettositovien yksiköiden toimintakatteet ja erityisperustelut. Valtuustolle ja kaupunginhallitukselle raportoidaan talousarvion toteutumisesta seurantaan koskevien ohjeiden mukaisesti.
2. Lauta- ja johtokunnat voivat hyväksyä tulosityksiköilleen myös muita omaan toimintaansa liittyviä tavoitteita, joita lautakunnat seuraavat.

Lauta- ja johtokuntien on huolehdittava, että kaupungille kuuluvat tulot peritään tehtyjen sopimusten ja annettujen ohjeiden mukaisesti.
3. Avustuksen myöntämisen ehdoksi tulee asettaa toimialan tavoitteisiin ja avustuksen saajan toimintaan ja edellytyksiin liittyvät toiminnalliset velvoitteet. Kaupungille tulee varata mahdollisuus tarkastaa avustusta saavien yhteisöjen toimintaa ja taloutta.

Avustuksen myöntäjän tulee selvittää etukäteen avustettavan yhteisön taloudellinen tilanne ja seurata avustuksen myöntämisen jälkeen avustuksen käyttöä. Kaupungilla tulee olla mahdollisuus avustusta saavan yhteisön hallinnon ja tilien tarkastamiseen.

Avustettavien yhteisöjen omarahoitusosuuden ja myönnettävän avustuksen suhteeseen on kiinnitettävä huomiota. Avustusta ei myönnetä, jos yhteisön taloudellinen tila on niin heikko, ettei toiminnan jatkamiselle tai avustuskohteen toteuttamiselle ole edellytyksiä.

Suuret avustukset on maksettava useassa erässä tilikauden aikana.
4. Kaupunkia eri yhteisöissä edustavien tulee valvoa kaupungin toiminnallisia ja taloudellisia etuja sekä ottaa huomioon kaupungin asettamat tavoitteet ja mahdollisesti erikseen antamat toimintaohjeet.
5. Kaupunginjohtajalla on oikeus ottaa lyhytaikaista lainaa siten, että niitä saa kulloinkin olla käytössä enintään 300 milj. euroa.

Investointiosa

1. Kaupunginhallituksella on oikeus tehdä investointien omaisuuslajien välisiä muutoksia.
2. Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden uusiksi rakentamiskohteiksi voi ottaa vain ne nimetyt hankkeet, joille talousarviossa on osoitettu rahoitus.
 - Jos määräraha ei ole investointiosan liitteellä yksilöity nimetyksi hankkeeksi, päättää tekninen lautakunta määräraharyhmässä toteutettavista työkohteista.
 - Valtuusto päättää muiden kohteiden ottamisesta työkohteiksi tai hankkeen rakentamatta jättämisestä.

3. Mikäli investointiosan liitteellä esitetyn kiinteiden rakenteiden ja laitteiden nimetyin hankkeen tai määräraharaharyhmän käyttö alittuu, säästyvän määrärahan käytöstä päättää kaupunginhallitus.
 - Mikäli nimetyin hankkeen kustannukset ylittävät taloussuunnitelmassa olevan määrärahan, voi kaupunginhallitus siirtää kohteelle määrärahaa sellaisilta määräraharaharyhmiltä tai nimetyiltä hankkeilta, joiden kustannuksissa syntyy vastaavasti säästöä.
 - Mikäli määräraharaharyhmän kohteiden kustannukset ylittävät taloussuunnitelmassa olevan määrärahan, voi tekninen lautakunta siirtää kohteelle määrärahaa sellaisilta määräraharaharyhmiltä, joiden kustannuksissa syntyy vastaavasti säästöä ja ovat samassa hierarkiassa.
 - Mikäli nimenetyin hankkeen tai määräraharaharyhmän lisämäärärahan tarvetta ei voida kattaa muualta säästyvillä rahoilla, vaan se aiheuttaa sitovan kokonaismäärärahan lisätarvetta talousarviovuoden tai suunnitelmakauden kuluessa, on kyseessä lisämääräraha, josta päättää valtuusto.
4. Kaupunginhallitus voi lisätä kiinteiden rakenteiden ja laitteiden talousarviokohdan PR52 Yksityisrahoitteiset hankkeet- määräraharaharyhmän määrärahaa, mikäli tuloarviota korotetaan vastaavasti.

Tilapalvelut -liikelaitos

1. Espoon Tilapalvelut -liikelaitoksen uudisrakentamisen investointiliitteellä nimetyistä hankkeista päätetään hankekohtaisesti. Valtuusto hyväksyy uudet tilahankkeet ja päivittää taloussuunnitelmassa olevien hankkeiden kustannusarviot vuosittain päättäessään talousarviosta ja -suunnitelmasta. Kesken vuoden tulevista uusista hankkeista valtuusto päättää erikseen. Jos määrärahaa ei ole yksilöity hankkeittain, päättää liikelaitoksen johtokunta toteutettavista työkohteista.

Hankkeiden säästyviä määrärahoja voidaan käyttää liitteessä nimettyjen hankkeiden mahdollisiin kustannusarvion ylityksiin talousarviovuoden aikana. Mikäli nimettyjen hankkeiden määrärahan käyttö alittuu, säästyvän määrärahan käytöstä päättää kaupunginhallitus. Mikäli hankkeen kustannusarvio ylittää taloussuunnitelmassa olevan määrärahan hankkeen kustannusarvion nousun takia, voi kaupunginhallitus siirtää kohteelle määrärahaa sellaisilta hankkeilta, joiden rakentamiskustannuksissa syntyy vastaavasti kokonaissäästöä verrattuna voimassa olevaan investointiohjelmaan. Mikäli hankkeen lisämäärärahan tarvetta ei voida kattaa muista hankkeista säästyvillä rahoilla, vaan se aiheuttaa sitovan kokonaismäärärahan lisätarvetta talousarviovuoden tai suunnitelmakauden kuluessa, on kyseessä lisämääräraha, josta päättää valtuusto.

Kaupunkiympäristön toimialajohtajalla on oikeus siirtää/kohdentaa Tilapalvelut liikelaitoksen uudisrakentamisen hankkeilta tai perusparannuksista talousarviovuonna mahdollisesti käyttämättä jäävää määrärahaa äkillisten kosteus- ja sisäilmakorjausten aiheuttamiin hankkeisiin. Tehdyistä muutoksista raportoidaan osana talousarvion seuranta.

Tilapalvelujen muista investoinneista päätetään omaisuuslajeittain. Kaupunginhallituksella on oikeus tehdä investointien omaisuuslajien välisiä muutoksia.
2. Hanke- tai rakennussuunnitelmia voidaan tehdä vain niiden hankkeiden osalta, jotka sisältyvät investointiosan liitteelle. Kaupunkiympäristön toimialajohtajan päätöksellä

voidaan määrärahojen puitteissa perustellusta syystä suunnitella myös muita hankkeita.

Hankesuunnitelma on laadittava kaikista uudisrakennushankkeista sekä sellaisista peruskorjaushankkeista, joiden käyttötarkoitus muuttuu korjauksen yhteydessä. Hanke-suunnitelmaa ei tarvitse laatia peruskorjaushankkeista, joiden kustannusarvio ei ylitä 1 milj. euroa ja jotka rahoitetaan perusparantamisen määrärahalla.

3. Osto-, leasing- ja vuokramenettelyllä tai kiinteistöyhtiönä hankittaviksi suunniteltujen toimitilojen ottamisesta investointiohjelmaan päättää kaupunginhallitus ja valtuusto. Kaikista toimitilojen rahoitussopimusten suunnittelusta ja kilpailutuksesta vastaa konsernihallinnon rahoitus ja talous -yksikkö.

Selvityskohteina olevat rakentamishankkeet siirretään toteuttamisvaiheessa Espoo Tilapalvelut -liikelaitoksen hankkeiksi sen jälkeen, kun valtuusto on päättänyt niiden toteuttamisesta ja rahoituksesta. Myös selvityskohteissa olevien vuokra- leasing ym. kaupungin taseen ulkopuolisten hankkeiden hankintapäätöksiä voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun valtuusto on päättänyt niiden toteuttamisesta ja rahoituksesta.

Valtuusto hyväksyy uudet tilahankkeet ja päivittää taloussuunnitelmassa olevien hankkeiden kustannusarviot päättäessään talousarviosta ja -suunnitelmasta. Tilapalvelut -liikelaitoksen johtokunnalla on oikeus tehdä sopimuksia tilojen hankinnasta silloin, kun tilan huoneistoala ei ylitä 300 m²:ä eikä hankinta aiheuta lisämäärärahan tarvetta talousarvioon ja -suunnitelmaan.

2 TALOUSARVION SEURANTA

Tulostavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden sekä toiminnan seurannan tavoitteena on antaa päättäjille sekä toiminnan johtamisesta eri tasoilla vastaaville riittävä ja ajantasainen tieto asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta, määrärahojen riittävydestä ja tulojen toteutumisesta. Seurannan tulee antaa riittävät pohjatiedot korjaavien toimenpiteiden tekemiseen.

Talousarvion toteuttamista seuraavat viranhaltijat, toimialat, lautakunnat, johtokunnat, kaupunginhallitus sekä valtuusto. Tarkastuslautakunta seuraa ja arvioi kuntalain edellyttämien toiminnallisten ja taloudellisten tulostavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuutta.

Kuntalaki edellyttää, että poikkeamat talousarvion sitovissa määrärahoissa, tuloarvioissa ja toiminnallisissa ja taloudellisissa tavoitteissa viedään valtuuston käsiteltäviksi tilikauden aikana. Jos talousarvion määrärahat ja tavoitteet ovat yhteen sopimattomat, asianomaisen toimielimen ja toimialan on valmisteltava määrärahan tai tavoitteen muutosehdotus. Tiedossa olevat muutokset tulee valmistella siten, että valtuusto ehtii käsitellä ne etukäteen ja ennen tilikauden päättymistä. Kaupunginjohtaja esittelee nämä asiat kaupunginhallitukselle.

Toiminnan ja talouden osavuosikatsausten sisältöä kehitetään jatkuvasti. Tavoitteena on raportoinnin nopeuttaminen, analysoinnin laadun parantaminen, toiminnan ja määrärahojen kytkennän parantaminen, visuaalisuuden kehittäminen ja poikkeamien raportointi siten, että se tukee paremmin ylintä johtoa päätöksenteossa.

Kuukausiraportit

Kaupungin johtoryhmä käsittelee kuukausittain toiminnan ja talouden keskeisimmät tiedot. Kuukausiraportti käsitellään kaupunginhallituksessa kuukausittain (pl. osavuokatsausten raportointi-kuukaudet)

Kuukausiraportti sisältää keskeiset tiedot toimintaympäristön kehityksestä, ennusteen ja analyysin talousarvion käyttötalouden ja investointien toteutumisesta, poikkeamista, poikkeamien syistä sekä mahdollisista korjaustoimenpiteistä.

Osavuositarkastukset ja tilinpäätöksen ennakkotieto

Kaupunginhallitukselle ja valtuustolle laaditaan huhti-, heinä- ja lokakuun lopun tilanteesta kuukausiraporttia laajempi osavuositarkastus. Osavuositarkastus sisältää laajemman analyysin tulostavoitteiden sekä määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta. Lokakuun osavuositarkastuksen perusteella viedään tulostavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat sekä määrärahojen muutokset valtuuston käsiteltäviksi. Osavuositarkastusten liitteenä on konserniraportti. Palvelutuotteiden suoritamäärien ja yksikkökustannusten kehityksestä raportoidaan vähintään heinäkuun osavuositarkastuksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Tilikauden lopun tilanteesta laaditaan kaupunginhallitukselle ja valtuustolle ennakkotietoa tilinpäätöksestä. Ennakkotiedon tavoitteena on antaa keskeinen informaatio kaupungin tilikauden toteutumisesta. Varsinainen tilinpäätös valmistellaan kaupunginhallituksen käsiteltäväksi maaliskuussa.

Lautakuntien ja johtokuntien raportointi

Lautakunnille ja johtokunnille laaditaan oman tehtäväalueensa raportit huhti-, heinä- ja lokakuun lopun tilanteesta. Näiden raporttien lisäksi lautakuntien ja johtokuntien tulee säännöllisesti käsitellä määrärahojen ja tuloarvioiden, tulostavoitteiden ja niihin olennaisesti vaikuttavien toimintojen kehittymistä ja toteutumista. Käsitelyyn tulee tapahtua heinäkuun ja lokakuun tilanteiden lisäksi vähintään kerran keväällä. Raporteissa käsitellään myös tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

Raportit tuodaan lautakuntien ja johtokuntien käsittelyyn omana lista-asianaan.

Espoo-tarinan toteutumisen seuranta

Espoo-tarinassa on määritelty kaupungin visio, toiminta-ajatus, päämäärät ja valtuustokauden tavoitteet. Espoo-tarinan perusteella valtuusto hyväksyy taloussuunnitelman yhteydessä kuntalain tarkoittamat toiminnalliset ja taloudelliset talousarviovuotta koskevat tulostavoitteet.

Espoo-tarina on hyväksytty valtuustokaudeksi. Vuosittain taloussuunnitteluprosessin käynnistämisen yhteydessä arvioidaan sen toteutumista. Tarvittaessa valtuusto tarkistaa valtuustokauden tavoitteita kehyspäätöksen yhteydessä. Vuosittaisten tulostavoitteiden ja tavoitteiden seuranta tapahtuu osana toiminnan ja talouden seurantaa.

Taloudellisesti kestävä Espoo - tuottavuus ja sopeutusohjelma Take

Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeutusohjelman toteutumisesta ja vaikutuksista raportoidaan valtuustolle heinäkuun osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Ohjelmassa asetetut linjaukset ja toimenpiteet ohjaavat kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua, johtamista, resurssointia ja päätöksenteon valmistelua aina vuoteen 2025 saakka. Ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet sisällytetään talouskehykseen ja taloussuunnitelmiin 2024–2025. Päätökset tehdään normaalin päätöksentekoprosessin mukaisesti. Ohjelman vaikutusta tarkastellaan vuosittain kehysvalmistelun yhteydessä, myös tulopuolta. Ohjelman toteutuksen tarkistuspiste on vuonna 2024, jolloin arvioidaan ohjelman linjausten ja toimenpiteiden vaikutusta käyttömenojen ja investointien kehitykseen, tulo-rahoituksen kehitystä sekä tarvittavia toimenpiteitä.

Investointien seuranta

Investointiosassa määrärahojen ja tuloarvioiden seurantataso on sama kuin talousarvion sitovuustaso. Määrärahojen lisäksi seurataan valtuuston hyväksymän investointisuunnitelman toteutumista kokonaisuutena. Seurantaraporttien yhteydessä raportoidaan hankekohtaisesti investointisuunnitelman olennaisista poikkeamista, joita ennakoidaan tapahtuvan vuoden aikana. Päättyessään erikseen nimetyistä hankkeista valtuusto päättää myös niiden kokonaiskustannusarvioista. Näissä tapahtuneista muutoksista on raportoitava seurannan yhteydessä.

3 TALOUSARVION NOUDATTAMISTA KOSKEVAT OHJEET

3.1 KÄYTTÖSUUNNITELMIEN LAADINTA JA TARKISTAMINEN

Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio on muita kaupungin toimielimiä sitova toimintaohje. Kaupunginvaltuuston päättämät tehtävät, sitovat tavoitteet ja niiden toteuttamiseen myönnettyt määrärahat ovat muutettavissa sitovuustasoltaan vain kaupunginvaltuuston päätöksellä mikäli päätösvaltaa ei ole delegoitu.

Käyttösuunnitelmat laaditaan valtuuston 7.12.2023 hyväksymän vuoden 2024 talousarvion mukaisiksi siten, että tulostavoitteiden toteutuminen varmistetaan. Samalla tarkistetaan määrärahojen ja tuloarvioiden jako tulosyksiköille. Käyttösuunnitelma tehdään sekä käyttötalouden toiminnasta että investoinneista.

Talousarviovuoden aikana tarvittavat määrärahojen siirrot tehtäväalueelta toiselle (kolminumerotaso) on vietävä lautakuntien päätettäväksi.

Määrärahojen jaossa kirjanpidon tileille on noudatettava laskentatunnistekartan tiliohjeistusta sekä talouspalveluiden asiasta antamaa erillistä ohjeistusta.

3.2 HENKILÖSTÖ, PALKAT JA TYÖLLISTÄMINEN

Palkat ja vakanssimuutokset

Kaikki henkilöstömenoihin tarkoitetut rahat sisältyvät käyttötalouden määrärahoihin. Toiminta ja talous tulee järjestää niin, että em. kustannukset voidaan hoitaa yksiköille talousarviossa ja/tai käyttösuunnitelmassa osoitetuilla määrärahoilla. Kaupunginhallitus käsittelee vuoden 2024 aikana perustettavien vakanssien perustamiset ja lakkauttamiset sekä päätäntävaltaansa kuuluvat vakanssimuutokset valtuuston talousarviopäätöksen jälkeen joulukuussa tai tarvittaessa vuoden 2024 aikana.

Työllistäminen

Työllisyyden kuntakokeilun myötä kaupungin työllisyyspalvelujen kohderyhmänä ovat kaikki espoo-laiset alle 30-vuotiaat työttömät työnhakijat, kaikki vieraskieliset ja maahanmuuttajat sekä kaikki työttömät työnhakijat, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmänä ovat yritykset, joille työllisyyspalvelut tarjoavat rekrytointipalvelujaan.

Kaupungin elinvoiman tulosalueen elinkeino- ja työllisyyspalvelut vastaa työllisyysasioiden linjausten valmistelusta ja toimeenpanon ohjauksesta. Työllisyyspalvelut vastaa työllisyyden kuntakokeilun toiminnasta sekä TE24 rakenneuudistuksen valmistelusta ja koordinoi työllisyysasioita.

Työllisyyden hoitoon kohdennettuja määrärahoja sisältyy elinvoima tulosalueen talousarvioon. Määrärahat sisältävät kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen sekä monialaisen työllisyyspalvelun eli TYP-toiminnan kaupungin osuuden, työllisyyden kuntakokeilun asiakasohjauksen, palkkatuetun- ja velvoitetyöllistämisen kaupungin toimialoille, välityömarkkinoiden ja yritysten taloudellisen tuen työttömien työllistämiseen, yrityspalvelujen rekrytointipalvelut, työllistämishankkeiden rahoitusosuudet, erilaisten työllistämistä edistävien palvelujen hankinnat sekä työllisyyspalvelujen yhteiset kustannukset.

Kaupungin palkkatukityöpaikkoja järjestetään kaupungin toimialoilla sekä liikelaitoksissa ja ne on kohdennettu työllisyyden kuntakokeilun asiakkaille. Työllisyyspalvelut antaa ohjeet näiden tukien käytöstä sekä seuraa määrärahojen käyttöä ja työllistämistulojen kertymistä.

Palkkatuettuun- ja velvoitetyöllistämiseen varattujen menojen käyttö edellyttää, että työllistäminen perustuu hyväksytyihin työllisyyden kuntakokeilun laatimiin työllistymissuunnitelmiin ja työvoimaviranomaisten palkkatukipäätöksiin.

3.3 OHJEITA ERÄIDEN TOIMINTAMENOJEN KÄYTÖSTÄ

Kaupunginhallituksen määräraha

Kaupunginjohtaja päättää kaupunginhallituksen käyttömenojen käytöstä. Kaupungin johdon käyttö- ja edustusvarat jaetaan käyttösuunnitelmien laadinnan yhteydessä. Kaupunginjohtaja päättää valtuuston ja kaupunginhallituksen puheenjohtajien järjestämistä edustustilaisuuksista.

Virkamatkat

Valtuuston, kaupunginhallituksen, kaupunginhallituksen jaostojen sekä kaupunginhallituksen asettamien toimikuntien ja niiden jäsenten virka- ja koulutusmatkoista päättää kaupunginhallitus. Kiireellisissä tapauksissa em. virka- ja koulutusmatkoista päättää kaupunginjohtaja.

Lautakuntien, jaostojen ja niiden jäsenten ulkomaille suuntautuvista virka- ja koulutusmatkoista päättää kaupunginhallitus lukuun ottamatta Ruotsiin, Viroon ja Pietariin suuntautuvia matkoja, joista päättää ao. lautakunta tai johtokunta. Kiireellisissä tapauksissa edellä mainituista virka- ja koulutusmatkoista päättää kaupunginjohtaja.

1000 EUR	ENN 2023	TA 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Toimintojen edellyttämät	3 390	2 000	2 150	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850
Tukitoiminnot	2 000	1 600	1 750	1 450	1 450	1 450	1 450	1 450	1 450
Kunnallistekniikka tukevien alueiden huolto	700	300	450	150	150	150	150	150	150
Kunnallistekniikan suunnittelu	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Maaperätutkimukset	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kaupungin muiden toimintojen edellyttämät	1 390	400	400	400	400	400	400	400	400
Peruskunnallistekniikka toimintojen edellyttämät	1 390	400	400	400	400	400	400	400	400
Korjausvelkaa alentavat	6 350	6 950	6 650	6 250	6 250	6 250	6 250	6 250	6 150
Katujen perusparantaminen	3 650	4 350	4 350	4 150	4 150	4 150	4 150	4 150	4 150
Kulutuskerroksien uusiminen	3 000	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Rakenteiden parantaminen	650	850	850	650	650	650	650	650	650
Puistojen perusparantaminen	1 700	1 600	1 300	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Puistojen ja raittien perusparantaminen	1 700	1 600	1 300	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Siltojen perusparantaminen	1 000	1 000	1 000	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 000
Siltojen perusparantaminen	1 000	1 000	1 000	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 000
Liikenteen toimivuus ja turvallisuus	9 115	8 730	11 490	13 190	9 890	4 940	1 640	1 640	1 640
Maantiet	610	1 100	460	460	260	110	110	110	110
Turunväylä	50	-	-	-	-	-	-	-	-
Turuntie	200	200	3 000	4 000	2 600	-	-	-	-
Kauklahdenväylä	-	-	300	100	400	1 300	-	-	-
Maanteiden meluesteet	-	-	1 500	2 000	-	-	-	-	-
Vihdintie	280	380	1 300	1 000	-	-	-	-	-
Pääkadut	450	400	-	-	-	-	-	-	-
Espoonväylä	450	400	-	-	-	-	-	-	-
Kadut	3 235	200	200	200	200	200	200	200	200
Katujen liikenteellinen toimivuus ja turvallisuus	3 235	200	200	200	200	200	200	200	200
Baanat ja seuturaitit	2 120	2 100	3 300	4 000	5 000	2 000	-	-	-
Baanat ja seuturaitit	2 090	2 100	3 300	4 000	5 000	2 000	-	-	-
Jalankulun ja pyöräilyn yhteydet	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Joukkoliikenne	610	1 100	460	460	260	110	110	110	110
Joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantaminen	610	1 100	460	460	260	110	110	110	110

1000 EUR	ENN 2023	TA 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Aineettomat investoinnit	13 609	13 243	8 240	5 840	5 840	5 840	5 840	5 840	5 840
Tietohallinto	13 609	13 243	8 240	5 840	5 840	5 840	5 840	5 840	5 840
Maa ja vesialueet	11 000	7 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Koneet ja kalusto	12 472	12 317	9 575	6 855	8 664	6 726	6 350	6 350	6 350
Koneet ja laitteet Konsernihallinto	4 600	4 240	3 600	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Koneet ja laitteet Logistiikka	3 000	2 900	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
IT-kehitysprojektit aineelliset	1 600	1 340	1 600	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Koneet ja kalusto Elinvoima	3 033	2 610	2 770	1 910	1 000	500	500	500	500
Koneet ja kalusto Kulttuuriltk	1 298	1 030	850	900	500	250	250	250	250
Koneet ja kalusto Liikuntalautakunta	1 735	1 500	1 920	1 010	500	250	250	250	250
Koneet ja kalusto Elinkeino ja Työllisyyspalvelut	-	80	-	-	-	-	-	-	-
Koneet ja kalusto Kasvun ja oppimisen toimiala	4 179	4 817	2 555	1 295	4 014	2 576	2 200	2 200	2 200
Koneet ja kalusto Opetus- ja varhaiskasvatus ltk	4 059	4 627	2 455	1 245	3 274	2 416	2 100	2 100	2 100
Koneet ja kalusto Svenska rum ltk	120	190	100	50	740	160	100	100	100
Koneet ja kalusto Kaupunkiympäristön toimiala	660	650	650	650	650	650	650	650	650
Koneet ja kalusto Tekninen ltk	660	650	650	650	650	650	650	650	650
Osakkeet ja sijoitukset	92 472	82 238	85 916	91 093	84 795	82 289	82 089	81 949	81 809
Osakkeet ja sijoitukset konsernihallinto	200	-	-	-	-	-	-	-	-
Osakkeet ja sijoitukset Kaupunkiympäristön toimiala	92 272	82 238	85 916	91 093	84 795	82 289	82 089	81 949	81 809
Arvopaperit Kaupunkiympäristön toimiala	46 169	52 180	57 680	65 905	63 305	63 505	63 505	63 365	63 225
Osakkeet ja sijoitukset Tilapalvelut	37 302	22 458	21 036	18 888	17 890	17 584	17 584	17 584	17 584
Osakkeet ja sijoitukset Tapiola	8 800	7 600	7 200	6 300	3 600	1 200	1 000	1 000	1 000

PRH9111	Westendipuiston päiväkot	Peruskorjaus ja laajennus	265	0	0	0	0	0	0	0	0	0	265
PRH10501	Taimitarhan siirtokelpoinen päiväkot	Lunastus	48	0	0	0	0	0	0	0	48	0	0
PRH10503	Degerbyntien päiväkot	Lunastus	48	0	0	0	0	0	0	0	48	0	0
PRH10504	Lansantien päiväkot	Lunastus	48	0	0	0	0	0	0	0	48	0	0
PRH10505	Lintulan siirtokelpoinen päiväkot	Lunastus	48	0	0	0	0	0	0	0	48	0	0
PRH9706	Tontunmäen kenttä	Kenttien tai pihojen rakennustyö	151	0	0	150	1	0	0	0	0	0	0
PRH10455	Leppäsillan päiväkot	Peruskorjaus	2 200	0	0	200	1 000	1 000	0	0	0	0	0
	Svenska rum koulu- ja päiväkotirakennukset		2 589	0	0	429	0	160	2 000	0	0	0	0
PRH10502	Mattbergets daghem siirtokelpoinen päiväkot	Lunastus	50	0	0	50	0	0	0	0	0	0	0
PRH504	Mattlidens skolan lisätilat	Lunastus	379	0	0	379	0	0	0	0	0	0	0
PRH9112	Westends daghem	Peruskorjaus	2 160	0	0	0	0	160	2 000	0	0	0	0
	Nuorisopalvelujen rakennukset		250	0	0	250	0	0	0	0	0	0	0
PRH10521	Olarin talvipuutarha ja nuorisotila	Peruskorjaus	250	0	0	250	0	0	0	0	0	0	0
PR310	Kaupunkiympäristön toimiala		3 803	3	1 200	1 000	1 600	0	0	0	0	0	0
PRH9117	Kaupunginpuutarhan puutyöhalli	Uudisrakennus	3 803	3	1 200	1 000	1 600	0	0	0	0	0	0
PR325	Tilapalvelut-liikelaitos		22 610	2 401	5 647	12 563	2 000	0	0	0	0	0	0
PRH1561	Espoolaistentalo	Uudisrakennus	1 840	90	750	1 000	0	0	0	0	0	0	0
PRH470	Karhusaaren päärakennuksen julkisivukorjaus	Peruskorjaus	3 243	284	2 397	563	0	0	0	0	0	0	0
PRH8301	Hyökyvuoren pysäköintilaitos	Uudisrakennus	12 500	0	2 500	10 000	0	0	0	0	0	0	0
PRH10432	Träskändan kartanon sisätilojen korjaus	Peruskorjaus	5 027	2 027	0	1 000	2 000	0	0	0	0	0	0
PR320	Muu talonrakentaminen		34 750		10 700	12 850	9 900	1 050	50	50	50	50	50
PRH9642	Esisuunnittelu ja tutkimukset		3 000		1 000	1 000	1 000	0	0	0	0	0	0
PRH9639	Hallinnon tilatehokkuuden parantaminen		1 300		1 000	300	0	0	0	0	0	0	0
PRH9637	Joukkoliikenteen pienkohteet		550		100	100	50	50	50	50	50	50	50
PRH9640	Siirtokelpoisten toimitilojen perustukset ja piha-työt		2 500		500	500	500	1 000	0	0	0	0	0
PRH9641	Takuuajan korjaukset ja viivästyneet maksuerät		3 000		1 000	1 000	1 000	0	0	0	0	0	0
PRG32050	Toimitilojen muutos Sito/Sotet palveluverkkoselvitys		1 000		1 000	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH9636	Toimitilojen muutos Koto, palveluverkkoselvitys		2 000		0	1 000	1 000	0	0	0	0	0	0
PRH9638	Elinkaarta jatkava investointi		20 600		6 100	8 500	6 000	0	0	0	0	0	0
PRH10433	Sähköautojen latausinfra kohteissa		300		0	150	150	0	0	0	0	0	0
PRH10166	VIRVE 2.0		500		0	300	200	0	0	0	0	0	0

MERKITTÄVIMMÄT SELVITYSKOHEET	Kohdetyyppi	Tehtävätyyppi	Käyttäjätöimiala
Aarnivalkean koulu	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Eestinkallion koulu	kouluhanke	Peruskorjaus	Koto
Esbo centrum daghem	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Espoolaistentalo VUOKRA	toimistohanke	Uudisrakennus	Kyt
Espoonlahden uimahalli	muu investoinhanke	Uudisrakennus	Elinvoima
Finnoo / Djupsundsbackenin päiväkot	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Finnoonkartanon yhtenäinen peruskoulu, päiväkot	kouluhanke	Uudisrakennus	Koto
Haukilahden koulu	kouluhanke	Peruskorjaus	Koto
Holmanpuiston koulu ja päiväkot	koulu- ja päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Karamzinin koulu	kouluhanke	Peruskorjaus	Koto
Karaniityn uusi koulu ja päiväkot	koulu- ja päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Keran uusi yläkoulu, päiväkot ja nuorisotilat	koulu- ja päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Kiltaveljenmäen päiväkot (Espoon keskus)	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Kiviruukin yhtenäinen peruskoulu ja päiväkot	koulu- ja päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Kungsgårds skola	kouluhanke	Peruskorjaus	Koto
Kuninkaantien lukio	kouluhanke	Laajennus	Kyt
Laurinlahden koulu ja uusi päiväkot	koulu- ja päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Leppävaaran kampus	kouluhanke	Uudisrakennus	Koto
Leppävaaran keskusta-alueen päiväkot	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Lintumetsän koulu	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Lippajärven päiväkot	päiväkotihanke	Siirtokelpoisen siirto, perustus- ja pihatyt	Koto
Lähterannan koulu	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Länsi-Espoon lukio (Kiviruukin alue)	kouluhanke	Uudisrakennus	Koto
Maakirjantien päiväkot (Suurpelto)	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Mankkaan koulu	kouluhanke	Peruskorjaus	Koto
Mattlidens daghem, Esbo arbis	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto

Mattlidens skolcentrum	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Niittykummun koulu	kouluhanke	Peruskorjaus	Koto
Niittykummun uusi päiväkot	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Nöykkiön koulu	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Olarin koulu	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Opinmäki II / Pienten Opinmäki	kouluhanke	Laajennus	Koto
Otaniemen uusi päiväkot	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Perusmäen koulu	kouluhanke	Uudisrakennus	Koto
Saarnilaakson koulu	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Saunalahden uusi päiväkot	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Säterinmetsän koulu	kouluhanke	Uudisrakennus	Koto
Toppelundin koulu	kouluhanke	Peruskorjaus	Koto
Vanttilan koulu	kouluhanke	Laajennus	Koto
Viiskorven koulu	kouluhanke	Uudisrakennus	Koto

PYSÄKÖINTIYHTIÖT

Useita uusia pysäköintiyhtiöitä pääosin Länsimetron jatkon Finnookin asemaseudulle. Erilaisia toteutusmuotoja, monessa kaupunki rakennuttaa ja rahoittaa rakennusvaiheen ja omistaa yhtiöt alkuvaiheessa.

Kaupungin omistusosuus ja rahoitusvastuu vähenee, kun pysäköintipaikkoja myydään alueen rakentuessa. Kaupunki jää omistajaksi velvoite- ja asiakaspaikkojen sekä liityntäpysäköinnin osalta.

Investointikustannukset vuosina 2024-2031 yhteensä noin 90 milj. euroa.